

**Stanislai Orichovii Roxolani Chimaera : sive De Stancari
funesta Regno Poloniae secta. Attendite a? falsis Phrophetis,
qui veniunt ad vos in vestitu ouium, intus autem sunt lupi
rapaces.**

<https://hdl.handle.net/1874/428907>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

Stamislai
Michrowi
Chimario

H. oct.
325

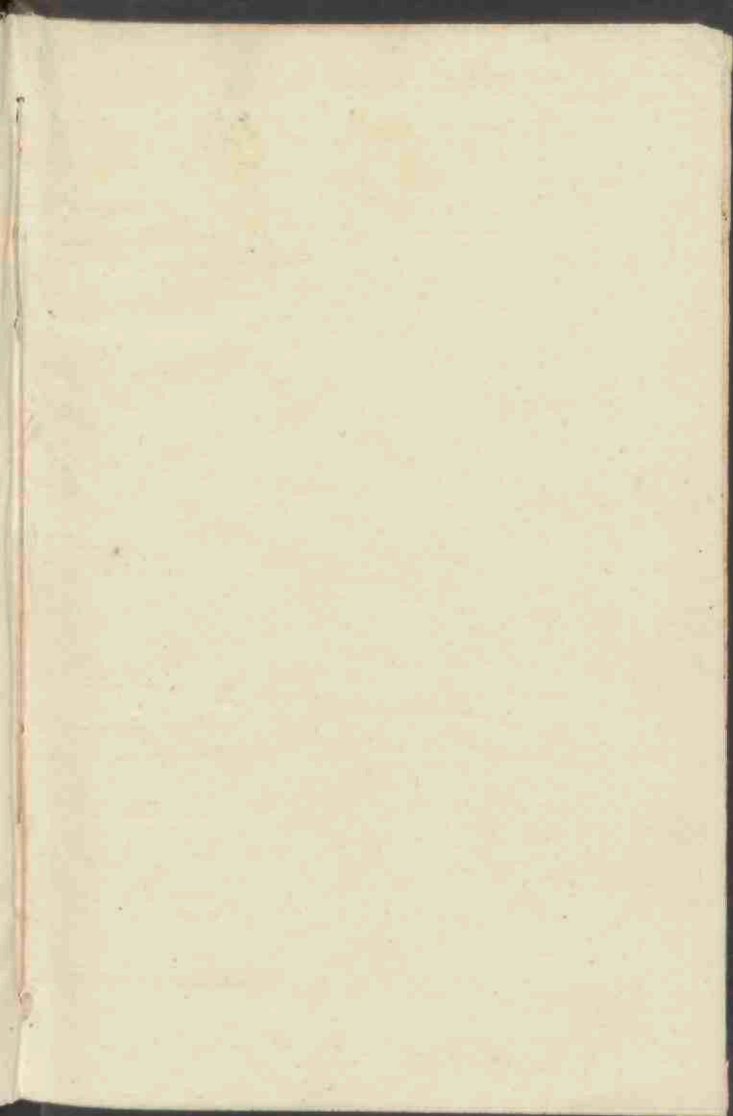

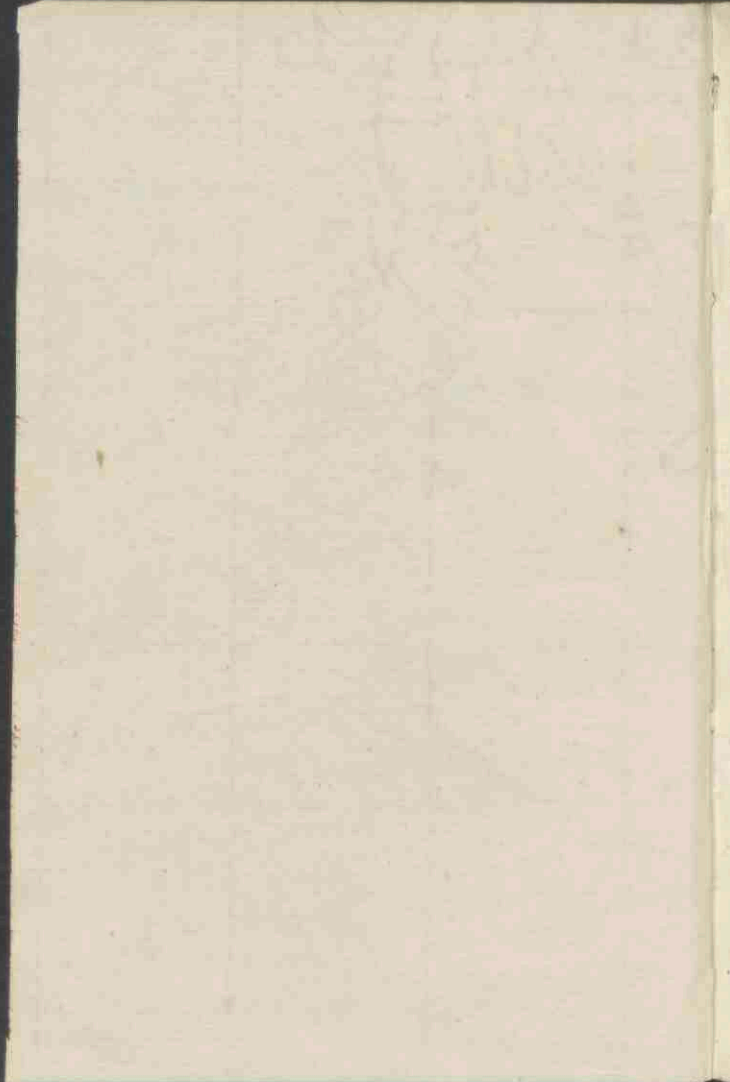

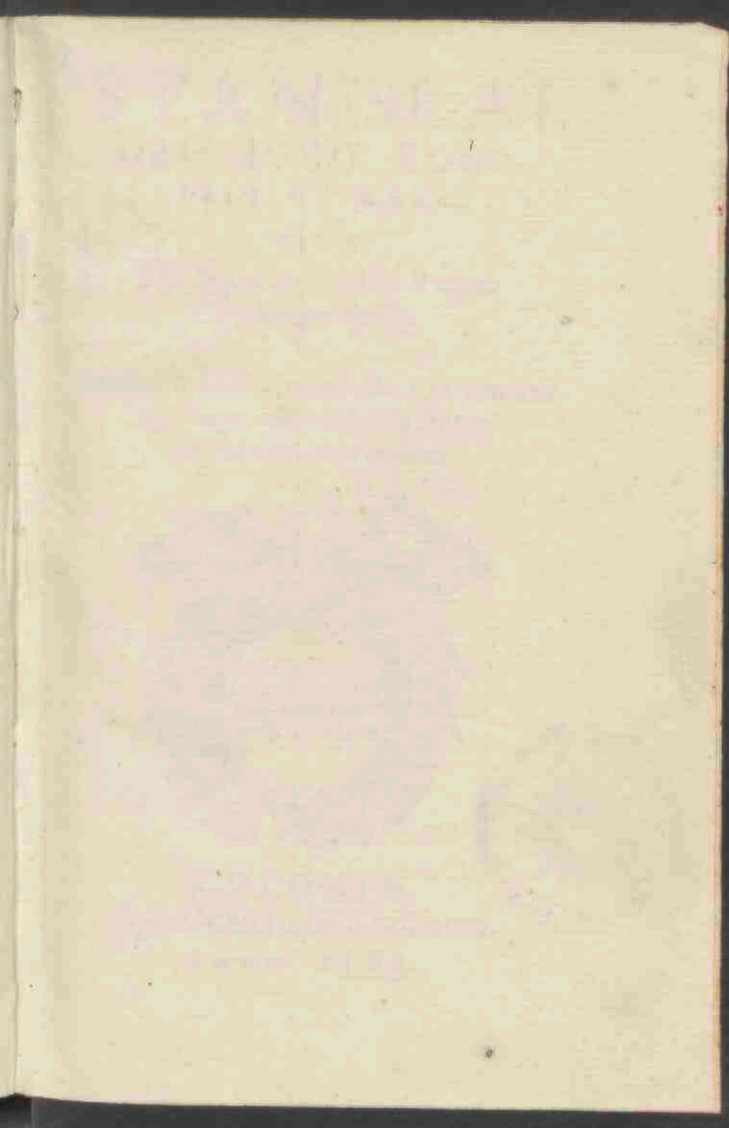

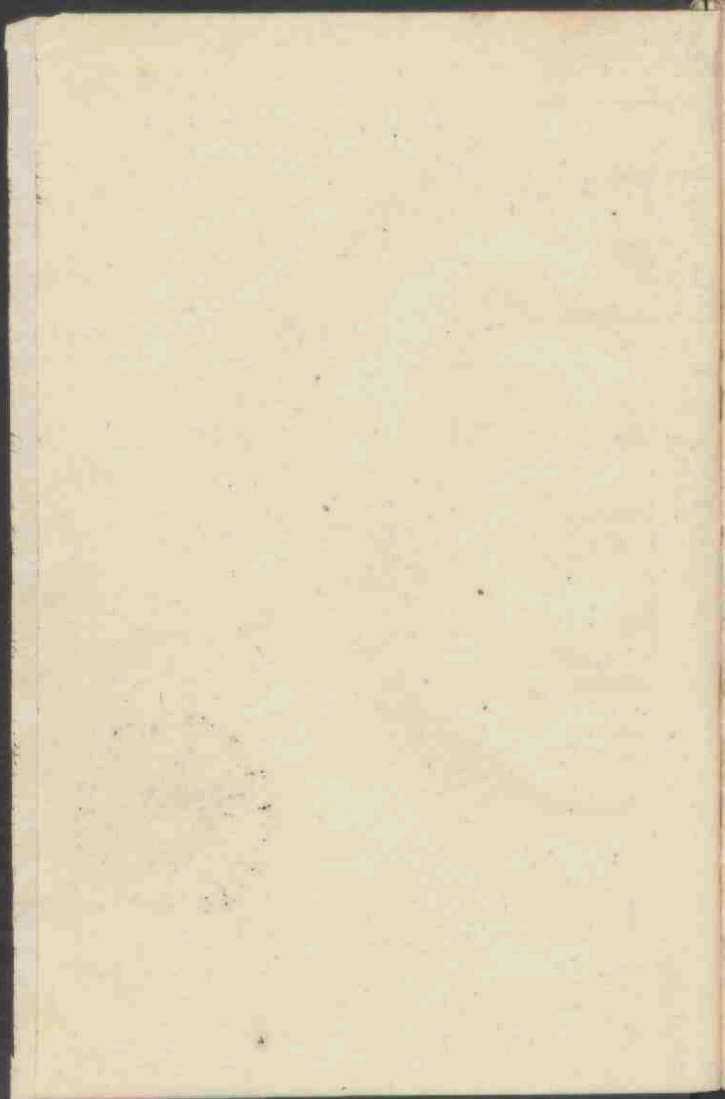
Historia Ecclesiastica

Octavo nº. 325.

STANISLAI

ORICHOVII ROXO-

LANI CHIMÆRA:

SIVE

De Stancari funesta Regno

Poloniæ Secta.

Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt
ad vos in vestitu ouium, intus
autem sunt lupi rapaces.

Ex domo Buzeki

COLONIÆ,
Apud Maternum Cholinum.

ANNO 1563.

M. Z. Materno suo S. D. P.

Itto tibi pro meo singulari in te studio ac amore, Confessionis Catholicę Stanislai Orichonij Sarmatę, diuino loqui viri, contra funestam in regno Polonię, Stancari sectam fœtidissimam, exemplar vnũ, mihi à Secretario Polonico nuper datũ. Quod vt elegantioribus typis tuis, primo quoque tempore in octauo (vt vocāt) excusum prodeat, ac in manibus nostratium versari incipiat, vehemēter precor. Opus profectò admirandum, siue rerum maiestatem, siue vim ac impetum dicendi, quo rapere ac expugnare videtur animos, siue etiam incredibile, ac supra quàm dici potest ardentissimũ, pro defendenda auita Religione, contra Stancari in regno Polonico venena, zelũ spectes. Auctor hic quũ in Saxonia aliquandiu stipendia fecisset, confusoq; hoc in sectarum salo dubiè nauigasset, nuper in portũ Ecclesię Catholicę tranquillum, veluti in placidũ venerandę matris sinũ, sese recepit, edito hoc egregio animi sui verè Catholici specimine. Bene atque feliciter vale, mi Materne, & quod facis, pro tua virili Ecclesiam iuuare non cessa.

SACROSAN-
CTO CONCILIO OECU-

MINICO TRIDENTINO STA-

nislaus Orichouius Roxolanus, se,

suaq; omnia dicta, scripta, gesta, quæ

praua ac recta, dijudicanda, purè

simpliciter, & absque condi-

tionè subijcit, infra

scripto Chiro-

grapho

suo.

Sanctissimi Patres, ac iu-

stissimi Ecclesiæ Catho-

licæ iudices, cuius vni-

uersitatis corpus Tri-

denti, in sanctorū com-

munione, repræsenta-

tis vnanimes, summa cum remitten-

dorum, & retinendorum peccatorū

potestate: habentes in sinu comple-

xuq; vestro vitam æternam: cuius

adipiscendæ, extra vestrum consen-

suum, nulla facultas vlli datur: en ego

à finibus terræ ad vos clamo, dum

§ 2 anxia

P R A E F A T I O

anxiatur cor meum, ac vobis de me-
 dia Roxolania, ad Tyrani flumen,
 (Dnestrum vocant accolæ) Carpa-
 tho monti subiecta, supplex manus
 tendo, cum principe publicanorum
 illo, in conspectu, confessuq; vestro,
 fraudata compēsans quadruplo. Nā-
 que ego honorem debitum, non ho-
 mini, sed ordini vestro, sepe detraxi:
 atq; commune vestrum patrimoniū
 multum vexaui, dicendo in vos, quæ
 non oportuit: scribēdo de vobis, quæ
 non licuit: agendo contra vos, quæ
 nō decuit agere, dicere, scribere. De-
 fraudauī igitur vos, cum hæreticis dū
 cōiuro, dicto, scripto, facto. In qui-
 bus tot, ac tantis damnis, detrimen-
 tisq; vestris, ex auctoritate vestra re-
 sarcieendis, nolite, pro indulgentia ve-
 stra, aliud à me expectare velle, præ-
 ter illud quadruplū, *Pater peccauī, in cae-
 lum coram te:* Vos enim vniuersi, in vno
 ordinis vestri principe PIO III. Ro-
 mano Petro, omnium nostrūm vnus
 pater

AD PATRES CONCILII.

pater estis: à quo pater ego, non tam
 ætate, quàm temeritate adolescētior
 filius, substantiam, pro mea rata par-
 te, acceptam, Lenónes Saxonicos se-
 cutus, cum meretricibus Germanicis
 in regione longinqua, & abs te ó pie
 pater, disiuncta, consumpsi, profudi,
 abliguriui. Nec solùm priuatam rem,
 sed etiam publicam inibi cōfeci. Nā,
 & nomen patrium interea loci ami-
 seram: Euāgelicus, pro christiano vo-
 citatus: & de tanto patrimonio, q̄ à
 te pater acceperā, cuius generis sunt,
 verbum purum putum, & sacramen-
 tum, ne iter quidem ad sepulchrum
 patriū, gurgēs, & helluo à te proscri-
 ptus, reliquum mihi feceram. Vnde
 eò iā mihi reciderat res, vt in regio-
 ne illa Saxonica fame dominante, sa-
 turari siliquis porcorum cuperem, &
 optarem: quas subulcus ille lutulen-
 tus, Luther⁹, in volutabra ingerebat
 suis illis immanissimis porcis, Germa-
 nię sanguine saginatis: quorum ante-

P R A E F A T I O

signani, atque duces hi fuerunt: Caroloſtadius, Pomeranus, Melächthō, Balthazar, Bucerus, Zuinglius atque Oecolampadius. mitto alios, illius impuriſſimi, periuriſſimiq; ſubulci cœnoſos porcos. Erant autem illæ ſiliquæ, omni farina caſſæ, quibus inferciebamur nos quoque ſtulti adoleſcentuli: Nempe, Cuncti mortales præquæ omnes ſunt ſacerdotes: Nullū ſacrificium eſt Miſſæ: Euchariftia, panis eſt ac vinum à propola, atque de cupa: Pœnitētia, Confirmatio, Vnctio, Votum, triſtia ſunt Deo impiorum ludicra: Eleemoſynæ, ieiunia, præces, pannus mulieris mēſtruatæ ſunt. Certitudo gratiæ Dei erga nos, ſemper præ nobis ferenda: ne qui fortè, ex incertitudine gratiæ voluptatem fidētis interpellet peccati obex. Hac ego foeda rerum ac verborū, à fameliço Luthero, VVittemberge ꝑaſcebar ſagina, qui veterum hæreticorum cœno, vt putebat ipſe, ita candorem in-

euntis

euntis adolescentiæ meæ imbuebat.
 Et, nisi Deus, misertus nostri, præsen-
 tem mihi periclitanti porrexisset ma-
 num, in eodem cœno pereundū mi-
 hi fuerat & ipsi, in quo lutulentus il-
 le porcorum Saxoniorum grex vni-
 uersus, ab legione dæmonum depres-
 sus, atque demersus, cum vestigio in-
 terijt. Horum ego itaque perditorū
 miserrimo, acerbissimoq; exterritus
 casu, reuocaui gradum ab hoc illorū
 præcipitio: & receptui canente Ec-
 clesia Christi, respexi me aliquando,
 atque me collegi ex illo ærumnoso
 sectarū salo, quo iactabar adolescēs:
 in eum me portum recepi, quē vnū
 mihi restare cernebā trāquillum: ip-
 sius nempe peccati confessionē. Quē
 portum tutū, & clausum, dū hæreti-
 corū virāt classes, maxima & miserr-
 ma naufragia fecerūt: & ad Sathanæ
 saxa proiecti, fœdè perierūt, Videbā
 porrò, ô pater, fiducia ingenij, despi-
 cientiaq; tui, appetētia autem vanæ

P R Æ F A T I O

laudis, collapsum funditùs fuisse me.
 Quapropter, vt me erigerem iacentē,
 ac dissipatum colligerē, principio ip-
 so, ingenium ad malū procliue, dam-
 nauī meum: deinde, te patrem eum
 datum esse nobis iudicauī, qui melius
 consulere filijs, ac prospicere posses,
 q̄ nos ipsimet nobis. Postremò, glo-
 riolam illam, quam spiritus parit ma-
 lignus atq; procax, omnem protriui
 & conculcaui: ac pedibus tuis, totam
 vt antè, ita etiam nunc subieci. Mitto
 patrociniū eius, litem prodo, cau-
 sam desero. Contere tuo arbitratu pa-
 ter aspidem & Basiliscū pede tuo de-
 xtero, qui faucibus meis, multum or-
 dini tuo afflabat mali. Conculca leo-
 nem illum, quem ego oratorem, con-
 tra te piscatorem, ex Ciceronis atque
 Demosthenis logodædali produxerā
 ludo. Iā nec Draco sophistes, sub lau-
 reola inanissimæ laudis in me delite-
 scat, qui ex Græcorum sophismatum
 foetore cretus, audaci adolescentiæ
meæ

meæ in scribendo contra te, obrepebat furtim. Duc igitur in altū nauim, laxa retia, sanctissime piscator, in hāc capturam: & hæc, ex mari veliuolo dictorum, scriptorū, factorumq; meorum, retibus tuis piscare monstra: præhende, extingue, dele. Macta in me aspidem, occide Basiliscum, interfice leonem, iugula draconem, & purum putum Christianum, simplici fide baptismi contentum, me tibi, ac tuis adiunge: vt sim in ouili tuo, nullam habēs meam peculiarem iustitiā, neq; sapientiam, neque prudentiam, neque doctrinam. quibus priuatim elati nostri parentes primi, se, & nos miseros perdidērunt. Quapropter ab hac subiectione mea præfenti similitudo absit, temeritas remoueat, malitia faceffat, ostentatio fileat. quæ, cū ex opinione ingenij, oriantur mala, hoc vnum his tot incommodis meis remedium esse arbitror: vt sub iudicium tuum grauissimum mea cuncta

P R Æ F A T I O

cadant : vtq; te auctore, & magistro iustissimo, sapientissimo, prudentissimo, doctissimoq;, intelligendi, & viuendi, summis illis bonis, quæ commemorauit, in Ecclesia Catholica cū omnibus communiter viuam: particeps per te factus, omnium timentium Deum, & custodientium mandata eius.

Vt autem intelligas, quàm me preteritorum pœniteat, pudeat, pigeatque: mitto ad te confessionem meæ fidei, quam eandem Catholicam esse arbitror, publicis literis, monimentisq; consignatam. Chimæram insuper addidi, monstrum horrêdum, ingens: cui mille nocendi artes, nomina mille: quam ego, patriæ nostræ pestem anhelantem, sagittis de tua pharetra depromptis, nuper hîc in Roxolania confixi pater: quæ in Papatum tuum, hoc est in patrimoniū nostrū cōmune, omni impetu irruebat, Rēpublicā cōuertebat: ordinē ex ea tollebat,

lebat, & in chaos inordinatū quod-
 dam, cuncta in Sarmatia reducebat.
 Porrò, extincto hoc mōstro, illud pla-
 num fecisse me Sarmatis meis arbi-
 tror, vt sacerdotis vsus nullus est, nisi
 feruiat altari, ita regis quoque vsus
 nullum esse, nisi is ministret sacerdo-
 ti. Magnum opus, & arduum, ac viri-
 bus nostris impar: sed audendū erat
 cōtra immaniū hereticorū vim, & im-
 pressionē: atq; hæc etiā ardua cōtra
 illos fuerāt tentanda. Qui non prius
 regna se euertere posse sperant, q̄ te
 pater, vnà cū tuis socijs, de custodia,
 vigiliaque Ecclesiæ dei ciant. Quàm
 aut id rectè, atq; ordine, proque tua
 amplissima dignitate fecerim, tuū sit
 iudiciū, tua existimatio. Surge ergo,
 ac sede ô pater, & comede de hac ve-
 natione, ab orco in lucē reducis tui
 filij, vt Benedicat mihi aīa tua. Tibi
 em̄ soli ideo cōcredita est summa be-
 nediçtio, vt cui tu benedixeris, ef-
 fet Benedictus: Cui aut maledixeris,
 esset

PRÆPATIO AD PAT. CON.
esset maledictus. Ex osculo autē bea-
tos pedes tuos, qui scabellum pedū
Christi Dei mei sunt: ac te venerat⁹,
vt decet patrem, filius supplex peto,
& quæso, vt me pro tua auctoritate
pastoritia, cum Stancarana secta, tan-
quam cum funesta Chimæra, duello
coram rege meo commissum,
aspicias: ac me benedictione
tua cælesti prosequare,
in aciem iam pro-
deuntem.

REVE-

REVEREN-

DO PATRI D. AN-

DREÆ PRZECZLAVIO, DECA-

no Pofnaniensi, ac Cracoui-

ensi Scholastico, Iaco-

bus Gorfcus.

S. D.

Himæram Stanislai O-
richouij, opus diuinũ,
& ijs temporibus, cum
Ecclesiæ Catholicę ne-
cessariũ, tũ verò Reip.
nostræ salutare, ita vt R. P. tua voluit,
& iudicio doctorum subieci, & vehe-
menter ab eis approbatum: vt & ma-
turè & emendatè typis excusum, in
publicum prodiret, pro mea singula-
ri, & in R. P. tuam obseruantia, & in
Orichouium amore, curavi. Equidẽ
Orichouius, non alios solũ, quod
semper fecit, in hoc opere, sed etiam
seipsum superavit. Nec facilè dictu
est, vtrũ in eo plus studium Eccle-
siæ

EPISTOLA.

fiæ Catholicæ, ac religionis Auitæ defendendæ, an impetum dicendi, quo in hostes Ecclesiæ fertur: ac rerum variarum & maximarum scientiam admirari debeamus. Magnū ingenium Orichouij, magna artiū magnarum cognitio, tanta vis dicendi, quanta maxima, in homine esse poterit: tantus ardor religionis Auitæ, suum in locum restituendæ, vt hoc ipsius volumen, quod in lucem damus, testatur, quātus in paucis inuenitur. Nō horum hoc diuinum ingenium, temporum est: non huius tempestatis vis dicendi: tāta libertas in patriæ salute, religioneq; patria tuēda, quanta nec in CRASSIS, neq; in ANTONIJS illis, principibus Romanis: q̄ non modò pignoribus, sed ne lingua quidem sibi euulsa, quò minùs, vel spiritu ipso, libidines malorum Ciuium refutarent, se coërceri posse profiterentur. Non terretur Orichouius turba armatorum, non dimouetur cuiusquam

E P I S T O L A.

iusquam gratia, à patriæ, religionisq;
 eius, quam cum materno lacte hau-
 sit, defensione: tanto impetu in legū
 patriæ, religionisq; hostes, qui in vi-
 sceribus Regni huius hærent, fertur:
 quantum illi, nisi temeritate illa, qua
 omnia contemnunt, abutantur, nun-
 quam sustinere poterint. Vmbram,
 Stancare, Orichouij, cum tuis illis dis-
 solutis scopis, quibus religionem Ca-
 tholicam profligas, ipse cum tuis ca-
 nonibus reformatorijs, hinc p̄fligan-
 dus, ferre non poteris. Nihil præsidij
 tibi, tua peruersa malitia, qua scripta
 Sacra deprauas, & ad tuos sensus im-
 pios auertis, præstabit. Impar tibi,
 Stancare, certamen est, à nobis veri-
 tas, à nobis syncera & vera religio
 Patrum: à te mendacia, à te impietas
 stant: tu in omni genere eruditio-
 nis, ieiunus, aridus, inops: Oricho-
 uius omnium bonarum artium di-
 ues, omnis eruditionis, tam diuinæ,
 q̄ humanæ refertissimus. Tu è lacu
 nescio

nescio quo hauris: Orichouius, è fontibus liquidis, ac vberimis fundit: Aurum Orichouius purius, quam Tagus voluit: tu face ac cœno æstuas, ille errantes tuaque, peste infectos ad viam reuocat, medicinamque; à te vulneratis adhibet: tu à veritate animum bonorum auertis, atque ad interitum præcipitas. Tu tuo iudicio omnes condemnas, ac præ te neminem hominem esse putas, non nisi tui cerebri opiniones corruptas sequeris: Orichouius, tale suum ingenium, tantam eruditionem, quanta in hominem cadere potest, iudicio omnium bonorum subijcit: Nihil in publicum absque auctoritate eorum, penes quos est religionis christianæ potestas, clausumque; Petro à Christo traditæ, in manus hominum venire vult. Quæ eius modestia, potestatisque; ordinatæ obseruantia, summam illam eius vim, & ingenij & Tullianæ ac Demosthenicæ eloquentiæ impetum, omniumque rerum maximarum scientiam,

EPISTOLA.

tiam, tanquam gemmam, aurum cui
 includitur, exornat, atque omnibus
 gratissimam reddit. Tuas istas fœces
 sua natura fœdas, temeritas tua, con-
 temptusq; nō legum modò ac homi-
 num, sed etiã ipsius DEI, fœdissimas,
 omnibus inuisas, præter eos quorum
 tu, tua peste sensum infecisti reddit.
 Sed te cum tuis hêreticis ac impijs fœ-
 cibus, quibus aspergis & fœdas Rê-
 publicam nostram mitto: eò vnde di-
 gressus sum redeo, atque ad Chimæ-
 ram Orichouij (opus & iudicio Do-
 ctorum, & rê ipsa, vt admirandum,
 ita Ecclesiæ Catholicæ, cuius aucto-
 ritas in eo firmis lateribus, maxima
 vi dicendi, pia contentione, ac vero il-
 lo Zelo, qui christianum pectus effo-
 dit, defenditur: & Reipub. huic no-
 stræ, cuius saluti consulitur, cuius pe-
 riculis, belloq; illi, cuius classicum
 tu Stancare inflas, occurritur, & salu-
 tare & necessarium) euoluendam pe-
 nitusq; cognoscendam, non eos mō

dò, quorum vel maxime interest, tanta propugnacula Ecclesiæ ac ordinis sacri tenere, ac vulnerum suorū medicamenta cognoscere, sed etiam iuventutem dicēdi studiosam hortor: non solum ob eā pietatem, quā hoc volumen summam spirat: sed etiam, ut quæ sit vis dicendi, quis artis differendi, quis maximarum artium & scientiarum vsus, hinc (quod facillè fuerit) cognoscat: nec minùs quàm Tullianis opibus, ac Demosthenicis dicēdi neruis, suā eloquētiam & instruat & cōfirmet. Imo quis vsus sit eloquētiæ illius, magnarumq; artium, quæ veteribus mirādæ fuerunt, in religione tuenda, videant: & quem fructum studiorū expectare debeant, cognoscāt. SED plurib; agere nolo, ad tuā P. P. Andrea Przeczlaui opus, à quo scriptum accepi, Typis excusum remitto: ac & grauissimo & limatissimo iudicio tuo, iterū illud subijcio, ut ordinata potestate, qua in munere

Pon-

EPISTOLA.

Pōtificio vteris : partesq; Optimi &
 Clarissimi Pontificis Philippi Pad-
 neuij sustines, comprobatum, in ma-
 nibus piorum versari incipiat. Vale
 Princeps Optime, nosq; tui studiosis-
 simos, ac Orichouium, alterum in Hē-
 resi profliganda Herculem, tua be-
 neuolentia complectere, & auctori-
 tate tuere. Vale. Datum è Col-
 legio maiori : 17. Calen.

Maij. Anno Christi:

1562.

C R A C O V I Æ.

MELCHIAE PVDLOVSKI
Stanislao Orzechouio.

Sive petis manibus calamos, sive ora recludis,
Et calamum dulcem, & ora diserta refers,
Incluta nam Pallas, Orichoui, & magnus Apollo,
Munere te tanto duxerat esse parem,
Vt posses manibus calamos, atq; ore referre:
Sunt pauci tantum, qui meruere decus.
Græcia grandiloquum duntaxat magna Periclem:
Et iactat Marcum Roma superba suum:
Quod fontes poterant defendere fulmine lingue:
Et poterant trepidos soluere sæpe reos.
Non minus ipse tuas potis est extollere laudes
Sarmata quisq; bonus, si modò recta sapit.
Defendunt illi uitijs fastuq; nocentes:
Tu populum purgas Ecclesiamq; Dei.
Sive igitur calamos laxaueris, atq; diserta
Ora recluseris, ô quàm tua uerba nitent?
Pars stupet atq; illoquæ donum immortale Mineruæ,
Vtq; cohortanti, diffuat ore Sophos:
Pars stupet ut uariè oppugnans hæc perfida mōstra,
A quibus indignè temnitur Ecclesia,
Perfida mōstra petis uerbis strictaq; securi,
Quæ hic concussa iacent, arte manuq; tua.
Stancare quem dices, qualè inue putaueris illum,
Quem docta en Pallas Marsq; superbus amat?
Stancare frustra tuas reseres ad prælia uires,
Cassus tu causa spes tibi nulla manet.

Iuppi.

Iuppiter ipse tua hæc Orichoui coepta secundet,
Intrepidus pugnes, hoc duce uictor eris.
Non igitur cesset tua sternere castra malorum;
Dura securis, qua monstra maligna petis.

DE RELIGIONIS IN POLO-
nia mutatae statu. Laurentius Gosliczki.

Hic, ubi Relligio constans, pietasq; manebant;
Vixit & in populo, non temerata fides:
(Credere quis quondam potuit mutarier ista)

Nunc uirtus, pietas, exulat atq; fides.

Atq; ubi sancta dabat de lege arcana, sacerdos,
Furcifer hoc profugus, nunc facit & fatuus.

Quæq; prius sacros cogebat Curia patres,
Nunc decore, & sacris, despoliata ruit.

Singula si referam, percunt pietatis auitæ;
Sacra, fides, cultus, relligioq; simul.

Quorum si causam cupias cognoscere, librum
Hunc lege, quem doctus scripsit Orichouius.

IN STANCARVM IDEM.

STancare, dic tandem quo te tua gloria ducit,
Stultitia aut quando, desinet esse tua?

Tantane te cepit temnendi obliuio recti,
Vt te falsa diu, sic adamare iuuet?

Dicq; diu quam te ludibria stulta inuabunt,
Aut finem quando, stultitia ista feret.

Desine Chisticolas procaci offendere lingua,
Desine & hunc populum, conscelerare Dei.

Si uerò haud cessas, strictam uereare securim,
Aptata est, collum mox feritura tuum.

Io. Demetrii Solikouski, in ortum Chimæ-
mææ.

IN thalamum Fastus Contentio uenit iniqua,
Nec mora conceptum uentre reclusit onus.

Prodiit à Stygijs hinc sæua Chimæra tenebris:
An: è leo, medio caprea, sine draco.

Astu, ui, bello, coniunctis uiribus una hæc
Sarmaticos miserè depopulatur agros.

Quam Deus à nostris pestem depellito terris,
Inq; Acheronteos oro reconde lacus.

Sed facis ante preces, mittès qui inhibere superbã:
Christicoli possit militis arte feram.

GREGORIUS MACER.

MUltifidã Heretici, et Stãcar genuère Chimæ
Cuius iã multo tẽpore flãma furit. (rã,
Nunc Deus afflictum quò mundum peste leuaret,
Hæc Orichouio fortia tela dedit.

Ipse quibus totum possit defendere mundum:
Bellerophontea scismata falce secans.

Hæc acies ferri ualida, hæc inuicta securis
Auferet ecce tuum, Dira Chimæra caput.

Quiq; diu errores uerbis latuère politis,
Huius ab eloquio mox retegente cadent.

Surgite Sarmaticæ gentes, animamq; cathenis
Eripite, Hereticos hocq; fugate Duce.

sancta

Sancta Patrum Synodus Tridentum lecta uenite,
Auxiliumq; Duci iam dato iamq; nouo:
Qui nunc Herculea superum uirtute robustus,
Monstra animæ ex sacra religione leuat:
Pacifecat scuis mentes erroribus olim
Implicitas, puram & sternit ad astra uiam.
Hic gerit exuuias hostis clauamq; trinodem,
Hydra ferox ista est interimenda manu.
Viue precor longum superis donantibus æuum:
Heresiom, astix, fortis, acute, potens.

IACOB. VANGROVECEN.

Stancarus ut peperit mōstrōsa mole Chimērā,
Extimuit partus protinus ipse suos.
Sarmaticos, dixit, nunc nunc uastabimus agros
Hac duce: quis tantis uiribus obstiterit?
Audiit ista fremens Orichouius, atq; securim
Aeratam ualida corripit ipse manu:
Poscit equum, (credo delapsus Pegasus illi
Adfuit) inscendit, tergaq; pressit equi.
Stancare, quis tibi nūc animus? quæ corpore uires?
Victus eris, iam iam Stancare uictus eris.

ALIVD INSTANCARVM.

Stulte quid exultas? Orichouius ipse Chimērā
Bellerophontæo tollere mōre potest.

FINIS.

ALBERTI VEDRO.
gouij Hendecasyllabi.

C Vr nomen dedit huic libro Chimerae,
H Escriptor bonus, artifex peritus:
I N regno uidet esse nuno Chimeras,
M Onstrosos homines, Deum negantes.
Ae Què nam licet omnibus patrare,
R ES (quæcunq; placent) satis nefandas,
A Quouis sapiente condolendas.

I D E M.

D Iscite Pontifices, exëplo Bellerophontis,
Flammiuomum monstrum, tollere de me-
Sit labor hic uester, curate fideliter istud, (dio.
Ne qua Chimera sit, in relligione nocens.
Concutit hoc monstrum, sat dura credo securi,
Intrepidus miles, Sarmata grandiloquus.

TYPVS CHRISTIANI MILITIS.

At ego **BELLEROPHONTES**
 Sum, qui te hac securi peto,
 Hac Tuba territo: hac cruce
 Crucio, extinguo, deleo.
 Ut nil dens, pes, caudaq; obstet,
 Quin te uictor sub Tartara
 Mittam, hac uictorici dextera,
 Cum stipatoribus tuis.
 Me **POLONIA** genuit:
ECCLESIA recreauit:
RUSSIA dulcis aluit.
 Pro Patria, pro Legibus,
 Proq; Religionibus,
 Auitis, atq; patrijs,
 Paratum uitam fundere.

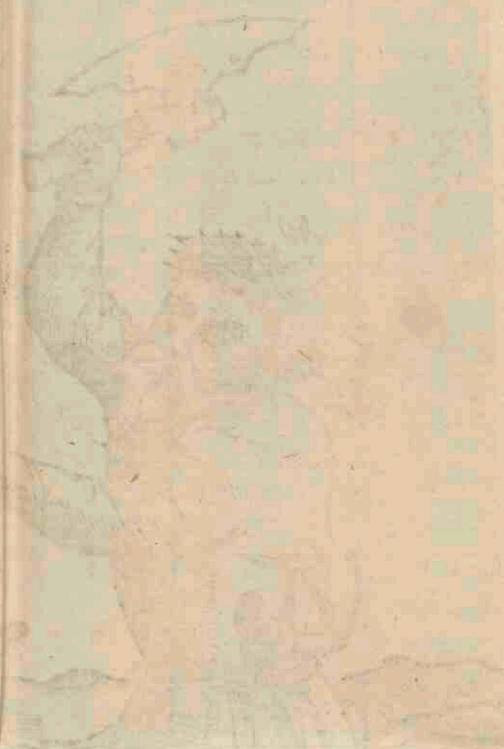
CHIMAEA sum Libriuora
 Regnirupa, flammiuoma.
 Quos attingo dente, pede,
 Cauda, funditus extinguo.
AFRICA me generauit:
GRAECIA propagauit:
MANTVA in Polonos misit
 Exulem: atque sui hostem.
 Mecum est exitium uitae,
 Mors legum, pestis regnorum.
 Vulpes arrius, lupusq;
 Macedonius, ac ursus
 Eutyches, aperq; Nestor.
 Hominum disipulo coetus
 In solitudine uiuo.
 Contemno Secures, Cruces,
 Fasces, sonitusq; Tuba.

TYPVS CHRISTIANI MILITIS

Alto DIEI BROTH...
S...
L...
C...
V...
G...
L...
C...
H...
E...
P...
P...
A...
P...

...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

AD SERENIS-

SIMVM ET CHRISTIA-

NISSIMVM PRINCIPEM ET

Dominum, D. SIGISMUNDUM AVGU-

STUM, IAGellonem, Poloniae Regem, Ma-

gnum Ducem Lithuaniae, Russiae, Prussiae;

Masouiae, Samogitiaeque, &c.

Dominum, & Hæ-

redem,

STANISLAI ORICHOVII

ROXOLANI, CHIMÆRA: si-

ue de Stancari funesta Regno

Poloniae Secta.

1562

EX Mosis est, SIGIS-

MVNDE AVGVSTE

R EX, eum, qui homici-

dam viderit, nec Magi-

stratui fugientem demon-

strauerit, reum esse cæ-

dis. Contra hanc legem, ne commit-

tam, defero ad Maiestatem tuam Fran-

ciscum Stancarum, plus quam Sica-

rium, plus quam homicidam, plus etiam

quam parricidam. Qui Mantua ex Italia

pulsus, quod contra rempub. fecerat,

A cum

Homicidij
LEX.

cùm in Poloniam exul venisset: mox primo aduentu, non quoduis membrum, sed collū atq; caput regni tui, hoc est, Regalem atq; Pontificialem potestatem, percitus hæresi, inuasit: ac libris etiam per Poloniam dissipatis, accerrimè oppugnauit, vt cōcionib; seditiosè, & populariter concitatis, Pontificialem potestatem si sustulisset, nec Regali potestati tuæ vllum locum in Polonia relinqueret. vt ita ociosam vitā apud nos viueret: & impunitate pposita, sectas è sectis, quas vellet, sereret. Neq; verò ego, p mea fide, vnum Hæreticum, ad Maiestatiē tuā defero, sed ceteros omnes, eiusdem generis maleficos, sceleratosq;: qui, aliundè pulsi, in regnum tuū, tanquàm in Asylum, confugiūt. vbi illis, nō modò impunè, sed etiam cū summa gloria liceret viuere. Quos ego tamen vniuersos, veluti mōstra quēdā, ex dissimilibus atq; repugnātibus studijs, inter ipsos, cōflatos, in vno Francisco

cisco Stancaro, Maiestati tuę, demon-
 strabo. Nam is, cūm ex omnibus vete-
 ribus & recentibus sectis: omnia Hæ-
 reticorum venena delibasset, vnā ex
 omnibꝫ fecit hęresim, in qua, tanq̄ in
 speculo, vis & natura multiplex hęre-
 ticorum cernitur: quę præter cęteras
 hęreses tantò nocentior est, quantò
 omnes alię, simulatione pietatis, in-
 fra Stancaranam hęresim sunt. Nam
 cęterę sectę, apertè cum Ecclesia bel-
 lum gerunt: hic, pacem simulans, stu-
 diosè omnia contra Ecclesiam colli-
 git: & tanquàm tela, ex veterum hę-
 reticorū pharetris deprompta, in me-
 dullis atq; visceribus Ecclesię defigit.
 Ex qua etiā ratione, venit mihi in mē-
 tem, Stancari hęresim appellare Chi-
 mæram: quam à Bellerophonte fuis-

ST Ancari
 hęresis.

CHIMÆ-
 ra.

STANISLAI ORICHOVII

niam, vt institui dicere, id monstri genus Græcorum Poëtæ appellât Chimæram : quæ, antè Leonem, cauda Draconem, media parte capellâ præse ferret. ab hac nomenclatione, in appellanda Stancari hæresi, quæ rugit vt leo, lædit vt Draco, foetet vt capra, discedere nolui. Peto autè à tua Maiestate, vt me ditionis atque potestatis suæ hoïem, cum Francisco Stancaro, tanq̃ Bellerophontem cum Chimæra, in oculis regni sui, pro legibus, & pro religionibus decertantè, clementer audiat. Cui, Stâcaro inq̃, cum nullus esset in sua patria locus consistendi, is in Maiestatis tuæ regno repente censor morum, lator legû, auctor religionû prodijt: hocq̃; sibi amplissimû esse duxit, Pontifices, patres regni tui amplissimos, reos idololatriæ apud te facere, cum ipse Mantuæ, baiulus diobolaris, operariorû esset vltimus. Et quoniam hæc illum impunè agere, quouis homicidio grauius est, lege cum

STANcar
exul, cēfor
Poloniæ.

cum eo agam: &, quod lex Mosis iubet, hunc hæreticum ad Maiestatem tuam deferã, qui nunq̃ ea in nostra repub. conari ausus fuisset, nisi & Regalem, & Pontificialem potestatem pariter contempisset: &, nisi Polonicum genus nostrum, in perspicendis fallacijs hæreticorũ, existimasset stupidũ esse, & bardum. Et vt ita rē esse, via & ratione demonstrẽ, primũ dicam de genere Stancaranae sectæ: deindẽ, de Regũ officio: tũ ad extremum, de retinẽda maiorum religione. Hæc, dũ disputo, & ordine, quo proposui, demonstrõ, quæso, obtestorq̃; vt, Maiestas tua, quasi in iudicio sedẽs, ex regali folio, benignum, & clementem sese præbeat mihi iudicem: &, quod eius facio, patriæ dulcissimæ, charissimæq̃; causã, me facere, Maiestas tua existimet, quam artibus hæreticorũ cõuelli, & in postremum certamẽ, atq; discrimen adduci, ingemiscẽdũ est. Par autẽ est, in tanto ani-

DIVISIO
LIBRI

morum, atq; rerum motu, pro salute
 communi, omnes oīa experiri. Neq;
 verò in postrema felicitatis suæ parte
 Maiestas tua deputet, in hac tanta tē
 pestate sectarum, quas in his nouissi-
 mis temporibus excitauit Sathan, eti-
 am equestris ordinis viros reperiri,
 qui contra immanium hæreticorum
 audaciam, pro legibus, atq; religioni-
 bus patrijs, præclarè possint consiste-
 re. Itaq;, Deo duce, consciētia teste,
 Maiestate autē tua iudice, aggrediar
 ad ipsum Stācari crimē, ac Stancarū,
 contra Maiestatem fecisse, conuincā:
 quòd is priuatus, rempublicam admi-
 nistrare in Polonia fuerit ausus.

Ommodiū ergò fecis-
 ses, Frācisce Stancare, si
 q̄ apud plerosq; in Ro-
 xolania, de me detraxi-
 sti, ea vel corā me præ-
 sente dixisses, vel q̄ in-
 genuū decet, edēdis scriptis, quæ mi-
 nitaris, refutasses. Sed quoniā adhuc
 cuni-

cuniculis abs te oppugnor, nūc, si videt̃, in medium prodi, ac latus apertū pete: en tibi ego mei corā Maieſtate Regia facio copiā. Quanq̃ aut̃ res hec miſera & calamitoſa eſt, me ciuē, abs te peregrino: ingenuum, à fugitiuo: equitē, ab exule: poſtremò, Catholici, ab heretico, in crimen vocari: tm̃, ne defugiſſe certamē pro veritate, cōtra falſitatem videar, libet mihi cominus tecū conferre nūc pedē. Ad quā rem, duæ me cauſæ adhortātur: Vna eſt, charitas meorū, qui abs te capti, è ciuitate Dei in ciuitatē Diaboli ſunt traducti: Altera eſt, hereseos crimen, cuius tu nomine eiect̃ è Mātua, pulſus ex Italia, ꝑhibitus à Germania, nullū aliū receptū habuiſti, niſi in ijs noſtris partib⁹, in quas irrepſiſſes nūq̃, niſi prius ingeniū noſtrū contēpſiſſes: & niſi nos ſine rege atq; lege viuere exiſtimaiſſes: vt ita ſublato metu regis, atq; legis, fraudes, atq; fallacias hæreticas tuas, impuni⁹ apud nos, q̃

alibi, sereres. Quamobrè, vt & illos,
 oratione mea redimã abs te captos:
 & te, hominem mobilè, auctoremq;
 futilem doceã, neq; auctoritatè ad te
 cohibendum, neq; facultatè ad refel-
 lendũ, nobis in Polonia deesse, expli-
 cabo: atq; excutiã te, tanq̃ hydrã, ex
 sinu nostro, ac simulatione nudatũ,
 constituã te ante Maiestatis oculos:
 & eorũ in primis, qui posthabitis re-
 iectisq; maioribus suis, te ducem im-
 pietatis, ad occasum, interitumq; pa-
 trię, sunt secuti: quibus tu fretus, cum
 tibi in tua ciuitate neq; honos neq;
 locus esset vllus, repètè in nostra re-
 pub. instaurator morũ, restitutor reli-
 gionũ, ac corrector legũ, extitisti: ni-
 hil veritus Regè, neq; regni reuerens
 legem. in quo, quantũ sit tuũ crimè,
 videro hoc posterius. Antequam aut̃
 ad id, quod proposui, aggrediar, ma-
 culæ quædã eluendę mihi sunt prius,
 quas tu mihi, nominiq; meo asper-
 gis de tuo.

Et,

Et, ne fortè longior sim, bona tua
 venia, in medium iam prodeò, & abs
 te quæro, cuius tandè culpæ me reū
 facias? Apostata es, inques. Quis quæ-
 so, Apostata ego sum, quæ in gremio
 Ecclesiæ Catholicæ, grauitè, cōstan-
 terque cernis viuere? At, sacrificulus
 es, inquis, quo tu verbo meā, vt opi-
 nor, à sacrificio, notas abstinentiam.
 Equidem, do hoc tibi, atq; concedo,
 me inter sacerdotes publicos, tantif-
 per sacrificasse, quo ad licuit, & quo-
 ad fas fuit: cū autem sacerdos duxif-
 sem vxorem, à sacrificio me funditū
 remoui, & quod Canō iubet, in ordi-
 nē redegi, ita vnus de multis factus,
 offero nunc Deo cor contritū & hu-
 miliatum, quod ne despiciat Deus,
 supplex plebe in media, posco. An
 ego te imitarer arrogantem, atq; con-
 tumacem? cui parū erat visum mu-
 lieroso sacerdoti vxorem ducere, cū
 qua tibi connubij ius aliter nō erat,
 nisi si à sacrificio, & à sacris admini-

Diluuntur
 obiecta.

VXOR
 Orichouj

strandis abstineres: ni etiã sacrilegio
statas solēnesq; ceremonias sacerdo-
tij pollueres, atq; impijs ī Ecclesiã in-
troductis sacris, omnia sacra vetera,
vnã cū sacerdotio, ex Ecclesia exter-
minares. Hanc, inquam, ego singula-
larem cōtumaciam atq; insolentiam
tuam, ad euertendam Ecclesiæ disci-
plinam, vxore ducta, imitarer potiùs,
quàm consuetudini parerem, legibus
cederem, denique Canonis præscri-
pto à sacris vetitis abstinerem: vt ex-
emplo ex te sumpto, incestu sacerdo-
tium, scelere verò matrimonium, cō-
taminarem, præsertim cū ita à maio-
ribus edocti sumus, Sacerdoti post
consecrationem nubenti, sacra face-
re ius non esse: quod si fecerit, ince-
stū esse. Vides, atq; adeò animaduer-
tis, si cōtentio quædam, & compara-
tio inter nos fiat, te intēperanter Ec-
clesiæ labefactasse mores, perfregisse
leges, Canones etiam de medio sustu-
lisse, dū maxima quæq; minutis in re
bus

bus includis, ac Sacerdotiū cū Matri-
 monio præposterè coniungis: quod
 te facere, vetabat illa Ecclesiæ regu-
 la, quæ in spacio curriculoque beatae
 vitæ, ex imo ad summum progredi:
 non autem cōtrà regredi, nos iubet.
 At vide, quàm in mea parte, omnia il-
 la, lex, mos, Canon, salua integraque
 adhuc maneant: vxorem enim ego sa-
 cerdos, contra legem duxi: sed idē ta-
 men eius legis poenam sustinui: abro-
 gationem nempe sacerdotij. Hæc
 enim mulcta sola sequitur meum fa-
 ctum, legis atque Canonis præscri-
 pto. Qua de re in Varszauienti Syno-
 do publicè nuper à nobis est actum,
 atque disputatū. Est in manibus Ora-
 tio, in quam te commētarios parare
 audio: veruntamen, vt sementem fe-
 ceris, ita metes. Sed ad rem. Cū
 factum, Stancare, in ducenda vxore,
 par sit nostrum, audi, quàm ipsius
 facti conditio sit inter nos dispar:
 tibi enim, in dissensione, ac dissidio,
 per

Oratio
 Varszauiae
 habita.

VXOR
Stancari.

STANISLAI ORICHOVII

per summum Ecclesię contemptum, vxor ducta est: mihi verò, summa voluntate, ac iudicio ipsius Ecclesię, hæc eadem est adiudicata. quid ita? quia pœnam legis sustinui: &, quod obedientē decuit, Canonis iussu, à sacris me remoui: tu contrà, & pœnam legis contemnis, & sacris te immisces: si tamen, sacra sunt illa tua putanda, in quibus, profanum fit, quicquid est inter hoïes, diuini atq; humani iuris. Quæ dū cōtra ius, atq; fas, agis atque moliris, satis ostendis, te vxorem possidere, non illã, quæ, Ecclesiæ præscripto, in manum viri cōuenit, sed hæc, quæ tãtummodò coëmptione vxor viri habetur, cū qua tibi Ecclesiæ hosti, non matrimonium, sed contubernium est: nec, coniunctio vestri, sacramētum, sed periurium esse censetur. Quicquid enim, extra Ecclesiam est, peccatum est. Habes de sacrificio, & de matrimonio meo, ac tuo: nempè, alterum, quid præstet alteri: nunc videamus

deamus cætera. Grammatici nomen
 obiectum est mihi abs te, vt probrū:
 perinde, ac si ego tibi nunc, puerorū
 elementa, & non bonis artibus incē-
 fas faces admoueam: ac te illis perfe-
 quar fugientem, vt nusquam iam lo-
 cum habeas contra me cōsistendi, ita
 te conscientia transuersum agit, ac p̄-
 cipitem impellit. Itaq; homo p̄ceps
 ac deuius, arripis maledictum ex tri-
 uio, ac me asinum vocas, cū ipse vel
 ob id maximè quouis asino sis stul-
 tior, qui ab imis vnguibus vsq; ad ver-
 ticē summū, filios Ecclesiæ leones es-
 se, non potueris tandiu cognoscere,
 præsertim cū ab ijs ipsis vexatus, ra-
 ptatus, laceratusq; sæpe fueris. Quòd
 si adhuc, insecti vngues nostri in te cō-
 ficiendo quid valeāt, non sentis, rugi-
 tus leonis illius de tribu Iuda, cuius
 Ecclesiā spernis, faxo vt æstuantē ac
 tergiuersantem te aliquando obruat
 atque opprimat, vt aliquando condi-
 scas, quid sit, fugitiuū, homines inge-
 nuos,

Stācar re-
 fellitur re,
 nō verbis.

nuos, liberaliterq; educatos, inuade-
 re, & in aliena repub. clamorosum esse:
 cum sis mutus in tua, immo vero cum
 nullam habeas tuam. Et quoniam ea
 quæ dixi, vera sunt adhuc omnia, id-
 eo quoq; iustum est, vt tu desertor pa-
 triæ tuæ, hostis nostræ, quod mox ap-
 parebit, veritatis, fidei, iustitiæ, atque
 ois diuinæ, atque humanæ sapientiæ
 partes, nobis relinquant: nobis inquã,
 qui in cõmunione Ecclesiæ Catholi-
 cæ viuimus, & q. mutua charitate cõ-
 iuncti inter nos, atq; copulati sumus.
 Quãdoquidem, Augustino teste, qui
 habet charitatem, habet omnes virtu-
 tes, omniumq; magnarum rerum at-
 que artium scientiam. Quod si nos
 eiusmodi in Ecclesia Catholica su-
 mus, quid de te futurum est, qui Ec-
 clesiam contempsisti, qui altare con-
 tra altare extruxisti, q. cœtus ipse tu-
 os fecisti, qui tunicam Christi discidi-
 sti, qui vetera sacra aboleuisti, noua
 instituisti, pœnas legum contempsisti,
 obe-

STANcar
 Ecclesiæ
 hostis.

obedientiam abiecisti: postremò religionem patriam atq; auitam prodidisti. Quæ, inquam, pœna tanto facinori debetur alia, quàm vt periurus & mendax, impius atq; fugax, triste semper agires æuum? hasq; parricidij in Ecclesiam admissi, tanquam alter Caym, pœnas dependas? vt à facie vniuersæ terræ eiectus, nusquam habeas vbi pedem ponas in tuo: vt ita, periuurum te pœna maneat: diuina exitiũ: humana dedecus. Et tamen adhuc, cum vbi hæreas contra me, non habeas, detracturum te mihi esse asinam pellem, minitaris, ignarus in Polonia nullos nasci asinos: vt in Italia, nulli nascuntur leones, quibus pelles detrahantur. Sed, sim asinus, sanè nõ tamen Cumanus, certè quidem, quẽ tu me videri vis: sed ille asinus ego sum, cui ipse Christus clitellas imposuit, atque eundem, suorum discipulorum vestimentis stratum, cõscēdit, Hierosolymã ingressurus. I tu nunc,

tan-

STANcar
contume-
liosus in
Orichou-
um.

Stācar asinus.

tantus scilicet gladiator, atq; bestiarius, & me asinū, Christo subiectum, adoriare, spoliandum: præsertim, cū re uera Mātuanus sis asinus ille, qui, excusso fessore Christo, Diabolo tergum substraueris: qui te, totū obfessum, ac possessum, cū tua familia, ducit ac tradit Orco: ut ita, tu incultus, & syluestris asinus, quem Apostolica ritē religauit manus, in impiorum sedem, atq; in sceleratorum regionem, hinc concedas infra Iudam proditorem, parricidij tui æternas pœnas daturus.

STANear excutitur.

Sed, iam tempus est, vt, absterfis, quasi fuligine, maculis, quibꝰ me passim tuis scriptis aspersisti, te vicissim inspiciamus, ac videamus paucis, vbi sis, Qui sis, Vnde sis: his enim capitibus rerum, excutiemus sectam, atq; vitā tuam. Proinde, ô tu onager inculte, & indomite, cui cum ramis palmarum, sub Christo domino Hierosolymam intranti, obuiam à pueris Hosiana cōcinen-

cinētibus, proditum nunquam est:
 tu, inquam, asine, quoniam te æqui-
 paras nobis, caulas tuas velim mihi
 ostendas: nam ego tibi stabula iam
 demonstrabo mea. Est mihi genitrix Orichouij
 Polonia, procreatrix Ecclesia, altrix natio
 Roxolania, patria Peremissia: postre-
 mò, Orichouianum est mihi natalè
 rus, atq; solum. Ostendi breuiter, om-
 nes res nostrę, quemadmodũ essent:
 nunc vicissim, cuiatem te esse dicas,
 nobis ostendas velim. Núm Mantua Stacar pã
 te genuit? at illa te vt spurium atque tria pũ-
 subditũ in locum alterius agnouit: sus-
 mox, ex vrbe expulit, exterminauit,
 eiecit. Núm Italia te aluit? at illa, te
 ex numero hoĩm eijciendum, ex fini-
 bus humanę naturę extérminandũ
 putauit. Sed tu hoc loco ad Ecclesiã
 Catholicam (credo) quasi in arcem,
 omnium gentium communem, con-
 fugies: vt cùm nullius ciuitatis, neq;
 gentis sis, Ecclesię tamẽ respectu, to-
 tius mundi incolam atq; ciuẽ te esse,
 B possis

Stancar A-
nathema .

possis dicere. At vide quàm hæc inanis tibi sit gloriatio: Etenim cùm te Oriens, Occidens, Meridies atq; Septentrio, hoc est, ipse orbis terrarum, gentiumq; omnium vitat: & tanquã auspiciũ malum detestatur: quæ regio, quæ ora, quæ plaga orbis erit, quæ te incolam agnoscat, atque ciuẽ suum esse dicat? Num si ad Oriẽtem fueris profectus, Occidens te sibi vèdicabit? aut si Meridies repetet, Septentrio suum esse cõfirmabit? immò verò, *is καὶ πακας*, omnes te insulæ, portus, prouinciæ, reijcient, abigent, atque expellent: ac te in sola terrarum vltimarum, tanquam portentum cū vestigio exterminandum putabunt: ne contagio tua bonis, vmbraue ob-

In Ecclesia
vera vnũ
omnes dicunt.

fit: Quid ita? quia istorum omnium, cor est vnũ: anima vna, & labium vnũ: vniuersi isti vnũ atq; idem dicunt. Quid illud est? vnus Deus, vna Fides, vnum Baptisma: Quid præterea? vnum Quile: Quid postremò? vnus

Pastor.

Pastor. Hoc ergo vnum, illud est quod dicunt, & in quo vno vniuersæ Christianorum gentes consentiunt: qui vt Deum vnum, ita & ouile confitentur vnum, atque pastorem vnū: qui sanè pastor, Papæ nomen habet PAPÆ. infigne, ad decus & ad gloriam: quod pater patrum is fit: dux & signifer ouium Christi: custos pacis, ac vindex cupiditatum in ipso Christi ouili: quod sanè ouile ob huius pastoris eximiam præstantiam, Papatus. Papatus appellatur: ita, vt hæc tria, eiusdem sint rationis nomina, *Ouille, Ecclesia, atq; Papatus.* Quis dicit hoc? vniuersitas, inquam, generis humani, & consensus nationum omnium. Omni autè in re (vt dixit quidam) consensus omnium gentium, lex naturæ putanda est. Quàm autè hoc verū sit, docuit nos, nō tantum Ecclesiæ lex, sed etiā cōmunis vita, vsusq; rerū. An ne hoc quidem sentis, Pij Quarti vocatu, à Papæ auctoritas. quatuor Patriarchalibus sedibus,

Tridentum ad Concilium, legatos
nunc mitti? Vidimus nuper, Constā-
tinopolitani Patriarchæ, Leopoli in
Roxolania, Legatum: qui in Lithua-
niam illinc flexit iter, oratū Regem,
ne per vos, huius regni funestam pe-
stem, optimus Rex, gentem in Roxo-
lania Græcam, à Romana, id aut est,
à Catholica fide, patiat abduci: At-
qui Legato illi viro præstāti, atq; Ga-
latiæ Archiepiscopo, è Villa Triden-
tū directū est iter. Si ergo edicto Pa-
pæ, tantus Patriarcha, euocatus è pa-
tria, ita adest, ut is, q̄ Papæ Romano
parere didicit: si idem Alexandrinus,
atq; Antiochenus, Patriarchæ faciūt,
tres p̄stantissimi Ecclesiæ Catholicæ
præsides, atq; custodes: quomodo Pa-
pam eis p̄stare negaueris: cuius voca-
tu, tres dii (vt ita dicam) isti veniunt:
non solū vt socij, verum etiam vt Pa-
pæ subiecti? nam, ni ita esset, nun-
quam illi ex edicto, neque ex De-
creto Pij Quarti, in Cōcilium voca-
ti,

ti, Tridentum, tanto interuallo, veni-
 rent. Sed valuit apud illos mos, valu-
 it Ecclesię lex: deniq; valuit illa, in Pe-
 tro vniuersis commendata vox, *Pasce
 agnos meos.* Quod, cū ita sit, quam tu
 tandem hīc latebram perfidię tuę, in
 quam te cōijcias, quæres? aut, quo-
 modo Papatū non idem, quod ouile
 Christi: denique, quod Ecclesiam
 Catholicam esse, dices? cū luce pa-
 lam videas, ipsum orbem terrarum,
 atque adeò ipsas cæli plagas quatuor,
 edictō Pii Quarti, Tridētum nūc Cōcilium
 cōcurrere? Qui Pius, inquam, Papa, Tridenti-
 Ecclesię cupienti, ac vestras, Stanca- num.
 re, hæreses exhorrescenti, tandem ali-
 quando signum dedit, vt qui Ecclesi-
 am saluam, ac defensam volunt esse,
 Tridentū, ad edictam diē, concurrāt.
 Hæc profectò sunt, non adumbrata,
 sed expressa signa, Papatum, summā
 potestaté esse, in Ecclesia sancta Dei.
 fac enim alius Patriarcharum, atque
 Episcoporum, aut etiam Regum, aut

denique mortalium omnium, Concilium Tridenti Oecumenicum edicat, aderit nemo, nemo inquam, respondet vocatus. Quid ita? quia soli Romano Petro illud dictum est, *Tibi dabo claves, Pasce agros meos.* Quæ diuinæ atq; cælestes voces, quoniam in solo Papa viuunt, vigentq;, ideo edicta illa Romana, quæ ex hoc orbis terræ oraculo eduntur, suapte vi, & natura mouent & impellunt, atque inclinant vniuersos homines, ad parendum & obediendum summi pastoris edicto. Transfer hoc (vt dixi) in quouis alium, nihil egeris, neque proferis: parebit enim, & obediet inuitus nemo. Quod cum ita sit, doce, quàm tibi cum hoc ipso Papatu conueniat: vt deinde nos, locum tibi in Ecclesia Catholica, bona cum gratia assignemus: ne vagus, ac deuius errare solus videare, in vita mortalium. Sed tamen intelligo, quàm tibi pulchrè cum Papatu cōueniat, & quàm ille

Stācar ho-
stis Papa-
mus.

ille cum tuis sensibus congruat. Vidi ego enim nuper, ac magno quidem cum dolore, in tuis literis illa scripta ad non neminem, legi: cuius ego reticebo nomen, ne qua ex tua summa indignitate, labes illius dignitati aspergatur. Meministi n' ad quem ex Mense Februario hæc scripseris:

Doleo te cum Papatu rediisse in gratiam: nam in Papatu certum est saluari neminem. Num fallo te? si negas, Chirographo conuincam. Si ergo tibi Papatus idē quod exitium est, quomodo cum Ecclesia Catholica consentis? aut quomodo in ouili Christi, sedem stabilē & domicilium certū habebis, cūm Papatui tantopere aduersere? qui cum Ecclesia, & cum ouili Christi idem est.

Itaq; tu amisso Papatu, ex ouili Christi excidisti: Ecclesiam item, fidē potestremò, atq; ipsum Deum funditùs perdidisti, qui extra Papatū, neq; scitur, neq; cognoscitur, neq; piè colit: in quo etiam oīa insunt salutaria re-

Papatus salutaris res.

media, quæ ad vitam piè degendam,
& ad salutem attinēt æternam. In Pa-
pato enim solo, via est ad vitam æter-
nā disposita: de qua, qui siue ad de-
xtram, siue ad sinistram declināt, nul-
lam lucem præsentis vitæ, nullā spem
futuræ habere possunt. Hic enim, ac
nusquā alibi, purum putum Dei vi-
uit verbum: hic eius verbi sensus vi-
get rectus: hic oīm quæ fiunt, quæq;
dicuntur, ordo ac modus. Et ne in re
nota, & peruulgata multus, & inso-
lens sim, sic habeto: in solo Papato
oēm salutaris vitæ rationē rectè, atq;
ordine includi, extra quem horrent,
squallentq; oīa: ita, vt si Papatum tol-
las, nihilo plus agas, quàm si solē hūc
è mundo tollas: vt ita lateant omnia
crassis occultata, & circumfusa tene-
bris, sempiternaq; nocte maneant of-
fusa: vt ita quasi cōmuni luce priua-
ti, omnib; salutaris vitæ cōmodis cæ-
ci careamus. Ad quem casum, tu no-
bis documento es: vnde enim horri-
bilis

bilis ista cæcitas euenit tibi, vt in clarissima rerum luce positus, inter rectum & prauum, & inter verū & falsum quid intersit, nescias: & tanquā vespertilio, etiam manifestū lumen, noctem putes.

Sumpsisti in Papatu Mosis legem, Stancari cæcitas. quā statim Machometi Alchoranū, egressus è Papatu, reddidisti. Ita Euāgelium quoq; in Papatu tu quidem accepisti, sed eius Euangelij sensum inde tecum nō exportasti: sed ita versutus & fallax in hoc deprauādo extitisti, vt quæ sua sponte nota erāt, atq; apud omnes peruulgata, incerta, obscuraque reddideris. Qualia sunt illa in tuis Canonib. immò verò in tuis deprauationibus: Viuorum cælestiū, qui Deum aspiciat, esse adhuc neminem: Missam ita cantari, vt canitur, idololatriam esse. Illa verba, *Hoc est corpus meum*, pro memoriali quodam accipienda esse: In cœna panem datū, illo corpore cassum, quod postridie

demum cruci fuerat affixum. Præter-
 eo alia mala, nugatoriaq; tua: quæ tu
 nisi ex Ecclesia exisses, & nisi ipso tal-
 pa extra Ecclesiam cæcior esses, nun-
 quam deprauasses: teneres utiq; , ac
 crederes illis adductus verbis: Hodie
 mecum eris in paradyso. Sanctos Dei
 homines, diuino aspectu frui: Missam
 etiam, Titulum esse loquentem: Ti-
 tulum autem, mutam esse missam: si
 verè dici in Papatu intellexisses, ali-
 ter illam haberi, quàm habetur, fas es-
 se non diceres. Nam ut Titulum, nisi
 Hebraicè, Græcè, atq; Latinè, perscri-
 bi nefas est, ita Missam, si eam ad Ca-
 nonem reuoces, nisi eisdem linguis
 decantari, fas nō est. Qua de tota re,
 in Mediatore nostro, copiosius est cō-
 tra te disputatum. Iam verò, cū illa
 plana, atq; pura verba, *Hoc est corpus meū,*
 illo tuo, hoc significat, interpretaris
 obliquè: non satis doces, te sola ver-
 ba ex Papatu transfugam extulisse;
 sensus autem istorum verborū, in Pa-
 patu

Missam cum
 titulo con-
 uertitur.

ET Ancari
 ena.

patu reliquisse. Nam hæc expositio, quam tu sequeris, nō interpretatio, sed deprauatio verbi est. Idem enim, hæc verba deprauando facis, quod faceret caupo quispiā versutus, atq; calidus, qui ad cœnam vocatis cōiuiuis, non vinum q̄ promisit, sed hæderam signum vini, quod dissimulauit, in cauponula compotoribus suis propinaret. huic tu veteratori, similem Christum Dominū facis? qui vt colluisse cœna in suprema nobiscū videatur, corpus pollicitus, signum corporis panem exhibuit: & sanguinē professus, vinum iudiciū sanguinis nobis propinavit. Hæ præstigiæ atq; fallaciæ, Stancare, vestræ sunt, non verborum vis, & interpretatio. Quæ pura, puta verba, ideo vos deprauatis: quia caretis illa luce, quæ illuminat fideles homines; & quæ nusquam alibi, nisi in Papatu lucet, splēdetq; per sese semper: qua tu orbatus cum sis, mirum non est, si obtusior sit acies tua:

In Papatu
solo lux.

tua: ad hæc etiam verba in Euāgelio
 vsitata, ac trita consideranda: præfer-
 tim cūm pœna oīs, quæ oculis tuis
 debetur, ad cæcitatem mentis sit cō-
 uersa: quæ te cupiditate cæcū rapit,
 & in sensum improbum secū trahit:
 in quo tibi pereundum est, nisi resipi-
 scis, & nisi ad Papatum redis, ex quo
 profugisti, extra quem nemini potest
 esse vita (vt ait Ennius) vitalis. Et quo-
 niam cum Papatu & Ecclesiā, & ouile
 Christi pariter amisisti, noli tā san-
 cto, augustoque Ecclesiæ nomine ad
 tuam desperatam fugam tegendam,
 abuti: noli putare te intus esse, cūm
 extrā proiectus sis: noli mētiri te in-
 ter pisces bonos in vasa conditū te-
 neri, cūm foràs cum malis piscib. da-
 tus atque emissus sis, quorum pisciū
 illi sunt pisces pessimi: Arius, Mace-
 donius, Eutiches, atq; Nestor. ex ho-
 rum enim tu sceleratorum fraude at-
 que mendacio vnum quoddam, tan-
 quam marinum monstrum, cōcretus
 es,

Stancar
 pulsus ex
 Ecclesia.

STANCAE
hæreticis
inuifus.

es, omni diritate, atq; immanitate ter-
 rimum animal. ita vt etiam hære-
 tici ipfi, quamuis fcclerati, & impij,
 tamen te ex æquo omnes horreant:
 & quasi vnus ex ijs non effes, detestē-
 tur te ab se ortum, vt portentum pro-
 digiumq; naturæ. Nihil temporis cau-
 sa fingo, Stācare: habeo enim ex Hel-
 uetia literas in te graues, quibus tu
 ab immanib; illis Hæreticis, Ecclesie
 hostis iudicaris: & tāquam piscis ma-
 li ominis atq; nominis, in hoc vasto
 huius vitæ salo, conuitijs ab ijs iacta-
 ris. ita tu piscis nequam, eiectus è sa-
 gena cælestis regni, in hæreticorum
 plagas incidisti: è quibus nunquam
 te exues. quin cū inter Catholicos
 non sis, ne inter hæreticos quidem ti-
 bi vllus iam restet locus: vt ita vndi-
 que fugatus pulsusq;, ad illos insipiē-
 tes postremò confugias, qui dicunt
 in cordibus suis: Non est Deus.

STANCAE
Arianæ.

Et hercle nomine ipso tuo, tanq̃
 cōiectura certa, ducor ad suspicandū,
 te

te vnum ex illis esse. Grammatici enim certant, & in eo perseverant: Punicana nomina, maximam partem, Ar & Al, syllaba terminari: vt sunt Agar, Magal, Amilcar, Annibal, & quæ sunt eiusdem modi cætera. Stancar quoque; vocabulum, cum ipsius vocis sono, nescio quid Punicum recinat atque; redo leat, suspicionem affert te non Italum, sed Pœnum esse: Punicana non Christiana fide præditum: & si capiendum ex nomine, omen est, cum in Europa nusquam sit tibi tuta fides, ad Pœnos tibi iam recurrentum esse intelligo, à quibus ortus fuit auctor tuus Arius: homo acutus vt Pœnus, & vt tu, nimis studiosus: qui Alexandria profectus, illa mirifica sapiëntia vestra, Ægyptum primò, deinde vicinas gentes imbuit: Patri (videlicet) consubstantialem non esse Filium. & cum veluti in sacro Cereris cursus lampada, hæc amentiam alijs post se reliquisset, Macedonius exortus est in Græcia: qui

Arius.

Macedo-
nius.

errore suo Arii errorem cumulans,
 Spiritum sanctum infra filiū posuit.
 Inde p̄fecti Eutiches, Dioscorus at- ^{Eutiches.}
 que Nestor, dogmata attulerunt, q̄- ^{Nestor.}
 bus tam Filium, q̄ Spiritum Filij fun-
 ditus sustulerunt: ipsi etiam Deo Pa-
 tri vix, aut ne vix quidem in rerū na-
 tura aliquid loci reliquerunt. Nam si ^{Ariana hæ-}
 Filius, par suo Patri non est, nec spiri- ^{resis negat}
 tus supererit filij, ex patre, filioq; coë ^{Deum.}
 quali patri procedens, vt ijs dissimili-
 tudinis gradibus, in diuinitatē intro-
 ductis, Deus ipse Patris nomē ad ex-
 tremum amittat, neque etiam Deus
 vllus sit omnino: Nam si is, qui alias ^{Generare}
 res facit, generātes similes specie in- ^{sibi simile,}
 ter ipsas atq; forma, ipse nil genera- ^{est summū}
 bit, quod quidem par naturaliter, & ^{in natura.}
 illi æquale sit: genitor non erit, quia
 non generat: non erit etiā pater, q̄a
 carebit filio: non erit Deus, quia nō
 erit omnipotens: cūm careat vi atq;
 potestate generandi, ac simile sibi p̄-
 creandi: vt propter hanc sterilitatem
 na-

naturæ diuinæ, atq; summâ illius (vt ita dicam) orbitatem, Deus pater naturalis nullus habeatur, neq; vocet: cùm tamen extremum & vltimū bonū in natura sit, posse generare sibi simile: quo bono solūm carere Deū, dicere, quanta tandem ea fuerit diuinæ maiestatis offensio? quantaq; execratio? Qua de re non solūm à Theologis, verū etiā à Philosophis copiosè disputatur. Ac vide, vt isti quatuor

Euangelistæ tui, eodem pertineant omnes. Dixit Arius, Filius est creatura: Macedonius, Spiritus est creatura filij: Eutiches, Christus est cæleste corpus quoddam, ex diuina & humana mixtum natura: Postremò, dixit Nestorius: Christus homo est, non Deus: omnium istorum in hoc omnis stat error, quòd arbitrantur Deū neq; generare aliū sibi æqualē Deū: neque hunc eūdem ex aliquo Deo, hominēue generari. Hæc igitur est fides Punica, quam Pœni maiores tui

Euāgelistę
Stancari.

Fides Pu-
nica.

in Ægypto primò fundârūt: deinde
 tota Græcia dissipârunt, & in vniuer-
 sas Oriētis plagas propagârūt. Ex hoc
 tu fonte, atq; ab hoc principio Puni-
 co profluxisti nobis in Poloniã Pœ-
 nulus, agitator Ariani dogmatis, atq; Nestoriani adiutor. Quid enim tibi
 vis illo effato tuo, *Christus Mediator est se-*
cundum humanitatem tantum, nisi vt creda-
 mus, Christum purum putum esse:
 qui absq; fine sit via, in qua postremū
 illud nō sit, in quo viator acquiescat,
 quē utiq; huius viæ finem, diuinitatē
 Chri esse, affirmat Catholica fides.
 Quem finem viæ, cum huius finis via
 exæquās Augustinus, diuinitus illud
 protulit: Humanitas absq; diuinita-
 te, nō est mediatrix: Diuinitas abs-
 que humanitate, non est mediatrix.
 vt hoc, tanquam elogio, per te ex Ec-
 clesia sublato, diuinitate vacuum ha-
 beamus Christum. quod quidem o-
 lim sensit Dioscorus, atque Nestor:
 neque enim generare, neque gene-

Stancar
 Nestorianus.

STANISLAI ORICHOVII
rari Deum, ab Arrio (vti iam dixi) fue-
rant edocti.

Peremissi-
ense collo-
quium.

Sed hoc loco, obijcitur mihi abs-
te Peremissiense colloquium, in quo
ais me de Mediatore tecum cōsensisse.
Quid ni assentirer tibi, Mediatoris
nomen à medio duci: quod inter ex-
trema est interiectum. quo sanè res-
pectu, homo Christus Iesus Mediator
humanitate tātummodò est. Et quo-
niam in illo colloquio quæstionem
attuleras: nūm peræquè Christus, vt
humanitate interiecta, ita diuinitate
quoque intermedia, Mediator est. de
hoc postremo negaui: de illo autem
primo tibi concessi. Quorsum enim
attinebat repugnare vera dicenti: id
enim quod in medio ponitur, interie-
ctum inter extrema esse dicitur. Por-
rò illius interiecti extremum, atque
vltimum, finis appellatur: quo refer-
ri omnem intermedij rationem oportet:
atq; ita à colloquio discessū est.
Sed tu post tamen, cū Catholicus ex
collo-

Medij ra-
tio.

colloquio abijſſes, repente factus es
 Pœnus: ac mox redijſti ad tuos. nam
 p̄ municipia Roxolanię diſcurrens,
 rumores improbiſſimos diſſipaſti: nē
 pe me hoc tibi dediſſe, atq; in eo tecū
 conſenſiſſe, in Mediatore Chriſto, di
 uinitatē eſſe fruſtrā: magnū & impu
 dens mēdaciū, teſtor coronā illam,
 in qua diſputatū eſt. vt em̄ à te nihil
 de Chriſti diuinitate in diſputatione
 adferebatur: ita viciffim à me, relatū
 de illa nil fuit: in ſola humanitate, om
 nis nobis tū ſterit, & hæſit ſermo. Sed
 ne tu auctoritate mea, aliquos indu
 cas in falſas opiniones tuas, erroresq;
 turbulētos, ac ſuperſtitiones pene a
 niles: audi atq; attēde, Stācare, q̄ me
 abs te ſegregem. Dico itaq;, ad p̄ſo
 nā Mediatoris abſoluendā, humani
 tate ac diuinitate p̄quē opus eſſe: ra
 tione tamē diuerſa. id q̄ definitio ip
 ſa Mediatoris apud Ioannē planam
 nobis facit. Ego ſum (inqt Chriſtus)
 via, veritas, ac vita. cur via? quia p̄ me

Stancar ca
 lumniator

Orichouij
 de Media
 tore ſentē
 tia.

itur: cur veritas? quia ad me venit: cur vita? quia in me manetur. Humanitas Christi, est via, per quam de potestate Diaboli transit ad Deum viator: Diuinitas verò, est finis viæ eius, in quo tanquã in extremo, atque vltimo bonorum omniũ, idem viator acquiescit: qui finis, nõ foris petitur, sed in via ipsa inest: vt in eodẽ subiecto atque indiuiduo, & via, & huius viæ finis intus includatur. Quamobrẽ, si se paratim à me requiras, vtrũ Christũ Mediatorem esse Dei & hominum, humanitate tantũ, credã: ita esse confitebor. quid ita? quia humanitas Christi intermedia est, quæ tanquã via, ducit viatorem ad Deum. Rursus autem, si quæras nũm diuinitate quoque sola, Mediator idem Christus sit, ita esse (dubio procul) profitebor. quid ita? quia diuinitas Christi, finis est defixus in hac via, ad quem tendit viator. Quare, si singulatim respondendum est: ita ad humanitatem solam Mediatore

atorem referam, qua via ille est: ut hunc eundem ad diuinitatem solam refero, qua finis huius viæ, Deus est: At si coniunçtim, in communionem illa naturarum, vnam & eandem Christi personam cõsideramus: vnus & idem Christus, via, veritas, et vita, Dei & hominum Mediator est. Hæc est Fides Catholica. fides mea, Stancare, quam etiam eandem, Ecclesiæ Catholicæ esse existimo: cum qua ego errare malo, quàm tecum benè loqui: si tamen Ecclesia errare potest, quæ columna est, & firmamentum veritatis: quæ in Mediatore Christo, neque infinitam, sine fine ponit viam: neque finem in hoc eodem viatori præscribit, nulla præmonstrata via.

Quocirca Ecclesia Dei, dum Mediatorem Christum ponit, idem facit, quod peritus metator, ponenda via, faceret. ut em̄ is, viatori definitam sine monstrat viam, ac noie viæ, finem quoq; cõprehedit: ita Ecclesia Christi,

Ecclesiæ de mediatore sententia.

sti, dum Mediatorem hominē Christum esse ponit, finem quoq; completur Iesu Christi nomine: id est, diuinitatem ipsam, quæ inest in Christo homine. At quoniam tu à Mediatoris officio diuinitatem Christi illa vocula, *Tantum*, apertè excludis, nunquā effugies, quin Christum cum Nestorio diuidas, hominemq; illum esse, purum putū dicas. Nam quòd erroris tui Paulum auctorem producis, ex illis verbis: *Vnus em̄ Deus, vnus & Mediator Dei et hoīm, homo Christus Iesus: Id contra te facit: ac te Nestorianæ perfidiæ, maximopere coarguit. Neque enim illud tuum improbū, & perfidiosum, Tantum*, in ijs Pauli verbis, vsquam apparet: vtpote cū nihil ad Mediatorem Christum attingat. Paulus enim dilucidè planeq; homine atq; Iesu, Mediatorem Christum ita circumscribit, & definit: vt hominē ad Christi humanitatem, Iesum verò ad ipsius diuinitatē referat.

Porro

STANcar
Christum
diuidit.

Porro nomine Iesu diuinitatē notari, vir pius atq; doctus Bernardus, in sermone de Circumcisiōe Dñi, infra scriptis verbis testat: Magnū & mirabile sacramentū, circūciditur puer, & vocatur Iesus. Et infrā : Sed agnosce Mediatorem Dei, & hominum, qui ab ipso natiuitatis suæ exordio, diuinis humana sociat, ima summis. Et infrā, Circūcisio veritatē susceptę probat humanitatis: & nomen quod est super omne nomē, gloriā indicat maiestatis. Circūcidiť tanq̃ verus Abrahamæ filius: Iesus vocatur tanquā filius Dei. Hæc ille. Ergo Paulus non pro te, sed contra te est: dum Mediatore Christū, homine atque Iesu, hoc est, Dei filio comprehendit. Tu verò, dū Paulo illud tuum, *Tantum*, inijcis, qd moliris, aut conaris aliud, quàm vt diuinitatē à Christi persona, cū Nestorio funditùs excludas? Aut ergo delenda tibi est illa vocula, *Tantum*, qua Mediatorem circumscribis: si

Nomē Iesus, dei nomen est.

Bernardī verba.

Paulus refellit Stancarum.

rem & sententiam Pauli, tecum facere probas: aut si hanc voculā Mediatori Christo inseris, confiteare Christum diuinitate cassum, atque inanē te ponere.

Stancar
blasphemus in
Christū,

At id ipsum te studere, indicio nobis est, de Sacramento altaris tuum, Stancare, commentum. quid enim quæso tibi vis, cū in sacramento altaris Christū, ita vt natus ille est, negas adesse præsentem? & cū illius corpus certo celi, quasi locas solio, diuinitatem autem eius hīc in terris etiam versari nobiscum, & ad sua sacra adesse, non abnutas? nisi ne Christus Deus & homo, vnum quoddam indiuiduum esse à nobis credatur? quā sententiā si in manus sumas atq; totā explices, nil nisi fidem Punicam quā

Vbiq; est
Christus.

suprà exposui, illam esse dicas. Quid enim refert vtrum dicas, Christus nō est vbiq;, an Christus non est Deus. nam esse vbiq;, Dei est proprium: quod enim vbiq; est, idem Deus sit

necesse est: & quod Deus est, id quo-
 que necessariò est ubiq;. Ergo si Chri-
 stus non est ubiq;, Christus omnino
 Deus non est. Hic tu nolo illã quæ-
 ras latebrã errori tuo, qua soles, tan-
 quã atramento Sepia, te tutari apud
 imperitos. Christus est ubiq; diuini-
 tate, Christus non est ubique huma-
 nitate. neq; enim distinctio natura-
 rum quæ in Christo sunt, controuer-
 siã facit, vtrum videlicet diuinitate,
 an ne humanitate Christus sit, nec ne
 sit ubique. sed nũm illud ipsum indi-
 uiduum, vel potius vnitas illa perso-
 næ Christi, gemina constans natura,
 quæ de aluo virginali integro castissi-
 moque prodiit: ad tres in diuinitate
 personas, nullam addiderit agnascen-
 do personam quartam; & nũm illud
 indiuiduum, natum ex virgine, cũ pa-
 tre & spiritu ita vnum sit: vt vbiubi
 Deus pater & Deus spiritus sit, ibidẽ
 in carne sua adsit natus quoq; Deus
 filius. quòd si alicubi diuinitate eius

præfente, de hac humanitas eius ab-
fuerit, fequetur neceffariò ex carne
ac verbo vnum indiuiduum natura-
liter factum nõ effe: aut fi vnum indi-
uiduum illud eft, diuina & humana
conftans natura, vnum è duobus fe-
qui eft neceffe: aut Deo patri fuo di-
uinitate æqualem filium non effe,
cùm illi haud fcio, an præcipua con-
ditio diuinitatis illa defit, effe vbiq;,
vt voluit Arrius: aut hominem illũ
Deo vacuũ effe, vt pofuit Nestorius.
Quis enim non videt eò rem specta-
re totam? vt cùm Deus trinus & v-
nus, híc in terris etiam nobifcum fit
præfens, cælumq; atq; terram idẽ im-
pleat, fi humana filij caro cælõ feclu-
fa abfuerit in terris à perfona filij, qn
Deus & homo nõ fit vnus Chrs, fed
fiut duæ perfonæ: quarum altera, hu-
manitatem Chrifti in cælo: altera ve-
rò, diuinitatẽ Chri in terris, separa-
tim cõtineat. Nõ ergo verbũ caro fa-
ctum eft ita, vt vna eademq; vnione,
Dei

Dei filius vnitus sit animę & carni:
 quādoquidem in terris Deus homo
 non est, ille qui terris excedens clau-
 ditur nunc cęlō. Atqui hæc est illa ad
 vnguē Nestorij secta, q̄ duas in vna
 Christi persona naturas diuinitus co-
 pulatas, errore diuellebat: ac Deum
 ab homine separabat, quo mysteriū
 salutis nostrę funditus deleret. Huius
 tu tanq̄ alter hæres sentētia, animad-
 uertisne qualia nam ex Africa tua in
 Poloniam nostram mōstra importa-
 ueris primus? vt si iam tantum regnū
 horum cōtagione malorum afflictū
 cadat, quod dij omen obruant: te au-
 ctore vili, eoq; Pœno cecidisse videa-
 tur. vt ita nos Poloni, Stancarana se-
 cta cadamus, vt Arriana hæresi Ale-
 xandria, cūctaq; Ægyptus, tum vni-
 uersa Gręcia cecidit: atq; eius perfidi-
 æ Arrianæ, in teterrima seruitute,
 horribiles illa nunc dat pœnas.

Vtinā verò, Stancare, vel ipso tuo
 nomine, fidem Punicā olfecissemus
 tuam,

Nestorij
 secta.

Stancar pri-
 mus in Po-
 loniam Ar-
 rianus.

tuam, cum primùm illã multis perfidiã inuolucris obtectã, in Poloniam inferebas: nunquam eas turbas adueniens nobis dedisses, nunq̃ in summum certamen atq; discrimen patriã nostram adduxisses. At cum nos Opici literaturã illã tuam Hebraicam stupemus, cumq; te patria profugũ naufragumque regno ac moenibus nostris recipimus, ac te in Polonia sedes, ac domiciliũ collocare patimur, in impiam & capitalem fraudem illã incidimus: vt non tantũ locũ daremus inter nos, sed etiam tibi erudiendã publicè in nobilissimo totius Sarmatiæ Gymnasio, Cracouiæ pubem traderemus, quasi homini docto, pio item atque Catholico viro. Sed simulatio nulla est diuturna. obrepseras enim ad nos, vt vellere suo amicta ouis: verũ oblitus tui, in illo Gymnasio cum vlulare incepisti, mox te vlulatu ipso lupũ esse prodidisti. Redi enim in memoriam, atq; illam diẽ

re-

Franc. Cra
 couiæ do-
 cel

recordare, qua tu Psalmum illum,

Cum inuocarem exaudiuit me Deus, &c.

enarrasti: quid tum egeris ac dixeris: quæ tua tum ignoratio tui? quæ inscitia? aut quæ impietas fuit? cum quidem quasi Gygantum dux, bellum ipsi cælo atque cælitibus omnibus inferres, atque omnes de cælo exturbare conarere: tanta quidem impressione, ut etiam virginem matrem necdum in cælo esse, Christumque coram intueri negares: & nisi Nicolaus Szadek Gymnasiarchus, Samuëlem Cracouiensem Episcopum per literas admonuisset, te non id agere, ut Psalmos interpretarere ex pacto, sed ut Psalmos ipsos funditus euerteres, in quibus honorem suum Christus cum sanctis suis aperte partitur: non erat nobis diutius Cracouiæ abs te expectanda Punica illa vox: *Christus non est Deus.*

Itaque tu eius impiæ fraudis ergo Stancar ca capus, ac Lipouicium in custodiam pitur. ab Episcopo illo datum fuisti: unde postea

STANISLAI ORICHOVII

Pinczouie
 sis familie
 laus.

custodibus precio corruptis, furtim
 elapsus, Pinczouium, Cracouiensis
 municipij oppidum, te contulisti: vn
 de tanquam ex equo Troiano, innu
 merabiles viri in nostra repub. omni
 præstantia virtutis excellentes pro
 dierunt. Hinc enim in Polonia *Cardi
 nales*, hinc Archiepiscopi, Palatini,
 Castellani, auctores publici consilij,
 atq; bello duces strenui extiterunt.
 Hunc ergo tu locū honestissimū, ac
 reipub. saluberrimum, ausus es hære
 ticorū primus, cōtagione sceleris Ar
 riani contaminare: vt quod oppidū,
 patrū auorūq; memoria fuerat tem
 plum pietatis, ac domicilium religio
 nis, in id tu excitatos ab inferis, illos
 hoīes veteres, impios atq; sceleratos,
 Arrios, Macedonios, Eutichetas atq;
 Nestorios, ausus es introducere.

Pinczouie
 ses conuin
 cuntur Ar
 rianismi.

Quam autem verū sit id, quod ti
 bi crimini nunc do, testis locuples tu
 ipse es, qui Franciscum Lysmaninū,
 Petrum Statorium, Martinum Cro
 uici-

uiciū, ac totā Pinczouianā scholam,
 Arriani dogmatis infimulas: vt illi te
 vicissim Nestoriani criminis conuin-
 cunt. Atqui rem ita esse, aude nega-
 re, si potes: in manibus sunt scripta
 tua, quibus Arrianismi Pinczouien-
 ses oēs reos facis: tibi etiā nō alia cau-
 sa è Pinczouio fugæ turpis fuit, p̄ter
 Nestoris sectā, ob quā tu & oppido,
 & cōmercio ab Arrianis illis extermi-
 natus es. Tu, tu inq̄ Stācare, illas Ar-
 rianas faces, iam olim orbis terrę cō-
 sensu cum Arrio extinctas, in Polo-
 nia ab integro incendiisti: Tu Mace-
 doniū, tu Eutichetem, tu Nestoriū:
 qui aut vnde essent, quidue profite-
 rent singuli, Pinczouiū docuisti pri-
 mus. Tu indagator Arrianæ prauita-
 tis, tu auctor Macedoniani sceleris,
 tu ppagator Nestorianę execratiōis,
 tu amplificator Zuinglianę ipietatis,
 oppido in illo extitisti: & cū ab hac
 Punicana hæresi satis scitè instru-
 ctus, & compositus grassator in illud
 oppi-

Stancar
 Pinczouia
 sectis va-
 stat.

lib. 1. cap. 3
 216

oppidum inuasisses, quid erat tã san-
 ctum legibus, quid tam augustũ reli-
 gionibus, quod nõ violasset inibi au-
 dacia tua? reminiscere paulisper, atq;
 recordare, quòdnam principium de-
 didisti illic adueniens: mox enim Puni-
 co incitatus furore, in templa irrui-
 sti, imagines diuorum sustulisti, me-
 morias martyrum deleuisti, altaria e-
 uertisti, sacra profanasti, gazam Eccle-
 siasticam diripuisti, denique sacerdo-
 tes publicos ex oppido exterminasti:
 Postremò, vt tanquã ex Syngrapha,
 agere ac rapere nos doceres omnia,
 Canones reformatorios nobis con-
 scripsisti: quorum Canonũ illa sum-
 ma est, vt licere nobis arbitremur, ve-
 tera patrum instituta, nouis impieta-
 tibus permutare: veteres religiones
 abrogare, nouas instituere, bona sa-
 cerdotum diripere, & in illorum lo-
 cum alios substituere: Regi non pa-
 rendum, nisi præscripto tuo imperan-
 ti: Sacerdoti non obediendum, nisi
 iussu

Cano. edi-
 oi à Stanc.

iussu tuo Ecclesiæ præsideti. Hæ sunt
 leges, hi Canones viuendi, primo ad-
 uentu tuo. Pinczouij à te conscripti.
 hoc etiam munus abs te illo in oppi-
 do editum est, dormitantibus Ponti-
 ficibus, oscitantibus verò Magistrati-
 bus: qui dum tibi, furoriq; tuo in illa
 reipub. nocte tēpore non occurrunt,
 quam ipsi suo decori defuerint, præ-
 sens iā sensit: postera etiā ætas, nepo-
 tesq; nostri, magno suo malo, experi-
 entur. Quorū, quæ & quanta, Dij im-
 mortales, illa de nobis fuerit quære-
 la? quòd non eadem hæc illis incolu-
 mia, ac salua restituiimus: quæ à maio-
 ribus nostris p̄ manus tradita accepi-
 mus. O custodiā nostri patrimonij in-
 felicem. O miseros & ærūnosos poste-
 ros nostros, quibus nullam partem sa-
 næ, & saluæ reipub. gustare, nobis au-
 ctoribus, licebit.

Magistras
 tus negli-
 gentia:

Sed tamē cū te furiam, ex sedibus
 hærebi vnā, luctificāq; Alecto, hoiēs
 non phiberent: & tu æquè sacra atq;

STANCAF
 Pinczouio
 pellitur;

D profa=

profana rueres, raperes, ac passim op-
 pido in illo sterneres omnia: Deus
 ipse, misertus nostri, interea loci diu-
 tius te furere noluit: sed ex eadem pe-
 ste tua, quasi ex Eumenidum sede, ex-
 citatos, tanquam Megeras quasdam
 illas, in te parentem, atq; creatorē in
 Polonia huius familiæ Sacramenta-
 riæ, Lysimaninum, Statorium, Scebre-
 finum, atq; Blandratam, mitto alios,
 immisit: qui te, quod furias Tartare-
 as decet, genitorem suum, intestino
 morsu lacerarent, atq; conficerent.
 Quo quidem in certamine diro atq;
 horrifico, idem vobis euenit, quòd vi-
 peris solet: quæ cū sunt commissæ, im-
 becilla à valētiore laniañ: vt ita lace-
 rata, ad extremū communi concedat
 ex antro, atq; aliud inde petat latibu-
 lū, in quo recrec̄. quod vobis quoq;
 vsu euenisse videmus. cū enim tu im-
 pressionem Arrianorum Pinczouiē-
 sium non ferres, ac plagas atq; mor-
 tem metueres, eiectus illinc, in oppi-
 dum

dum Ruffiæ deuium Dubecium pro Stācar Du
becium vō
nit.
 fugifti: vt ex illa iactatione Arriana,
 in hoc recessu, naufragus te potiffimū
 reficeres, ac recreares, vbi tibi de tua
 hæreſi moleſtus eſſet nemo. Cæterū
 non id agitur nunc abs te, vt veteris
 perfidiæ maculas, noua emédatione,
 interea loci eluas: ſed vt illa conſilia,
 contra ſalutem Eccleſiæ dudum inita,
 per ocium expedias. Itaq; fit magna
 mutatio loci, non autem ingenij tui
 dum te Dubecium è Pinczouio trās
 ſers. nam mox quàm illuc veniſti, nō
 tanquam vnus è ſchola declamator
 ad clepsydrā latras, ſed vt Politicus Stācar le
giſlator.
 legiſlator, leges ad normam promul
 gas: quibus iuuentutem Regni de
 prauas atq; diſciplinam reipubl. no
 ſtræ labefactas.

Exhibe quæſo, Francisce Stan- Stācar mā
ieſtatis re^o
 care, exhibe librarium illud legum tu
 arum, atque Poloniſ ſpectandum ꝑ
 pone, vt Poloni, ſerò licet, ſed tamen
 aliquādo intelligant, vt tu Maiestatē

STANISLAI ORICHOVII
huius Regni per scelus, atq; latrocinium
um minueris: cum homo priuatus at
que alienigena, ea q̄ solius regis sunt,
in Polonia contra auctoritatem, ma-
iestatemque regiam, rogas atq; admi-
nistras. nam quantum tandem hoc
crimen maiestatis est? quod hunc Ca-
nonem, tamquam machinam ad expu-
gnandam rempubl. nobis proponas,
infra scriptis verbis.

EX PRÆFATIONE
Canonum Stancari, ad Ma-
iestatem Regiam.

QVOD si M. T. hoc sacrosactum, & necessarium
officium neglexerit, nobiles tui, qui &
ipsi gladium gestant, auctoritate diuina, tenentur
& debent, Sathana & eius religioni ualedicere:
atq; Christo, & uerbo eius se totos consecrare.
Immo quilibet à Deo mandatum habet, ut inuito
etiam toto mundo (in causa religionis loquor) do-
ctrinam Filij Dei amplectatur: attestante uoce il-
la celitus delata, Hunc audite. Vnde Apostoli
dixerunt principibus sacerdotum: Obedire Deo
magis oportet, quam hominibus.

Anne

Anne hoc Canone, illa summa
 potestas maiestatis atq; imperij, de re
 pub. nostra nō tollit? an nō lege Apu
 leia, immò lege Polona, capitis pœ-
 na debetur tibi? qui summū regis im-
 perium, cum subiecta illi nobilitate
 communicas? Quid enim supererit
 regi? aut quid iam præstat rex mihi?
 si lege tua in Polonia gladius omni-
 bus patet: & æquè promptus est mi-
 hi & alijs, vt ipsi regi? At qui hic est il-
 le gladius vester, Stancare, cuius mu-
 cronem vos Hæretici in republ. no-
 stra, ita defigere cogitatis, vt illum in
 Boëmia olim, nuper verò in Germa-
 nia, atque Anglia defixistis: vt ad ex-
 tremum diffidio domestico, belloq;
 ciuili exorbeatur sanguis noster, ac
 iugulis nostris gladius iste vester he-
 betetur. Sed te ocij & pacis hostē, cū
 Canone tuo tam lepido, magnus ille
 æternis supplicijs, tam viuum quàm
 mortuū, mactet Iupiter: qui præter
 Sigismundum Augustum Iagellonē,

Regis Ma
 iestas lædi
 tur.

GLadius
 Hæredico
 rum.

gladium in Polonia mortalium aliū
 ferrevoluit neminem. Tu etiā Sigif-
 munde Auguste, optime atq; clemē-
 tissime REX, quibꝰ oculis aspicias hęc?
 an hęc verborum portenta tuas pati-
 entissimas aures non offendunt? En
 hic fugitius, summum ius maiestatis
 atq; imperij tui, cū tibi subiecta nobi-
 litate cōmunicat. En gladium nobis
 in manum dat, gladio ex altera parte
 respōdentem tuo. En viā demonstrat
 nobis, qua obedientiam abijciamus:
 nec tibi repugnanti pareamus, cui su-
 mus subiecti, omni diuina atq; huma-
 na lege. Quo etiam maiore malo ma-
 standus est abs te hic Italicus latro,
 qui te tam iustum, atque clementem
 Regem, ab Auis atque Atauis in Po-
 lonia regnantem, exæquare cum ti-
 bi subiectis ausus est. Vide atque
 animaduerte, Magnanime REX,
 quorsum euadat istorum latronum
 impunita licentia. Gladium hic
 nobis fabricat contra te, subiectos
 tecum

*Hæretico-
 tum licen-
 tia peribit
 regnum.*

recum exæquat, modum nouandarū rerum nobis demonstrat: & tamen hic viuit: Viuit? immò verò viuente, vidente, ac sentiente te, in tuo regno quas vult fert leges, & illas nobis præscribit, legibus patrijs cōtrarias. O dij immortales, vbinam gentium sumus, aut quid denique speramus, si istius hæc tanta læsæ maiestatis iniuria, impunita discesserit. profectò enim, vt res ire cœpit, Boëmica, Germanica, atque Anglicana, nihil iam nos morantur fata, quin amissa republica, sine legibus atque Magistratibus, dissipati hæresibus, triste agitemus æuum. Sed tamen in hoc occasu nostro, heus tu ó Stancare, scire ex te volo, quænam te regni lex docuit, nobilitatem Polonicam suū quoq; habere gladium, regio gladio aduersum? aut qui Polonus mos fugitiuo tibi oñdit, ius esse nobilitati, semoto rege, nouis rebus studere, & ad summā regni posse absq; rege cōsulere?

In Polonia solus Rex gladium portat.

Nos enim Poloni, ita legibus atque
 maiorum institutis edocti sumus, in
 Polonia præter regem, auctorem pa-
 cis, ac vindicem libertatis nostræ, qui
 gladium portet, esse prorsus aliū ne-
 minē. Quòd si q̄ gladius penes nobi-
 litatem alter est, is in vagina manet
 cōditus; nec priùs à nobis educitur,
 quàm rex sub vexillo signum pugnae
 in hostem dederit: ad eundem mo-
 dum, conuētus agere, & rempub. ge-
 rere, nisi rex auctor fuerit, tam non
 licet, quàm latrocinari apud nos li-
 cet nemini. Quapropter, abi tu hinc
 in malam crucem, malumq̄; crucia-
 tum, cum gladio tuo, & cum istis Ca-
 nonibus tuis tortuosis, quibus de-
 prauare Poloniam, & euertere cona-
 ris. Nos enim hac lege subiecti no-
 stro regi sumus, vt illo armato vno,
 nos in Polonia æqualiter omnes in-
 erines simus: ex illo pendeamus, il-
 lius auctoritate nitamur: deniq; si-
 gnum ab illo expectemus, quo con-
 curra-

Apud Po-
 lonos ma-
 gna aucto-
 ritas regis.

curramus, & quid publicè agamus
vniuersi. Magnum nomen est apud
nos, magna dignitas, magna maie-
stas Regis, què vt Dei forma ac spe-
cie præditum miramur, atque sequi
mur cuncti.

Sed vide atq; attende, Stancare, Pontifices
quorsum serpat peccâdi libido, cum è Polonia
enim de maiestate Regis tâtum de- tolluntur.
traxisses, quantum libitum est tibi,
mox ad alterum Magistratum euer-
tendum, nempe ad Pontifices ipsos
transis, quos cum vestigio è regno
exterminas: vt sublato sacerdotio,
tollatur etiam summa illa regni lex,
quæ regio sacramento continetur.
in quo est hoc expressum, vt tam Sa-
cerdos, quàm plebs, in ditiõe regia,
& retinendi, & amittendi iuris sui,
summam haberet potestatem. Con-
tra hoc Sacramentû facit hic Canon
tuus, quo sacerdotes è regno pellis,
& bona eorum diripis: vt ita præ Ca-
nonib9 tuis reformatorijs, citò apud

STANISLAI ORICHOVII
nos omnia ex libertate, in seruitutē
concidant. Sed Canonem ipsum au-
diamus.

STANCARI CA-
non XI.

ET quoniam quatuor sunt. Et infra: Et quoniā
nobis nō sunt tales Episcopi, quales doctrina
Apostolica, & ueterū Canones prescribunt: ideo
prospiciemus de alijs, qui non questum, nō digni-
tate regalem, neq; diuitias capientes, sed officium
desiderantes, exequantur. Tales enim Episcopos,
qui non officium sed questū, sed dignitates mun-
danas, sed diuitias querunt, fugiendos nobis de-
scribunt sacra litera. Et infra: Dabimus itaq; ope-
ram, ut non nisi idonei ministri eligantur, & ne-
mini eorum citò manus imponantur: sed uiri con-
stituantur boni testimonij, pleni Spiritu sancto
& sapientia.

Sacramen-
tum Regis
violatur.

Quam tu tandem hoc Canone in
Polonia moliris ac struis pestem? aut
quantam ad licentiam iuuentuti im-
peritæ aperis fenestram? nos scilicet,
de tui Canonis sententiā, Episcopos,
hoc est, antiquiorem reip. nostrę par-
tem, è regno pellemus? ac bona illo-
rum

rū diripiemus? q̄ ministris abs te in
 illorū locū suffectis, attribuamus? At
 ne id fiat, sacramentū Regis obstat,
 quo se Rex noster regno suo obliga-
 uit illo die, cū illi Archiepiscopus
 Gneznenfis diadema imponebat. ni-
 hīlne illud ad salutē Episcoporum &
 Ecclesiarū valebit? nihil (inqs) salus
 populi suprema lex esto, q̄ in Idolo-
 latria Papistica periclitat̄ tota: ad quā
 tuēdā, Rex sacramēto obligat̄ nullo.
 hęc tua ratio est. Sed interea dū istos
 idololatrās è regno pellim⁹, quos tu
 tādē p̄ ijs alios, cælicolas scilicet, no-
 bis substitues? Eos (inquis) qui dabū-
 tur à me. Sed qs tu es, qui sacramen-
 to Regem in Polonia liberes? q̄ Epi-
 scopos à prima Christianæ fidei ori-
 gine in Polonia institutos, loco & or-
 dine suo moueas? & pro ijs nobis de
 fugitiuorū tuorū grege alios Episco-
 pos substituas? q̄ Ecclesijs præsent, q̄
 primo loco in Senatu sententiam di-
 cant, & qui regio capiti apicē impo-
 nant?

Episcopo-
 rum aucto-
 ritas in Po-
 lonia,

nant? hoc nos tantum, tam præstans,
 tam eximium munus, ab Stancaro
 fugituo petemus potius, quàm de
 illius sacrosancta manu illud capie-
 mus, cui illud est dictum, *Pasce agnos*
meos? Quid est, Stancare, aliud furere,
 si hoc non est, summum regni ordi-
 nem, omni dignitate spoliare, & eam
 ad humiles & ad fugituos velle trãf-
 ferre? Iam cùm sacerdotum bona di-
 ripienda auidè das plebi, non apertè
 furis, atque in nostra patria baccha-
 ris vinolentus? An tu nõ vinciendus,
 non loris cõstringendus es? qui hac
 rapinarum illecebra, ad domesticum
 latrocinium, apud nos inuitas impe-
 ritam plebem? Ne tu pulchrè iam in
 Polonia processisti: Nactus enim es
 complures nimium dociles ad tuos
 Canones discipulos, qui pulsus è Pa-
 rochijs sacerdotibus, diripuerunt pa-
 trimonium Ecclesiæ Christi: & per
 Canonem tuum id sibi licere putã-
 runt, quod ne Regi quidem ipsi per
 leges

S Tancari
 furor,

Ecclesiarũ
 bona direp-
 ta.

leges in Polonia licet. Nemini enim apud nos vis infertur, nemo bonis multatur, neque sedibus suis à rege pellitur priùs, quàm in cõmuni Baronum regni iudicio fuerit regi condemnatus. Hac lege satis contra vim etiam regiam munita sunt sua in Polonia bona cuique: cùm tamen nulla lex apud nos esset, quæ reliqua aduersus vim atque impressionem tui Canonis sacerdotum illorum fortunas tutaretur: quin nullo iudice, nulla lege cõuicti, iuxtà sacris ac profanis bonis suis exuti, rem fortunasque suas amitterent. Quo enim in iudicio, aut quo iudice legitimo, quauis lege sacerdotes illi, quorum bona diripi stis, rerum capitaliũ rei à vobis facti, sunt cõdemnati? Non fuit vllum de ijs iudicium, Stancare: non fuit gladius ille tuus, quem in Polonia pri- In Sacerdo
mus nobilitati in manum dedisti: iu tibus com
dex sacerdotum illorũ fuit, cuius gla munis vio
dij mucro quàm acer sit, in sacerdo- latur liber
cas.
tibus

STANISLAI KORICHOVIÍ
tribus experti sumus: in visceribus huius regni aciem illius, nisi nos Deus respicit, paulò post experturi. Nã si sacerdotes per vim, atq; per seditionẽ vestrà, bona sua in Polonia amittent, quomodo hæc eadẽ cæteri oēs in diffidio, belloq; civili retinebunt? p̄sertim cùm sacerdotũ fundi eo iure in Polonia sint, quo q̄ sunt optimo.

Sed cùm tu hunc in modum regis maiestatem minueris, sacerdotalẽ verò auctoritatẽ funditùs sustuleris, restat videre, quæ reliqui apud nos summa fiat: ut quantum tibi præclaro Canonum talium apud nos auctori debeamus, liquidius cognoscamus.

STANCARI CANON
reformatorius XVI.

VT autem tales in Ecclesia ministri, de quibus diximus, haberi queant, constituemus (Deo fauente) scholam puram & sinceram Theologiae, cui præficiemus viros solide doctos, & uerè Deum timentos. Addemus etiam & linguas, necnon & Dialecticam, & Rhetoricam, si Ecclesiarũ
nostra-

rum facultates tulerint: Immo Ecclesiarū thesau-
ros in hunc sacrosanctum usum, in promouendo
regnum Dei, bona fide conuertemus, &c.

Vt impurus heluo turbat Remp.
Scholā em̄ Theologiæ hoc Canone STANcar
in Polonia instauraturum se pollicē Scholam
tur, de Sacerdotū bonis. ô impuden condit.
tiam animaduertendā. Sed quis tan-
dem Deorum aut hominū, locum ti-
bi in nostra patria assignauit: in quo
tu huic scholæ tuæ Theologiæ sedē
collocares? quis autē te in nostra pa-
tria hominem aduenā & exulē, ino-
pem & vagum, opera publica exædi-
ficare iussit? aut q̄ tu es? qui hoc mu-
nus in Polonia vsurpes tibi? cū sit
opus vnū Regiū hoc maximè, Gym- Gymnasia
nasia instituere, scholis locū in ijs de- ædificare
ligere, artes pbare, quibus iuuentus opus regiū
erudiat ad ciuitatis disciplinā. id qd̄ est.
à Vladislao Jagellone, huius Augu-
sti, optimi Regis nostri proauo, cla-
rissimo atq; bellicosissimo rege, abso-
lutū atq; p̄fectū est, annis ab hīc plus
centum

STANISLAI ORICHOVI
centum sexaginta: qui Cracouiæ, in
principe totius Sarmatiæ vrbe, nobi-
lissimum Gymnasium condidit: atq;
excellentes ingenio atq; doctrina vi-
ros, in illud introduxit primus, q̄ ad
humanitatem huius regni informa-
rent pubem. Itaq; ab hoc initio oīa
bonarum atq; magnarum artium di-
sciplina profecta, vsq; ad memoriam
nostram in hoc Gymnasio remāsit:
tanta quidem vtilitate gentis nostræ,
atq; gloria, vt quicquid pietatis, quic-
quid religionis, quicquid deniq; bo-
næ frugis in Polonia vsquam est, id
vniuersum Gymnasio Iagellano refe-
ratur à nobis acceptū. Ab illo enim
fonte atq; capite, profluxerunt in Po-
lonia oēs liberales doctrinæ & inge-
nuæ, sine quibus ferū & immane est,
quicquid in moribus hominū vsq̄
est. Quid enim homo ignauus atque
iners aliud est, quàm bustum quod-
dam, & vt quidam ait, insepulta viui
hominis sepultura? Nolo hoc in loco
figil-

Gymnasiū
Cracoui-
ense.

figillatim harū liberaliū artium Magi-
stros proferre, q̄ doctrinis, atq; inge-
nij laude in illo Gymnasio & olim vi-
guerunt, & nunc florent maximè. si-
ue tu eruditum puluerem illum Ma-
thematicorum spectes, siue obscurita-
tem naturæ consideres, siue ad legū
iurisq; prudentiam animum referas,
siue Theologiam cogites, non hanc
vestrā, Stancare, emētītā, zelo atq; cō-
tentione plenam: sed illam veram, cu-
ius hæc vestra emula, atq; pellex est:
quæ Cracouiensium inquā Theolo-
gorum Theologia, vt apud Iacobum
est, primūm quidem pudica est: dein-
de pacifica, modesta, suadibilis, bonis
consentiens, plena misericordiæ &
fructibus bonis, iudicās sine simula-
tione. Huiusmodi scholā, tanq̄ domi-
cilium quoddā Theologiæ, ab Iagel-
lone rege Cracouiæ olim habemus
conditā: cui tu dū scholā aliā, nescio
quam, tanquā æmulam & aduersariā
grauē cōparas, quid agis aliud, quā vt

E opus

opus illud Iagellonis regium vetus,
hac tua noua schola, tanquam machi-
na apposita, labefactes, deiicias, atq;
euertas? O nos ferreos, qui hæc te co-
nari patimur impunè.

THEOLO-
gia Stanca
II.

Sed tamen ô noster Lycürge, quo-
niam te latore vniuersam remp. no-
stram, quasi Penelopes telam retexe-
re iam libet, quam tandem tu in hac
tua, quam statuis, Academia, Theolo-
giam traditurus nobis es? eámne, cū
qua è Pinczouienfi Lycæo, abs te cō-
dito, pulsus ac spretus es? At illam Ne-
storianam esse, Pinczouientes Peripa-
tetici tui, abs te profecti, coarguunt:
& hæc eandē Punicanam esse, omnes
Catholici conuincunt. Bene igitur
habet, cū tuam Theologiam, quam
tu nobis obtrudis, & amici, & aduer-
sarij tui exagitent, vt noxiam illā Epi-
methei Pandorā: in qua, Dei permis-
su, ad humani generis pestem, omnia
insunt veneficia: atque omnes doli,
machinæ, fallacię, præstigiae veterum
hære-

hæreticorum, in hac eadem facilè deprehenduntur inclusæ. quæ quantò tectior, tantò est nocentior, dum aciem animorum nostrorū illo verborum splendore perstringit *Ecclesia, Concilia, Patres*. Sed vt quasi præteriēs, hūc fucū quoq; tibi eripiā, si Stancare agnoscis Patres, cum Patribus ad communionem Ecclesiæ consenti: si Concilijs auscultas, Concilia in summo Pastore Romæ constituendo audi: si Ecclesiam iactas, partem eius, in qua viuis, defini. rem enim opinor spectari oportere, non verba. Quod si nulla Ecclesiæ in parte viuis, si summum pastorem Romæ contemnis, si patrū fide simplici ad tuas simulationes abuteris, tam tu Theologus es, quam est Geometres ille, qui in Geometrica omnibus aduersatur Geometris, dissidens ab ijs in omni intelligentia, notioneque communi. Omnes enim Theologi, id autem est, omnes Christiani homines pij, ac viri ritè

Fucus Stancari.

STANISLAI ORICHOVII
colentes Deum, statuunt esse in ter-
ris cœtum aspectabilem hominum ti-
mentium ac laudantium Deum, qua-
tuor cœli plagis inclusum: in quo ciui-
tas est illa sancta Hierosolyma, quatu-
or patriarchalibus sedibꝫ, sub vno pa-
store Romano Petro definita, atq; cir-
cūscripta. Ab hoc tali cœtu, immo ab
hac Ecclesia Catholica, studio ac vo-
lūtate quoniā abhorres, noli mētiri,
te in Ecclesia ætatem agere, vel Con-
cilijs parere, vel in patrū auctoritati-
bus acquiescere: cū & patrum, & Cō-
ciliarū, & Ecclesiæ hostis apertè de-
prehendere. neq; Theologū te esse di-
cito potius, quā verorū Theologorū
hostē. Postremò, neq; Theologiā ar-
tem hāc, qua tu te vēditas, potius, q̄
sectam ex vetere turba, & colluione
hereticorum depromptam appelles,
vt ita rei atq; verbi, par sit apud te
ratio.

Sed tamen, vt ad id quod propo-
sui redeam, si fastidimus Theologi-
am

am tuam, at Dialecticem (credo) recipimus. ô ratiocinationem miseram, atque infelicem. siquidem nos discimus abs te argumenti conclusionem: qui non è fumo (vt ille ait) dare lucem cogitas, sed vt lucem nobis eripias, & quasi noctem quãdam rebus offundas, id agis. Legat qui vult scripta tua, nihil in ijs consonum rationi scriptũ reperiet. Dij boni, quilibus ac quantis illa tua scatent mendis, quibus quasi captionibus, & prestigijs circumueniuntur abs te imperiti? Nam cum ἀπόδειξις, quæ demonstratio Latine est, sit ratio rei dubiæ faciens fidem: dic per Mercurium ipsum vafrum & callidum deum, quidnam certi, exploratique penes te habeas, quo tu rebus apud nos dubijs facias fidem? Et ne longius à Canonibus tuis abeam, rem publicam nostrã, atque in ea Ecclesiam te velle constituere, Canonibus tuis ostēdis, infra scriptis ad Maiestatem Regiã verbis.

STANISLAI ORICHOVII
STANCAR EX PRÆ-
fatione Canonum ad
Maieſtatem Re-
giam.

*Statim à quibusdam nobilibus tuis pijs legitimè
Suocatus fui, ut ſuas Eccleſias reformarem: &
in illis puram Chriſti doctrinā pro falſa, ac uerā
religionis pietatem pro impio cultu idololatrigo,
reſtituerem: mores ac diſciplinā tam cleri ſui, q̄ po-
pularum ſuorū, corrigere. hic ſtatim hos Canones
reformationis conſcripſi, & reformationem ip-
ſam non temerè ſum aggreſſus.*

Paralogiſ-
mus Stan-
cari.

Quæ malum eſt iſta argumenta-
tio? à quibusdā nobilibus tuis, o Polone
Rex, priuatim in tuum regnum voca-
tus ſum: ergo vniuerſam rempublicā
atque in ea Eccleſiam regni tui ego
Stancar corrigam, atque cōſtituam.
Quis Dialecticorum argumentatus
iſto modo vnq̄ eſt? aut quis ex parte
totū, atq; adeo ipſum vniuerſū vnq̄
collegit? Quæ eſt iſta obſecro tua Dia-
lectica, q̄ nos delirare non autem ar-
gumentari docet? nam quantum ad
concluſionem huius tui argumenti
atti-

attinet, demonstrandum tibi prius fuerat, illis ipsis quibusdam nobilibus, à quibus te vocatum esse in Poloniã scribis, licuisse per leges, atq; iura regni, corrigendæ reip. atq; constituendæ Ecclesię causa, priuato officio, nulla autem auctoritate publica, tantũ munus priuatim in Polonia tibi assignare. Quod quoniam non demonstras, incertum dubiumq; facis, utrũ corrigere, atq; constituere reip. nostram tibi liceat, nec ne liceat. Pari Dialectices inscitia laberis in ipsis Episcopis quoque, cùm illud pro argumento ponis.

EX EADEM PRÆFATIONE Stancari.

Quia quidã Episcopi abominandã idololatriã defendũt, falsam doctrinã docent, bonis Ecclesiarũ abutũtur, Sardanapalicè uiuunt, luxuriantur, scortãtur, & inebriãtur, corrigi nolunt: cùm sciant, si res ad iudiciũ delata esset, se causam suam tueri nõ posse: illicò ad maiestatem tuã accusarunt

STANISLAI ORICHOVII

Et nobiles illos, Et me, cum quibusdam pijs ministris, seditionis auctores, ac rerum nouarum amatores, unde, non cognita causa, omnes condemnati sumus: ac negotium reformationis impeditum fuit. Et infra: Dabimus itaque operam, ut non nisi idonei ministri eligantur, &c.

Stanca car
cus in Dia
lecticis.

Huius connexi ratio, quae claudicet vide: ut enim id quod consequitur in connexo, necessarium esse tibi concedam: illud primum quod antecedit, & unde hoc sequitur, necessarium esse, tibi prius fuerat demonstrandum. dicis enim, Episcopos apud nos impuros esse, atque sceleratos. Quis es tu, qui alienos seruos iudicas? ac principes Ecclesiae Dei, patresque regni amplissimos, incesto ore tuo laceras? quo autem iudice didicisti, omnes Episcopos in Papatu sceleratos esse? Sed fac ita esse: illud dicas mihi velim, quomodo priuatae vitae crimen, auctoritate publici muneris in Episcopis minuet? Sed procedat tibi id quoque: illud tamen restat adhuc quaerendum:

si Epi-

si Episcopi quos nunc habemus, ex
 Polonia exterminādi sunt, vnde, aut
 qua ex gente vel secta, Episcopos no-
 bis alios pro ijs (vt polliceris) substi-
 tues? Dabuntur (inquies) à me. Quis
 porrò tanti muneris dispensandi tibi
 fecit potestatem? quis inquā hoīm aut
 deorum ille fuit, qui te cum ista po-
 testate ad nos misit? si homo, priuile-
 gium exhibe: si Deus, signum osten-
 de: vt credamus tibi fas esse, pulsas ve-
 teribus Episcopis, nouos in corū lo-
 cum sufficere. Nam & Moses signum
 dederat Israëli, antequā sacerdotiū in-
 stitueret Arontis: & Titus Cretensi-
 bus literas Pauli Archiepiscopi sui
 exhibuerat prius, quā vel presbyteros,
 vel diaconos in Creta, ex auctoritate
 renunciaret. At cum tu neq; priuile-
 gium, neq; signum vllum das, quo ti-
 bi hæc tanta apud nos procurare, iusq;
 fasq; sit, quomodo tu pro ijs Episco-
 pis, quos in manibus habemus, alios
 nobis substitues, quod iustè ac legitimè,

in Polonia muneri præsent Episcopa-
 li? Animaduertis, nisi fortè ipso talpa
 cæcior es, te Dialectica ita nosse, vt
 cæcus alba atque atra nouit. vnum
 etiam addam, in quo genus quodnã
 fit Dialectices tuæ, hoc sole clarius
 apparebit. nam cum præsentiam cor-
 poris Christi ex sacramento altaris,
 Canone expugnas tuo: hoc argumẽ
 tum ponis, tam materia, quàm for-
 ma ipsa claudum.

Contra sa-
 cramentũ
 altaris so-
 phisma
 Staucari.

*Omne corpus naturale, est in aliquo circumscri-
 pto loco:*

Corpus Christi est corpus naturale:

*Ergo corpus Christi, est in aliquo circumscripto
 loco.*

Non est igitur vbiq; corpus Christi:
 neque in Sacramento, neque in celo
 vno temporis puncto illud est. Hic
 occurrit illud Flacci:

Spectatum admisi, risum teneatis amici.

Quis em̃, non dico Philosophorum,
 aut Theologorum, sed zonariorum,
 mediusfidius, atque ipsorum baiulo-
 rum, illud tibi dederit? omne corpus

naturale esse in circumscripto loco: Cæli cor-
 præsertim cum ingentē hanc cæli mo-
 lē, corpus naturale, in loco circūscri-
 pto non esse cernamus. aliter enim
 in rerum natura, esset infinita in om-
 nes partes magnitudo: quod natura
 ipsa aspernat. Quod cum ita sit, syllo-
 gismus a hic tuus in prima figura ex
 ambabus particularibus propositio-
 nibus cum cōstet, facilē declarat, quā
 Dialecticā tu teneas: nepe eā, quæ aut
 materia ad argumētum subiecta, aut
 forma eius argumenti, aut utroque
 semper claudicet: & quæ ob eam ip-
 sam causam loquax, temeraria, turbu-
 lēta, ac seditiosa est: integra mutilās,
 solida decurtans, expressa adūbrans.

Et ne verbis tantum acumen tuū
 laudare videar, explicabo paucis Ca-
 nones tuos, in quibus mirificus Dia-
 lecticus es. Concilia enim œcumeni-
 ca in Canonibus tuis laudas, vitam at-
 que mores sacerdotū, ad Conciliorū
 normam probas: aduersus Concilia
 aliquid

Cæli cor-
 pus nō est
 in loco.
 a Proposi-
 tio enim
 eius, cum
 in vniuer-
 so gñe sit
 falsa, parti-
 cularis lo-
 cū teneat
 necesse est:
 alioq̄ falsū
 Stancarū
 sumit.
 Dialectica
 Stancari
 qualis.

Gladio
 Stācat suo
 iugulatur.

aliquid noui fieri vetas. Dij appro-
 bent, habemus adhuc Stácaro patro-
 no Concilia œcumenica salua. Sed
 vide, vt error te, quasi æstus quidam,
 à proposito abripiat, & in saxa latentia
 in hèresi tua torqueat. Nam si Cõ-
 cilium Nicœnum, si Constantinopo-
 litanum, si Ephesinum, si Chalcedo-
 nense, si Tholetanũ, si Agathense de-
 nique apud Stancarum va'et: ergo il-
 lud quoq; apud eundẽ valeat neces-
 se est, in Ecclesia Catholica Romanũ
 Papam principatũ tenere: à quo de-
 inde Episcopi isti, quos nunc habe-
 mus, & cæteri sacerdotes publici in
 sacerdotio profluerent. Quis dicit
 hoc? ipsa, inquam, Concilia: quæ tu
 contra Episcopos nostros vltro citas.
 Non igitur Papa idololatra, neq; E-
 piscopi nostri pellendi, spernendiq;
 sunt: neq; alij p̄ ijs accipiendi à nobis
 sunt: cùm tam apertè Conciliorũ œ-
 cumenicorum decretis, & Papæ, &
 Episcoporum nostrorum præstantif-
 si-

fima constituatur apud nos auctori-
 tas. Quò te hìc verteres, ò Pœnule? aut
 quod atramētum effundes, ò Sepia,
 vt nos instantes effugias? Nā in quā-
 cunq; partem te verteris, dandæ tibi
 manus omnino sunt. Si enim Conci-
 lia œcumenica apud te valent, Papa-
 tus etiam ipse valeat necesse est: qui
 Conciliorum œcumenicorum sæpe
 munificentissimis decretis honesta-
 tus est: ac certis sacerdotij gradibus,
 quasi stellarū splendidissimis globis,
 ab eisdem Concilijs est distinctus, at-
 que illustratus. Contrà verò, si Papa-
 tus apud te idem quod nihilum est,
 neq; Concilia etiam aliquid apud te
 erunt, in quibus omnibus princeps
 semper fuit Papæ auctoritas. Sed di-
 ces fortasse, id quod etiam in collo-
 quio nostro Peremissiensis cùm dixis-
 ses, risus oīm factus fuerat maximus.
 dixeras enim, te non plus Concilij
 tribuere, quàm fides Catholica po-
 stulat: perinde, quasi Concilia œcu-
 me-

Concilio-
 rum sum-
 ma fides.

menica aliter sentiant, quàm fides Catholica postulat. In quibus id agitur, ut omnia salutaria communibus sententijs, consultisque decernantur, quibus Ecclesiæ continetur salus. Verum tu amissa Ecclesia Catholica, cum una quoque generalis sententias amiseris, singulares persequeris: & quod peculiare omnium Hæreticorum est, tam ex scripturis, quàm ex Concilijs atque patribus, omnes undique sententias syllabatiim conquiris, carpis, atque delibas: eas autem maximè, quæ ad iurgandum pro te, contra æmulos faciunt: cum tamen nihil tam resistat & repugnet tibi, quàm scripturarum patrumque auctoritates, si ita uti sunt, pleno atque integro rerum, atque verborum sensu abs te proferantur. Sed tamen, quantum ad Conciliorum fidem attinet, non videtur tibi Concilium œcumenicum idem esse, quod arbor frugifera & fructuosa est? Decreta etiam Conciliorum, non similitudinem quandam gerunt, speciemque fru-

Conciliū
arbori si-
mile.

fructuum? ita opinor. Ergo, ut arbor
bona bonos fert fructus, sic bona Cō
cilia, bona ferant decreta necesse est.

Quòd si Concilia decreta ferunt vi-
ciosa, Concilia quoque ipsa, vnde
hæc manant, flagitiosa sint oportet:
non secus, quàm si fructus mali sunt,
arbor quoque eorum fructuum ma-
ter, mala viciosaque sit necesse est.

Quare caue tu in Concilio œcume-
nico verum falso, ac bonū malo, hoc
est, tenebras luci, arte hac tua admis-
ceas. Nam tibi aut totum Conciliū,
cuius partem vsurpas, comprobandū
est: aut si partem eius reijcis, totū Cō-
cilium funditū est reijciendum. Ete-
nim si spiritu Dei illa Concilia, quo-
rum tu auctoritate contra Episcopos
nostros niteris, & acta, & transacta
sunt, nulla societas in ijs fuit, neque
communitas spiritui vestro nequā: Spiritus he-
reticorum
qualis. quo partes vestræ non tam fiunt, quàm
subitò exortæ ad nihilum recidūt: &
quasi fumus tumidus, & turgidus, & in-
ven-

STANISLAI ORICHOVII
ventum dispersus, cum vestigio eua-
nescunt.

Stācar hær
reticus ab
oibus Con
cilijs con-
denatus.

Quamobrem, si Conciliorum fi-
de cum Episcopis pugnas, eadem au-
ctoritate te conuictum esse hærescos
crimine, ab Episcopis nostris, confi-
teare: ac publicis execrationibus pe-
sti futuræ deuotum, pulsumq; & eie-
ctum ex Ecclesia Dei. Quid itaq; quia
in Constantinopolitano Concilio
œcumenico primo, ita in vos hæreti-
cos extat perscriptum:

ἄιρετικοὺς δὲ λίγομεν, τοὺς δὲ πάλαι τῆς ἐκκλησίας ἀ-
ποκηρυχθέντας: καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα ὑφ' ἡμῶν ἀναθε-
ματισθέντας. πρὸς δὲ τοῦτοις, καὶ τοὺς πάλαι πίσιν μὴ
πάλαι ὑγιᾶ προσποιούμενοις ὁμολογῆν, ἀποσχίσαντας δὲ,
καὶ ἀντιμωάγοντας τοῖς κανονικοῖς ἡμῶν ἐπισκόποις.
ἴπαιτα δὲ, καὶ ἐν τίνισι τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπί ἀίθε-
ρα ἴσται προκατεγνώσμενοι, ἢ ἀκοινώνητοι ἴτε ἀπὸ κλή-
ρου ἴτε ἀπὸ λαϊκῶν τάγματῶν μὴ δὲ τοῦτοις ἔξῃναι κατῆ-
γορητῶν ἐπισκόπων, πρὶν ἂν τὸ ὀικεῖον ἔγκλημα πρόβρον
ἀποδυσῶνται.

Hæretici
hominis
definitio.

Hoc est, Hæreticos appellamus, tam illos, qui olim
ex Ecclesia proscripti sunt, quam eos, qui postea
à nobis excommunicati sunt. Insuper eos, qui fidē
quidem sanam simulant se profiteri, separant se
tamen, et contrarias coitiones faciunt aduersus
nos regulares Episcopos. Præterea, si qui ab Ec-
clesia

clesia criminibus certis dudum conuicti, & excommunicati sunt, siue clericalis, siue laicalis ordinis illi fuerint: ijs nullo modo liceat accusare Episcopos prius, quàm ex proprio crimine emerferint.

Audis, Stancare, quàm apertè hac ipsa definitione Cōcilij tenere, quatu in hæreticos relatus, & tribu Christiana motus, communi suffragio expiorū cœtu pelleris, & alienus Christiano Catalogo esse iudicaris. Nam & cum Nestorio contra diuinitatem Christi consensisti, & fidem sanam neglexisti: & à Catholica Ecclesia te separasti, & aduersum legitimos Episcopos coitiones fecisti: & infinitis criminibus conuictus, ex Italia proscriptus, confiscatus, ac pulsus fuisti. Et tamen his tu tot ac tantis sceleribus obstrictus, ac nefario Ecclesiæ, tanquam patrię parricidio, obligatus cū sis, in medium clericus infamis, contra legitimos Episcopos tuos prodis, vt tanquam improbus & impurus filius, parētes tuos nō solū accusēs, sed

F reos

reos etiã maiestatis facias priùs, quã te de ijs tot, tam claris, tamque manifestis criminibus, apud Episcopos tuos legitimè purgaueris. Vidésne ô furia, vt collum in eosdem laqueos vltro inferas, quib⁹ Episcopos nostros præceps, ac deuius captas? priùs em̃ quàm Episcopos auctoritate Conciliorum peruertas, ipse luculentam ac mortiferam plagam accipias, quam tibi Concilia ipsa imponunt insanabilem. Ita forex indicio suo perit: ac stultus suo, quemadmodum dicitur, gladio conficitur.

ST Ancar
Orator
qualis?

Sed tu in Dialecticis, quàm Sophistes argutulus sis, satis superq; vidimus: nunc in Rhetoricis vicissim, quãtus Orator sis, videamus paucis. Vísne igiñ te Oratorē, ex ipsa definitione Oratoris spectemus? ita opinor faciendū est. Itaq; ^{ἐὺς} Græcis, Orator Latinis, à Fabio dicit̃ esse vir bonus, dicendi peritus. Tu vir bonus es, quem Mantua è ciuitate eiecit, tanquam

quam abortum? quem Italia vt ho-
stem patriæ exterminauit? cui nullus
intra Oceani ostium, neque apud hæ-
reticos, neque apud Christianos, lo-
cus est consistendi? Si igitur omnes
mortales acerbè, & penitus te ode-
runt, quomodo summè iniustum te
non esse defendes, in tanto odio atq;
dissidio? Habet enim hoc iniustitia,
vt eum etiam hominem in quo inest,
non modò alijs, sed ipsum sibi inui-
sum faciat. Quòd si tu iniustus, quo-
modo vir bonus es, detracta opinio-
ne probitatis? quæ probitas (inquã)
iustitia constat, à qua tu alienissimus
es? non reddis enim vnicuique quod
suum est, aliena etiam arrogas, & ti-
bi concedi postulas. nam homo pri-
uatus, & alienigena cùm sis, accipis
tamè Magistratū in Polonia prædè lo-
co: in quo te insolèter iactes, atq; in
eo curationes, & quasi dispensationes
regias, atq; Põtificias administres. nã
in Polonia, ad summã rerū cõsulere,

Stancar itti-
iustissim⁹:

Regium est: religionibus verò præesse, opus est apud nos Pontificium. Quod quoniam ab iustis magistratibus auertis, & in te priuatum & exulem transfers, quæ iniustitia capitalior poterit hac vna reperiri? Iam cū nulli præposito ordinis tui legitimo subiectus sis, nulli potestati in Ecclesia sublimiori pareas: postremò, nullum pastorem agnoscas: sed sis vnum indiuiduum quoddam vagum, errās, ac vitam communem perturbans, leges perfringens, conspirationem bonorum labefactans: seruos in dominos, subiectos in præsides, & optimū quemque incitans, & inflammans: potēsne tantis in facinoribus sceleris & perfidiæ, viri boni nomen retinere? homo igitur nequam, & improbus cū sis, illa facultas, si quam fortè habes, minimum ipsa per se in te valet, semota iustitia.

Sed fac valere te dicendo, perge ergo tenere istam viam dicendi, quā
insti-

instituiſti: & quaſi ex altiore loco, ad præſcriptum tuorum Canonum, reformationis tuæ cauſam, Rhetoricè apud Polonum Regem exaggera, apud quem ſi verè agere voles, hoc dicēs.

AVDIAT HÆC REX,
ac ſenſibus imis, res
eſt non parua,
reponat.

Ego ſum Stācar ille, Sigifmunde Auguſte Rex, qui pulſus ex mea patria, tuorum nobiliū quorundā uocatu, me ad te in Poloniā exul potiſſimū ex Italia contuli: quòd uidebam, niſi ego corrector ciuitatis in tuo regno acceſſiſſem: Polontam, ſcelere Pontificum incitatam ſemel, in procliue lapſuram fuiſſe. Ego remedium præſens ægrotae, ac prope deſperatae Poloniæ afferò: atq; ijs Canonibus, quos tibi exhibeo, illi ſubuenio. Quæ ut reficiatur collapſa, primò duobus illi ad eam rem opus eſt gladijs: Vnus eſt, quem tu geſtas: Alter uerò, penes nobiles tuos eſſe debet: quo illi ad ſummam regni utantur, gladius in munere Regio ſi ceſſet tuus. Deinde, peſtis ac pernicies regni tui, Pontifices, agris atque urbibus ſunt abs te primo quoque tempore

Medulla
Canonū
Stancari.

STANISLAI ORICHOVII

exterminandi, & cum uestigio ex Polonia tollendi. Sunt enim exitium regni tui, hostesq; Dei: corrigi à me nolunt: nec me correctorem ferunt, qui tibi pro ijs impuris et sceleratis, offero de secta classeq; mea alios Pontifices te dignos, ac regno tuo ministros idoneos. Quos ut mecum unà sustententes, nulla te horum idololatrarū capiat misericordia: quin Archiepiscopatus, Episcopatus, Canoniciatus, Abbatia, Præbendæ, Parochiæ, ac quicquid sacerdotiorum, ac uasorum sacrorum etiam in sanctiore ærario templorum est, diripiatur: & mihi correctori, meisq; scholis atq; ministris à me tibi datis attribuat. uti nos ijs rebus satius est, qui Apostoli Christi sumus: quàm eisdem abuti eos, qui idololatræ in tuo regno sunt. Nulla res te deterreat, quò minus id fiat: non Priuilegia uetera Regni, non mos maiorum, non sacramentum quo te obligasti: omnia ista cedant Canonibus meis reformatorijs, ex puro puto uerbo depromptis. Nihil te laurea illa, regalisq; apex atque diadema sollicitet, quòd more uetusto, Gneznensis Archiepiscopus capiti imponebat tuo. hæc enim nugalia Papiistica sunt omnia: unctiões inquam, Coronationes, atque regum ipsorum apices, in Papatu excogitata: ad infatuandos reges gloriosos. Nusquam enim habetur scriptum, illo apice, atque illa unctiõe decorandos reges esse. potes sine ijs insignibus, atq; insulis regni sedere regali in so-

lio, cum purpura, & sceptro ornata regio: etiam si absit diadema. quod uel ob hoc maxime inuisum tibi esse debet, quod eius apex crux est: quæ cum ex omnibus templis, ac triuijs, locisq; publicis toto regno à nobis in præsentia tollatur, ne in diademate quoq; salua permaneat: immò si aliter nõ potest, cum diademate unà intereat potius, quam auctoritatem regis, & regni dedecoret. Quòd si desiderium harum nugarum ferre non potes, leniēt illud ministri à me dati: qui hæc procurabunt, cum usus fuerit, & ipsi. Quamobrem, nulla res te remoretur, neq; salutē istorum à te deprecetur, quin sublatis ex Polonia Episcopis, regnū tuū Papatu, id autem est idololatria, primo quoq; tempore liberet. Nihil apud te ualeāt illa, quibus isti pugnant maxime: nempe Episcoporum ipsorum sempiterna successio, Ecclesiarū consensus, tū doctrina miraculis approbata. omnia hæc, si rem ad rationem meorum Canonum reuoces, nihil sunt: unde tanquā è fonte uiuo, salus ac uita tibi, regnoq; tuo scaturit. Proinde, nõ tantum hos præsentis, sed etiā illos ueteres Episcopos, quorum exemplis isti pugnant, Adalbertos, Prædotas, atq; Stanislaos aspernare. nam hi primi superstitionem ad cõsimilem idololatriam, in septingentesimum prope annum in Polonia tua propagarunt. à quibus per summā malitiam, ueneficijs atque prestigijs, Vladislaus agello proauis tuus, impulsus, & inductus, impia

fraude, & ipse se obligauerat, & Lituaniam suā
contaminauerat, introductis in eam ex Papatu E-
piscopis, qui gentem illam baptizarent: & sacra,
atque ceremonias in Lituania instituerent, Papi-
stico ritu. Quare collige te magnanime Rex, ac sa-
luti tue, regniq; tui, dum tempus ad eam rem est,
consule. In præceptis patrum tuorum ne ambula-
ueris: sed Canones meos salutare tantummodò
audi, depromptos ex ipsius diuinitatis armamen-
tario. Quos ubi cognoueris, apertè uidebis merù
Antichristi regnum: in quo qui perseuerauerint,
uitam amittent æternam. Quo cognito, statim illi
ualedicere debes, & te totum cum regno tuo sua-
uissimo, regno Christi consecrare. Accipe itaque
hilari animo prudētissime Rex, hos Canones re-
formationis: & hos libros quoq; qui necessitatem
reformandi regnum tuum ostendunt, diligenter
lege: & ne patiaris amplius te cum regno tuo sub
regno Sathanæ detineri.

Verba Stā
cari ad li-
teram.

Stancar ty
rannidē in
Poloniam
inducit.

Præclara & digna, Stancare, Pœ-
no Oratio: in qua Rhetorices tuæ of-
ficia præclarè absoluis. palparis em̄,
& adularis plebi, dum illi maximos
quæstus prædasq; ex sacerdotum bo-
nis proponis, & rapinis illius imbe-
cillitatem aucuparis. Sed qui tu tan-
dem

dem quæso hac oratione regem nostrū doces, ô Stancare: nisi quod crudelissimum oīm Tyrannorum Phalarim abs te doceri par esset? qui in tauro æneo inclusos homines succēsis ignibus torrebat. Tyrānidē enim apertē doces, alienā à genere, ac nomine nostro: atq; oblitus nobis Iagellonas Reges esse, Dionysios, & Pisistratos, nescio quos, Canonibꝰ tuis in Polonia instituis. à quibus crudeli dominatu premamur, qui ad arbitrium huius regni inuertant statum: dum quidem Tyrannidi illorum, nō communis regni conditio, lexq; nō Regis sacramentum obstabit.

Sed mitto Tyrannos, quos exper
tum genus nostrum nunquam est: ac
ne vnquam experiatur, Deum peto:
quæsoq; Regibus ipsis, Archiepisco-
po cum Papatu ex Polonia sublato,
quid fiet? aut quomodo regium no-
mē in Polonia cohærebit: si nulla vi,
nullo (vt ita dicam) Archiepiscopali

Sublato Ar-
chiepisco-
po, tolli-
tur ex Po-
lonia Rex.

STANISLAI ORICHOVII
numine continebitur: cū declaran-
di, atq; regio apice coronandi Regis,
legibus regni, penes Archiepiscopū
Gneznēsem, summa sit apud nos po-
testas. vt lex infrascripta docet.

LEX DE CORONATIONE.

Quantum ad Coronationes Regum & Regi-
narum regni Poloniae pertinet: statuenda
decernimus, & statuimus, quòd nullus alius ad Co-
ronationē ipsorum Regum, & Reginarum se de
cetero, & in perpetuum intronittet, & corona-
bit, præter Archiepiscopū Gneznensem, pro tem-
pore existentem.

ALIA LEX.

Regem liberè electum, nemo alius coronare
debet, præter quàm Dominus Archiepisco-
pus Gneznensis, cum ijs Episcopis, qui ad hoc se-
cundum ueterem consuetudinem pertinent.

Iamne sentis Stancare, vt rex in
Polonia cū Archiepiscopo ita cohæ-
reat, vt ruere Archiepiscopus absq;
Rege nullo modo possit. Etenim sci-
re ex te Stancare volo, Archiepisco-
po cum vniuerso Papatu ex Polonia
de tua sententia exploso, eiectoque,
quis

quis in Polonia coronabit Regem?
 quis capiti regio imponet diadema?
 quis Regem amiciet purpura? quis
 illum exornabit sceptro, atq; aureo
 malo decorabit? si quidem Gneznen-
 sis Archiepiscopus, exornator Regi-
 us, auctorq; legitimus, Canone tuo
 (vti iam dixi) fuerit ex Polonia subla-
 tus? Pellantur, inquires, è Christiano
 regno istæ ineptiæ penè aniles, qui-
 bus barbarorum reges olim fiebāt il-
 lustres. At regni lex vetat aliter quen-
 quam, nisi coronatū in Polonia do-
 minari. Quid tum inde inquires? ni-
 hil apud nos valeat, quod scriptura
 nō valet, ad illū enim nobis solū est
 attendendum, de quo est dictū: *Hunc
 audite*: qui nihil de coronandis Regi-
 bus docuit. At (ego inquam) amitte-
 mus summi imperij insignia, plurimo
 sudore, atq; sanguine maiorū parta,
 ni illis exornatos habuerimus reges.
 Quid tū postea (inquires) omnia hæc
 gentes quærunt, quæ ignorant Deū.

At

At (inquam ego) nomen etiam Regis, regniq; cum ijs insignibus potestatis regiae, vnà apud nos interibit? Intereat (inquies) regnum mūdi, & omnis ornatus sæculi, modò Christus me auctore in Polonis regnet: q; sine hisce intulis, probè regnare nouit in suis. At (inquam) nos ipsum etiam Christum spinis coronatum, in suo regno videmus esse Regem. namq; hunc sub corona amictū purpura, quod Regem decuit: declaratū à Pilato solennibus illis verbis: Ecce rex vester, esse scimus. Probè dicis, spinis (inquies) non autem auro coronario. Cuius cuius (in q̃) modi Corona fuerit, non laboro, dum modò hoc constet, vt Christum absq; corona in regno suo Regem non esse: sic in mortalium repub. nisi coronatū, neminē verè dici posse, neq; haberi regē. eò enim spectat regalis illa corona in Regibus, quò Reges cōmonefiant, se administratos esse, & quasi

sa-

Christus
rex coro-
natus.

Quare co-
ronentur
reges.

fatellites quosdam in hominum vita, illius summi ac spinis coronati Regis. Qui quidem rex, caput est eorū hominum, inter quos regnum possident isti mortales reges nostri, qui inter Christianos omni vi carebunt, potestateq; regia, si illa nota fuerint cassi: qua nos adducti iudicemus, assentiamusq;, regib; nostris vllū esse cum rege Christo commerciū, à quo vis vera potestasq; regnādi legitima in germanos reges deriuatur.

Sed tu Solymanum fortasse Tur-
 cam, conciuem tuū Babyloniu, hoc
 loco obijcies nobis: absq; Pontificia
 corona, ac sceptro, purpuraq; regia,
 eodem iure apud suos regnantem:
 quo regnant nostri quoq; apud nos
 coronati, ac purpurati reges. Tam il-
 le, Stancare, rex est, quàm illius Ty-
 ranni Christus caput est. cū enim
 hic eius capitis non sit mēbrū: quo-
 modo illa corona, si quæ insanum il-
 lud tetigit caput, in illo seruitio mi-
 fero

Christiani
 reges disse-
 runt à pa-
 ganorum
 regibus.

fero tetroq; Coronæ instar Christi regis est? aut quomodo is Tyrannus, legitimâ regnandi potestâtē à Chro rege habet, cùm tantopere Chro regi aduersetur? Vis illa, atq; tyrannis cuncta in Turcia est, nō aut potestas, dignitasue regia: quæ aliter non fit, nisi ex Christo, & sacerdote, & rege summo tota pendeat. Nec verò hic Tyrannus tantum regiae potestatis, à sacerdotio Christi seiunctus cùm sit, expers est: sed etiam veteres illi reges ac Tyrâni, terra mariq; quondâ potentes: vt Nabuchodonosor, Cyrus, Alexander, Romulus: mitto alios, q; summa vi oppressos imperio coërcebant: extra Ecclesiâ positi, longè aberrant à splendore nomineque regio. Quid enim illi erant aliud, quàm excursiones quidam, viuentes latronum ritu: vt tantum haberent, quantum raperere potuissent? Itaq; principiū imperij, & quasi seminariū dominatus istorū, dolus ac vis: nō aut fides, neq;

pie-

pietas fuit. Nam & Gyges ille Lydorū rex, vt apud Herodotū est, oportunitate fallacis annuli vsus, & reginæ stuprum intulit: & interfecto rege, tyrannidem in Lydia occupauit primus. Cyrus quoq; iugo Lydorū repulso seruitutis, per asturias pares imperium à Lydis in Persas conuertit. Quid Macedo Alexander, quæ vitia & peccata prætermisit: cū Persis imperium idem auertit? Iam Romani rerum Domini, imperium Oceano, famam dum terminant astris: nō è fratricida Romulo exorti, vi, & armis in tantam potentiā ascenderāt? vis ergo inerat in horum imperijs, quæ eodem quo paratur, frangitur & infirmatur ferro. Nullus in horum regnis splendor regius, nulla amplitudo regalis fuit. Tyranni illi hominum oppressorum, non reges: immò verò cupiditatum suarum fuerāt serui: æquè ab regno Dei, vt à communi generis humani societate abhorren-

rentes, nec propter vllam aliam causam, nisi q̄ illis defuit suprema Pontificalis manus, qua & regale fastigium illis imponeretur, ac vis & potestas regia diuinitus in illorū animos insereretur. Et quoniā hęc ipsa tam potens, tamq̄; magnifica Pontificalis manus extra Iudæam, id est, extra Ecclesiam nusquam est, reges quoq̄; veros ac germanos, nisi in Ecclesia, nusquam alibi esse, confitendum est. Qui quidem à sacerdote summo ritè creati ac declarati reges, à falsis regibus hoc differunt: quia illi sua, isti verò suorum curant commoda: illi soluti sunt legibus, isti contrà legibus sunt ligati: illi supra legem, isti viuūt sub lege: illi dominātur seruis, isti imperitāt liberis: illos in dominatu coercet nemo, istos delinquētes in regno, idem qui creat, sacerdos continet. Postremò, illi nulla religione iurisiurandi obstringuntur, isti, nisi regali sacramento obligentur, in veris

ris regibus non habentur:

Et ne fortè sine corollario ab hac contentione regum, ac tyrannorum ^{Tyrāterū origo.} discedamus: sic habeto, causam aliam in vita tyrannidis non esse, nisi summi sacerdotis despdatum. neq; enim prius Saul ex rege in tyrannū se conuerterat, quā Samuelem sacerdotem summum contēperat. Non prius sanguinarius Achab, ac Iezabel, oīa diuina atq; humana apud Iudæos turbauerant, quā Heliam despexerāt. Sed quid vetera colligo? ecce in manibus duo feri, atq; importuni tyrāni, Valachus atq; Moschus: quorum alter ab oriēte, alter ab aquilone nobis imminēt: q̄ quamuis Christianas gētes imperio p̄mant, tamē quod sacerdotem summū non agnoscunt, neq; in illius sunt manu, nullis legib. viuunt: nullo etiā superioris potestatis metu, in crudeli dominatū illorum frenatur furor. nihil apud eos valet ius, nihil mos, neque fas: id iustum inibi, quod

G tyrāni-

tyranno vtile: id lex, quod eidem cōducibile est. Et ne fortè solos Valachos atq; Moschos, hac conditione seruitutis, ex contemptione ac despicentia summi sacerdotis, premi putet: refer aspectum ad eas gentes, quæ à summo sacerdote desciverunt: vestigium liberi populi in ijs nullum offendes. At in regibus rectè & ordine declaratis, secus est: quos in munere regio redundantes, & superfluentes regali licentia, reprimat ac redigit in ordinem superior Pontificalis potestas. ita vt nisi reges principi illi potestati pareant, erratoq; desistant, paratus sit portus atq; p̄fugium aduersus illos oppressis: ipsa nimirū regni abrogatio.

Nec verò temerè fit, quòd diadema Regio capiti imponitur Pontificali manu: inde enim liquet: hos terrestres reges, summo illi Pontifici, & cælesti regi subditos, ob propugnationem amplissimi sacerdotij Christi, quæ Ecclesiæ est Dei viuentis, esse institutu-

Coronati-
onis sacra-
mentum.

stitutos. Quocirca illo coronationis
 sacramento, à Pontifice duo regibus
 proponuntur: Vnum est, vt intelli-
 gant reges, in regno Christi, pro pa-
 ce contra bellum, pro iustitia contra
 iniustitiam, pro fide contra perfidiã,
 pro veritate contra falsitatem, Stan-
 care, vestram: non tam hominis, quã
 Dei manu se vnctos esse. Quam sanè
 rem, luculenter illustribus verbis Sa-
 muel sacerdos expressit in Saulo re-
 ge, dũ illi iã peruncto, osculum fert:
 atque illa solennia addit verba, Ecce
 vnxit te Dominus super hæreditatẽ
 suam, in principem: & liberabis po-
 pulum suum de manibus inimicorũ
 eius, qui in circuitu sunt. Alterum
 est, vt rex certò sciat, sub potenti illa
 manu Christi (manus enim sacerdo-
 tis, manus Christi est) se curę esse Deo:
 neque solũ munus regium, verum-
 etiã incredibile quoddã animi robur,
 vnguẽti mysterio, regibꝰ in exequen-
 do munere regio, à sacerdote tribui.

id quod ex eo intelligi potest, cum Samuel summus sacerdos, armum hostiæ apposuit Saulo, futuro regi. Vnguntur enim regi humeri, & lacertorum tori: quòd in ijs membris naturaliter vis inest, & incitatio quædam ad pugnam. cum tamen Pontificum ipsorum præcipuo iure, capitis vngatur vertex: vt inde intelligatur, summum sacerdotem regibus idem esse, quod caput membris suis est. neque reges veros esse, neq; potestatem regalem aliter illos habere posse, nisi ex Samuelis illi osculo, hoc est, ex obseruantia atque obedientia summi sacerdotis pendeant. Quæ enim alia vis ad regis Christi coronam reges nostros aggregauerit, si manus Pontificalis extrema non accesserit? aut si osculum sacerdotis maximè defuerit, splendorique, fastigioque regio? nam sacerdotis vnguento, vis omnis ac potestas regis Christi, in tuèdo regno Dei, cū regibus nostris communica-

Osculum
sacerdotis

nicatur: osculo autem regum ipso-
rum, obseruantia erga Sacerdotes
Christi sancit: vt sacerdotū auctori-
tate Reges nixi, Regis regum Christi
omnes tueantur regnum, magistro,
ac duce summo Sacerdote.

Iurè igitur coronati reges, à co-
ronatione recta ad oscula pedum be-
atorum summi sacerdotis proficiscū-
tur: vt in principe vrbe, quam elegit
Dominus Deus, apud sedē pōtificia-
lem, primā p̄fiteantur obseruantia
suam erga ministrum Christi: & sese
cum hoc principe summa fide coniū-
ctos esse, in osculo pacis testificētur.
Qua sanè maxima grauiissimaque ce-
remonia, exprimitur omnis illa mor-
taliū regum humilis & abiecta, sub
potenti manu immortalis Christi re-
gis, subiectio. Non pedibus morituri
hominis (crede mihi) honos ille am-
plissimus, à regibus nostris Romæ ha-
betur: vt tu admodum mentiris: sed
ipsi Christo Deo & Domino nostro,

Oscula
pedum.

quem celfo in folio fedens minifter ille, in vrbe Roma repræfentat: quẽ qui rex fpernit, Chriftum regem fpernit: ac nomen iusq; regium amittit, nullumq; eſt illi cum Chriſto rege commercium. Neque verò eſt, quòd tu illo Petri exẽmplo hæc oscula condemnes, ac morem maiorum reprehendas: qui Cornelium prociðentẽ ad pedes ſuos reprehendit, ac venerationem illam iniuſtam deteſtatus eſt. Neque enim Cornelius veniebat, vt ad miniſtrũ Dei, ad ipſum Petrum: ſed veniebat, vt ad ipſummet Deum. erat enim Atheos, & , vt nunc vocãt, gentilis: qui virtute præſtantes homines, deos eſſe indutos ſpecie humana, gentium ſuperſtitione adductus, exiſtimabat. Quo etiam errore, apud Lycaones Paulo atque Barnabæ ſacrificatũ penè fuit. Igitur Petrus in Cornelio non factũ, ſed ꝑpoſitũ reprehẽdit ipſo facti: hominemq; ſe eſſe, nõ Deũ, Corneliũ docuit. Surge, inquit

Petrus cur
oſculũ pe-
dũ recuſa-
pit.

inquiens: nam & ego ipse homo, nō Deus, vt tu putas, sum. At si Cornelius venerationem illam exhibuisset Petro, nō vt Deo ipsi, sed vt Dei ministro, nunquam Petrus illum à pedibus suis remouisset: neq; piè id ille fecisset, si venerationem illam in sua persona Deo fieri, ab homine pio prohibuisset.

Sed vt eò reuertar, vnde huc declinauit oratio: animaduertísne? si tuo p̄cepto Poloni Papam relinquūt, & abijciūt, vt Archiepiscopo vacēt, atq; careāt. neq; em̄ is nisi à Papa Romano, testimonio Conciliorū oīm, creari ritè potest. Quòd si Archiepiscopus in Polonia nullus fuerit, neque rex, neq; Regium nomen, neque vis, potestasq; regis, vllō modo in Polonis subsistet. Ius em̄, vti iā est demonstratum, in Polonia aliter regem fieri non est, nisi Gneznēsis Archiepiscopus eius coronationis auct̄or fuerit. Neque verò est, q̄ de sinu tuo nobis

Rex in Polonia absque Archiepiscopo non est.

STANISLAI ORICHOVII

apponas rapaces illos furunculos tuos, qui operas in coronado & inaugurando rege pro Archiepiscopo in Polonia nobis dent. Qui em sunt fugitivi & incircumcisi latrones isti, qui tantum munus apud nos exequantur? ut quibus nisi in carnificina, locus in Polonia alius non est, eis tu munus declarandi & inaugurandi regis, in nostra repub. assignes? Samuele, Samuele, inquam Stancare, ad declarandum, coronandumque; in Polonia Saulum, nobis opus est, qui non solum coronam regio capiti imponat, humeroque; peruncto regi Polono regium munus iniungat: sed etiam vim atque facultatem regij muneris, pro salute nostra exequendi, eidem attribuat: ut ita a suprema, eaque legitima potestate, Rex Polonus renunciatus, possit verè Dei minister dici, oiaque in Polonia rectè, atque ordine, exque republica facere & efficere. Quamobrem cum tu non Aaron, sed ipse sis
Aby-

Abyron: neq; Samuel, sed merus ^{ST Ancas} tis
 Abadon: neq; etiã grex tuus cuneus ^{Abyron.}
 fit prophetarũ ille, quo in medio rex
 noster pphetet: sed sit cœtus impius
 filiorũ Chore, cũ quo, si hũc sequat̃,
 rex noster ad inferos videns, viuusq;
 descēdat, qua mēte, aut quo ore au-
 des, explosis veris Leuitis, sublatisq;
 ex Polonia legitimis sacerdotib; dñi,
 alienissimos hoĩes, ad offerēdũ incē-
 sum coram Dño submittere? q̃ in ta-
 bernaculo testimonij vngant, coro-
 nent, atq; instituāt Polonos reges?
 Cur in tãto sacrilegio, horribiliq; p-
 iurio, ignē illũ sacrilegij ac piurij vl-
 torē nō metuis? q̃ 250. viros vno pũ-
 cto tēporis in solitudine cōsumpsit,
 ob cōsimile scelus? Deniq;, cur hiātē
 ac patentē iã tibi terrã illã nō paues?
 q̃ te Dathanũ atq; Abyronē, contra
 summũ sacerdotē Chri murmurātē,
 absorbeat? O nimium oblite tui: qui
 quãta apud inferos tibi sacrilego pa-
 rata sit poena, nō vides. quanq̃, si es-

SECRETUM
MOTVS

set in magistratibus nostris ea seueritas, q̄ esse debebat, iā te nobis quoq; iustas ac debitas præsentis supplicio pœnas persoluere oportebat. q̄ ausus es hæreticorum primus, aures regis nostri incesto ore tuo polluere ac violare: & ea consilia contra maiestatem regis & regni, imperitæ multitudini subministrare, quibus regem & regnum, nos ad extremum amittamus.

Archiepiscopo ex Polonia sublato libertas regni tollitur.

Quid si etiam doceo: Archiepiscopo à sua procuratione amoto, te non solum regem atq; regnū ex Polonia exterminare, sed etiā tetram, dirāque in vnus dominatu seruitutem in Polonia comparare: parūmne cōstabit Stancare, te hostē patriæ, ac perduellem regni, reū maiestatis esse? Quapropter, antequam infero hoc ego tibi crimē maiestatis, principiō omnium ciuium meorum clamabo, orabo, atq; implorabo fidem, vt adsint: cognoscant, animaduertāt, quā indignè

dignè nobis Polonis à fugitiuis ijsce,
 eripiat patrimoniu dignitatis, liber-
 tatis, salutis. Ad quam rem, vt cōpen-
 dio fugitiui isti perueniant, hanc sibi
 muniunt, atq; affectant viâ, vt Gnez-
 nensem Archiepiscopum deijciât de
 reipu. præsidio, & de custodia regni
 deturbent. oia enim hæc salutaria, q̄
 moribus, q̄ maiorum institutis, q̄ legi-
 bus in nostra rep. continentur, latêt
 in tutela, ac præsidio vnus Gnez-
 nensis Archiepiscopi, contra vim, li-
 bidinemq; regum potentiorum. So-
 lus enim hic ex omnibus in Polonia
 regibus est oppositus, ne regum effu-
 sæ in omni intemperantia libidines,
 sese vnquam incitarêt in libertatem
 communem. Pro qua sanè ratione,
 solus ante alios Gneznensis Archie-
 piscopus in Polonia, non Senator
 regni, vt alij: sed pater patriæ, vt ne-
 mo: non internuncius, sed Legatus
 Apostolicus: non secundus, sed Pri-
 mas, hoc est, vir primarius populi in
 no-

STANISLAI ORICHOVII
nostra rep. appellatur more patrio.
Atqui insignes isti, & pulcherrimi ti-
tuli, vim, & (vt ita dicam) numen ip-
sius Archiepiscopi in rep. magis, q̄ in
ipsa re diuina declarant. Etem, quan-
tum ad rem diuinam attinet, fatis est
illi antistitem sacrorum dici, & Pon-
tificum minorū præsidem. At si rep.
spectes, iste ipse & Pater, & Legatus,
& princeps omnium in Polonia est.
Princeps, inquam, quia is, & inangu-
rat, & exautorat, vt mox apparebit,
reges: tum in Senatu primæ senten-
tiæ auctor est: & si rex nouis rebꝫ stu-
dens cunctetur, comitia illum habe-
re ius est. Deniq;, idē à sede Apосто-
lica in Sarmatiam auctor & magister
publicè religionis est Legatus, ob id,
ne peregrinæ aduentitiæq; hæretico-
rum doctrinæ vnq̄ perturbarēt tran-
quillum reip. nostræ statum. Postre-
mò Archiepiscopus hic pater regni
appellatur reuerēdissimus, q̄ omnes
cæteri in Polonia cum hoc vno col-
lati,

lati, filiorū sunt loco: aded, vt quantumuis licet alij excellent, tamen p̄cipuo iure hunc vnum reuerent cuncti, & colant vniuersi. Quanq̄ autem hæc p̄stātissima Archiepiscopi Gnez nensis in Polonia auctoritas, ex iure nostro ciuili sua sponte appareat: tamen exēplis quoq; demonstrabo id, quod dicimus, eiusmodi esse. inde enim facile cōstabit, auctoritatem Archiepiscopi patrię potestatis loco, antiquitūs apud reges Polonos semper fuisse: atq; hanc eandem idem apud nos valere oportere, si rempub. volumus esse saluam. Et vt hoc in patrię exemplo, tanq̄ in illustri monumento, cuiusmodi sit, demōstrem, ex annaliū vetustate eruenda mihi est eius rei memoria, atq; ex regum ipsorum cōmentarijs repetenda, quæ apertè declarat, Archiepiscopi auctoritatē principem in Polonia semper fuisse. Ponam itaq; ad verbum id, quod extat per scriptum, Chronicorū lib. 3.

Archiepiscopi
Gnez nensis
auctoritas

¶ Mi-

Archiepi-
scopus ex-
autorat re-
gem.

STANISLAI ORICHOVII

¶ Miecislao Monarcha ab Archiepi-
scopo, & Gedeone Episcopo monar-
chatu deiecto, in Kazimirum Ducē
Sandomiriēsem principatus fuit trās-
latus. Et infrā: Et ne tales consuetu-
dines in posterum ab aliquo innoua-
rentur, placuit omnes trāsgressores,
horrēdo anathemate innodare. Sdi-
flaus itaq; Gneznensis Archiepisco-
pus, cum cæteris Episcopis omnibus
Pōtificialibꝫ indutis, Gedeone Cra-
couiensi, Zirosiao Vladislaviēsi, &c.
astante Kazimiro Monarcha, & Ba-
ronum multitudine, in hunc modū
pronunciauit:

Qui agrestiū annonā, aut res qual-
cunq; vi, aut quouis alio pacto tulerit,
aut auferri iusserit: anathema fit.

Qui legatiōis, aut necessitatis pu-
blicæ vel priuatę occasione, cuiuspiā
quadrupedem & iumentum in anga-
riam acceperit, vel accipi iusserit: ana-
thema fit.

Qui bona Pontificum aut Eccle-
sia-

fiasticarum personarum rapuerit, occupauerit, distraxerit, etiam si persona sit illustris, & Regali, Ducali, aut quacunque alia præfulgeat dignitate: anathema sit.

Qui Episcoporum spoliatores acceptauerit, veluti sacrilegij particeps & consentaneus, &c. anathema sit. Et responsum est à Ducibus, & vniuerso populo, Amen.

En hic apertè audis, vt rex ab Archiepiscopo in Polonia exauretur: audis vt is anathemati subijciatur: audis vt ab anathemate ne persona quædam illustris ac regalis excipiat: deniq; audis ipsum Polonum regem, vltro sese Archiepiscopo subijcientem, & anathemati illius regios suos prope modum fasces submittentem, ad eiusque execrationes publicas solenne Amen supplicem respondentem. Quid aliud expectamus, quo maiorum disciplina clarius nobis innotescat, quàm hoc exemplo innotuit? Summus regni

STANISLAI ORICHOVIÏ
regni Monarcha ad pedes Archiepi-
scopi abiectus hîc iacet, & tanq̃ mi-
nor maiorem, ac filius patrem, subie-
ctusq̃ principem tremit, horretque:
ne quid imprudens aduersus inter-
dictum Pontificium, in regno suo cõ-
mittat. Quid aliud quæso est, impe-
rare regibus, si hoc non est, vitæ mo-
dum anathematis pœna illis præscri-
bere? Quid verò libertati cõmuni cõ-
tra regalem vim aduocatũ esse aliud
est, si hoc non est, regibus edicere, vt
illi æquè à publicis vt à priuatis, tum
ab sacris & à prophanis rebus manus
suas regias abstineant?

Archiepi-
scopus ex-
communi-
cat regem.

Vcrumenimverò illud est ad om-
nem posteritatem in Iacobo Archi-
episcopo exemplum memorabile:
Gneznensem Archiepiscopum, tam
domi q̃ foris, tam pace quàm bello,
Polonicæ libertatis præsentem cer-
tumq̃ custodem esse. Hic enim Iaco-
bus, Tetrarchas regni, ab Vuladislai
fratris impij obsidione liberare cu-
piens,

piens, regem à Poznania iussit recedere: ni faceret, contra suam auctoritatem factum videri. Et quoniam animus illius viri magnus, & excelsus commemorabilis est, quo ille in subiectum sibi regem est usus: ideo opere precium fuerit, ex annalibus ad verbum memoriã illã veterem attingere, quæ sic est: His itaq; probris, reuerendus pater Iacobus Metropolitanæ Gneznensis Ecclesiæ Archipræsul lacessitus, quadriga vectus, quia gradatus, & senex erat: habitu Archiepiscopali indutus, suaq; tiara, seu infula ornatus, in Vuladislai tabernaculum ingressus est: atq; è sella principi Vuladislao, ne alienas possessiones raperet, persuadebat. Et infrà. Vuladislatus autem huic prudenti persuasione, & Catholicæ correctioni, nullo pacto acquiescere voluit. Iccirco Iacobus, Gneznensis Archiepiscopus, vi iam senio confectus, è sella cui insidebat sese erigens, inquit: Auctoritate

H omni-

omnipotentis Dei, cuius ego minister indignus, officium gero, te monitum, & rebellem excōunico: Pharaonicaq; obstinatione induratum Anathematizo, ac veluti incorrigibilem diuinę vltioni te puniendum referuo. Hęc ibi.

Quid ad hanc auctoritatem, seueritatemq; addi potest? acta res est in castris, cum crudeli atq; audaci rege: & tamen Archiepiscopum illum diuinū, & singularem virum, & Rex ipse, & exercitus tulit: nec illius Archiepiscopi animum perstrinxit splendor Regius: neq; perculit præsentis exercitus metus, quin pro rep. pro libertate cōmuni, proq; legibus sese iniusto regi, magno aīo opponeret. Cui cum non obtemperaret Rex, vix vna intercesserat dies, cum castris ab hoste exutus, turpiter fugere, & obsidione illā intermittere, fuerit coactus. Qua sanè plaga illius Regis mone-mur, æternam illā Archiepiscopi auctori-

toritatem, Deo ipsi ratam ac fixam esse. Sed tamen & Ianusius Archiepiscopus ob vim allatam Paulo Cracouiensi Episcopo, Boleslaum pudicū interdicto affecerat: nec prius eo illū leuauerat, quàm Episcopo illi ab Rege satis fieret. Sed hæc vetera, & piora videamus.

Lis erat capitalis Kazimiro magno de decumis agri vectigalis sacerdotum, cum Bodzanta Cracouiensi Episcopo: quæ, (vt memoriæ traditū est) ad iurgiū excesserat. Iaroslaus tamen Archiepiscopus, ex auctoritate controuersiam illam disceptauit, legesq; tulit eas, quibus ad hanc diē ea vectigalia Poloni decumarum nomine pensitant, quæ imposita olim fuerūt Iaroslai decreto. Quid illa eiusdem Bodzantæ Episcopi in Kazimirum magnū excōmunicatio, quæ is eum regem ex Ecclesia ob ereptā bona Ecclesiæ Cracouiensi, tum etiā ob adulterium eiecerat: parūmnē

Archiepi-
scopus Re-
gem iudi-
cat.

declarat pontificiam in Polonia au-
 ctoritatem principem esse? Multa sci-
 ens, in medio quæ occurrūt, præter-
 co. Sed tamen illud memorabile est
 Sbygnei de Sienno, Episcopi Cardi-
 nalis patrum auorumq; memoria ex-
 emplum, qui Kazimiro III. huius no-
 stri Sigismundi Augusti optimi Re-
 gis, Auo, noua quædam & capitalia
 aduersus rem Ecclesiasticam moliēti
 restitit: atq; illum, quod Episcopū de-
 cuit liberè refutauit. Nam cū Kazimi-
 rus effuso in bellū Prutenicū ærario,
 vnde faceret sumptum in rem milita-
 rem non haberet, omni Ecclesiarum
 Gaza, q̄ fuit maxima, sibi suppedita-
 ri volebat ad vsū belli copiose. Eius
 sentētiæ vehementer ab omnibus E-
 piscopis reclamatū quidē fuit: sed ta-
 mē ceteri vim Regis cū non ferrēt,
 solus Sbygneus Cracouiēsis Episco-
 pus irruenti in ærarium Kazimiro se-
 se opposuit Pontificio habitu. Verba
 etiā ab animi magnitudine p̄fecta, il-

Episcopus
 regē repel-
 lit ab æra-
 rio.

la addidit, stans in ipsi⁹ ærarij limine:
 Quô ruis ô Rex, sacer hîc locus est,
 mea possessio, nihil hîc patet tibi: si
 p̄gis, Boleslaū repræsentâ, ac me Sta-
 nislaō vtitor. Diuus enim Stanislaus Diui Sta-
 ante C C C C. annos Boleslaō Regi nislai mo-
 cōsimili animo pro Ecclesiæ suæ fun rs.
 do sese opposuerat, cęsusq; ob id à Ty-
 ranno fuerat. Sed tamen ex ijs paucis
 quæ retuli intelligi licet, à maioribus
 nostris Archiepiscopo Gneznensi i- Archiepif-
 deò datum fuisse in Polonia principa copus in
 tum, quô coërceretur summa illa, & Polonia li-
 immoderata Regia potestas: vt si rem bertatis
 ad rationem reuoces, nil aliud Gne- custos.
 znensem Archiepiscopum in republ.
 nostra esse dixeris, quàm moderato-
 rem quendam Regiæ potestatis, ac
 communis libertatis præsidem.

Atqui is ipse Archiepiscopus pro
 pter excellentiam atq; præstantiam Archiepif-
 dignitatis, habet in Polonia iustam, copus sū-
 ac debitam, tam priuatim quàm pu- mo hono-
 blicè venerationem. Primùm enim re in Polo-
 nia.

STANISLAI ORICHOVIY

Rex ipse obligatur ab illo obedientiae sacramento, vt non aliter nisi obedientiam Ecclesiae, Petriq; sedi, apud Archiepiscopum professo, quod mox apparebit, diadema imponatur Polono Regi. Qua etiam opinor ex causa Rex in literis, ad Archiepiscopi titulum, dominũ addit, hunc in modum illi scribens: Reuerendissimo in Christo patri, domino Ioanni Prze-rembski, Archiepiscopo Gneznensi, &c. Haud potest grauioribus verbis à Rege Archiepiscopus salutari, q̃ domini nomine ab illo salutatur. Neq; verò tantũ pondus esset in verbo, nisi in ipsa re iustus, ac debitus inesset honos. Qui sanè Regius mos in scribendo satis declarat, quò loco in Polonia, quòue honoris Archiepiscopus sit gradu. nulli enim Senatorum præter Archiepiscopum, & Episcopos eius tituli à Rege habetur honos. Iam quanta vulgò adhibeatur legibus aduersum hunc in Polonia oĩm gene-

generum, atq; ordinum reuerentia,
leges prolatae docent.

L E X.

Si quis turpia uerba coram domino Archiepiscopo protulerit, pœnam eidem domino Archiepiscopo L. aliàs piatnadziesza persoluat.

A L I A L E X.

Si quis coram domino Archiepiscopo gladium uel cultellum extraxerit, siue aliquem uulnerauerit, siue non, pœna siedmadziesza puniatur, eidẽ domino Archiepiscopo applicanda.

Tam graue, & sanctum nomen Archiepiscopi in Polonia apud nos est, ut cum illius sancto religiosoq; numine regni summa cõtineat, ipse summa religione sanctimoniaq; ab omnibus colatur, obserueturq;.

Sed hoc loco ogganniet Stancar, Archiepiscopus cur & tanto in honore Gneznensem Archiepiscopum apud Polonos non esse; neq; cum hac tãta potestate, ^{viluerit in Polonia.} quanta nos illum præditũ volumus videri in Polonia, illum nunc versari cõtendet: contraq; ac dico rẽ euenire. Nã

& in subscriptionibus ad Reges, & ad
 Reginas, deuotas creaturas Archiepi
 scopi, & Episcoporum pleriq; sese per-
 scribere non erubuerunt: & ad aras
 ornatu illo penè Tragico induti, cū
 Euāgelio pacis sacro in medio ad mu-
 lierum etiam pedes (ō rem indignā)
 procubuerunt. Atqui, utinam id verè
 nobis obijci non posset. vera em̄ hec
 sunt omnia, quæ ex miserrima ambi-
 tione, honorumq; contentione pro-
 fluxerunt ad Ecclesiam Christi, dum
 dignitatis oblitus in petitionis curri-
 culo Episcoporum alter, alteri apud
 reges studio præcurrit. cū enim per
 rectum cursum Episcopi quidam cō-
 sequi Episcopatus nō possunt, ad am-
 bitionem turpem confugiunt: om-
 niaq; precibus, largitionibus, atq; pa-
 ctionibus tentant, dum modò in pe-
 titione præcurrant, & euolent altiùs.
 à quo studio & cupiditate, quæ for-
 des, quæ vanitas, aut leuitas, atq; fu-
 rilitas abesse potest? nō est sanè, quòd

in hoc tali hominum genere spiritū illum Helix quisquā expectet, qui cōterat petras, aut deserta commoueat. Nimirum hi homines frigent, iacētque semper, qui hoīm potentium artificio, & studio: non autē instinctu, inflatuq; diuino ad illos summos in Ecclesia honores prouecti peruenerunt, Sed tamen eius rei culpa causaq; maximam partē Regum ipsorum est, qui ius legendorū Episcoporū ab iustis collegijs auerterūt, & ad seipso per vim, cōtrā quā fas fuit, trāstulerūt. quō fit, vt Episcopatus, magnū illud, & præclarū in Ecclesia Christi munus, sit proiectus ab ipsis regibus in mediam contentionem, hominib. cupidis pro præda, manubijsq; hosticis. vnde, qui Episcopi victores euadunt, videántne nō satis sit id, quod in Decretis patrū in tales Episcopos extat perscriptū Dist: Lxi. cap. Nulla ratio finit, & c. An tu putas aliam causam sectarum harū quotidianarū,

Ignauia
Episcoporum
Sectarum
causa.

quibus opprimimur, existere, præter
ignauiam Episcoporum? quorum impe-
dita, & oppressa mens conscientia,
cum ipsa se damnet, orbetq; luce, p-
pter vim nefandi sceleris, cõcepti ex
nundinatione rerum sacrarum, fit, vt
neq; erigere se aduersus eorum arbi-
trium, quibus cõstricti beneficijs ser-
uiūt, vllō modo possint: neq; animo
atq; consilio vacui occurrere audent
sectis, hominum potentium aut gra-
tiam sequuti, aut potentiam illorum
veriti. Vixisses in Polonia Stancare
Stanislai Szczepanouij tempore, aut
te ad illa tēpora reseruasset fortuna,
quō in Polonia Iacobi, Zdislai, Ianu-
sij, Iaroslai, atq; Sbignæi, (mitto ali-
os) Archiepiscopalis vigeat auctori-
tas, vnus vsuram horæ tibi ad viuen-
dū in Polonia illi non dedissent. Ma-
gistratib; etiā, atq; ipsi regi ex auctori-
tate mādauiissent, vt primo quoq; tē-
pore prouiderent, ne quid detrimen-
ti Resp. ex vestris sectis acciperet, ni

hoc

hoc Rex, magistratusque faceret, contra remp. videri factū, illi pronuncia-
 uissent: vitam prius sibi deesse, quā ani-
 mum talem aduersus vestras hæreses
 maluissent. Quid ita? quia vige-
 bat in illis viris spiritus dei, beneficijs prin-
 cipum obligati non erāt, iuris sui fue-
 rant: munus etiam suum rectè, & or-
 dine ita administrabant, vti volebāt:
 ideo Regibus formidolosi, ceteris au-
 tem omnib⁹ metuēdi, Ecclesiā Chri-
 sti administrabant. At nunc, quoniā
 ratio veteris disciplinæ, quam à patri-
 bus acceperamus, tota iam ferè inte-
 rijt, tantum licentiæ vobis hæreticis
 ad quiduis audendum in Polonia da-
 tur, quantum vos vultis: Episcopi cō-
 ticuere omnes, intētique ad vestros
 furores ora muta tenent: verbo vo-
 bis molesti non sunt, nec edictis Re-
 gem, nec interdictis reliquos magi-
 stratus in vos fatigant: dant, & con-
 cedunt vobis impunitatem rerū om-
 niū sempiternā: Ecclesiæ verò Dei,
 præ-

Episcopi
 veteres
 fortes.

præter illam desperatam vocem, *ô*
Domine salua nos perimus, nihil re-
linquunt.

Christus
nunquam
deest suæ
Ecclesiæ.

Sed fuerint sanè Episcopi quan-
tumuis muti, surdi, atq; cæci aduer-
sus vestras Stancare hæreses: tamen
illius summi Episcopi, Chri Dei no-
stri, aperti stât supra nos oculi, patêt
etiã aures ad pces nostras: q̄ nō dor-
mitat, neq; vnq̄ dormiet, qui suū cu-
stodit Israël. Is vigil, ac nostri custos
fidelis, pulsatus, efflagitatusq; Israë-
lis sui p̄cibus, mittet ad nos prophe-
tas, & sapiētes, nō de tuo impuro so-
dalitio, quo te fallacissimè Regi nro
venditas: sed de suo æterno sacerdo-
tio, quod ab illo ortū, sempiterna se-
rie, iuicē succedētiū sibi Episcoporū,
ppetuaī: immò tãto antè ille ad nos
à se missos ipsos hos nostrates pphe-
tas excitabit, ex hoc graui veterno,
quo illi sunt occupati: q̄b̄ dormitãti-
b̄, atq; alias res agētib̄, vos Arriani,
Nestorianique in agro dñi, triticeæ
femen-

semēti superfeminastis apud nos zizania. Nō est Stācare q̄ alios aduersum vos antesignanos atq; duces flagitemus, præter eos, quos ad nos in Sarmatiā Christus sacerdos, atq; rex sua manu à Petri misit sede. Qui si euigelaerint, munusq; suum respexerint, non erit cur veterum Pontificum vim seueritatemq; in vos hæreticos requiramus. An ego Stanislaum, aut Iacobum illum veterem, aut Zdislaum, aut Iaroslauum, quorum supra mentionem feci in vos hæreticos potulem? cū habeamus tam præsentem cōtra vos ducem Ioannē Prębibiū, Regni Poloniæ primatē, eiusdē loci, atq; ordinis hoīem, genere, virtute, doctrina præstantē: cui diuinitus adiunguntur hæc lumina regni, Paulus Tharło, Leopoliensis Archiepiscopus, Philippus Padnieuius, Craouiensis: Iacobus Vchanius, Cuiaviensis: Andreas Czarnkouius, Poznanienſis: Andreas Noſskouius, Płocen-

Sacerdotes
viri à Petri
sede.

censis: Valentinus Herborth, Pręmis-
 liensis: Nicolaus Volscius, Chelmen-
 sis: Leonardus, Camenecensis: Vale-
 rianus, Vilnensis Episcopi, quibus ad
 summā Episcopalem nihil deest, ni-
 si fortasse leue illud, ꝑ grege suo vel-
 le mori. Quos ego nominatim hoc
 loco iccirco retuli, vt si iā à vobis hæ-
 reticis, quod deus prohibeat, cada-
 mus victi, sequens intelligat ætas, qui-
 busnam patronis Ecclesiæ Polonorū
 opes corruerint. Verumenimuerò si
 in ijs Episcopis nostris inerit fides ea,
 quæ esse debet in ministris Christi, &
 in dispēsatoribus mysteriorum Dei,
 facilè illi sese ad suum munus, pen-
 sumq; reuocabūt. volent certè in ca-
 put (vt Mosis verbis vtar) non in cau-
 dā populorum, penes nos esse: cūq;
 illos Christus anteposuerit omnibus
 Regibus, atq; principibus, cunctisq;
 populis: & desinēt regū affectatores,
 principū anteaambulones, populorū
 verò asētatores, velle videri: istabūt

Pontifici-
 alis aucto-
 ritas.

præ-

præcepto, atq; exēplo Pauli, oppor-
 tunè, & importunè: obsecrabunt re-
 gem, arguent Senatū, increpabunt
 populū, & extento vt aiunt digito,
 aduentatē tempestatē, ac fulgentē
 mucrone frameam Polonis demon-
 strabunt: & quasi tuba signū dabunt,
 quo concurrant vniuersi, ad hoc fata-
 le incendium vestrum restinguendū,
 priusquam vniuersi conflagremus: p̄-
 fertim cūm tua manu subiecti Polo-
 niæ ignes iam edunt flammā: cuius
 ardorem tu hæreticorum primus in
 omnes regni Polonię partes quoquo
 versus dissecasti, atq; hoc incendium
 in fortunas nostras à te excitatum, si
 nō tuo, at Archiepiscopi, Episcopo-
 rūq; nostrorū sanguine nisi è vestigio
 extinguit, ac funditus delet, toti⁹ re-
 gni deflagratio consequat̄ necesse est.

Et quoniā contra ingentes has tur-
 ST ANcar
 bas, horribilesq; tempestates vestras, Archiepis-
 copum op
 in Gneznenfi Archiepiscopo tan-
 pugnat
 tū situm esse præsidij Polonis sentis, Cur.
 ideò,

STANISLAI ORICHOVII

ideò, veluti Archipyrata Nauarchum
de puppi, Archiepiscopū de p̄sidio
reipub. conaris deijcere, vt hoc deie
cto, depressoq̄, facilius Sarmatiam to
tam, in hoc tanto sectarū turbine, sub
mersam, postea obruas. Ad quam tu
rem, Canone tuo aditū paras tibi, cū
quidem exemplum Salomonis emen
titū satis scitè regi nostro ad imitādū
proponis: vt quemadmodū Salomō
Abiatharum Pontificatu priuauerat,
sic Rex noster Antistitem Gneznen
sem Archiepiscopatu priuaret: Sed,
vt omnes intelligāt quātus tu, ac qua
lis sis vertumnus, q̄, quasi araneola,
quicquid libas, venenum malū facis,
ponam primò verba tua ex præfatio
ne Canonum ad maiestatem Regiam:
deinde eorū verborum fallacias bre
uiter, strictimq̄, refellam.

VERBA STANCARI.

Ex Canonibus.

Verum, cum Deus Regibus, Principibus &
magistratibus ciuilibus subiecit Episcopos,
Archie

Archiepiscopos, sacerdotes (mitto Papā & Cardinales, quorū nulla prorsus mentio in uerbo dei habetur) & ministros oēs Ecclesiarum, tuū in primis officiū est ō Auguste Rex, tuas Ecclesias reformare. Nōne Salomon priuauit sacerdotio summū Pontificem Abiatharū, atq; relegauit eū. &c.

Itane tandem Stācare abuteris au-
 ribus, maiestateq; summi Regis? ne-
 que erubescis tantū regē fieri impu-
 dentiaē tuā testem? apud quē oīa hęc
 præfaris, de Regibus præferēdis Epi-
 scopis, de instaurandis Ecclesijs, po-
 stremo de exemplo Abiatharis sacer-
 dotis: quō tuas theses contra digni-
 tatē ordinis, pbabiliter exponas. Ac
 de primo illo uelim Stancare, bona
 uenia, nos doceas, quo loco, aut quo
 uocali, scriptōue dicto, magistratui ci-
 uili, Deus sacerdotes suos vnq; subie-
 cit? profer vnum locū scripturæ, sed
 integrum, sed incorruptum: non autē
 ut soles, mutilatum, neq; diminutū:
 quod ubi feceris, uincas. Neque uerō
 scripturæ fidem tantū ego hoc loco

Episcopi
 nunq̄ regi-
 bus subie-
 cti.

Sacerdotes
semper pre-
stantiores
Regibus.

contra te imploro, sed omnes leges, non solum imperatorias, sed etiam ex gentium superstitione natas: tum fabulas poetarum ipsas, apud quos sacerdotum nomen, præter cæteros mortales, præcipuo in honore sanctum semper fuit. Etenim Chryses, ut apud Homerum est, sacerdos Apollinis, cum infulis, & sceptro redimenda filia, honorabilis extitit Achæis: & ab Agamemnone Rege violatus, idem exitio fuit Græcis. Plena poetarum eiusdemmodi fabulis sunt omnia: quæ in rebus fictis nulla essent, nisi in vita hominum aliquando vera extitissent. Iam Leges ipsæ ciuiles, de Flamine Diali, quam multæ sunt in Romanorum iure, quibus sacerdotis summi, princeps sancitur auctoritas? Quæ tanta fuit, ut ipsius prætoris edicto, flamen dialis, apud Romanos eximeretur ex reis. verba edicti adscripsi: *Sacerdotem uestalem, flaminem Dialem, in omni mea iurisdictione iurare non cogam. Quod idem est,*
ac si

ac si prætor ita ediceret: Ab iure, iurisdictione potestateq; mea prætoriam Sacerdotes, Pontifices, flamines, immunes sunt. Quid verò Christianis iam temporibus leges imperatoriæ, de sacrosanctis Ecclesijs & de Episcopis late: parùmne declarant, regibus in sacerdotes vim, potestatemq; imperandi nullam esse? Constantinus ille, re & nomine magnus, libellos accusatorios ab Episcopis inuicem sibi editos, in ignem abiecit, & exussit, illo subsecutus, Deus ab homine non esse iudicandos. Si igitur Constantini imperatoris, non iam elogio, sed decreto Episcopi Dij quidam sancti sunt, qua fronte, aut quo supercilio deos hominibus subijcis, ac reos iudicibus anteponis? Sed ne sit vlla fabularum, neque legum, neque exemplorum apud te ratio, ad scripturam ipsam qua tu fidis frustra, te deducã, q̃ tu extra sinum, gremiumque Ecclesiæ positus, non plus intelligis, quàm

STANcar
psittac' in
scriptura.

Moses sa-
cerdos.

Psittacus intelligit nostrum χαῖψι. Nec mirum: odio enim atq; dissidio, non paci neq; ocio studēs, comparas hęc adiumēta doctrinæ. Verùm, vt à Mo se incipiam, non videtur vir ille tibi fuisse Leuites? nō Aaronte fratre in sacerdotio maior? nō Dei optimi maximi interpres internunciūsq;? & ta men is tenebat non modò auctorita- tem, sed etiam imperium in omnes, quantumuis libet, sanctissimos magi stratus: subiectus autem populo in il lo, magistratui erat nulli. Quin verò Pontificialem obedientiam in popu lo dei sanxerat vitæ exitio. En hoc Mo sis exemplo, edictoq; liquet falsum ef se id, quod tu asseris, nempe Regibus ac magistratibus ciuilibus, Episcopos, Archiepiscopos, Deū subiecisse: sed tamē imperium Pontificalis præstā- tiæ declaratur Samuelis exemplo, in Saulo rege maximè: qui eiusdem sa- cerdotis ore, ac manu & renunciatus rex, & de gradu regio vicissim deie- ctus

Samuel sa-
cerdos.

Etus fuit : tanta quidem auctoritate,
 vt eodem temporis puncto Samuele
 administro, vnà cū populi sui regno
 spiritum quoque suum in Dauidem
 regem Deus transferret, cum omni
 vi, potestateque regia. Et ne multa, si
 omnes scripturæ angulos excutias, re-
 ges ac ciuiles magistratus in populo
 Dei sacerdotibus aliquando præsti-
 tisse, nusquam reperies: immo cōtrā
 ac dicis, in scriptura sunt oīa, in qua
 Abraham sacerdos, & propheta, Elie-
 zerum suæ habebat procuratorē do-
 mus: sic Moses in rebus gerendis mi-
 nistris & satellitibus vtebatur Iosue
 atq; Pnicha: sic Samuel, Saulum, atq;
 Dauida: sic Nathan atq; Sadoch, Sa-
 lomona: sic Helias, Azachelem ac Ie-
 hu: sic alij sacerdotes summi, alios re-
 ges in populo dei, suis imperijs, & p-
 curationibus obnoxios habebant: Abiatha-
ris exem-
plū falsò
profert
Stancar.
 nec vnquam secus esse in illis litera-
 rū sacrarū voluminibus deprehēdes.

Sed tu Abiatharis exēplo pugnas,

& instas, quem Pōtificatu à Salomone rege motum, & in prædia rustica relegatum fuisse scribis. Equidem tuam Stancare impudentiam satis mirari non possum, qui apud tantum Regem fallum profiteri non erubueris. Neq; enim Abiatharum istum Pontificem maximum fuisse vlla docet libri Regum litera, neq; hunc eundem Rex Salomon sacerdotio ex auctoritate priuatum, in prædia rustica indè natum relegauerat: sed cùm Adonias filius maior incidisset apud Dauidem patrem in suspicionem regni appetendi, Abiatharus autem cum illo faceret aduersus Salomonem designatum à patre Regem, Sadoch, & Nathan sacerdotes summi, Abiatharum pro hæretico condemnatum, ac secessionis reum, ad Dauidem Regem detulerunt: eumq; monuerunt, prouideret Rex, ne quid motu in illo detrimenti respub. acciperet Abiatharo duce. quod etiam est factum: Sadoch enim,

enim, & Nathan sacerdotes postulan-
 te patre, Salomonem vnixerunt, ac de-
 clararunt regem. Cæterum, mortuo
 Dauide, cùm idem Abiatharus cum
 Adonia secessionem nihilominus ad-
 uersus Salomonem moliretur, ab eo-
 dem Rege, pro eo, ac dudum ab Epif-
 copis delatus fuerat, in agrum relega-
 tur: vt vel illa occupatione rustica, frã-
 gerei hominis importuni furor. Rem
 gestam qui plenè scire volet, legat Re-
 gum libros. Quamobrem hoc de Abi-
 atharo exemplum pro nobis contra
 te facit. nos enim asserimus, & præ
 nobis libenter illud ferimus, Impera-
 tores, atq; Reges edictorum, atque
 decretorum Episcopaliū, contra
 vos hæreticos, ministros, atque
 explicatores esse debere: quod quam
 verum sit, vel hoc ipsum Abiatha-
 ris exemplum probat. Neque enim
 hic prius à Salomone rege relegatur:
 quàm factionis conuictus Regi à sa-
 cerdote summo fuerat delatus. quòd

Reges Episcoporum
 ministri.

Mos hære-
ticorum
in citãdis
scripturis.

tamen exemplũ profers viciose, vt tibi res hæc alienissima, à tua causã in errore tuo suffragari videat̃. id quod tu more hæreticorum facis, quorum nemo vnq̃ fuit, qui contra veritatem pro falsitate fidẽ non imploraret scripturæ. quorum tu instituto hinc inde colligis, ac syllabatim delibas oēs ex scripturis sentẽtias, à p̃posito tuo alienas. Dicis em̃ relegatũ, & amandatum fuisse Abiatharum à Salomone rege secessionis nomine: quod sanè factum posterius in re gesta fuit. illud autem prætermittis, quod relegationem, & amandationẽ hanc antecesserat, nempe delationem Nathani prophetæ: Et Zadochi sacerdotis, quæ ritè non poterat fieri, nisi re in iudicio sacerdotũ prius agitata, atq; cognita: Neq; enim aliter decuit, neque oĩno potuit, sacerdos ille summus sacerdotem seditiosum Regi deferre: nisi in iudicio ritè conuictum. Quapropter hoc Abiatharis exẽplũ

Abiatharis exẽplũ
docet, q̃
sit munus
regum.

eò spectat, vt discrimen inter Pontificialem, atq; Regalem potestatem no-
rimus. non eò, vt sacerdotem magi-
stratui politico subiectũ esse doceamus. Dum enim Abiatharum Nathã
ad Regem pro hæretico defert, satis
indicat atq; innuit, cognoscendi cri-
minis Pontificum præcipuas partes
esse: cùm autem Rex delatum Abia-
tharum relegat atq; amandat, osten-
dit & declarat, pœnas in criminosos
exequendi regium munus esse. Non
igitur Abiatharis exemplum sacerdo-
tem infra Regem ponit, sed sacerdo-
tis summi, reges atq; magistratus po-
liticos, ministros & satellites esse de-
monstrat. quandoquidem Pontificũ
iudicia, rectè & ordine facta, apertè
regibus hoc exemplo imponant ne-
cessitatem res iudicatas à sacerdote
summo exequendi. Quæ sanè vis, po-
testasq; sacerdotum incredibilis, nõ
tibi spectare videtur illud edictum:
QVODcunq; ligaueris, erit ligatũ,

Petri sum-
ma pote-
stas nulli
subiecta.

Quodcumq; solueris erit solutum?
Quid enim, quæso, aliud est, illa li-
gandi atq; soluendi summa potestas,
quàm in tota dignitate principatus
quidam eximius, quo nihil in quòq;
genere nec potest, nec debet esse præ-
stantius? I tu nunc Stancare, & si aut
per naturam fas est, aut per leges li-
cet, subijce Petrum Regi, ac ligandū
liganti, soluendumq; soluēti, deniq;
filium patri, postremò ouem pastori
antepone: præsertim cùm ipsum hūc
Petrum, & clauibus cęlestis regni au-
dias honestari, & illi inferorum por-
tas palam videas subijci. Tum etiam
potestatem tantam attribui, vt nemo
omnium mortalium Petri ligādi at-
que soluendi subterfugiat legem. tan-
ta vis, tanta auctoritas, tantaq; pote-
stas Petri est, vt nisi sub hoc pastore
censeatur esse nemo. Si enim soli Pe-
tro pastori illud à Christo domino
dictum est, Pasce agnos meos, Om-
nibus recipiando illud dictum est

pro-

profectô. Vniuersi agni Christi, à Petro pascuntur: Si quidem ista recipiantur: vt & si pastor Petrus sit, agni CHRISTI sint: & si agni sint, sit pastor Petrus: qui, quod pastorem decet, ouium Christi villis vestitur, lacte illarum pascitur, atq; ouilibus gregis Christi sustentatur. cum tamen præter operas pastoricias, in ouile Christi hic impendat nihil, Nullius enim regum, neq; Tyrannorum is pastor, fundus populus est. neq; vectigalis, neq; stipendiarius, neque tributarius. nam Christus regum rex, hunc principem ministrum, ac vicarium, in ouili suo, statere illo, ex ore piscis deprompto, in perpetuum liberauit omnibus tributis, stipendijs, vectigalibus, fundis: tantum ille statere valuit, vt finem afferret in Petro omnium pontificiorum tributorum. Quamobrem, si neque tributa regibus terræ, liberatore Christo Petrus pendit, sed omnes reges ter-

Petrus liber à tributis.

ræ tributarios habet: et si omnes cuiusq; generis politicos magistratus iudicat, à nullo autem illorum iudicatur, quomodo is non princeps est? aut quomodo is Regibus terræ fasces submittet suos? cuius amplitudinē, quasi in altera libræ lance, si appēdas, nō solum hos reges terræ, quos tu summo pastori impiè anteponis: sed terras, mihi crede, ea lanx, & maria deprimat necesse est. tanta vis, tantūq; pondus in principe Petro est. In quo vno, quoniam oēs sacerdotes includuntur publici, quis huic sacerdotū choro, cælesti atq; eximio, istos terrenos reges, humi serpētes, ac mortalia curantes, anteponat? Qui nisi in ipso hoc prophetarum cuneo permāserint, carēt spiritu domini: nō prophetant, nō mutantur in viros alios: sed feri, immanes, & inculti perstant esse Tyranni. Nec mirum, sacerdos enim summus, maximè est iudex: Est lux, est sal mundi huius: id autem est ipso-

Sacerdotes præstāt
Regibus.

ipsorum regum terræ. cæci enim sunt Reges abs-
 & insulsi reges terre (pace vestra dixere que sacer-
 rim o Reges) nisi sacerdotum cōdianē dote nihil
 sale, & nisi illorum illustrentur luce: po- sunt.
 stremò nisi à sacerdotibus vera à fal-
 sis, recta à prauis, denique mala à bo- Reges sub-
 nis doceantur discernere. Qui reges iecti sacer-
 inquam, nisi neminem læserint, hone- doti.
 stè vixerint, ius suum unicuique tribue-
 rint: præstò adest sacerdos summus,
 censor morum, & magister veteris di-
 sciplinæ & seueritatis: qui delinquen-
 tē in officio regē notet, & si sit opus,
 gradu moueat. Non Saul de regno
 decidit, notatiōe atque animaduersione
 Samuelis? Non Athalia Ochosiæ
 regis mater, crudelis mulier, summi
 sacerdotis iussu est interfecta? Non
 Ozia regi execratione sacerdotis, le-
 pra fuerat iniusta? mitto vetera com-
 pluria, vt Heliã, cuius deuotione ad-
 uersus Achab, quinquagenarius vnus,
 & item alter ictu fulminis deflagra-
 uit: vt Elizeum, qui probris, maledi-
 ctisq;

STANISLAI ORICHOVI

tisq; reges impios vexauit. Propio-
 ra videamus, ac nostra: Simō Petrus,
 sacerdos summus, Ananiā atq; Zaphi-
 rā, fraudatores agrorū, ex auctorita-
 te affecit morte subita: cuius vim, vir-
 tutēq; in prouincia Apostolica imi-
 tati successores, plerisq; Rom. impe-
 ratorū ob maleficia, imperiū abroga-
 rūt. Sed illud tñ est horribile, ac pti-
 mescendū, quod nomē, vimq; impe-
 rij à Græcis hoīb⁹ quondā nobilissi-
 mis, Pōtificates Romanos, Petri succes-
 sores, ad Germanos trāstulisse vide-
 mus. Quod sanè tam miserabili casu,
 euentuq; rerū accidit, vt cū honore,
 insignibus, atque ornāmētis impera-
 toriē potestatis, libertas quoque vnā
 Græciæ ceciderit. Ex quo nimirū do-
 cumētū nos capere Deus voluit, qd
 esset nobis, regib⁹que nostris extime-
 scendū: si vestras Stācare hæreses se-
 cuti, à sacerdotio Christi, atq; ab illi⁹
 sacerdotib⁹ nos segregauerimus: qui
 eandem nunc pestem patriæ nostræ
 nefariē

Pontifex
 Rom. impe-
 rium abro-
 gavit Græ-
 cis.

Documen-
 tum horri-
 bile.

nefariè struis, & moliris, quæ Græcia
olim funditus corruit: quæ Arriano
vestro artificio inducta, Papam, Car-
dinales, atq; Episcopos dū sibi subij-
cit, iura, leges, imperium, libertatēq;
amisit. Tanta vis est in summo sacer-
dote in vtramq; partem, vel ad secun-
das res, vel aduersas. Sed iam ad pro-
positum reuertamur.

Confiteare igiŕ te insidias Regi no-
stro facere, ac māŕuetudine illius im-
moderatè ad errorē tuū abuti, cūm
nō solūm regē sacerdotib; præficias:
verŕuetiā instaurandarū Ecclesiarum
prouinciā Regi nostro attribuas, &
ad illam lepram Ozix è puincia re-
gia illum deuoces: qua percussus fuit
rex ille, dum Pontificali muneri suā
regalem iniicit manum. Ad Pontifi-
ces enim id muneris, quicquid est,
referendum est: ad illum autē in pri-
mis, cui ter denunciatum illud est,
Pasce agnos meos. Quem oēs Christianæ
gentes summę venerationis nomine

STANCAF
abuitur
māŕuetudi-
ne Poloni
Regis.

Papæ no-
men.

Papam appellant, Græco utiq; è fon-
te verbo huc cadente: *παππάς* enim
blandientium puerorū patribus vox
est: vnde Homerus de Diomede ait
illa:

ὄνδ' εἰ μὴρ παίδ' εἰς πατὴρ γυνάσι παππάζουσι
ἔλθοντ' ἐκ πολέμοιο. &c. Hoc autē est,
Nā hunc cum pueri patres blādo ore salutant
Ex bello uenientem, &c.

Inde quoque Latinis *Papas* pro patre est dictus,
Altor pueri, quo uerbo utitur auctor ualde bo-
nus, Iuuenalis in Satyra:

Timidus prægustet pocula Papas.

Augustinus certē, atque Hierony-
mus ut illorum vsus ferebat, hoc no-
mine sese consalutare soliti. Non pu-
det Stancare te non solum apud in-
uictum, verum etiam apud doctū Re-
gem, Papæ nomē exagitare ut recēs,
atq; nouum: cum uetus sit, atq; pris-
cum, ex ipsius etiā scripturæ imis p-
ductum sensibus. Quō enim, quæso,
tu alio nomine melius appellaueris
pastorem illum summum, atq; com-
munem

munem omnium gentium patrem, quàm eo, quo obseruantes filij Græcorum more, indulgentem appellant parentem? Iam de Cardinalibus ipsis horribilis est tua cæcitas, qui in epistola Pauli ad Galat. scripta, Petrû, Ioannem, atq; Iacobum, colûnas in Apostolico coetu à Paulo, vocitari nō animaduertas. Quid porrò Cardinales ipsi, à Cårdine rerum dicti, in illo orbis terræ consilio aliud sunt, quàm columnæ quædam: qui in sede Apostolica consilium suum plenū prudentiæ & fidelitatis, vniuersæ Ecclesiæ præstant? Sed quoniam Regibus, atq; magistratibus politicis, summè, vt videri vis, studes: quàm in hoc ipso tibi constes, operæ precium fuerit cognoscere: idq; ex eisdem Canonibus tuis, in quibus Polonum Regem, mille petis artibus. dum enim illi Pontificialem potestatem defers, immo dū illum Pontificibus dominum impositis, nullam auctoritatem, nullum hō-

Cardinaliū nomē:

STANISLAI ORICHOVII
nozem regium in Polonia illi reliquū
facis. Nolo tanta in re criminationi-
b⁹ meis credi, verba Canonis tui ad-
scripsi, quæ apertè declarant, quam
tu rationē cum Rege nostro habeas.

STANCAR IN
Canonibus.

*S*i iustum est petere licentiam à Deo malefacien-
di, ita etiam licet petere licentiam à supremo
Magistratu benefaciendi: sed à Deo non licet pete-
re licentiam malefaciendi: Ergo neque licentiam
benefaciendi à superioribus petere debemus. et c.

Ex hoc lo-
bo ad Re-
gem oīs cō-
fert ora-
tio.

Sume in manus Argumentū hoc
Stancari, Sigismunde AVgulste Rex,
omnium, qui vnquam regnarunt in
Polonia, regum patientissimè, atque
lenissimè, omnis enim iam mihi tan-
to in discrimine patriæ ad te cōferen-
da oratio est. sume inquam argumen-
tum hoc in manus, atque eius argu-
menti complicatam notionem euol-
ue: vt videas, quæ insidiæ tendantur,
ac parentur ab hæreticis, contra tu-
am auctoritatem dignitatemque re-
giam,

giam, quæ vt in Polonia penes nos
 fit: ei rei in primis hic studet Stancar:
 Priùs enim à Stancaro sacerdotium
 apertè petebatur: nunc autem regia
 maiestas tua cuniculis ab illo oppu-
 gnatur: eoq; res ducitur, vt Stan-
 car tibi in Polonia pollicitus primas,
 ne secundas quidem relinquat, neq;
 tertias. Sed quid dixi tertias? imo ve-
 rò gradum tuum regium infirmat,
 tollitq; hic Stancar: dum quidem
 aduersus regalem tuam Celsitatem,
 tanquam laqueum huiusmodi necitit
 argumentum: Vt à Deo non licet pe-
 tere licentiam malefaciendi, ita ne-
 que licentiam benefaciendi à supe-
 rioribus petere debemus. Itaq; hoc
 argumēto inuitò etiam rege, atq; re-
 clamāte Senatu, ad id cuiq; tam pri-
 uatim, quā publicè est aggrediēdum,
 quòd quisq; optimū factū esse duxe-
 rit. Igit̃ Rex in Polonia fuerit nullo
 vsui: si quē Stācaro magistro, dux sibi
 in agēdo, & auctor in Polonia quisq;

Regia ma-
 iestas ex
 Polonia
 tollitur.

est. Nihil iam valebunt regia tua edicta, neq; interdicta Auguste Rex. ad omnia enim mandata, iudicia, ac iussa tua, hæreticorum libidini contraria, opponetur illud Stácaranum dogma, Licentiam benefaciendi à superiori potestate non esse petédam, sed contrà nitendum: Cui sententię si erit apud te aliquid loci, & si illam pateris in tuo regno radices agere, atq; etiam propagari, rues alto à culmine ó Rex: potestas etiam tua regia locū vbi consistat, præ hac sententia reperire non poterit. ita tu cōtra vim, atque audaciã hæreticorum, à qua hærebis (vt aiunt) cedesq; hęreticis, illo refutatus, Licentiam benefaciendi à regibus petendam non esse. vnde ea lege in Polonia viues, vt si etiã ex hæreticorum libidine deflagratio ipsius regni, legumq; interitus cōsequatur: tamen in iubendo, & vetando imperium tuum, recuset ille idem noster benefaciendi p̄textus. Et vt pro mea
debita,

debita, eaq; summa erga maiestatem
 tuam obseruantia, atq; fide agam te-
 cū apertiùs, vide quæso Magnanime
 Rex, ecquid tibi in tota auctōritate
 regia, præ hoc Canone Stancari su-
 perfit salui. caput esse arbitror, procu-
 rationis regiæ: nil noui aduersus le-
 ges in regno pati fieri. de hoc capite
 quantum commodum fuerit, hoc Ca-
 none Stancari hæreticorum quisque
 detrahet, atque deducet. dicet enim
 hæreticus id, quod iam omni simula-
 tione, atque dissimulatione sublata
 apertè isti dicūt, Legibus esse paren-
 dū ijs, qui non repugnant, neq; ob-
 sistunt pietati, quam ego colo. Vale-
 ant etiam (dicet idem) priuilegia re-
 gni: sed illa, quæ potestaten benefaci-
 endi mihi non adimunt. Quod si tu
 nomen tuum Regium contrā appo-
 nas? id quoq; refutabūt hæretici hoc
 Canone quem adscripsi.

S T A N C A R I N

Canonibus.

STANISLAI ORICHOVII

Supremo Magistratui, nempe Christo, parendū
 Sest magis, quam locum tenentibus, qui in supremum regem sunt rebelles.

Hæretico-
 rum inten-
 tio.

Vidēsne, Rex inuictè, vt tua maie-
 stas, atque excelsitas Regia, hoc Ca-
 none ex altissimo dignitatis gradu
 sternatur humi, extingaturq; , ac de-
 leat funditùs, vt nulla vis, nulla prin-
 ceptis regis auctoritas, præ hoc Cano-
 ne amplius apud nos extet salua. At-
 qui id istos velle, eoq; rem ducere,
 etiam ne argumentatio quærenda,
 aut coniectura tibi capienda est? præ-
 fertim cum videas, noua compluria
 in regno iniussu tuo quotidie magis,
 magisq; à pditis hominib; fieri: tanta
 qdè impunitate, atq; licētia, vt leges
 rogēt, edicta cōscribāt, cōuētus agāt,
 pecunias in cōmune conferāt, duces
 & antesignanos designēt. Quā aut id
 verū fit, qd dico, eosdē Canones Stan-
 cari citabo testes, quib; id apertè fit,

STANCARI CA-
 NON XVII

Vt

VThæc omnia in perpetuo cursu & bono ordine retineri possint, decernimus, ut singulis tribus mensibus pastores cōueniant, hoc est, Synodi habeantur, in quibus de omnibus istis diligēs fiat inquisitio & omnia ordine, & ritè cognoscantur. Si enim numerus Ecclesiarū creuerit, ob commoditatem ad singulos sex menses transferentur Synodi. Cæterum in hac nostra ciuitate, ubi schola constituetur, singulis octo diebus in causa religionis conuenient ministri.

CANON XXIX.

Volumus, & mādamus, ut pastores oēs sibi ipsi librū parent, in quo Catalogum oīm animarum sibi ipsi subditarum, conscribent, ut sciant quinam, accedere possint ad prædicationes uerbi Dei, & qui non: ac qui ad sacramentum Eucharistiæ sint admittendi, quiue non admittendi.

CANON XXXI.

Statuimus, & ordinamus, ut aliquot studiosi ex prouētibus Ecclesiarū alantur, ut bonarum artium, linguarū, & puræ theologiæ studijs imbuti, promoueri possint in pastores, & rectores Ecclesiarum, ut in illis pura doctrina doceatur, retineatur & conseruetur.

CANON XLI.

Mandamus, & præcipimus ut cistæ, siue capsula cū foramine i tēplo more maiorū collo-

STANISLAI ORICHOVII

*ætur, ad recipiendum eleemosynas, quas populus
pro gratitudine beneficiorum Dei, proq; necessi-
tate pauperum Deo offeret. Hæc duabus clauibus
muniatur, quarum una apud pastorem, altera ue-
rò apud unum ex consulibus sit.*

In Polonia
Regalis po-
testas eua-
nescit.

Animaduertis opinor Sigismun-
de Auguste Rex, pro tua sapientia p-
stanti, vt ijs Canonibus obscuretur,
& euanescat ex Polonia regalis tua
potestas, & vt imago nulla reipu. in
tuo regno amplius relinquatur. En
enim mandant, decernunt, iubēt, sta-
tuunt, administrant hæretici, in tuo
regno quæ volunt: nulla auctoritate
tua, neq; potestate interposita. Quid
autem aliud est regē exautorare, ma-
iestatem minuere, dignitatem regalē
diripere, deniq; coronā ipsam regiā
ante regis oculos conculcare, quā
publicè p imperio, velle, iubere, mā-
dare, statuere, administrare, decerne-
re in omni summa regni, sine arbi-
trio, nutuq; tuo regio? Acerbissimū
porrò illud est, audaciam istorū per-
dito-

ditorum eò iam esse progressam, vt
 librarium etiam legum suarum ti-
 bi penè insultantes obtrudant vltro,
 ac nomen tuum regiũ ei libro inscri-
 bant, in quo regalem tuam potentiã,
 cellitatemq; despiciunt, proterũt, &
 conculcant: vt ita ante tuos oculos
 nomen regis cum vestigio regni, nõ
 modò ex domibus ac mentibus Po-
 lonorum, verumetiã ex iudicijs tuis,
 legumq; ipsarũ literis ab istis facilius
 deleat. profectò (vt res adhuc ire cœ-
 pit) verendum est ne hac licentia ad
 idem malum Polonia citò recidat:
 quo consanguinea nobis Boëmia o-
 lim perijt, & quo etiam nũc Germa-
 nia afflicatur. Ac Vēceslaus quidem
 Boëmiæ rex Caroli III. imperato-
 ris clarissimi patris, degener filius, dũ
 ad eiusmodi hæreticorum sententias
 absurdesceret, nec ea, quæ à catholi-
 cis viris monebat, audiret: & de om-
 ni statu suo regio ipse periclitatus est:
 & Boëmiam hæreticorum incendio,

Vt Boëmia
 olim, ita
 Polonia
 peribit se-
 ctis.

STANISLAI ORICHOVII

flammaq; deflagratam vidit. post cuius mortē cūm Sigismundus Imperator, Vēcesslai frater, pereunti patriæ, cōtra sectā Husianā opem ferret, homini vilissimo, ac Boëmorū vltimo, Ioanni Ziscæ, ex Boëmia turpi fuga cedere fuerat coactus: ita hic Ziska, posteaq; hæreticorum manum fecisset, seseq; regni spolijs aduersus vim Imperatoriam cōfirmasset, nobilissimum regnum diripuit, afflixit, dispulit: cuius crudele ac domesticū latrociniū, ex Husiana secta cōflatū, quantumnā fuerit florentissimi quondam regni illius, etiā nunc testant̄ ruinæ. Sed hæc vetera fortasse, nos ppiora aspiciamus. Princeps illa gentiū, atq; imperatrix Germania, nonne Lutherana hæresi, tanq; classico truci, excitata fuit, ad bellum Carolo V. Imperatori suo faciendum? Quid illa multitudo hominum agrestium, aduersus dominos in eadē Germania per hæreticos congregata ex seruis: parum.

Ziska reg-
nū Boëm.
afflixit.

Germaniæ
calamitas
vnde.

rūmne exempli nobis est? vt dū ad-
 huc salui, integriq; sumus, Stancarana
 sectā in Polonia opprimamus,
 & cum vestigio extinguiamus, prius-
 q̄ illa, tanquam turbine aliquo, aut
 subita tempestate, peruertamur? Nā
 quanta iam procella patriæ nostrę ex
 hac secta immineat, qui turbo, & tē-
 pestas pacis, & ocij in Polonia inde
 sensim existat, quis non videt? Ziska
 Ziskas inquam, hæc secta nobis par-
 turit, & pariet, nisi antè sit occur-
 sum.

Vt autē Stancaranae sectę, Augu-
 ste Rex, os, oculos, vultūq; agnoscas,
 effigiem & simulacrumque eius tibi
 proponā, atq; in hac vna secta oēs se-
 ctas tam veteres, q̄ nouas digito ex-
 tento (quod aiunt) tibi ostendam.
 In hac enim Stancari secta exoletus
 viuuit, vigetq; Arrius, dominatur Ma-
 cedonius, regnat Nestorius: Aërius
 verò eius sectæ proram tenet atque
 puppim, Nā & hic itidē (vt Stancar)
 Laicum

Imago Stā
 caranae se-
 ctæ.

Laicum adæquabat Clerico, ac ieiunia tollebat, & sacrificium fieri vetabat, purgatoriumq; delebat. Ex horū ergo colluuiione natus Stancar, non erat eo contentus, quod à maioribus suis assumpserat: sed etiam ex recentibus hæreticis, plurima addens, atq; mutans, oēs flosculos carpit ac delibat. Reliquū verò quod videtur, reprobatur ac repudiat. Calvinus dixit mediatorem Deo patre esse minorem. ex hoc ipso Stancar diuinitatem eximit, humanitatē autē solā in Mediatore relinquit. Ad eundem modū in cœna quoq; à Luthero is idem sumit panē, reijcit corpus: à Zuinglio itidem signa cœnæ sibi adsciscit, res aut signatas è cœna ei jcit: cœnamq; corpore, & sanguine tam in signo, q̄ in signato cassam & inanem, memoriolam quādam esse dicit quondam passi pro nobis Christi: ita hic Stancar, non corpus, neq; sanguinē præfens cū pane atq; vino, vt Lutherus:

neq;

neq; signa tractabilia rerum signatarum, ac creditarum, vt pertendebat Zuinglius: sed absolutè panem cibarium, atq; vinum cuparium, in cœna nobis dat. Quamobrem cum æquè ab hæreticis, vt à Catholicis in cœna hoc suo memoriali pane sese Stācar segregasset, præ gaudio veri scilicet reperti, illa Iambica furens videlicet poëta exclamauit:

*Coena Papiistica mala,
Lutherana multò peior,
Caluini omnium pessima,
Coena Stancari diuina.*

Atqui hoc elogio Stancari multi- Stācar cœnas dānat.
iuges damnantur cœnæ. Primùm em̄ catholica cœna ab Stancaro reijcitur, in qua sub panis atque vini specie, Christus integer piè percipitur. Deinde cœna reprobatur Lutherana, q̄ non speciem panis neq; vini: sed ipsummet panem, atque vinū cū corpore ac sanguine Christi impiè coniunxit. Deniq; damnatur cœna Caluini,

uini, quæ corpus ac sanguinem ab altaris sacramento cælo terraq; ausu sacrilego secludit. Quid porro de ipso epulone, ac cœnarum censore Stan-
 caro sentiendum sit, ipse se indicat, & aperit nobis, cum in sua cœna præter panem atq; vinum à propola, atq; de cuppa, nihil à se requirendum amplius esse antè denunciaret: vt ita reiectis catholicis, atq; hæreticis cœnis oibus, sola Stancarana supersit cœna, cuius caput memorialis, isq; cibarius panis est. Iam de Anabaptistarum hæresi illum quasi arietem, quo regum politiam expugnet, producit, Licentiam benefaciendi à superioribus petendam non esse. Et ne fortè absque auctore Christo mentiri videatur Stancar, habet Lucam testem illo, Ecce duo gladij hic. Itaq; hic hereticus cum se se tanquam scorpius posterior cum superioribus hæreticis, veluti cum scorpionibus, nexu, ictu, morfuq; copulasset, & illorum pestilentissimis erroribus

Stancar Anabaptista

roribus affingit atq; annectit, p̄ cauda de suo, non pestilentem errorem aliquem, sed ipsammet pestilentiam, qua prægrauatæ superiores hæreses, ad extremum oēs cōcidant: & q̄ viperis est, vna hæresis nascens, alteram parturientem intestino morsu conficiat. Nam sectarum ac viperarum eadem natura est: Vt enim vipera, Hæreses viperis similes. viperam pereundo gignit: sic hæresis, aliã hæresim occasu parturit suo: & vt vipera nascendo viperam extinguit, antequàm ex ea nascatur, ita hæresis eam, ex qua nascitur, hæresim dudū circumrodit priùs, quam postea ligurit, totamq; deuorat. Lutheri hæresis de cœnâ extincta. Grauis in Ecclesia super cœnam Lutheri fuit hæresis: successit huic Zuinglij longè grauior, quæ genitoris sui Lutheri cœnâ funditùs extinxit, ita, vt ne vestigium quidē cœnæ Lutheranæ amplius iam vsquam extet. Horum postea impiorum partu editus Stancar, in eodem scelere & auum suum Lutherum,

STANISLAI ORICHOVII
rum, & patrem Zuinglium, vno mor-
su vtrumque enecat. Cùm enim hic
ex Lutheri cœna, corpus: ex Zuinglij
autem, signum corporis sustulisset:
suam memorialem cœnã fecit: quã
oës, non solùm Lutheranę, sed etiam
Zuinglianę de medio tollunt, ac de-
lentur cœnæ. quandoquidẽ in Stan-
carana cœna, præter panem, atque vi-
num cœnæ materiam, de vera cœna
nihil superest amplius. Habemus er-
go, magnanime Rex, Stancarana fe-
ctam, immanium hæreticorũ nocte
fatam, viperinis aculeis contra ipsos
etiam parentes suos instructam, quã
in hoc excitavit Deus, vt hac affligat
nostræ ætatis hæreses occulto iuo,
atq; intestino morsu. Sed intereã ta-
men dum se in viscera sua hæc Stan-
carana hæresis incitat, & quod vipe-
ræ enectæ fame solent, cõsumptis fo-
cijs reliquias ipsa suas, quasi caudam
suam rodere, versusque caput suum,
ipsa se rodendo, serpere cœperit: ca-
uen-

Stãcari fe-
cta vnde
fata.

uendum ac vehemēter pertimescen-
 dum tibi est, ne illius cruoris virus,
 in tuo regno venena spargat, vnde fu-
 nesti pestis tibi, ac pernicies reip. na-
 scatur. Est enim dira lues Stancarana
 secta hæc, cuius ego vt faciem, atque
 staturam maiestati tuæ iam ostendi,
 ita breuiter quoq; parētes illius, gen-
 tisq; incunabula, Maiestati tuæ Re-
 giæ demonstrabo: vt ab ipsis incuna-
 bulis cognita atque perspecta hu-
 ius sectæ malefica naturā, at-
 que iniusta, cum vestigio
 illam agris atque vr-
 bibus tuis exter-
 mines.

L DĒ

STANISLAI ORICHOVII
DE OFFICIO
REGIS, PARS SE-
CVNDA.

Fabulosa
Græcia.

INGVNT Græcorū Poëtæ, quodam tēpore terrā informē ac sterilē fuisse, q̄ cū Iouis ſatu repētē parere cœpiſſet, alibi genuit pecudes, cæterasq̄ beſtias: in Græcorū aut̄ ſolo homines, mōſtris permixtos, generavit: hinc enim Cētimanus Briareus, hinc Centaurorū genus, hinc Charybdis vorax, ſuccinctaq̄ canibus Scylla: quæ mōſtra atque portenta in Græcia naſci ideo finguntur, quòd Græcia, vt homines artibus erudiuit, præceptisq̄ ſuis abſoluit: ita opinionū cōmentis eoſdē oppleuit, errorūq̄ corruptelis deprauavit: vt quos modò optimarū artium

tium disciplinis, Deorum quasi gentiles effecisset, eosdē fictis fabulis, in immanissima ac foedissima monstrata mutaret. An tibi non videretur, pulsus cælo Saturnus ab Ioue filio, ad parricidiū hortari sceleratos filios? quid captus à cælitibus idem Iupiter, & cōiectus in robur, parūmne multitudinem armat aduersus magistratū? Iam Ganymedis raptus, non pudorē soluit, legesque naturæ confundit? mitto eiusmodi exempla compluria.

Quæ cūm horreret Plato, poëtas ex ea ciuitate, quam animo fingebat, edicto sustulit. Nec verò heroicis secularis tantū, antè Christum natum, solenne in Græcia fuit falso verum inficere, verū etiam Apostolicis temporibus multò magis, cūm Sathan à nato, præsentique iam Deo Græcorū artificio hoīes studeret auertere. cūm em̄ ex Iudeorū gēte, Catholica fides effloresceret, & in alias etiam nationes redundaret, magnū illi attulit

Plato pel-
lit poëtas
ē ciuitatē
sua.

Catholica
fides ī Græ-
cia floret:

incremētum Græcia. prima enim ea
 prouincia fuit, in qua Christi Eccle-
 sia placidum caput suum ex Iudæorū
 angustijs extulit, incredibiliterq; ex-
 celluit: hīc illa primū collocūpleta
 uit sese, & quasi domicilium vitæ col-
 locauit in suo, regnūq; nacta Græ-
 corum, Oceano, astrisque imperium
 suū terminauit. Cæterū ingenij ve-
 teris memor Græcia, fabulas multi-
 iuges, instituto suo, Euangelio admis-
 cuit, quibus candorem Ecclesiæ infe-
 cit, hæreticosq;, alteros planè poëtas
 cōtra Ecclesiam produxit. Quem e-
 nim requirimus Homerum poëtam
 mendaciorem in fabula, cum hæreti-
 corum Græcorū libros legimus? aut
 quos Cyclopa, Briariosq; flagitam⁹,
 Græcos cū in manibus habeamus
 ab illis ortos Machometanos, Tur-
 cas, atq; Arabas Agarenos? qui præ-
 ter formam & speciem, nihil habent
 dignum hominis natura. Ac verò hæ-
 resis nil nisi fabula est: vt enim in fa-
 bula,

Hæreses è
 fabulis or-
 ta.

Hæresis
 est fabula.

bula, sic in secta, quam hæresim Græci vocāt, nec verę, nec verisimiles res continentur: & vt à poëtis fabella imprudentium adulatur animi, ita quoq; ab hæreticis secta, tāquam laqueus, capiuntur imperiti. Proinde Paulus apostolus hereses ac sectas, ineptas & aniles fabulas appellat. Neq; enim aliud sunt, si ad viuū refeceres, et ad rē, ad veritatē attingas. Quid em̄ quæso hæresis habet Arrij, quàm fabulam execti cæli à filio Saturno, ne vis vlla inesset in cælo generandi, specieq; simile producendi? Iam Manes Persa, cùm falsa imagine humanæ formæ Christum induit, nō tibi videtur Circe, aut multiplices illas mutationes referre Iouis optimi, maximiq;, scilicet? Sed quid vetera repeto, quasi recentia ac noua desint.

M. Lutherus seruum arbitrium fingens, non tibi fatalē parcarum necessitatem, legisq; perpetuæ & æternæ vim, quam pronæā appellabant Stoi

ci, videtur in Ecclesiam introducere? Zuinglius etiam, atque eius auditor Calvinus, terris Ch̄m cessisse, à nobisq; abesse dum autumat, nō hoc idem valet, ac si Thetis apud Homerū flebili narraret Achilli, abesse à cælo Iouem, ad p̄stātes Æthiopas profectum? Iam ipse Stancar, dū memoriali pane, ac vino suā instruit cœnā, nō epulatur Homericō cum Ioue Iuuentate pocula ministrante? Sed qđ verbis opus est? h̄æresis est nulla, quę Græcorum aliqua non exoriatur ex fabula: id qđ grauis Ecclesię auctor Epiphanius multis demōstrat exemplis in sectarum libro, quę utique nil sunt aliud, q̄ merę nuge, & vt David canit, vanitates & insanię falsę: q̄ pœna sunt peccati eorum hominū, qui plus sapiunt q̄ oportet sapere. Neq; ecclesię communi sensu sunt contenti, ac videri, quàm esse malunt sapientes. Sed illud tamen in h̄æresibus, illud mirabile est: Nullam esse, quę spe-

Hæresis
pœna pec-
cati est.

speciem veri non præ se ferat, & quæ fronte, & oratione terribilis non sit, parum attendentibus, & quasi graui- ter lippientibus: veluti hic Stancar, quàm truculentus, quàm terribilis à fronte? vt vestibula atq; aditus ad se- ctam facit illustres? vt fallendi viam munit speciosis causis illustribusque verbis? vt ne Paulus quidem ad veri- tatem potuerit melius. Quàm enim illa sunt magna, ac diuina, Refor- matio, Ecclesia, Religio, Mores, Con- cilia, Patres. At in his verbis amplissi- mis quantum lateat coenum, inspice, ac moue, scætebit. nihil enim Stancar olet ex Philosophia vera, atq; germa- na, nihil ex Mosis lege, nihil ne è pa- trum quidem disciplinis, quod vitam beet aut instruat communem. quic- quid enim in Stancarana seæta est, pe- stis ac pnicies regni tui est. neq; vlla tã detestabilis pestis est, quæ non no- bis ab hoc homine nascatur: quem si recipimus, & si eius funestam seætam

Stancar fu- nestus.

inueterascere in Polonia, & corroborari patimur, primùm Regiam maiestatem euerti, deinde libertatem cõmunem trucidari est necesse. Quomodo enim aut maiestas tua consistet aduersus gladium nostrum, ac befaciendi prætextum? aut libertas nostra saluabit, si in regno tuo, auctore Stancaro, versa & mutata in licentiam fuerint omnia.

CHIMAE.
R.A.

Ac mihi quidem, si proprium, & verum Stancaranae sectae nomen queratur, fatalis quaedam incidisse in Poloniam videtur Chimæra, ex veteribus Græcorum fabellis composita, immo monstrum verius, ex contrarijs, diuersisq; atq; inter se repugnantibus hæreticorum studijs concretum. quam utique Chimæram non solum poëtarum, verum etiam hæreticorum patres Homerus, festiuè depinxit hoc carmine.

πρόσθε λίωρ, ὄπιθεν δὲ δράκων μίση δὲ χίμαιρα,
ζενόρ ἀποπνύουσα πυρὸς μίν ἄιβομίνοιο.

Id est.

Antè leo, caudaq; Draco, medioq; Capella,
 Expirans ignis fulgentis dira uenena.

Rugitus em̄ leonis ille est: A deo non licet petere licentiam malefaciendi: Quid em̄ à summo bono aliud quis petat, nisi bonum? At retro, atque à tergo, sibilo mox subsequitur Draco, atq; illud regno tuo inhalat virus, Licentiam benefaciendi à regibus petendam non esse. Nihil enim rectè, neq; ordine, exq; rep. in ciuitate agit, nisi patres auctores fuerint. Iam inter Leonem & hūc Draconē, illa occultatur Capra, Etiā inuito supremo magistratu, inferiores debent in iurisdictionibus suis suas Ecclesias reformare. Quæ sententia quouis odore Caprino foedior, tetricorq; est. tollit enim ciuilem disciplinam, ac fenestram ad licentiam pandit, per quā ex libertate in seruitutem labamur: & vt in dominatu, seruitus: in seruitute dominatus apud nos cōstituañt.

Sed tamen ego hanc exanguem, & estuantem Chimæram, veluti Bellerophōtes alter, demōstratiōe veri, quasi præteriens mastabo, & ad ratiocinationis calculos hoc commentum reuocabo. Dico itaq; huius argumēti hanc esse formam: Vt malefaciendi potestas à Deo petēda non est, sic nec à magistratu, q̄ minister Dei est, & vt à Deo benefaciendi potestas petenda est (nihil enim possumus sine illo) ita etiam à magistratu bene agēdi, id autem est, ordine agendi potestas petenda est. aliter enim in agendo nihil ritè fiet. Hæc demum est argumenti huius recta explicatio, proportionē prioris, ac posterioris constans. quam tamē cōfundit Stancar, & quasi Deus, & magistratus cōtraria duo essent, inter se, ita illis, non paria paribus, quod debebat, sed cōtraria, quod non licebat, attribuit. Tantum huius hominis in Dialecticis est acumen. Sed id tamen instituto suo
facit

facit Stancar. quando quidem eius se
 ctæ vltimus finis est fallere, ac veras
 sententias falsis inficere, easq; vt aco-
 nita fucō oblita, specie veri cōtectas,
 porrigere incautis: vt his infatuati, à
 veritate desciscant: & quod prædixit
 Paulus, posthabita doctrina sana, ad
 fabulas se conuertant: ac veri fame e-
 necti, pereant. Quod si in aliquo sin-
 gulari homine priuato ab istis pecca-
 retur, res indigna, & intoleranda vi-
 deretur omnibus: nunc cùm peccet-
 tur ab illis contra remp. maiestatēq;
 regni, quo tandem animo esse debe-
 mus in hæc monstra, prodigiaque na-
 turæ: quæ nisi in vita mortalium ef-
 sent, nullus Regum esset vsus. quorū
 officium illud est summum, Ecclesiam
 Catholicam aduersus istiusmodi Chi-
 mæras, fartam, tectam tueri. Hæc fi-
 nis, hæc calx, ad quam decurrant
 reges est, vt regnum Christi fartum
 & tectum (vt aiunt) ab omni de-
 trimento contra regnum Diaboli

Hæresis p-
 prium fal-
 lere.

Reges cre-
 antur ad
 fugandas
 hæreses.

In Idolo-
latræ lo-
cum suc-
cessit hæ-
resis.

Iudæi hæ-
retici.

Turcæ.

1033 891 08

In 1033 891 08

1033 891 08

1033 891 08

1033 891 08

conferuent. Quod regnum, diaboli
inquam, ex hæresibus cōstat totum.
Neq; enim Idololatræ iam supersunt
vlli, quos vniuersos radicitus è terra
extraxit Aduentus Christi: quod fu-
turum Zacharias propheta tanto an-
tè promiserat. Quicquid igitur in hu-
ius seculi insolentia verè pietati ad-
uersat, & cum Ecclesia pugnat, omne
id hæresis dicitur, quã scriptura parit
perperam intellecta. Quid em̄ aliud
sunt Iudæi obstinati, quàm hæretici
quidã, ex Mosis lege procreati? Quid
Agareni efferati, & immanes, totũq;
genus Turcicum, quod affectatores vete-
rum hæreticorũ, quos ab Arrio gene-
ratos accepimus? Omnib; ergo hæ-
reticis cum Ecclesia, à qua defecerũt,
acerrimum bellum est susceptum: quod
in belligerando ei rei student vni, vt
ordinem Ecclesiæ peruertant: vtque
eo ex Ecclesia sublato, ne reip. quidẽ
locum vllum in hominum vita relin-
quãt. Aduersus hos sceleratos, & im-
pios

pios Dei & hominum hostes, duces
pstantissimi, reges ipsi diuinitus sunt
cōstituti, qui pro Ecclesia Chri cōtra
cuiusq; modi hæreses acriter propu-
gnent, ciuitatemq; Dei, contra ciui-
tatem diaboli, omnibus suis opibus
defendant.

Ac regum quidem ipsorum Chri-
stianorum cōstituendorū, causa lōgè
alia fuit, q̄ regum barbarorum. Nam
apud barbaros ipsi reges sunt, quasi
quidā fines, quō referuntur, & quo-
rum causa omnia in regnis fiūt. Itaq;
in Barbaris caput regni, Rex: placi-
tum Regis, lex: iustum verò id, quod
regi est vtile. At in Ecclesia Chri, cō-
trā sunt omnia: vt enim rex regni, ita
regis Ecclesia est caput: placitum Ec-
clesiæ, regis lex est: id iustū regi, qd̄
Ecclesiæ vtile. Postremò, in Barbaris
dominantur Reges, in Ecclesia mini-
strant: ibi reges sunt domini, hīc ve-
rò reges sunt serui seruorum Christi.
Quis dicit hoc? Rex regum, & Dñs
domi-

Causa Re-
gum con-
stituendo-
rum.

dominātium Christus, qui apud Lu-
cam illo edicto Ecclesiæ suę, sanxit di-
sciplinam : Lucæ XXII. REGES
gentium dominantur eorum, & qui
potestatem habent super eos, bene-
fici vocantur. Vos autem non sic:
sed q̄ maior est in vobis, fiat sicut iu-
nior: & qui præcessor est, sicut mini-
strator. nam quis maior est, qui recū-
bit, an qui ministrat? nõne qui re-
cumbit? Ego autem in medio vestrū
sum, sicut qui ministrat.

In politijs ergo gentiū excellentiæ
Regum sunt, ac dominatus infinitæ
potestatis, quę nihil aliud est, q̄ acer-
ba Tyrannis: quā Chrs Rex è regno
vt tolleret suo, oēs curatores regni
sui Põtifices, p̄sides atq; reges vniuer-
sitati regni sui subiectos esse voluit:
iunioresq; atq; ministros appellauit:
q̄ hi, nisi ad cõmodū, vtilitatēq; reg-
ni Chri referant, nullius amplius es-
sent vsus. Et vt forma, atq; species, &
quasi effigies Christiani Regis ante
oculos

Poloniæ
Rex, regū
exemplū.

oculos omnium regum atq; gentiū proponatur, tuosq; in primis, q̄ tanq̄ alter Dauid bella Domini, domine mi Rex tu, præliaris aduersus cuiusq; generis hæreses: ipsum te, tibi ostendam, excelsum p̄ cunctis Regibus terræ: vt vel ex te vno clarissimo, Christianissimoq; Rege intelligatur, quī nā plenus atq; perfectus Rex est, hoc tam graui dignus nomine: & quod regibus ipsis à Deo assignatū sit munus. Idque ego faciam, non vt te tibi demonstrarem, optimè cū ipse te nosti: quāmq; iunior, ministratorq; in Ecclesia Christi sis, tua sponte meministi. Sed ne fortè subitò aliquis hæreticorum auctore Stancaro te amare incipiat, aut assentatione Stancari te delectari putet, ex ipso sacramēto coronationis tuæ ostendā proprium atq; perpetuum regum munus esse, cum hæreticis bellum acerbū, atq; asiduum, p̄ Ecclesia catholica gerere: ita, vt nisi hæreses oppugnarent Ec-
clesi-

clesiam Christi, regum ipsorū nullus
prorsus esset vsus. Peto autē abs te,
dominē mi Rex, quò mihi per te li-
ceat contra istos fures atq; latrones,
regniq; tui hostes, coronationis tuæ
capita explicare paucis, vt aliquando
latrones isti desinant venenatis sen-
tentijs, & inconditis scriptis regales
tuas aures offendere: cū illis à no-
bis fuerit demonstratum, vt Christo
cum diabolo, sic veris regibus cū hæ-
resib; sempiternas inimicitias inter-
cedere. Quod si Stancaro, Mātuâ fu-
gitiuo, & alienigenæ, funestos regno
tuo Canones, maiestati tuæ obtru-
dere licuit, cur non liceat mihi eque-
stris ordinis viro, ac fideli tuo subdi-
to, pro salute patriæ, eminentem effi-
giem regalis præstantiæ, ex armario
Ecclesiæ depromptam, contra Stan-
carum, reliquasq; regni tui pestes,
in oculis atque in auribus tuis collo-
care? mihi verò licet, ac semper lice-
bit, egregiam meam erga maiestatem
tuam

tuam fidem, omnibus meis dictis, scriptis, factis, testificari.

CORONATIO
REGIS.

Quamobrem pone tibi illum ante oculos diem, cum viro Sigismundo patre optimo, atque glorioso rege, oim ordinum consensu designato Poloniæ Rex, à Patribus conscriptis, equitibusque Polonis, ad Ioannem Lascium Metropolitanum, in ædem Stanislai deducere Cracouiæ coronandus. Redi in memoriam, ut tum sacratio tenuis comparueris in illa multitudo Baronum, Equitumque: unde à Pontificibus exemptus è militari coetu, ad Metropolitanum Gneznensem, ut minor ad maiorem, ut filius ad patrem, fueris deductus, & altaribus religiosissimis admotus. Quo quidem tempore ex deductoribus Episcoporum alter, pro te supplex ad Metropolitanum veniebat, atque hæc illum postulabat.

M Postu-

STANISLAI ORICHOVII
POSTVLATIO.

Reuereude pater, postulat S. mater Ec-
clesia, vt præsentem egregium mili-
tem, ad dignitatem Regiam subleuetis.

Rex sup-
plex sacer-
doti.

Hæc postulatio docet, Regum cō-
stituēdorum Ecclesiam causam esse,
quos ipsa ad vsus suos à Metropolita
no postulat creari, qui solus egregios
milites ad regium honorē subleuan-
di summam habet potestaté. Non er-
go summus sacerdos subiectus est Re-
gi, vt mentitur Stancar : sed rex ipse
supplex est sacerdoti: quem etiā pro-
pterea à aperto capite stans, vt minorē
decet, more patrio patrem appellat,
ac dignitatem regalem à Metropolita-
no postulat, & expectat : quam illi
nisi Metropolitanus dederit, aliunde
regnandi copiam Polonus rex non
possit petere. Porrò autē audiat Stan-
car, audiant hæretici, audiāt Ecclesiæ
hostes, quàm sublimi vertice Metro-
politano hoc loco feriat sidera : dū
qui-

quidem quasi in regum censu, ex auctoritate in regem inquirit coronandum, illud à deductoribus Episcopis rogans.

METROPOLITANVS.

Scitis, illum esse dignum, & vtilem ad hanc dignitatem. **RESPONDENT.** Et nouimus, & credimus eum esse dignum, & vtilem Ecclesiæ Dei, & ad regimen huius regni.

En vsus regum, finis que regis celsitatis Ecclesiæ utilitas est, que tantopere ad Ecclesiam refertur: vt nisi deductores Episcopi testificarent, militem illum dignum, & vtilem in regnando Ecclesiæ Dei futurum, egregius ille miles pro Corona, à Metropolitano sine dubio referret repulsam. Nolo exaggerare verbis hoc in loco Pontificiale munus, rerum omnium præstantia excellens: malo id ex ipsius Metropolitanæ cohortatione cognosci: in qua plurima præcepta, eaque salutaria, bene viuendi ac bene regnandi regibus

Finis Regalis celsitatis.

STANISLAI ORICHOVII
traduntur : quam ad verbum infrà
scripsi.

COHORTATIO ME- tropolitani.

CVM hodie per manus nostras opti-
me princeps, qui Christi saluatoris
nostri vice in hac re fungimur, quamuis
indigni, sacram vnctionem, & regni insi-
gnia sis suscepturus: bene est, vt te priùs
de onere ad quod destinaris aliquantulū
moneamus. Regiam hodie suscipis digni-
tatem, & regendi fideles populos tibi cō-
missos, curam sumis: Præclarum sanè in-
ter mortales locum, sed discriminis labo-
ris, atq; anxietatis plenum. Verùm, si con-
sideraueris, quòd omnis potestas à domi-
no Deo est, per quem reges regnant, & le-
gum cōditores iusta decernunt: quodq;
de grege tibi commisso ipsi Deo rationē
es redditurus; Primùm pietatē seruabis,
dominum Deum tuum totā mente, ac pu-
ro corde coles: Christianam religionem,
ac fidem catholicam, quam ab incunabu-
lis professus es, ad finem vsq; inuiolatam
retinebis: eamq; contra omnes aduersan-
tes, pro viribus defendes: Ecclesiarū præ-
latis,

latis, ac reliquis sacerdotibus, cōdignam reuerentiam exhibebis: Ecclesiasticam libertatem non conculcabis: iustitiam, sine qua nulla societas diu consistere potest, erga omnes incōcussè administrabis, bonis præmia, noxijs debitas pœnas tribuendo: viduas, pupillos, pauperes, ac debiles ab omni oppressione defendes: omnibus te adeuntibus benignum, mansuetum, atq; affabilem pro Regia tua dignitate te præbebis: & ita te geres, vt non ad tuam, sed ad totius populi vtilitatem regnare, præmiumque benefactorum tuorum non in terris: sed in cælo expectare videaris. Quod ipse præstare dignetur, qui viuit & regnat Deus in secula seculorum, AMEN.

Hæc cohortatio, quid habet aliud, nisi Metropolitanum in coronando rege, vice Christi regis esse: ipsum vero regem patronum pietatis esse, pugnantem pro Ecclesia contra hæreses, tanquam Dei ac summi sacerdotis ministrū: qui propterea ad pedes Metropolitanani sese abijcit, manusq; eius venerabundus osculatur,

Metropoli
tanus vice
Christi
est.

& ab illo regio sacramento pro salute regni obligatur.

SACRAMENTVM.

EGO Sigismūsus Augustus, Deo annuente futurus Rex Poloniae, profiteor, & promitto coram Deo, & angelis eius, deinceps legem, iustitiam, & pacem Ecclesie Dei, populoque mihi subiecto pro posse, & nosse facere atque seruare, saluo cōdigno misericordie Dei respectu, sicut in consilio fidelium meorum melius poterō inuenire. Pontificibus quoque Ecclesiarum Dei condignum, ut Canonicum honorē exhibere: atque ea, quae ab Imperatoribus, & Regibus Ecclesijs collata & reddita sunt, inuiolabiliter obseruare. Abbatibus, Comitibus, & Vasallis meis congruū honorem, secundum consiliū fidelium meorum praestare. Sic me Deus adiuuet, & haec sancta Dei Euangelia.

Eat nunc Stanca, ac Polonū Regem

gem tanto sacramento à Metropolitano inauguratum, pelliceat ad sese: atq; hoc iusiurandum, quod in Episcoporum coetu, tanq̃ in Deorū concilio, ad aras magna voce iurasti, extorqueat tibi de manibus: vt videlicet inductus à Strācaro, & Ecclesiam Dei deseras, quam tu quasi desponsam in fidem tuam recepisti, vt eā pacificam redderes: eiusq; antistites, sicut alteros parentes, obseruares, & coleres: & eosdē Episcopos loco, ac ordine suo moueas, quorum manibus regnum ad te delatum possides. Quo etiam maiore odio sunt digni, qui aduersus hoc verissimū, pulcherrimumq; iusiurādum, libris editis, ac per Poloniam dissipatis, ad manifestū periuriū maiestātē tuā adhortantur: vt ei Metropolitano bellū inferas, cui coram Deo, & sanctis angelis eius, fidem dedisti: te; Pontificij iuris defensorē, & quasi patrimonij Chri propugnatorē regno suscepto fore.

Hæretici
ad periuriū
reges hor-
tantur.

Quid est Rex optime, maiestatem tuam lædere, si hoc non est? aut quo in maleficio vindicando officium tuum extabit regium, si in hoc istorum nefario scelere conticescet? contra quos tu vt athleta fortis oleo vnctus es, tãquam regni Christi regis particeps. Quod vnguentum admoneat te, tibi cum Christo & amicos, & hostes esse communes. Atque huius mysterij illa sunt grauissima verba.

VNCTIO.

DEVUS, Dei filius, IESVS CHRISTVS, dominus noster, qui à patre oleo exultationis vnctus est præ participibus suis, ipse per præsentem sanctę vnctionis infusionem, Spiritus paracleti super te benedictionem infundat: eãdemque vsque ad interiora cordis tui penetrare faciat, quatenus hoc visibili & tractabili oleo, Dona inuisibilia percipere, & temporali regno iustis moderationibus executo, æternaliter conregnare ei merearis: qui solus sine peccato, REX regum viuit, & gloriatur cum Deo patre in vnitate Spiritus sancti
Deus,

Deus, per omnia secula seculorum.

Amen.

En vnctor, atque aliptes tuus Me-
tropolitanus, communicat tecum o-
leum illud lætitiæ, quo Christū suū Rex Chri-
stus est.
Deus vnxit præ participibus eius, vt
tu veluti Dauid alter spiritu Dei ple-
nus, miles fortis euadas, ad prælia do-
mini prælianda. Et quoniã te hîc vn-
guento mystico similẽ reddidit Chri-
sto domino: cum Dauide aut, cū Sa-
lomone, cum Iehu atq; Azachele, &
cū alijs veteribus regibus, à sacerdo-
tibus vnctis, te adæquauit, & omni
regali præstantia te illis parem fecit.
An non tollendi, euellendiq; sunt ti- Hæretici
iure tol-
lendi.
bi è regno tuo omnes aduersarij hu-
ius amplissimæ Metropolitice potesta-
tis, vnde Regalis tua nascitur pote-
stas? p̄sertim cū aduersus istos Dei
& hominū hostes porrigi tibi videas
ab ipso Deo gladium Metropolitanani
manu.

STANISLAI ORICHOVII
GLADIUS.

Metropoli
tanus.

Accipe Gladium de super altari sumptum, per nostras manus, licet indignas, vice tamen, & auctoritate sanctorum Apostolorum consecratas, regaliter tibi concessum: nostræq; benedictionis officio in defensionem sanctæ Dei Ecclesiæ, diuinitus ordinatum, ad vindictam malefactorum, laudè verò bonorū: & memor esto, eius, de quo Psalmista prophetauit, dicēs: Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime: & in hoc, per eundem vim æquitatis exerceas, molem iniquitatis potenter destruas, & sanctam Dei Ecclesiā, eiusque fideles, propugnes atque protegas. Neque minus sub fide falsos, q̄ Christiani nominis hostes execreris & disperdas. viduas atque pupillos clemēter adiuues & defendas: desolata restaures, restaurata conserues, vlciscaris iniusta, cōfirmes bene disposita: quatenus in hoc virtutū triúpho gloriosus, iustitiæq; cultor egregius, cum mundi Salvatore, cuius typum geris, in nomine, sine fine regnare merearis: qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat Deus, per omnia secula seculorum: Amen.

Rex Christi
typum
gerit.

Hæc

¶ Hæc est Regalis præstatiæ summa, quæ tota gladio continetur, quo te, tanquam Imperatorem, populo suo præfecit Deus Opt. Max. ac vitã, fortunasq; nostras sub imperium, & sub tuam iurisdictionem subiunxit. Quo verò loco, quòue numero gladio regalis tuus esset à nobis habendus, docet Paulus, cuius verba adscripsi :

Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas, nisi à Deo. Quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Nam principes non sunt timori, boni operis, sed mali. Vis autem nō timere potestatem, bonum fac, & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est, tibi in bonum: Si autem malum feceris, time. non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est vindex in irã ei, qui malum agit.

Hoc

De subli-
mioribus
potestati-
bus q̄stio.

Duæ pote-
states ran-
tùm sunt.

Hoc loco ego à Stancaro, & à cæ-
teris hæreticis, qui pontificiæ obtre-
ctant potestati, vt cum ea simul rega-
lis potestas extinguat̄: Ab ijs inquã
quæro, si omnis anima, id autem est
mortales vniuersi, hoc Pauli edicto
subiecti esse debêt potestatibus sub-
limioribus, quæ nam sunt illę pote-
states sublimiores. Quod cùm consti-
terit, quæram adhuc ab istis, quo or-
dine dispositæ, aut quo graduum di-
scrimine potestates istæ inter se sint
ordinatæ. Nec verò dubium est, cùm
constemus ex animo & corpore, qn
potestates quoq; diuinitùs vtrinque
sint nobis datæ, quarum altera cor-
pus, animum tueatur altera. Quoniã
verò in homine præter animum atq;
corpus nihil est tertium, vnde extet
homo: neq; potestas etiam in homi-
ne tuẽdo, præter has duas, vlla requi-
ritur tertia. Porrò, quis negauerit? a-
nimos hominum per sacerdotes cu-
rari, eorum aut corpora reges tueri?

in

in hosq; vsus gladios illos duos hominum vitæ esse datos, quos satis esse regno suo administrando Christus apud Lucam definit? Quanta autem cum auctoritate hæ duę sint in Ecclesia potestates, Christus ipse exemplo nos docet suo, qui & Caiapham sacerdotem, & Pilatum præsidem, moriendo pro nobis sine vlla exceptione agnouit. Sed cùm constet duas esse potestates in hominum vita, scire ex Stácaro, atq; ex eius parib; aueo, vtra vtri præstet: nam neutram præstare alteri, nefas est dicere. Etem natura, tametsi quicquid genuit, perfectum esse in suo genere voluit: tamē nunq̄ res duas generat ita equè perfectas, quin in eodem genere altera præstet alteri: quemadmodum in potestatibus ipsis videre licet. Quãuis enim Deus, ac mater (vt ita dicam) rerum omnium natura, in tuēdo homine has potestates duas copulauerit: ita, vt altera absq; altera ad cōseruan-

Qui ordo
inter pote-
states.

uandos homines non satis habeat firmitatis, tamen multum re ipsa inter se distant istæ potestates: longeque sunt diuersæ, atq; seiunctæ auctoritate, gradu, loco, pōdere. Quāta em̄ auctoritate Pontificalē potestatem præditam esse arbitramur, quam Deus ore suo diuino instituit? cū tamen cæteras potestates humano opere, & quasi artificio alieno instituerit. Ac veluti cū hæc vniuersa, atq; omnia Deus crearet, & generaret, in cæteris rebus inanimatis, atq; mutis fingendis, creandisq; edicit illō modo edita: Germinet terra herbam virentē, Fiant luminaria, Producant aquæ reptile & volatile, Producat terra iumenta, & reptilia, & bestias terræ. At cū ad hominis creationem est ventum, conuersa oratione ipse dicit: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, & præsit piscibus maris, & volatilibus cæli, & bestijs, vniuersæque terræ, omniq; reptili.

ita

Potestas
spiritualis
princeps.

Gen. 1.

ita proximè homo creatus est à Deo
 cetera verò inanimata atq; muta ope
 re à Deo effecta, atq; edita sunt alie
 no. Ad què modū hęc duę potestates à
 Deo creant. Nā cū Saulū regē crea
 ri Deus iubet, hæc de illo creando Sa
 mueli mādat: Hac ipsa hora quæ nūc
 est, cras mittam virum ad te, de terra
 Benjamin: & ungues eum ducem su
 per populum meum Israel. Itemq; il
 lud, in Dauide ad eundem Samuelē
 ait Deus: Surge, & unge eum: ipse est
 enim. Non tibi hīc creari videntur re
 ges peræquè, vt res terrestres, in qui
 bus creandis ille audiebantur voces,
 Fiat, germinet, producat? At cū ad
 creationem sacerdotis est ventum,
 mox conuersa fit creatio: Ipsūmet
 enim os Dei per se sacerdotem crea
 at: neque in illo creando, vllius alte
 rius vitur opera. Ait enim ipsemet
 ad Noah, Fac arcam: ad Abraham,
 offer: ad Mosen, imola. quod i
 dem est, ac si diceret, sacerdotio fun
 gitor,

Regis crea
 tio, qualis

1 Reg.

Creatio sa
 cerdotis.

STANISLAI ORICHOVIÏ
gitor, vel esto sacerdos. Sed hæc vetè
ra, veniamus ad nostra : Christus Ie-
sus, Deus, & dominus noster, in euo-
candis sacerdotibus ad Apostolicum
munus, hac voce ipsemet vtitur: Se-
quere me. Neque verò cum eis, quos
euocabat, per alios, quod quidè fa-
cit in regibus, sed ipse potestatè suã
communicabat. Nã ipsemet potesta-
tem illis eijciendi dæmonia, & egro-
tos curandi attribuit: ipse clauēs de-
dit, ipse cōsecrauit, ipse prædicatum
eos misit. Postremò ipse illis vniuer-
sum humanum genus sine exceptio-
ne subiecit, atq; auctoritatè ipsorum
apud omnes imperatores, atq; reges
plebesq; præmio, ac pœna sanciuit.
ait em̄, Qui crediderit, id est, vobis,
& baptizatus fuerit, id est, à vobis, sal-
uus erit. Qui autem non crediderit,
id est vobis, neq; baptizatus fuerit, à
vobis, condénabitur. Horribilis ora-
tio, quam horreant, & reformidēt re-
ges, atq; Tyranni omnes, ijs imprimis,
qui

qui hereticorum suafu segregant sese,
 ac sacerdotibus se anteponunt. Ergo
 Rex per hominem fit, sacerdos autē
 proximē nascitur ex ipso Deo: tan-
 tumq; hic præstat regi, quantum ere-
 ctus homo præstat animanti ad pa-
 stum abiectæ. Etenim, vt homo ima-
 go Dei est: ita sacerdos imago Chri-
 sti est: & vt homo tuetur terras, ita sa-
 cerdos tuetur reges, corporatarum
 rerum custodes. Et vt sacerdos inte-
 rioris hominis tutor, ita Rex exte-
 rioris est defensor. Et, vt infinita in pau-
 ca conferam, sic res est: Quantū De-
 us præstat sacerdoti, tantum sacerdos
 præstat regi. Iam si causam, ortumq;
 vtriusq; gladij consideres, Pontificia-
 lem gladium ad reconciliationis mi-
 nisterium exequendum, regalem autē
 ad secessionem populi coercendam,
 ab ipso deo fabricatas esse dices. Nā
 ab Abel iusto, ad Samuelem vsq;, nul-
 lus fuerat Rex in Dei populo. Viue-
 bant omnes sacerdotibus, hoc est, ipsi

Quantū sa-
 cerdos præ-
 stat Regi.

Deo, subiecti. At cùm sacerdotale regnum Israel cõtempfisset, & ad morem gentium barbarorum regẽ à Samuele flagitasset, audi quid Samueli dicat Deus: Audi vocẽ populi in omnibus, quæ loquuntur tibi. Non em̄ te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos, pro qua sanè ratione Samuel acerrimè populum illum reprehẽdit. Inuocabo inquit, dominum, & dabit voces, & pluuias, & scietis, & videbitis, quia grande malum feceritis vobis in conspectu, domini, petentes super vos regem. Hinc planum est, secessionem populi à sacerdote, id aut̄ est ab ipso Deo, regum constituendorum causam fuisse, vt etiam legum, quas propter transgressores latus esse Paulus scribit. Neque verò malum est esse, vt legem, ita quoque regem: sed illud ipsum malum est, quod à rege, atque lege in nobis est vindicandũ, nempe ipsa impietas, atque scelus, ad quæ naturaliter feri-

i Reg. 7.

i Reg. 12.

Causa in-
stituẽdorũ
Regum.

ferimur proni : quæ nisi amore iustitiæ, quod sacerdotis instinctu fit, ex hominum animis radicitus tolluntur atque extrahuntur, præstò adfit rex armatus cum gladio necesse est, qui pœnarum metu homines ab his malis refrenet : & sub sacerdotis, hoc est, sub Dei potestatem gladio suo redigat, aliter salua hominum vita non erit. Cùm itaque reconciliatio hominis cum Deo sacerdotis procrearit, reges autem ipsos hominum secessio fecerit : tantò sacerdos præstat regi, quanto reconciliatio præstat secessioni. Qui quidem rex diuinitus eò datus est, uti iam diximus, ne homines vi naturæ & ingenij mobilis elati, contempto sacerdote summo, secedant ab Ecclesia, & se à sacerdotibus dei discernant. Ac veteres illi, admodum antiqui, utramque potestatem speculari, duobus luminaribus, quibus illūminatur terrarum orbis,

Sacerdos
quo præstat
Regi.

Duobus
luminari-
bus, due
potestates
similes.

has duas potestates assimulabant: Soli videlicet, sacerdotem : Lunæ verò, regem æquiparantes. Idq; iure & merito: vt enim Sol dici, ita sacerdos humanæ præluce menti. Et vt Luna præest nocti, ita Rex præest corpori, q̄ habemus cum iumentis commune. Et vt Solis radijs incensa illustratur Luna, ita Pontificali fulgore regalis illuminatur potestas. Deniq; vt Luna, nisi aduersum intueatur Solem, obscura, & cæca fit: ita regalis potestas, nisi sacerdotem respiciat, euanescit, candoremq; suum amittit. Cuius rei exemplum Regibus, vtile in vtrunque partem, proponitur in Saulo rege: q̄, quandiu Samueli sacerdoti parebat, quandiu illius dicto audiens erat, tã diu externorum bellorum, hostiumque victor fuit. De quo illud est in libris Regum elogium: *Saul confirmato regno super Israel, pugnabat per circuitum aduersus inimicos eius: contra Moab, & filios Amon, et Edom, & reges Soba, & Philistæos, & quocunq; se uertea*

1 Reg. 14.

uerterat. superabat. & c. At postquam ille sacerdotem præ se pro nihilo duxit, illiusq; iussa contempsit, protinus abiectus est à Deo, ne amplius rex esset. ita is, dum se à sacerdote segregat, & dum ipse sibi in agēdo auctor est, eodem momento & regno exuitur, & spiritu Dei destituitur. De quo illud horribile documentum regibus extat perscriptum: SPIRITVS autem I Reg. 16. domini recessit à Saul, & exagitabat eum spiritus nequam à Domino. En Luna auersa à Sole repentè deficit, cādoremq; amittit. En ovis, absq; pastore perit: en ex summo rege euestigio mancipium fit Sathanæ. Quo ex Sacerdos omnibus rebus superior Rege emplo ante oculos posito, quis negauerit verum esse id, quod nos supra diximus, sacerdotem rege præstantior rem esse, Auctoritate, Dei enim creatura est: Gradu, proximus enim Deo est: Loco, auctor enim regis est: Pondere, alter enim Deus regiē celsitatis ille est. Iam si dans accipiente (Chri-

sto teste) beatior, potiorque est, quomodo sacerdos rege antiquior non erit, cum nihil rex sacerdoti de suo addat munus: contra verò is ipse rex nihil habeat, quod non sacerdoti referat acceptum? Quamobrem qui regem anteponebat sacerdoti, is anteponebat creaturam, creatori: ouem pastori: filium, patri: postremò, hominem Deo ipsi, cui sacerdos pro manu est: qua gladium de suo altari promptum, in manum regi Deus tradit, ut eo ipso rex altare Dei defendat: neque patiatur contra hoc ipsum altare, unde gladium sumit, aliud altare erigi aduersum. Ex qua ratione satis constat, regem nihil aliud esse, nisi defensorem armatum, custodemque altaris: Hoc est, sacrorum, religionum, ceremoniarumque omnium, sacerdotis manu diuinitus constitutum, ob id, ut si quis ipsum hoc altare violare pergerit, presto adfit vindex cum gladio rexque aduersarium hostemque huius altaris feriat & repellat.

Rex custos
altaris.

Hic

Hic ordo Rex inuicte harū duarū po-
 testatū est inter ipsas, quē ordinē qui
 turbat, aut puertit, ordinationi Dei
 apertè resistit: regio gladio ppter eā
 feriēd⁹. Quod luce palā facit Stācar, ^{Stancar or-}
 cui parū visum fuit, contra ordinatio ^{dinationi}
 nē Dei Regē sacerdoti, hoc est, gla- ^{Dei resi-}
 diū altari antepone, nisi etiā subie- ^{stit.}
 ctē tibi nobilitati, singularē suū attri-
 buisset gladiū, gladio tuo aduersum: ^{Hæretico-}
 q̄ cūm ex altari à sacerdote deprōpt⁹ ^{rū gladius,}
 nō sit, nō est à Deo hic gladius tertio;
 neq; locum inter duos Chri gladios,
 sublimioresq; ab illo institutas pote-
 states, habet vllum: sed extra ordinē,
 immò contra ipsum ordinem, à dia-
 bolo sumptus, per hæreticos in tuo
 regno distringitur cruentus, vt eo for-
 tior vtatur, vt vis religionibus, legi-
 bus, atq; moribus afferatur: vt sangui-
 ne ciuili Polonia repleat: vt gladius
 tuus regius hoc ipso gladio hēbeteē.
 Postremò, vt vis hęc omnis, potestas-
 que regalis, quam sumpisti de Pōtifi

STANISLAI ORICHOVII
ciali manu, eripiat tibi, extorqueaturq; de manibus, extingatur ac deleatur. Hic sensus est, hæc mens huius Stancarani gladij Rex inuicte: tuum latus mucro ille petit, quem tu in Rempub. tuam, iam districtū primò quoq; tempore nisi retundis, & nisi illum à iugulis nostris reijcis, omnes sublimiores potestates in Polonia hic gladius peruertet, maiestatem tuam minuet: & hanc coronā, quæ tibi, capitiq; tuo Pontificali manu est imposita, conueller, ac labefactabit. vt illam in Græcia olim, nuper verò in Germania, atq; in Anglia labefactauit, totamq; conuulsit. Sed vt huius Stancarani gladij aciem omnibus regnis, regibusq; equaliter horribilē, & formidolosam commodius ante oculos maiestatis tuæ, regniq; tui proponam, vt excelsitati tuæ à Metropolitano diadema fuerit impositū, demonstrandum paucis prius est.

DIADEMA REGNI.

ACci=

ACCipe Coronam regni, quæ licet ab ^{Metropoli} ^{tanus.} indignis, Episcoporum manibus capiti tuo imponitur, In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Quam sanctitatis gloriam, & honorem, & opus fortitudinis intelligas significari, & per hanc te participem fieri ministerij nostri non ignores. Ita, vt sicut nos in interioribus pastores, rectorosq; animarum intelligimur: ita, & tu contra omnes aduersitates Ecclesiæ Christi defensor adsistas, regniq; tibi à Deo dati, & per officium nostræ benedictionis in vice Apostolorum, omniumq; sanctorum regimini tuo commissi, vtilis executor, perspicuusq; regnator semper appareas: vt inter gloriosos athletas, virtutum gemmis ornatus, & premio sempiternæ felicitatis coronatus, cum Redemptore, & Salvatore nostro IESV Christo, cuius nomē vicemque gestare crederis, sine fine glorieris. Qui viuit, & imperat Deus, cum Patre, & Spiritu sancto in secula seculorum. Amē.

NVNC iam galeatus minister Dei es, nunc ad Christum, spinis coronatum regem, propiùs ades, cū nō solum vnctus, verum etiam illius in-

REX ad
Christum
pertinet.

illegible

illegible

star coronatus, Rex in Polonia compareas. Quæ sanè Regalis galea, redimita cruce, à Metropolitano capiti tuo Nomine sanctæ Trinitatis id eo imponitur, vt illud nomen, quod est supra omne nomen, contra eius nominis hostes, hac armatura defendas.

Galea insignis.

Insignis est hæc galea Sigismunde Auguste Rex, & cono suo terribilis tuis, tuorumq; hostibus, quæ in tuo sacrato, & Ecclesiæ Christi dicato capite, illis eximijs virtutibus, quasi gemmarum fulgētibus globis, illuminatur, Sanctitate, Honore, Fortitudine. Quid porrò est sanctitas aliud, quàm scientia Deum colendi?

Sanctitas.

Honor.

Quid honor, quàm perpetuæ virtutis præmium? Quid fortitudo, quàm

Fortitudo

Stacar honorē regiū conuellit.

virtus propugnans pro æquitate? At vide, vt in hac ornamenta honoris, regalisque præstantiæ, hæc Chimæra Mātuana inuadat, caudaq; verrat,

illegible

illegible

ac depascat omnia? iubet enim Stan-

car Canonibus tibi dicatis, vt Papā,

cete-

cæterosq; sacerdotes publicos, tanq̃
 idololatrias auersere: quod non est a-
 liud, nisi vt particeps pro eo, ac es p-
 fessus, ministerij Pontificalis ne sis.
 Mandat idem, vt regnum Papæ dese-
 ras, hoc est, vt honore regio careas, à
 Papa seiunētus, qui Sexingentis ab
 hinc annis maioribus nostris ius co-
 ronandorum regum dedit: & ob cæ-
 dem factam, qua Stanislaus Cracoui-
 ensis Episcopus à Boleslao rege est
 occisus, interceptum idem ius Polo-
 nis ab integro restituit. Iam fortitu-
 dini tuæ in eisdē Canonibus, quātas
 insidias hic struit? qui te à Papa, tanq̃
 à Samuele summo sacerdote per falla-
 cias segregat: & in Saulum impiū im-
 bellem, ac timidum regem mutat, vt
 nullum opus efficere, nullum munus
 officij regij exequi possis, spiritu for-
 titudinis in secessione cassus. Sed ani-
 maduerte huius monstri fallendi a-
 stutias. Hostem enim Stancar sa-
 cerdotibus idololatriæ nomine pro-
 fessus,

Stancar per
 sacerdotes
 Regem pe-
 tit.

fessus, ad honorem tuum regium sen-
 sim obrepfit, ac lauream illam maio-
 rum nostrorū magnitudinis animi,
 & fortitudinis præmium semper virē
 tem, atq; in tuo genere maximè insi-
 gnem, ad eundem modum depascit:
 quo in Oriente, atq; in Occidēte hæc
 eadem laurea apud alias gentes, ab hæ-
 reticis est depasta. Velim verò Rex
 magnanime, vt à te ipso, atq; à tuo re-
 gno amplissimo, latissimoq; paulisper
 animum abducas, & ipsum orbē ter-
 rarum animo, & cogitatione percur-
 ras: nullum regnum offendes, quod
 specie, atq; vsurpatione pietatis, hære-
 sis non vastauerit, afflixerit, perdidit-
 ritque. Prima ab Oriente occurret ti-
 bi Græcia, fabularum (vt ante dixi)
 hæreticorumq; mater: vnde extitit
 Arrius, hostis ferus & immanis Eccle-
 siæ: qui Papam Romanum primus a-
 pud Græcos idololatrię reū fecit, qua-
 si is Cōsubstāntialitatis p̄fessione tres
 deos pro vno Deo coleret. Et cū mo-
 bilis

Hæretici-
 specie pie-
 tatis re-
 gna euer-
 tunt.

bilis Græcia, versutissimi hominis arte ab auctoritate Pape discessisset, infinitas sectas ex Arriana secta generavit, à quibus vastata, vexataq; & nomē, & ornamēta imperij amisit. Trāsi nunc Occidentem versus, & Germaniam aspice, quæ plausibili oratione Lutheri, primò contra indulgentias, deinde contra iurisdictionem Pontificialem excitata, vsque ad Smacaldicam coniurationem producta fuit: tantumq; simulatio illa, speciesq; Lutheranae pietatis apud Germanos valet, vt nisi Deus ipse imperij Romani custos, repugnantibus (vt ita dicam) fatis, Carolum Imperatorem seruasset, in tam exitiosa coniuratione Imperatori Romano fuerat pereundum. Sed tamen & disputatio Philippi Melanchthonis de iure gladij, cuius auctoritate in Canonibus nititur Starcar, fugitiuorum bellum aduersus iustos dominos conflauerat. Quo bello Germania suis penè conuulsa sedibus,

Angliæ in-
teritus.

Boëmiæ.

Stacari hæ-
refes fugi-
endæ.

bus, nō procul aberat ab interitu, oc-
casuq; imperij. Quid Anglia? cū il-
li primò Lutheranā pestē Martinus
Bucerus: deinde Zuinglianā Petrus
Martyr inhalasset, non falsæ pietatis
imagine stirpem, veterum Anglię re-
gum è regno suo euulsit? nō ornamé-
ta regij honoris, coronam, ac sceptrū
amisit? quæ eo statu nunc est, vt non
amplius gens illa regnum, sed confu-
sio aperta sit, atq; dicatur. Mitto Boë-
miam, quam etiam nunc scelere hæ-
reticorum videmus laceratam. Tan-
tum valet hæresis ad regnorum pe-
stem, vt nullum regnum sit, in quo
hæresi aliquid est loci, quod non la-
batur, ruatq; funditū. quæ exempla
documento nobis sint, vt hæreses fu-
giamus, easq; ex Polonia exterminē-
mus prius, q̄ regnum, regniq; coro-
nā amittamus. Et cū cæteras sectas
studiosè vitare debemus, tum Stanca-
ranā maximè, quæ veluti Chimæra,
Draconib; à tergo succincta, atq; mul-
tis

tis feris, & immanibus belluis comitata, oēs, q̄ vsquam viguerunt hereses, ex toto orbe terrarum collegit, & eas in Poloniā introduxit, totaq; Sarmatia dissipauit. Cui idem propositū est quod & veteribus, recentibusq; hæreticis, vt ne in Polonia sacerdos, neue rex vllus esset, qui more maiorum, in optimè cōstituta rep. nostra iustè & legitimè imperaret. Aduersus quem regni tui hostem, aut hoc remedium est solum, quod tibi pariterq; cū sceptro à Metropolitano dat, aut si ne hoc quidē contra hanc perniciosam, exitialēq; Chimæram nobis pfuerit, profectò nulla medicina inueniri poterit, qua regnum tuum sanetur.

SCEPTRVM.

Accipe virgam virtutis atque veritatis, qua intelligas te obnoxium multo tanus. Metropoli
 cere pios, terrere reprobos, errantes viam docere, lapsis manum porrigere, disperdere superbos, & releuare humiles: & aperiat tibi ostiū IESVS CHRISTVS
 domi-

STANISLAI ORICHOVII

dominus noster, qui de semetipso ait: Ego sum ostium, per me si quis introierit, saluabitur: qui est clavis Dauid, & sceptrum domus Israel: qui aperit, & nemo claudit: claudit, & nemo aperit. fitque tibi auctor, qui eduxit vincitum de domo carceris, sedentem in tenebris, & umbra mortis, & in omnibus sequi mereris eum, de quo Dauid propheta cecinit: Sedes tua Deus in seculum seculi, virga æquitatis, virga regni tui. Et imitando ipsum diligas iustitiam, & odio habeas iniquitatē: quia propter eam vnxit te Deus, Deus tuus, ad exemplū illius, quem ante secula vnixerat oleo exultationis præ participibus suis, IESVM CHRISTVM, dominum nostrum, qui cū eo viuit, & regnat Deus in secula seculorum. AMEN.

Regū officium.

HOC Scepro describitur Regium officium, atque munus, vt eius Scepro illi amplissimi videantur esse fructus, disperdere superbos, & releuare humiles. Sed tamen hoc Scepro nec virebit, nec florebit, nec fructus edet vnquam, nisi regibus Aarōtis, Samuelisue porrigatur, ac tradatur manu.

Rex perit à sacerdote segregatus

Nam

Nam vt sceptrum, siue virga, quam-
 uis arida illa, præter ceteras virgas in
 solius Aarontis ante Mosen effloruit
 manu: sic in eorum regum manibus
 regale sceptrum semper floret tantū,
 qui in sacerdotis summi sunt fide: à
 quo mox quàm se reges auerterint,
 arefcit illorū sceptrum, ac viriditatē
 suam amittit. E vestigio enim peruer-
 si, ac præposterī reges euadunt. Ter-
 rent pios, mulcent impios. Errant cū
 errantibus, labuntur cum lapsis: Dis-
 perduntur cum superbis, aduersant̄
 humilibus: & vt in pauca conferam,
 virgines redduntur illæ fatuæ, quæ ex
 tinctis lampadibus à ianua cælestis re-
 gni repelluntur. Ac re vera reges, qui
 sese à fide summi sacerdotis segregāt,
 nil nisi fatuæ virgines sunt: carent e-
 nim fide, carēt suorum charitate, nul-
 la spes bona prælucet illis in posterū:
 diurno ac nocturno torquentur me-
 tu, ardent libidine, dum in perditis
 regnis conscientia illos cruentat, ac

O perfi-

perfidia lacerat: quorum etiam regū,
 propterea sæpe exitiales fiunt exitus,
 cū nulla certa, stabiliq; cū sibi subie-
 ctis coniunguntur fide: idq; iure ac
 meritò. Etenim rex, suum qui spernit
 superiorem, dignus non est, cui obe-
 diat inferior. Qui ergo Rex rectè, &
 ordine regnare volet, Sceptrum por-
 rectum Pontificali manu tenebit, iu-
 stitiam colet, hoc est, eum sacerdotē
 verebitur, venerabiturq;: atq; eius au-
 ctoritate niterur, à quo hæc tanta or-
 namēta dignitatis, atq; potestatis ac-
 cepit. Neq; enim aliud est iustitia, q̄
 affectio animi, suum cuiq; tribuēs: &
 societate cōiunctionis humanæ mu-
 nificè, & æquè tuēs. Cū ergo sacer-
 dos ille summus succedat apud nos in
 Christi locū, quomodo reges illi sum-
 mē iniusti non erunt, apud quos, tan-
 quam apud filios, hic sacerdos paren-
 tis gravitatem non obtinebit? Neq;
 enim suum tribuent ei, cui oīa sum-
 ma debēt: societate etiam cōiunctio-
 nis

Iustitia
 quid.

nis humanæ dirimēt, dum ab eius auctoritate discedunt, cui soli mandatum etiam de regibus illud est, *Pasce agnos meos.* Quamobrem, ut reges benè ac beatè regnēt, iusti sint necesse est: id autem est, Ius vnicuique tribuant pro dignitate cuiusq; . In primis autē summo sacerdoti, à quo autorantur atq; in regali solio collocantur infrà scriptis verbis.

INTHRONIZATIO REGALIS.

STA, & retine a modo locum tibi à Deo Metropolitā
tanus. delegatum, per auctoritatem omnipotentis Dei, & per præsentem traditionem nostram, omnium scilicet Episcoporum, cæterorumque Dei seruorum. ac quantò clerū sacris altaribus propinquiorē prospicis, tantò ei potentiorē, in locis congruis honorē impendere memineris. quatenus Mediator Dei, & hominum, te mediatorē cleri, & plebis, in hoc regni solio confirmat: & in regnum æternum secum regnare faciat, **IESVS CHRISTVS,** dominus noster, Rex regum, & dominus

dominantium. Qui cum Patre, & Spiritu
sancto viuit, & regnat Deus, per omnia se-
cula seculorum. A M E N.

H I C est ille altissimus Regiæ maie-
statis gradus, in quo reges manibus
Dei ad defensionem Ecclesiæ collo-
cantur: quem sanè gradum, sedē Da-
uid Gabriel angelus apud Lucam ap-
pellat. è qua sede per sacerdotes, atq;
reges Rex regum Christus Ecclesiam
suam gubernat, eamque inter tot ca-
sus, totq; discrimina rerum integram
incolumemq; conseruat. Itaq; sum-
mus sacerdos cōmunicanda sede hac,
cum regibus tria illis præscribit. Pri-
mò enim stare, ac retinere locum à
Deo ei delegatum regem iubet, hoc
est firmum & stabilem, & constantē
in tuēdo regio munere, quod māda-
tum traditione Pontificali habet, re-
gem iubet esse. Deinde idē sacerdos
hac eadē traditiōe regib; demōstrat,
Pontificalē gradū regali gradu altio-
rē esse in Ecclesia Dei. Siquidē ad al-

tare

Sedes Da-
uid.

Tria sunt
notanda
Regi.

1.

2.

tare summi Dei Pōtificates, sacerdotes
 q̄; publici oēs cæteri, propius adsunt,
 quā ipsi reges, imperatoresq̄;. Postre
 mò idem sacerdos docet, in Christia-
 no regno regē aliud non esse, nisi Me-
 diatorē cleri, & plebis. hoc est, eò re-
 gem in Ecclesia esse, quo plebs sem-
 per insolēs, & ad errorē procliuus, in
 officio, regalis gladij contineat̄ metu,
 ne ab Ecclesia deficiat, & à veritate
 desciscat: sed vt subiecta sacerdoti
 summo auctoritatē regis sequatur, ad
 vitā sobriè, iustè, pieq̄; degēdā in hoc
 seculo, cōmunionē iuris, & societate
 vtilitatis inter se coniūcta. Idcirco e-
 tiā collocato in regali folio rege, mox
 illa fausta Metropolitanī huic regno
 subsecuta est precatio: *Firmetur manus*
tua, & exaltetur dexter a tua, iustitiæ, et iudicium
preparatio sedis tuæ. Ex qua sanè corona-
 tionis precatōne solenni liquet, re-
 gē ita manū esse sacerdotis, vt sacer-
 dos manus est Christi. firmat em̄ hoc
 loco, & quasi creat sacerdos regis ma-

3.

Fausta ac
 clamatio.

Rex man^o
 sacerdotis
 est.

STANISLAI ORICHOVII

Sacerdos. nū, & vt exalteſ manus hęc, iuſtitiaq;
 & iudicio eluceat in ſede hac ipſa Da
 uid, vota facit & optat ſupplex. vnde
 apparet ita p̄ qua p̄portiōe ſacerdo
 Cōparatur ſacerdos tē cū rege cōparari, vt Ch̄s cū ſacer
 cū Rege, dote cōparat̄. Vt em̄ ſacerdos auulſus
 à Ch̄o, ius, nomēq; ſacerdotis amit
 tit: ita rex ſegregatus à ſacerdote, ni
 hil retinet de veri regis lege. Cū em̄
 vniuerſus Ch̄ianorum cœtus vnum
 quoddā ſub capite Ch̄o ſit corpus,
 in quo ineſt cor vnū, & aīa vna: vidēt
 mihi in corpore hoc, Ch̄iani reges
 p̄ manib; eſſe: ſacerdotes aut̄ in eo
 dē corpore oculorū inſtar eſſe. vt em̄
 niſi oculus videat, p̄monſtretq;, quō
 ſe manus recipiat, certa nō ſit, quā in
 partē vergat, aut quo modo ſurſum,
 verſus, vtroq; palpitet: ſic reges, niſi
 prælucente, ac præmonſtrante ſacer
 dote, quō, aut vndē, quomodōue in
 ſtituāt opus ſuū regium, illudq; per
 ficiant & abſoluant, nō vident: ſed in
 oībus decretis, actis, ſententijs, atque

con-

consultis suis fluctuant: non gentes
 illis habent fidē, non proceres, atque
 optimates regni pacē sub illis agitāt:
 vt ita sacerdote, quasi parente perpe-
 tuo orbatus rex, facilē incurrat in o-
 dium, offensioēq; populi, vnde po-
 steā existunt seditiones in regnis insa-
 nabiles. vt ergo in Christi corpore,
 sub capite Christo, omnia sint apta,
 & inter se conuenientia membra, in
 explēdo suo munere, vtatur sacerdos
 rege, p manu: & rex vicissim sacerdo-
 tē vt oculum sequatur suum. & vt ad
 hanc cōiunctionē, & ad naturalē cō-
 munitatē tuēdā esse natos reges, atq;
 sacerdotes sciamus, in sacrificio publi-
 co summus sacerdos de viuo ac vero
 Iesu Chri corpore cū rege coronato,
 & in sede regali iā collocato cōmuni-
 cat: quō hac cōmuniōe diuini sacra-
 menti sacerdos ille regem doceat, cer-
 toq; illi persuadeat, regū atq; sacerdo-
 tū, vnū & eundem Christū caput es-
 se, & vtrosq; ad p̄dicationē Euāgelij,

Corpus
 Christi cō-
 municatur
 cum Rege.

STANISLAI ORICHOVII

atque ad propagationem Ecclesiæ di-
vinitus institutos esse. id quod hac
solenni precatone declaratur,
quam adscribam. est enim
diuina, & digna, quæ in
auribus regum
semper ha-
bitet.

EPI

EPILOGVS

CORONATIONIS, SI

VE DE PRISCA FIDE

RETINENDA.

PARS LIBRI TERTIA.

DEVS, qui ad prædicandū æter- Metropoli
tanus.
ni regni Euāgelium Romanū
imperium præparasti, prætende
famulo tuo SIGISMUNDO
AVGVSTO REGI nostro, arma cæle-
stia, vt pax Ecclesiæ nulla turbetur tempe-
state bellorum; Per Dominum nostrum
Iesum Christum, &c.

¶ Hæc est extrema manus, quæ di- Finis Re-
gij mune-
ris vltimus
uinitus inchoato, atq; absoluto regi
à summo sacerdote imponitur, cuius
illa summa est, vt Ecclesia in tutela &
præsidio regum armatorū posita, nul-
la tempestate bellorum turbetur. Ac
re vera imperium Romanum dele-
ctum à Deo est, ad prædicandum E-
uangelium cælestis regni, quo impe-
rio omnes Christiani reges compre-
hen-

henduntur. Nam quo tempore vniuersus terrarum orbis in potestate ac ditione Romana continebatur, dimissi tum erant fortunati piscatores illi, circum omnes cæli plagas, ad diuulgandum, prædicandumq; Euangelium, Domino cooperante, vt scribit Marcus, & sermonem confirmante, sequentibus signis. Nec alio nomine diuulgati Euangelij tū appellabatur fides, quàm fidei Romanæ nomine, de quo præclarè scriptum est illud ad Romanos à Paulo, P R Imùm quidè, gratias ago Deo meo, per Iesum Christum, pro omnibus vobis : quia fides vestra annunciat in vniuerso mundo, &c. Tanta existimatio, aucto-ritasq; vnus vrbs Apostolicis tēporibus fuit, vt ea fides, sine qua impossibile est placere Deo, Romanæ vrbs nomine vulgò esset insignis. idq; ad eò, vt si quis ex Iacobo tum quæsisset, quam fidem Hierosolymitanos doceret: Respondisset sine dubiò, Romanam

Fides Ro-
mana.

manam fidem se Hierosolymam docere: idem respōdisset in Achaia, Andreas: in Asia, Ioannes: in India, Thomas: in Perside, Iudas: in Æthiopia, Matthæus: in Phrygia, Philippus: Postremò in Græcia Paulus idem interrogatus respondisset. Quod ego factum fuisse reor, auctoritate vrbis, & Petri. Nam vt vrbis Romæ inter gentes vniuersas, ita inter Christianos omnes, Petri nomen diuulgatissimum fuit. Quare, vt Apostoli communione fidei, ac religionis societate cū Petro, Apostolorum principe, se cōiunctos esse docerent gentes, id quod etiā Paulus apud Galatas facit, & florentissimæ, potentissimæq; vrbis nomine, maiorem auctoritatē illorū haberet prædicatio, fidem Romanā se tradere gentibus, prædicatores illi rogati respondebāt: vt ita pietatis Christianæ summā, quæ tñ primū apud gentes ab illis præferebatur, ad principem Petrum referrent, q̄ in ea vrbe auctor,

auctor, & magister erat publicæ religionis: quæ vrbs omnibus gentibus imperabat, & quæ caput mundi erat.

Vrbis Romanæ præfens amplitudo.

Neq; verò vrbs illa, princeps atq; domina gentium, atq; nationum omnium esse nunc desijt: immò si recta reputemus via, longè pulchrior, florentior, potentiorq; vrbs illa nunc Petri sede est, q̄ fuerat olim Romuli stirpe. Nam regum, consulumq; Romanorum temporibus, Roma omni idololatriæ turpitudine fœdata fuit, q̄ nūc sanguine agni abluta, noui luminis candore inter Ecclesias relucet, ac fulgore Christi illustris est. Ita antiquitūs vrbs Roma fornicata cum cūctis regibus terræ, apertè ipsi Diabolo pudicitiam subtrauerat: quæ nunc eiecto è ciuitate Sathana, sanctitates omnes, & religiones cūctis regibus terræ vicissim propinat. Spiritum enim sanctum Roma per Patriarchas, Metropolitans, Episcopos, pastores, atq; doctores, à Petri sede profectos, cum
vni-

Vniuersis Christifidelibus communi-
 cat: absq; quo, impurum, impudicūq;
 est, quicquid intra hominem, & ex-
 tra illum est. Iam, si maiestatem ipsius
 imperij spectes, nunquam humilitas
 illa regalis, cōsularisue, cum dignita-
 te vrbis præsentis de amplitudine cō-
 tendet. Nam cū duæ sunt res, quæ
 amplitudinem ciuitatū faciunt, nem-
 pe imperij ipsius fines atq; leges, quis
 negauerit urbem Romam, Regū, Cō-
 sulum, Cæsarumq; seculorum huma-
 norum vniuersitate potitā nunq̄ fuis-
 se? nam & Scythia barbara, magis Ro-
 mana exaudiuit, quā experta fue-
 rat arma: Et vltima nunquam Roma-
 nis seruiert Thule. Deniq; Romani
 veteres intra Oceani ostium tantum
 imperium quærebant, nihil suspicati
 esse extra hæc, quæ adire poterant, v-
 niuersa. At Christo rege nouo na-
 to, mox vniuersus censetur orbis, &
 in prouincias describitur, additum-
 que à Luca, insigne illud verbum
 est,

Descriptio
 Augusti.

III STANISLAI ORICHOVII
est, *πᾶσα οἰκουμένη*, quod verbum in omni
habitabili terra ritè ponitur. Quòd si
quis ad imperium Romanum, quod
tùm ab Augusto censebatur referat,
fallum erit. Nunq̄ em̄ Augustus Cæ-
sar vniuersas regiones habitabiles te-
nuit: id cùm res ipsa, tum magna au-
ctoritate homines literati, & Histori-
ci testificantur. Et quoniam non po-
test, teste Dño, solui scriptura, ista
descriptio habitabilis orbis, ad futu-
râ propagationem Euangelij, non ad
præsentem, qui tùm sub Augusto fue-
rat Romani imperij statum, referēda
est: ad quam propagationem Euāge-
lij respectans Christus, ad suos hæc di-
cit: ET ERITIS mihi testes in Hie-
rusalem, & omni Iudæa, & Samaria,
& vsque ad vltimum terræ, &c. Huc
itaque respiciēs spiritus Dei, quo im-
pulsore Lucas hæc scribebat, descri-
ptione illa Augusti, vniuersam terrâ
habitabilem comprehēdit: quòd ex
illo imperio, quod certis tùm fini-
bus

bus erat circumscriptum, paulò post
 oceano longius Euangelium diuul-
 gandum propagandumq; foret. Ita-
 que patrum memoria multæ, non-
 nullæ nostra, insulæ in oceano sunt
 repertæ, quæ nouus orbis appellan-
 tur, veteribus etiam Geographis ig-
 notus: in quem nuper vrbs Roma, au-
 ctore Romano Petro, Colonias suas
 misit, ac nomini, imperioq; Romano
 adiunxit, vt iam huic ipsi Petro ma-
 gis, quàm Augusto liceat gloriari, le-
 gibus Romanis vniuersum habitabi-
 lem orbem esse ita subiectum, vt quò
 fines, eòdem leges quoq; Romanæ
 pertineant. Nam Augusto Cæsare le-
 ges vrbs extra Italiam prolatae, nus-
 quam valebant. At nunc iidem fines
 Romanarum legū, qui imperij sunt,
 ita vrbs Roma ex sacrario Sathanæ, fa-
 cta est oraculū commune terrarum
 orbis: Vnde instinctu diuino, afflatu-
 q; funduntur oracula Deum ritè co-
 lēdi: hinc em̄ p̄cepta edūtur iustè, ac
 sobriè

Nouus or-
 bis.

Roma ora-
 culum
 orbis.

STANISLAI GRICHOVII
sobriè viuendi: hinc præsidium vitæ
benè, ac beatè degēdæ aduersus hæ-
refes promitur: & ne multis obtun-
dam, quicquid ex illo Petri loco dici-
tur, lex vitæ est, quam fert sacerdos is,
qui non vni vrbi alicui, sed commu-
ni orbis terræ oraculo præpositus pu-
tatur: cuius responsa vetustate nulla
euanescent: quibus in responsis quic-
quid fundatum est, id fixum ac stabi-
le est. Contrà verò quod in Petri Ro-
mani responso non fundatur, id sem-
per erroris vitio variatur. Quamob-
rem, meritò in hac precatone solen-
ni Romanum imperium ad prædica-
tionem Euangelij delectum esse dici-
tur, nō illud antiquū, & vetus, quod
ostio oceanī partem aliquam clau-
ditur, sed hoc nouum & recens latif-
simum, amplissimumq;: quod extra
ipsum etiam oceanum propagatum
astris terminatur: quod non Romu-
lum fratricidam, sed Christum, serua-
torem fratrum suorum, habet aucto-
rem:

Romanum
imperium
Euangelio
destinatū.

rem. Iure igit̃ illa Augusti descriptio
 Apostolica prædicatione prolata, am-
 plificataq̃; Romanæ Ecclesiæ defini-
 tur nomine: quòd in vrbe Roma ea
 semper viuat, vigeatq̃; fides, quæ nū-
 quam variatur, nunquã à prima stir-
 pe sua degenerat: ita ex illa celsa Ro-
 mana sede Petrus, gentes, moribusq̃; Fides Petri
 cultuq̃; differentes, communionem fi- perennis
 dei inter se coniungit: nec vnquã pa- in vrbe se-
 titur illum vnum tenorem (vt aiunt) la.
 credendi in Deum, in vrbe Roma in-
 termitti. Quæ laus Romani Petri, æ-
 qualis temporũ Christi Dei est. Nã
 vt semel ccepit, ita semper à sede Ro-
 mana tanquã à fonte, ad hæc vsq̃; tẽ-
 pora fides Petri perennis fuit. Quæ
 vtiq̃; laus haud scio an illi sit cũ cæte-
 ris Apostolis cõmunis. Quære Hiero-
 solymitanos, nũ fides semel apud ip-
 sos p̃dicata à Iacobo, irrupta adhuc
 maneat? eodẽ modo quære Asiã, Phry-
 giã, Macedoniam: postremò, ne sin-
 gula commemorem quære Græciã,

STANISLAI ORICHOVII
num auctorum, magistrorumq; suo-
rum ad hanc diem integram, atq; in-
corruptā retineant illæ gentes fidē?
negabunt, cōtaminatasq; se esse hæ-
reticorum perfidia conquærētur. At
pete Italiam, interroga Romam, nū
alia vnquam vrbs illa tentata sit fide,
præter hanc, quam semel accepit à Pe-
tro? Negabit: & à Simone illo Gali-
læo, vsq; ad hūc Pium Quartū Italū,
continua serie succedentiū sibi inuicē
Episcoporum Romanorum, demon-
strabit, se eandem nunc Pio III. Pō-
tifice tenere fidem: quam tenuit o-
lim Simonis Petri Pontificatu.

Fidei Ro-
manę con-
stantia vn-
de?

Quòd si maiestas tua scire vult, vnde
nam ista sit vnus vrbs tanta, tamque
incredibilis in fide Christi constātia,
Audi Christum dominum, cōfirman-
tem Simoni Petro: SIMON, ecce
Sathanas expetiuit vos, vt cribraret,
sicut triticum: Ego autem rogavi pro
te, vt non deficiat fides tua: & tu ali-
quando conuersus, confirma fratres
tuos.

tuos. Causa igitur eius cōstantiæ est, Christi oratio pro Petri fide: vt ea (videlicet) fides, quam Simon Petrus semel docuit, semper maneat in vrbe Roma: & vno quasi tenore nunq̃ interrupta fluat, ad supremū vsq; mundi diem. At cū idem Simon Petrus iubetur suos confirmare fratres, planum est, à cæteris fratribus Petri extra urbem Romam prædicatam fidē, tantopere labasse, vt inde acerbissimi hostes, in ipsummet confirmatorem Petrum, assiduè redundant, vt longè acerbius & olim & nunc à fratribus ueretur Petrus, q̃ à Claudio, Caligula, Nerone, Diocletiano, Decio, Iuliano: & ab alijs immanibus tyrannis, olim vexatus fuerat. omnes enim isti fugitiui, qui bellum Ecclesiæ Christi faciunt, Romani Petri fratres fuerūt, ex eodem Deo patre, & Ecclesia matre generati. Nam vt veteres præmittā illos homines impios, Arrios, Macedonios, Eutychetas, atq; Nesto

Hæretici
assidui in
Petrum
hostes.

ras, isti recentiores nostri Lutherus, Philippus, Zuinglius, Calvinus, Bullingerus, Brentius, Lyfmaninus, Stácar, mitto alios: quid aliud sunt, quam Petri, vel infideles fratres, vel filij degeneres? qui à Romano Petro baptizati, instructi, & ornati, non tantum à Petro patre accepta substantia discesserunt, in regionem longinquam: sed etiam opibus, & copijs paternis impium bellum intulerunt suo patri, ut eum de omni gradu honoris, ac dignitatis deturbent ac deiciant. Quære enim ab his paulisper vbinam fuerint baptizati? respondebunt in Papatu, hoc est in Petri Pontificatu: deinde Euāgelium vnde nacti, & quo auctore illud Euāgelium esse, sint edocti? respondebunt, à Papatu. Quis enim que so alter istos degeneres filios ex aqua, & spiritu Christianos genuit, nisi Papatus? Quis librum hunc scriptum, Euangelium esse eos docuit, nisi Papatus? quis concilia, interpretes,

pretes, atque patres veteres illis exhibuit, nisi papatus? Et tamen papatus tantum abest, ut perinde ac de hominum est vita meritis, laudetur, ut ab hæreticis etiam vituperetur: adeò, ut per summum dedecus, homines in papatu degentes, Papistæ ab istis vocentur. In quo tamen ipso stuporem hominum attende, qui papatum magnopere se laudare non intelligunt tum, cum in papatu homines, inuidioso nomine, & infamiae subiecto, contaminant. Ut enim Grammatista, atque Sophista apud Græcos in malis non esset, nisi Grammaticus, atque Sophus esset in bonis: is enim Grammatista Græcis dicitur, qui Grammaticum professus, barbarè loquitur: is verò Sophistes, qui non veritatis, sed ostentationis, aut quæstus causa philosophatur: ita, si Papista probri, & criminis est, Papatus, à quo papista dicitur, laudi, ac decori dabitur: ut papista iu

Papistarū
nomen.

re vocetur is, qui in Papatu omne tēpus ætatis impurè, flagitiosè, impie-que viuit: contrà verò papatus, casta, atq; pura, religiosaq; vita definiatur necesse est: vt ita posterius priori cōueniat. Ac per me quidem licet, cuius Papistas reprehendere, non secus quàm Grammatistas literatis reprehēdere ius est: id quod à nobis libris etiam editis sæpe est factum. Sed quæ tandem inuidia fuerit, vt ob Grāmattistas, Grammaticum: & ob Sophistas, Sophū: ita ob papistas, malè audire Papatum, ad salutem humani generis diuinitùs in Ecclesia comparatum? Quem si ex Ecclesia tollas, nihilo plus agas, quam si des operam, vt nullum in ciuitate consulem, nullum in regno regem relinquant, qui præsit, ac multitudini moderet: quò minùs plena inconsideratissimæ, ac demētissimæ temeritatis, hæreticorū incitata furore, ruat, ac ferat p̄ceps. Sed hic astus hæreticorū est, p̄priò, vt
 cum

Papatus
 sanctissimi
 nomē.

cùm reuera Ecclesiam oppugnent, verbo tamen id se agere sedulo dissimulent: tanta est apud omnes Ecclesiæ religio, vt apud hostes quoq; eius sanctum sit nomen. Quamobrem hæretici, ne omnium sceleratissimi videantur esse, si Ecclesiæ matri suæ, à qua sunt orti, bellum apertè faciant, proprium nomen Ecclesiæ, alio proprio nomine cõmutant. Nam pro Ecclesia, contra Papatum se belligerare affirmant, cùm tam Ecclesia, quàm papatus eiusdem sint rationis nomina, & ad populum Dei æqualiter attineant. sed tamen nomē Ecclesiæ est illustrius, Papatus autem est obscurius. Nam hoc nomen nuper admodum ex contentione Lutherana natum est: cùm alij se Papæ, alij verò Lutheri, studiosi esse profiteretur: itaq; vt papatum, id aut est partes Papæ, non autē Ecclesiā ipsam hæretici videantur petere, sub Papatus nomine, Ecclesiam ipsam adoriuntur astutè: idemque fa-

Ecclesia &
Papat' idē.

ciunt, quod faceret is, qui regē è re-
 gno exterminans, regnum se conser-
 uare velle diceret. Quid enim Eccle-
 sia fiet? aut quæ ratio illius erit, Pa-
 patu ex Ecclesia euulso? cùm em̄ Ec-
 clesia ciuitas sit quædam supra mon-
 tem posita, quomodo ciuitatis no-
 men habebit, nullo proprio, ac perpe-
 tuo prædita magistratu. Igitur hære-
 tici Papatum ex Ecclesia dum tollūt,
 Ecclesię magistratum tollunt: postre-
 mò ciuitatem Dei de monte illo ex-
 celsio deiiciunt: Ita isti dum se videri
 Ecclesiæ patronos student, hostes il-
 lius deprehenduntur esse, per quos
 id agit Sathan, vt Papatu de præsidio
 Ecclesiæ deiecto, fluctibus seditionū
 Ecclesiam Dei obruat: vnaq; cum il-
 la iustitiam, pietatem, religionem, pu-
 dorem, pudicitiam, iura, leges, regna,
 imperia, cæterasq; oēs sanctitates, q-
 bus cōmunis cōtinet vita, extinguat,
 ac deleat: ipsum deniq; humanum ge-
 nus vniuersū, mādēt, ac tradat orco.

Id

Cum Pa-
 patu Eccle-
 sia perit.

Id ego quàm verè scribam, ex aliorū
 exemplis liquet planissimè. Gēs pul-
 cherrima, florentissima, atq; potentis-
 sima quondā fuit Græcia: ex qua im-
 missis hæresibus Sathan, Papam pri-
 mò eiecit, postea reges expulit, dein-
 de libertatem Græcis eripuit: Postre-
 mò Machometi, quouis orco foedio-
 ri hosti, Græciam addixit: vnde, qua-
 si ex astris, cùm ea gens cum Sathana
 ima caderet sub tartara, istis gradibus
 conuulsa suis sedibus perijt. Non has
 easdem artes cōtra Romanum impe-
 rium, per Occidentis hæreticos Sa-
 than nūc vsurpat, vt Occidentē quo-
 que ad consimilem ruinam adducat?
 Docet Lutherus Papatum à Sathana
 Romæ esse fundatum, eius autem
 auditor Stancar libris editis, persua-
 det tibi, vt multam salutem, & Papa-
 tui & Romæ dicas. Sit ergo psuasum
 id regibꝫ, in primisq; tibi maximo, po-
 tentissimo Regi, Papam nullum esse,
 qui Simoni Petro in Pontificatu suc-

Interitus
Græciæ.

Occidens
cōuellitur
scētis.

cedat: Nullus etiam sit Archiepiscopus Papæ subiectus, neq; Episcopus Archiepiscopo, neq; presbyter Episcopo: vt ita, quasi incisus in sacerdotio gradibus, ruine periculū sacerdotibus struat Sathā. quæro, num in eo is acquiescet? & eo erit contentus? & num nocendi iam faciet finem? minime oīm. Nam mox sublatis è ciuitate Dei sacerdotibus, ad vos reges, q̄ p̄ximo loco estis, trālibit, ac vos incautos inter oscitantes opprimet, evertetq̄. Excitabit enim nobilem illum Grammaticum, Philippum Melāchthonē, p̄ quē vestras regales vnctiōnes reprehendet: p̄ducet Ioannem Pomeranū, quo auctore probabit, fatali necessitate rerum futurarū, vel ad ferendū, vel ad patiendū hoīes cogi, vt nihil iam sit vestro regio cōsilio apud homines loci. Quid enim de eo deliberas, quod fieri vel nō fieri omnino est necesse? Iam illa Islebica excetra M. Lutherus, impulsore Sathā-

Melāchth.

Pomeran.

Eutherus.

na contendet, nullum etiã esse vsum regalis gladij. Nam neq; foris bellandum contra Turcas est, ne Deo resistamus ipsi, qui nos per Turcas flagellat. Neq; domi malefici, sceleratiq;ue regali gladio feriantur. seruum enim arbitrium est, necessitate cuncti regimur: & tam ad bene, quàm ad malè agendum externa vi, non etiam arbitrio nostro impellimur. Si ergo istis auctoribus, Sacramento, vnguento, atq; gladio spoliabuntur reges, quò erit rex? aut quis illius fuerit vsus? si regalis vnctio impia, iurisdictio facinorosa, potestas regum iniuriosa in Deũ est? Animaduertis Rex magnanime, vt cum sacerdote, vnà Sathan regem per hæreticos euertat: & vt cũ stante sacerdote, stet Rex: & cum cadente, pariter cadat. Sed tamen, tertium gradum ad interitum vt habeat Sathan dispositum, ausculta paucis. Sublato enim ex Ecclesia sacerdote atq; rege, tãq; lupus oues absq; pastoribus,

Cũ sacer-
dote stat
& cadit
Rex: Liber-
tas: Salus:
Vita æter-
na.

Anabap-
tistæ.

Rusticanū
bellum.

ribus, miseris inuadet plebs. Mox enim per Anabaptistas, omnium rerū sine vlla exceptione cōmunitatem in plebem, auidā alieni, introducit: omnes videlicet homines conditione, iure, dignitate esse pares: nihil esse quod priuatim alicuius in ære sit: non esse seruum, non dominū in regno quemquam, vel illa scriptura teste. In diebus illis, non erat rex in Israël, sed vnusquisq; quod bonū erat in oculis suis faciebat. Qua sententia, quasi flabello, agitatis populis, quid aliud agit Sathan, quā vt plebes cōmittat inter ipsas, vt dum de libertate cum dominis pugnant, libertatem amittant, tetramq; seruitutem seruiant: an hoc cuiusmodi esset, rusticano bello Germania experta non est? quo in bello misera plebs, Sathanæ astutijs per hæreticos in dominos incitata, non modo libertatem, sed etiam vitam amisit. Verū enim uerò quartus & vltimus restat adhuc gradus exitij, quo
 assi-

affiduè colliniat Sathan, ipse nempe mors, vermis, & ignis æternus, in què vt nos nequã ille det præcipites, ante omnia è sacerdotio Christi nos eximit, per Lutherum: docetq; vt sacerdotium, ita neq; sacrificium amplius vllum esse, extra illud sacrificium crucis, quo semel ab omni exempti sumus culpa. postea idem serpit lōgius, ac per Zuinglium, illam cælestem alimoniam, neq; corpus, neque sanguinem esse, sed signa corporis, atq; sanguinis pane, ac vino deffinit: vt ad istum modum sublato ex Ecclesia sacrificio, materia quoq; eius sacrificij cum vestigio tollatur, hoc est verum corpus, & verus sanguis Christi. Postremò turbatis, violatisque sacris, ac prophanis rebus oibus, Sathan huc tendit, vt petram illam, supra quã edificata est Ecclesia Christi, expugnet & euertat. Nam per Calvinum infra patrem ponit filiũ, sacerdotiũ Christo ab æterno attribuendo: Per Stancarum

Lutherus.

Zuinglius.

Calvinus.

Stancar.

carum

carum verò virginem matrem, Dei-
 param non esse definit, Mediatorem
 Christum humanitate tantum esse af-
 feuerando: quorum vterque minuit
 Christum. Nam si ab æterno filius sa-
 cerdos est Dei, par Deo nõ est: Si aut
 Christus Mediator humanitate tan-
 tum est, virgo mater *θεοτόκος* non est.
 Neq; verò linguæ hæreticorum isto-
 rum audiendæ sunt potius, q̃ senten-
 tiæ, quæ huc tēdunt, vt probet Chri-
 stum verum Deum non esse. Iamne
 sentis sapientissime Rex, quibus gra-
 dibus deducimur ab hæreticis in im-
 piorum sedē, & sceleratorum regio-
 nem: vbi iusto Dei iudicio apud in-
 feros impij, & scelerati hæretici perfidi-
 æ suæ æternas dant, & dabunt pœ-
 nas. Nā amisso sacerdote, amittimus
 regem: amisso rege, amittimus liber-
 tatem: amissa libertate, amittimus vi-
 tam æternam.

Idemq; nobis accidit, quod ijs solet,
 qui ex supremo scalæ loco contractis

& incisis gradibus, graui casu ad ima
 reuoluuntur, & afflicti pereunt, spe
 omni salutis sublata. Quamobrem
 cùm luce palam videas, in tuo regno
 cò spectare sectas, vt regiam maicsta-
 tem tuam segregatam à sacerdote mi-
 nuant, ac solitariam omnibus regiarum Sectarū fi-
 nis est e-
 uertere re-
 gna. potestatis ornamentis nudent: par-
 est, vt ipsum te aliquando respicias:
 & infidias, quæ nomini tuo regio ab
 istis comparantur, cognoscas: & abs-
 te, regnoq; tuo maturè depellas: ne
 si cunctere, idem tibi eueniat, quod
 alijs regibus euenit, qui dum in hære-
 ticorū sceleribus maximis conuiuēt,
 maxima imperia amiserunt. Habet e-
 nim hoc hæresis, vt à paruis vicijs p-
 secta, sensim serpat, viresq; acquirat
 eundo: summis etiam regibus horri-
 biles, quæ nisi à principio extinguiun-
 tur, edunt flammæ: quibus defla-
 grare regna, atque imperia est ne-
 cesse. An tu putas aliam rem vllam
 ante supremum mundi diem, regnis
 omni-

STANISLAI ORICHOVIÏ
omnibus finem allaturū esse, quā
hæreses? quas tantopere miseras atq;
calamitosas fore Christus prædixit,
vt nisi abbreviarentur dies illi, nō ef-
set salua vlla caro. Refrigescet em̄ cha-
ritas, id est catholica fides, teste Do-
mino: & abundabit iniquitas, id au-
tem est hæresis multorū. Appropin-
quat, credas hoc velim mihi, illa Da-
nielis regnorum desolatio. iam lapis
ille absque manibus de monte præci-
ditur, qui conterat atq; comminuat
omnia regna terræ, sacerdotio Chri-
sti saluo. Tum etiam eiusdem Danie-
lis Aries ille, ab oriente sæuū iā cōtra
occidentem vibrat cornu, quo in re-
gnis orbis terræ præparatis, ab hære-
ticis ad interitum, reliquias vastet at-
q; exinaniat. Quod sanè cornu, cū
cæteris regibus omnibus, vehemēter
est pertimescendum, tum tibi in pri-
mis, q̄ huic arieti præter alios reges
primus occurris. Etenim hic aries ab
orientē incurSAT in te per Valachiam,
à Se-

Aries Da-
nielis me-
tuendus
cornu Po-
lono regi.

à Septentrione vrget per Scythiam,
 à meridie instat per Vngariam: solus
 occasus restat tibi Germaniã versus
 non vsquequaq; syncerus, sed veluti
 putrida gleba vermibus, vndiq; sectis
 infectus. Quæ sectæ, cum ad illũ Da-
 nielis arietem, in quo Machometes
 designatur, pertineant, eiusdemque
 generis sint, cum Turcica secta, quis
 negauerit, te à tergo, à fronte, à lateri-
 bus Turcica secta teneri? Quod si tu
 in his tantis regni tui angustijs, Lys-
 maninum etiam Arrianum, ac Stan-
 carum Nestorianum incendia hære-
 tica, miscere passus fueris impunè: da
 veniam Rex optime, atq; ignosce ve-
 ra tibi prædicenti: Regnum tuũ triũ Poloniæ
Regnum
trium die-
rum.
 dierũ est. Nam in his turbinibus atq;
 fluctibus hæreticorum fieri non po-
 test: quin labatur sedes tua, laceretur
 corona, infringatur sceptrum, hebe-
 tetur gladius tuus hæreticorum furo-
 re & audacia. Est enim dira lues hære-
 sis, quæ dummodo in nocendo pro-

Hæresis di-
ra lues.

Q possi-

STANISLAI ORICHOVII
positum teneat, nullas horret cruces,
nullos metuit ignes, nullas formidat
secures: sed in ipso cruciatus, atq; mor-
te triumphat, & in aperto latrocinio,
obsequium se præstare Deo simulat:
quæ nisi Pontificali iudicio, atque
regali gladio aliter extinguï, ac dele-
ri non potest.

Auctores
sectarũ reg-
no pellẽdi.

Neq; verò ego nunc auctor tibi
sum, vt sanguine ciuili cruentet rega-
lis gladius: Ne fiat, vt id suadeam do-
mino meo Regi. quã enim id ex sen-
tentia alijs regibus successerit, vide-
mus. Sed tamẽ vt eos regno tuo pel-
las, qui aliunde ob maleficium pulsï,
exules apud nos omnia diuina, atque
humana iura violarũt: id ego auctor
tibi sum. Quantum enim tandẽ hoc
flagitium fuerit? Franciscum Stanca-
rum, fugientem è Mantua, non po-
tuisse sedẽ ac domicilium vitæ alibi
ponere, quàm in Polonia? cur is eui-
tauit Patauium, Mantuæ vicinum?
cur è Venetijs enauigauit, aut cur il-
lam

lam proteruolat urbem florentissimā, potentissimamq; quæ optimorum atq; eruditorum virorum non receptrix solum, verum etiā altrix est. cur inquam is patria fugiens ad urbē Venetam non flexit iter? cur ad nos potius, quàm ad alios in Sarmatiam penetravit? quid causæ aliud esse quis dixerit, nisi quòd Stancar Venetorum leges timuit, nostras autem contempsit? An Veneti hunc fugitiuum, in illa seueritate Reipub. Canones reformatorios conscribentem ferrent? an illum in sua ciuitate mandare, iurare, decernere, quicquam sinerent? Ergo nos Poloni præter ceteros idonei visi sumus, quibus Stancar imponeret, & quorum mores, leges, instituta, vniuersamque Reipublicæ disciplinam labefactaret. Cuius insolentiam, incredibilemque audaciam secuti multi, ab vltima Gallia, atque Heluetia, in Poloniam venerunt doctores Arriani, atque Macedoniani

Q² do-

dogmatis, vt Blandrata, Lyfmaninus, atque Petrus Statorius, qui in Polonia, tanquã in theatro quodam delecto, atq; libero, hæreticorumq; libidini exposito, ante Maieftatis tuæ oculos de Nestoriana, atq; Arriana hærefi, cum Stancaro inter fe decertant, vtra illarum effet potior, hoc est, ad euertendam Poloniam valentior: hos ergo omnes impietatis duces, & magistros, vt agris atque vrbibus nostris extermines, non iã postulat, sed abs te flagitat regni tui falus, regiumque tuum decus.

Quomodo
pacada
Polonia.

Sed dixerit fortasse quispiam, si istos eijcimus, nũ iam silebunt turbæ? aut dissensiones conticescent? Nequaquã istuc istac ibit via, nisi medicamenta illa Christiana, tanquam de Narthecio abs te promantur, quæ malis ijse nostris à Maiestate tua adhibeatur: quorum vnum est Cocilium Tridentinum, alterum Concilium domesticum. de vtroq; dicã, si illud prius fue-

ro præfatus. In ciuitate Dei viuimus,
 & Hierosolymam urbem incolimus,
 magnanime Rex, cuius vrbis eadem
 amplitudo est, quæ & orbis terrarū,
 vt supra est demonstratum: ab hac vr
 be, & ab ista ciuitate, quæ hanc urbē
 incolit, ne discederemus, Christus cæ
 los ascensurus vetuit, quòd nusquam
 alibi spiritum promissum largiretur
 nobis, quàm in hac ciuitate: quam il
 le certa iurisdictione præditā, ac ma
 gistratibus descriptam, nobis hinc ab
 biens reliquit. Quapropter cùm in
 bene morata, beneq; constituta ciui
 tate viuimus, quos alios quæso de cō
 trouersia, quam habemus cum hære
 tics, sumemus iudices, præter eos sa
 cerdotes, quorum labia custodiunt
 scientiam: & de quorum ore, legem
 requirere apud Malachiā Deus nos
 iubet? qui quidē sacerdotes, quoniā
 Tridēti, Pij Quarti, summi pastoris
 vocatu, de quaq; re iudices nūc sunt,
 in Ecclesia sanctissimi, iustissimiq;e,

Confiliū
 Tridētinū

Malach.

Conciliū
prouincia
le Poloni-
cum,

æquo iure disceptemus, apud illos
quæstiones nostras: & dum illi sentē-
tiam ferunt, & iudicium pronuntiāt,
patienter, quid de iure ambiguo sen-
tiendum sit: expectemus. Quod si lō-
gius esse videtur, & tarditatis concii-
liorū tædet, in promptu est domi al-
terum remedium, quo salutē ægrotæ
Reipublicæ à Maiestate tua subueni-
ri possit. Nam cū vniuersa Christi
Ecclesia in quatuor patriarchales se-
des antiquitū maiorum instituto sit
descripta, in principē videlicet Roma-
nam, in Constantinopolitanam, in
Alexandrinam, & in Antiochenā se-
dem, ea ratio est regni tui, vt præter
Alexandrinam, reliquæ tres in ditio-
ne tua integrę constant sedes. Est enī
Romana, cui subiectum est Polonicū
genus: Est Constantinopolitana, cui
Roxolani parent: Est Antiochena,
quam Armeni venerantur. Iube igitur
vt ex his tribus sedibus Metropolite
atq; Episcopi conueniant, vt con-
trouer-

trouersias religionis de cōmuni sententia in tuo regno disceptent: Consensum illorum puta esse Euangeliū. id autem quod ab eorum discrepauerit decreto, existima esse maleficium. Etenim in tam varijs, tamq̄; dissidentibus inter se harum gētium ritibus, quis est tam auersus à vero, qui illud ipsum, in quo hæ gentes moribus atque cultu differentes, conuenerint, verum, integrum, incorruptumq̄;, de lege Dei sensum esse negauerit? ut ita tu mediator in Polonia Cleri, & plebis, pro eo ac iussus es, tuas partes regias exerceas: neq; aliunde accerfatis auxilijs, sed domesticis tuis copijs, tā perniciosos regni tui motus, rectè & ordine componas.

Neq; verò est, quòd quis cōtionem illam vulgarem, quam nationale Concilium vocāt, abs te postulet: in quo vulgò plebs etiā ipsa, de summa religionis sententiam ferat, & in qua hæreticus de Catholico pronunciet:

Conciliū
Nationale
pernicio-
sum.

eiusmodi enim conuenticula verius,
 quàm concilia, quàm sint pernicioſa, Ger
 mania nos docuit. quæ cõuenticulis
 eiusmodi exagitata, non imminuit,
 neq; extinxit, ſed amplificauit, atque
 auxit Lutheri hæreſes, idque iure ac
 meritò. Quid enim alieno in mune
 re recti ipſa per ſe faceret plebs? cui
 ſcripturarũ fontes ſunt clauſi, cui ſcri
 ptura parabola eſt, nõ procul diſtans
 à fabulâ: cui etiam tanquàm in petra, ſic
 in ſcriptura, veritas ois penitus eſt
 abſtruſa: ita, vt niſi hæc ipſa ſcriptura,
 vt illa Moſis petra, ſacerdotis inter
 pretatione, quaſi Moſis virga, feriat,
 aperiaturque, nihil inde pfluat, quod
 plebs purum, liquidumque hauriat, ac
 facilius ignem ex aqua, aut aquã è pe
 tra plebs exprimat: quàm vllum Ger
 manæ ſcripturæ ſenſum è ſcriptura,
 ſponte ſua exculpat, exprimatque. Nec
 iniuria: nam quæſtiones legis diſcep
 rare, controuerſias, quæ de ſcripto ſunt,
 dijudicare, de religionibus ſententiã
 ferre,

ferre, tam est Episcoporum, quam ip-
 forum regum est gladio ferire nocen-
 tes. Igitur Concilia agere, in Conci-
 lijs sententiã dicere, ac decretis Con-
 ciliarum subscribere, Episcoporũ p-
 prium ac perpetuum munus est: nec
 quorumuis, sed eorum tantũ, qui à
 Simone Galilæo, nõ autem à Simo-
 ne Mago proficiscuntur. In hæc rem
 testes dabo Concilia œcumenica, in
 quibus penes solos Episcopos senten-
 tiæ dictio, & subscriptio est, quorũ au-
 thoritate standum omnibus est, q̄ piè
 in Christo volunt viuere. Quamob-
 rem, mirum non est, si conuentus illi
 Germanici, hæreticorum cõtentio-
 nibus fuerũt dissipati, erant enim spi-
 ritu Dei cassi, qui ibi non est: vbi prin-
 ceps abest Petrus, sine quo nõ est ha-
 bendus deniq; nauci, etiam celeberr-
 mus virorum, quamuis clarorũ, quã-
 uis piorum cõuentus: qđ enim ovis,
 nisi errare potest absque pastore?

Sed tamen siue hac via, quã dico,

Q 5 siue

In Conci-
 lijs aucto-
 ritas ois pe-
 nes Episco-
 pos est.

siue quauis alia, enitē dum tibi est, vt
 pax publica in tuo regno constituat:
 vtq; talem rempub. successori post te
 relinquas, qualem à maioribus tuis
 p manus traditā accepisti. Qui cūm
 omnibus bellicis laudibus essent cu-
 mulatissimi, tamen in religionib; tu-
 endis, omnium regum suæ ætatis fue-
 runt præstantissimi. quorum in omni
 virtutis, & pietatis laude præstantiā,
 cūm in cælum verbis ferret vir clarif-
 simus atq; eloquentissimus Ioannes
 Ocescius, Regni Poloniae Cancellarius,
 in Senatu sententia dicenda, nō
 dubitauit apud te Iagellanam gentē,
 quasi diuorū domū, Apostolis, Mar-
 tyribus atq; confessoribus refertā ef-
 se dicere. atqui hæc vir ille omnibus
 rebus excellens magno applausu di-
 xerat assidente Senatu. Quid em̄ per
 Deos immortales, VVladislaus Iagel-
 lo proauus tuus, qui ex Lithuana
 gente in Polonia regnauit primus:
 quid, inquam, aliud fuit, quam gen-
 tium

Iagellana
 gens reli-
 giosissima

Iagello A-
 postolus.

tium Apostolus quidam? qui mox,
 quàm regnum à Polonis vltro delat-
 tum accepisset, introductis in Lithua-
 niam sacerdotibus Romanis, gentem
 illam duram & agrestem, & idolola-
 tria cæcam, baptizauit, in Ecclesiam
 dicauit, ac sedi Apostolicæ subiunxit.
 Iam quem martyrè desideramus for-
 tiores VVladislao, magno tuo pa-
 truo, Jagellonis filio? qui vnum & vi-
 gesimum annum natus, infinita ho-
 stium edita strage, ad Varnam, Vnga-
 riæ & Poloniæ Rex, ab Amurate Tur-
 ca in Vngaria est interfectus. Hinc imi-
 tatus Ludouicus, tuus Auguste pa-
 truelis frater, eodem animo, atque ca-
 su ad Moharium Rex Vngariæ cæsus,
 pro Christi fide, & ab Solimano cum
 exercitu est interfectus. Quid ego
 nunc confessores ipsos commemo-
 rem? quorum tanta copia in tuo ge-
 nere est, vt tua gente maximam par-
 tem cælum ipsum repletum esse vi-
 deatur. Poterat Kazimiro auo tuo in
 regi-

VVladisla
 us martyr.

Ludouicus
 martyr.

regi-

Agellani
cōiellores.

regibꝫ sanctior esse quisqꝫ? cuius vesti
gijs dū ingredit̃ Kazimirus filius, pa-
truus tuus, in diuos est relatus. Iam il-
li summi & præstantissimi regnatores
Sarmatiæ, Boëmæ, atque Vngariæ,
VVladislaus, Ioannes Albertus, Ale-
xander, patruī tui, nōne eisdē pie-
tatis gradibꝫ, quibꝫ auus, & proauus
tuus, in cælum ascenderunt? Sed ta-
men rex ille regum, & exemplū anti-
quorum morum, ac regiæ celsitatis
decus, & ornamentum, Sigismundus
pater tuus, cum sanctitate, pietate,
religione, tum orationibus, ieiunijs,
atque eleemosynis, quæ tria Christia-
nam illustant vitam: non tibi vete-
res illos Hilarionas, Anchoritasque
cæteros, aut superasse, aut adæquasse
videtur? Neque verò ego verbis tan-
tū gentis tuę pietatem hoc in loco
exaggero, sed etiā leges ab illis latas
proferā, vnde liquet eiusmodi esse ge-
nus tuum, vt dubites amplificando-
rum ne regnorū, an conseruandarū
reli-

Sigismun-
dus.

Ancho-
rita.

religionum causa fuerit diuinitus in Sarmatia procreatum. Audi igitur Iagellonem proauum tuum, quantum ille fuerat Apostolus.

VVLADISLAVS IAGELLO

CONTRA HÆRETICOS.

Vladislaus Iagello Dei gratia Rex Poloniae & c. Significamus tenore presentium, quibus expedit, Vniuersis presentibus, & futuris, harum notitiam habituris. Quod cum, sub dissimulatione præterire non debemus, immo arcemur diuinæ legis perpetuis institutis, pestiferos hæreticorum errores, quos in Dei cõtemptum, & in Christianæ fidei detrimentum & enervationem, Politiaeq; iacturam, in qua peruersorum corda conflauerunt, etiam quæcûque oporteret nos subire pericula, à finibus nostris propulsare, & in gladio dei cere, vt qui censura Ecclesiæ non terrentur, huma-

Hæresis
eneruat
Politiam.

na ſeueritate mulctentur: maturo
 confilio Prælatorum, Principum, &
 Baronum noſtrorū habito, & cōſen-
 ſu, & etiam de certa ipſorum, & no-
 ſtra ſciētia præſentibus decernimus,
 & pro firmo, conſtanti, atq; irrefraga-
 bili edicto teneri præcepimus. Vt qu-
 cunque in Regno noſtro Polonię, &
 terris nobis ſubiectis, hæreticus, aut
 hæreſi infectus vel ſuſpectus de eadē,
 fautor eorū vel director repertus fue-
 rit, per noſtros Capitaneos, Conſu-
 les ciuitatum, & alios officiales, ac
 quoslibet ſubditos noſtros ſiue in of-
 ficijs, ſiue extra viuentes, velut Regiæ
 Maieltatis offenſor, capiatur: & iuxta
 exigentiam exceſſus ſui puniatur. Et
 quicunq; venerint de Boëmia, & in-
 trant regnum noſtrum, ordinariorū
 ſuorum examini, aut Magiſtrorū hæ-
 reticæ prauitatis ad hoc à ſede Apo-
 ſtolica deputatorum, vel deputādo-
 rum ſubdentur comprehenſi. Si quis
 autem incolarum Regni noſtri cu-
 iuſcun-

Hæreſis cri-
 men Maie-
 ſtatis læſę.

Boëmica
 hæreſis.

iuscunque status, dignitatis, gradus, aut conditionis fuerit, hinc ad festum Ascensionis Domini proximum redire de Boëmia neglexerit, noluerit, vel contempserit, pro conuicto hæretico censeatur, & pœnis subiaceat, quæ hæreticis infligi consueuerunt. Nec amplius ad regnum nostrum reuertatur moraturus. Et nihilominus omnia bona ipsorum mobilia, & immobilia, in quibuscunque rebus consistentia, publicentur, thesauro nostro confiscanda: prolesque eorum tam masculina, quàm fœminea omni careat successione perpetuo, & honore. nec vnquam ad aliquas assumatur dignitates, vel honores, sed cū patribus, & progenitoribus suis semper maneat infamis. Nec de cætero gaudeat aliquo Priuilegio Nobilitatis, vel decore. Inhibemus etiam sub eisdem pœnis omnibus mercatoribus, & alijs hominibus, cuiuscunq; cõditionis fuerint, vt à modò, & in

Hæreticorum proscriptio.

Hæretici confiscantur.

Hæretico progenies infamis.

Interdictū de iuuadis Boëmis.

& in posterum, nullas res venales, p̄-
 fertim plumbum, arma, esculenta, &
 poculenta, ad Boëmiam ducere præ-
 sumant, vel portare. Quocirca vobis
 omnibus, & singulis Capitaneis, Bur-
 grabijs, Procuratoribus, Magistris ci-
 uium, Consulibus, & alijs Regni no-
 stri officialibus, & subditis quibusli-
 bet, ad quos præsentis peruenierint,
 Mandamus, quatenus præsens edictũ
 nostrum custodire fideliter, & firmi-
 ter debeatis: & vbilibet in ciuitati-
 bꝰ, villis, & alijs quibuslibet locis pu-
 blicis, & priuatis, & specialiter vbi
 tractabuntur Iudiciã, & vbicunque
 contigerit aliquam multitudinẽ ho-
 minum cõfluere, palam, vocibꝰ præ-
 conum, faciatis proclamari, vt nullus
 valeat prætereignam ignorantiam præ-
 missorum. Harum, quibus Sigillum
 nostrum appensum est, testimonio li-
 terarum. Dat̄ in Vielun die Domini-
 ca, Iudica me Deus, Anno Domini
 Millesimo Quadringentesimo 24.

Nec

Nec Paulus Apostolus poterat melius. Hic enim proauus tuus legis diuinæ institutis coactum se scribit: hæc edicta in hæreticos edere, à quibus Deum contemni: fidem Christianam vexari: ac politiam tolli verè, & sapiè pronunciat. Quid enim hæresis aliud est, nisi Dei cõtèptrix? An hoc Deum contemnere non est? vicario Christi cõtra præceptum Dei nolle subijci? An contemnere Deum non est? contra Christi aperta verba, panem in altari, pro corpore: & vinum, pro sanguine Christi reponere? An contemnere Deum non est? legem Dei agnoscere, & eius leges sacerdotem cum sacrificio nullum pati velle? Profectò homines isti verbis Deum se nosse dicunt, factis autem negant. Iam verò, cum præter vniuersales Ecclesiæ sententias, singulares, & vniuersalibus contradicentes sibiipsi nullo exemplo seditiosè sumunt, quid aliud agunt, quàm id quod proauus tuus

Hæresis de
finitio.

R Aposto-

STANISLAI ORICHOVII

Apostolico spiritu determinatè nēpe
 hæreticos, & Christianā fidē enerua
 re, & plurima detrimēta publicis re-
 bꝫ importare. Ac mea quæ sentētia,
 si princeps ille, & magister definiē-
 di Aristoteles, hæresim definiret, nō
 aliter eam explicaret, quā quomo-
 do ab auo tuo explicata est: diceret
 enim, hæresim esse opinionem singu-
 larem Dei colendi, ex contēptu Dei
 natam, in catholicæ fidei detrimen-
 tum, atque in regnorum iacturam.
 Quæ hominum, atq; regnorum pe-
 stis, ne in Poloniam vnquam irrepe-
 ret, vides vt illi vndiq; à proauo tuo
 intercludantur ad Poloniam aditus?
 & vt etiam acerbissimę impiorū pœ-
 næ in fautores eius pestis, ab illo rege
 constituātur: quæ ad ipsos etiam po-
 steros, qui nec dum nati erant, atti-
 neant? vt videlicet eorum posteritas,
 & in parentum bonis successione ca-
 reat: & cum parentibus suis semper
 maneat infamis, remota à dignitati-
 bus,

bus, honoribus, & omnibus commo-
dis regni.

At si scire Maiestas tua vult, quæ-
nam illa hæresis fuerit, cui tantis cū
ediētis aduentanti in Poloniam Ia-
gello Rex occurrat? Non alia fuit, præ-
ter eam, quæ ex Boëmia ad Germa-
niam auctore Luthero profluxit. De-
inde ex Germania Stancaro duce in
Poloniam, nescio quâ per cuniculū
ascendit. Atqui eius sectæ caput, Si-
mō Magus, Simonis Petri grauis ad-
uersarius in vrbe Roma fuit. Sic em̄
primus arbitrium hominis docuit ser-
uum esse, & absoluta necessitate fieri
oīa. Quæ heresis fracta à Simone Pe-
tro, & vrbe pulsa, extīctaq; , post 100
demū annos in Martione reuixerat.
Postea cū hoc heretico extīcta, à Ma-
ne Persa, vnde Manichei, recreata:
multis seculis interpositis, p̄ Petrū A-
delhardū in Angliā ad Ioannē V Vik-
lefum, cū sese infinitis erroribus col-
locupletasset, puenerat. vnde pulsa p̄

Boëmica
hæresis à
Simone
Mago or-
ta.

STANISLAI ORICHOVII

Ioannes
Hufius.

Petrum de Pagine, in Boëmiam fuit importata: quo in regno Ioanne Hufio duce, quas strages ediderit, quę incendia fecerit, vt reges è regno illo exterminauerit, vt leges, atq; ordines regni euerterit, vt omnia diuina atque humana sanguine ciuili obruerit: quę est qui scribendo, dicendoue pro eo ac calamitas illius regni postulat, explicauerit? huic igitur tantę, tamq; dirę pesti summus ille Rex, atq; gentiũ Apostolus Iagello, proauus tuus obuiam iuerat: paratus adire omnia pericula, modò ne contagio illa, ex tam propinquo interuallo pertineret ad Poloniam. Tum enim hæc à proauo tuo edebantur edicta, cū Ioannes Hufius miscebat incendia, & cū à Ioanne Ziska, eius sectæ antesignano, Sigismundus Rex è Boëmia fuerat pulsus: cuius regis acerbissimo casu permotus Iagello, districtum habebat gladium illum, quem de altari à Bodzanta Archiepiscopo Gneznensi

Sigismundus à Ziska regno pulsus.

nensi pro altari cōtra hereticos sum-
pserat: casus pro fide Christi paratus
in omnes. Ita Rex hic memor erat,

Iagello ve-
rus Rex.

iusiurandi Archiepiscopo à se dati.
Quid vnctio, quid gladius, quid co-
rona, quid sceptrum, deniq; thronus
ille Regius, quid valeret, quid dūc à se
flagitaret intelligebat. Non libet eua-
gari longius, vt hęc eadem virtus, p-
pugnandi pro Ecclesia, clarissimi illius
regis, in Kazimiro filio, auo tuo, exi-
mia fuerit: qui cū arderet Boemia
ex hæresib; ciuili bello, edicta pater-
na in hæreticos parata semper habe-
bat, quos tantopere oderat, vt Ioan-
nem de Capistrano Senensem, fami-
liæ Franciscanæ monachum, hæreti-
corum Boëmicorum grauiem aduer-
sarium, ex Boemia, quasi ex acie deu-
ctis hostibus, in Poloniam aduentan-
tem, ad urbem Cracouiensem obuiã
progressus exceperit, eumq; honorẽ
illi viro sanctissimo habuerit, vt de
illius manu, præter regni morem,

Kazimiri
pietas.

Ioãnes Ca-
pistranus.

Elizabetham, auiam tuam, vxorem ac-
 ceperit desponsam. Multa extant pu-
 blicè exempla illius catholici regis:
 quæ, quoniam ad Sigismundum pa-
 trem tuū properat oratio, in medio
 relinquam: qui sanè Sigismūsus Rex
 quàm acer in hæreticos fuerit, nobi-
 lis ciuitas Gedanum documento est:
 cuius magistratum gladio illo ipso ex-
 altari sumpto, more maiorum pater
 tuus percussit, ob religionem Roma-
 nam violatam. Sunt in manibus edi-
 cta, atq; consulta huius magni Regis,
 quibus maiorum suorum instituto,
 contra hæreticos catholicam tuetur
 fidem, & in quibus Episcoporum in
 hæreticos firmat iudicium. Sed tamē
 ne infinita persequamur, vna, & al-
 tera lege ab illo rege lata, erimus con-
 tenti.

LEX SIGISMUNDI.

Inprimis ad Spirituale iudici-
 um pertinet, iudicare differentias re-
 ligionis sanctæ Christianæ: Hæreses
 vide-

videlicet, Schismata, Blasphemias cōtra Deum, & Apostasias: p̄ decimis, septem sacramentis Ecclesiæ, Beneficijs, sacrilegijs, & simonia.

EDICTVM EIVSDEM

REGIS IN HAERETICOS.

SIGISMUNDUS Dei gratia, Rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiaeque, &c. dominus & haeres. Manifestum facimus omnibus, & singulis, cuiuscunque status, ac ordinis, subditis nostris, necnon etiam aduenis, quibuscunque. Quia cum humanis ingenijs, praesertim vulgi ad res novas ac insolentes propensis, necesse sit cum alia mala pleraque, tum verò haereses emergere: necesse item sit illas per eos, qui diuinis ac humanis institutis praepositi sunt, tanquam pestem, aut virus nocentissimum à subditis ipsorum arceri. Si quidem sola est religio, quae legibus ac institutis

R 4 suis,

Religio so-
la retinet
in officio
homines.

suis, homines in disciplina, in virtu-
te ac in fide erga Deum & homines
continet ac regit: quaq; in norma &
obseruatione sua veteri turbata & dis-
soluta, turbari & dissolui necesse est
vniuersa: quod postea vt multis ex-
emplis constat, in seditionem vergere, ac
in perniciem rerum publicarum, ea-
rumq; rectores redundare solet. Nos
pro officio Christiani principis, eam
ipsam religionem a sanctis patribus or-
dinatam, ac per sanctam Romanam Ec-
clesiam directam, nobisq; a maioribus
nostris per manus traditam, ac p nos
deniq; & gentes nostras multo san-
guine, & clarissimis (Gratia Dei) vi-
ctorijs haecenus defensam: etiam a la-
be haeretica his temporibus, in vicinia
emergente, integram ac immaculatam
in regno, ac dominijs nostris conser-
uare volentes, publicis edictis mada-
uimus, ne qui libri Lutheri cuiusdam,
eiusq; sequacium quorumcumq;, quos
sua insolentia in reprobum egit sen-
sum:

Nota offi-
cium boni
regis.

Lutherae
noru libri
proscri-
buntur.

sum: quiq; prætextu vitiorū ordinis
 Ecclesiastici & scandalorum, quæ in
 hominibus fieri necesse est, tanq̄ sub
 melle virus suum in vulgus spargūt,
 & scriptis ac sermonib; famolissimis,
 non solum mores salubres, ac institu-
 ta Ecclesiastica, sed ipsos etiā sanctos
 patres turpissimè proscindunt, & sa-
 cra prophanis miscēt, nequaq̄ ad re-
 gnum & dominia nostra inferrētur,
 & legerentur: néue quis dogma ip-
 sum pestiferum approbare vel tueri
 auderet: sub pœna capitis, & priua-
 tionis bonorum omnium. Ad q̄ po-
 steà edicta nostra exequenda, modū
 etiam opportunum statuere volētes,
 delegauimus in prætorium ciuitatis
 nostræ Regiæ Cracouiensis nonnul-
 los primarios nostros, tā spirituales,
 quàm etiam seculares consiliarios: q̄
 cum consulibus ac officialibus ciuita-
 tis sic edicta ipsa nostra exequēda sta-
 tuerunt. Vt imprimis quodocunq;
 opportunū videretur, Reuerēdo dño

Inquisitio Episcopo Cracouiensi, fieret per in-
 quisitores eius cū decurionibꝫ, quos
 consulatus in tota ciuitate ad huius
 negotij, aliorumqꝫ excessuum tollen-
 dorū custodiā delegit, p̄ oēs domos
 testudines, ac cistas diligēs scrutatio:
 & vbi aliqui libri hæretici inueniren-
 tur, illinc pœna edicti exigeret. De-
 inde, vt Impressores librorum, nihil
 p̄suis imprimere, & Bibliopolæ, vel
 alij quicunqꝫ exponere, ac vendere
 deinceps audeant, ex libris vndecun-
 que adductis, nisi illos rector Vniuer-
 sitatis prior viderit: & tam imprimi q̄
 vëdi permiserit, sub pœnis prædictis.
 Vt autē & reliquæ ciuitates nostræ
 hoc exemplo insistant, ac vt vnusquis-
 que temporius præmoneretur, ne ip-
 sa mandata nostra transgrediatur, &
 ignorantiam prætere possit: Nos
 hanc ipsorum consiliariorum simul,
 ac consulatus Cracouiensis ordina-
 tionem, per has literas nostras omni-
 bus testatam esse volumus: mandan-
 tes

In impres-
 fores li-
 brorum.

si in
 in

tes omnibus alijs ciuitatibus regni
 & dominiorum nostrorum, vt ad eū
 modum edicta nostra exequendo, q̄
 faciant cum loci ordinarijs, aut eorū
 delegatis ordinationes opportunas;
 easque diligentissimè exequant̄. Pro
 gratia nostra non aliter facturi. Datū
 Cracouiæ die sanctorū Petri & Pau-
 li Apostolorum. Anno Domini

1524.

Ijs salutaribus præsijs edictorū
 atque legum aduersus Boëmicas hæ-
 reses Poloniã sepserant maiores tui:
 hunc murū aheneū regni sui illi vole-
 bant esse: qui ne vnq̄ vi, fraudēue, ab
 hereticis perumperetur, in regali cu-
 stodia die, noctuque stabant peren-
 nes, atq; in eo euigilauerūt oēs curæ,
 & cogitationes illorum regum, vt ea
 catholica fides in Polonia maneret
 salua, quæ à Mieszko Monarcha
 exorta, per sexingentos annos, vno
 tenore vt semel cœperat, cōtinuò flu-
 ens, in manus illorum peruenerat.

Polonia sic
 missimain
 Catholica
 fide.

Et

Et haud scio an hic sol aliam præter
 Poloniam viderit gētem firmiorem
 in catholica fide: vt solis maioribus
 tuis verè liceat gloriari, se in Christia
 na gēte regnasse, ac tibi pro patrimo
 nio amplissimo Poloniam, nullis cō-
 tactam vnquā hæresibus, tanquā vir-
 ginem incorruptam atq; integrā, per
 manus tradidisse: quāta autē aucto-
 ritate tu virtutum regum illorū, atq;
 regni hæres Poloniam ab illis tradi-
 tam acceperis, Sacramentum, quo co-
 ronatus iam Rex tuam Reip. obliga-
 sti fidem, docet.

EGO Sigismūsus Augustus Dei
 gratia, Rex Poloniæ, Magnus
 Dux Lithuanię, Russiæ, Prussię, Ma-
 zouiæ, &c. Dñs & hæres. Iuro, spon-
 deo & promitto, ad hæc sancta Dei
 Euangelia: Quòd omnia Iura, liber-
 tates, priuilegia, literas, immunitates
 Regni mei Poloniæ, Ecclesiasticas &
 seculares: Ecclesijs quoque regno Po-
 loniæ, eiusdemq; prælatis, principibus,
 Baro-

Baronibus, Nobilibus, ciuibus, incolis, & quibuslibet personis cuiuscunque status, ac conditionis existentibus, per Diuos prædecessores meos, Principes, Reges, & quoscunq; hæredes ac Dominos regni Polonię: Præsertim verò per diuos Kazimirũ antiquum, Ludouicum, VVladislaũ proauum, VVladislaum patrum, Kazimirum auum, Ioãnem Albertum, & Alexandrum patruos, necnon Sigismundum patrem meum reges Polonię, iustas & legitimas donatas, manu tenebo, seruabo, custodiam & attendam in omnibus conditionibus, atque punctis, & oĩa illicitè ab eodẽ regno alienata, aut distracta, pro posse meo ad proprietatẽ eiusdem regni mei aggregabo. Terminos etiam regni mei Polonię non minuam, sed p posse meo defendam & dilatabo. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta E-
uangelia.

Hic est ille lapis angularis, qui fa-
cit

Lapis in
Polonia
Angularis
quis

STANISLAI ORICHOVII
cit in Polonia vtraq; vnū, & qui me-
diator cleri & plebis est: quo lapide
duo regni ordines, ad pares angulos,
in vnum apicem, atq; verticem regni
Poloniæ feruntur: vnde, si vel momē-
tum minimum de solido dempseris,
totam regni structuram facilè destru-
xeris. Neq; enim hoc loco Iouem la-
pideum, barbarorum ad morem, sed
Euangelium Iesu Dei Christianorū
instituto tenens, iurasti, te Ecclesiasti-
co atq; seculari ordini in tuēda liber-
tate fidem æqualiter seruaturum:
quod cū iuratum abs te ita sit, vt
mens conceperit fieri oportere, id E-
uangelij decreto obseruandum est.
In quo illud præcipitur, sit verbum
vestrum, est, est: non, non: aliter si sit,
periurium est, quod non est aliud, q̄
mendacium iureiurando firmatum.
Atq; id cuiusmodi sit, in seculari par-
te videam⁹ prius, vt inde de Ecclesi-
astica parte facilius sit existimatio. p-
mittis enī iuratus, iura, libertates, pri-
uile-

si equal
sinolo
tus secula-
ris partis

uilegia, literas, atq; immunitates secu-
 lares te seruaturū: quid ius aliud est?
 quàm æquitas constituta ijs, qui eius-
 dem sunt ciuitatis, ad res suas obtinē-
 das: quid libertas? quàm potestas ui-
 uendi, ac iure tuo vtendi vt velis: qd
 priuilegium? quàm priuata lex, lite-
 ris publicis, & immunitatibus confi-
 gnata. Ergo si quis quærat, secularis
 pars quónam statu in tuo regno sit?
 dicam eo statu illā esse, quo, quæ est
 optimo. est enim rerum suarum do-
 mina, viuit legum præscripto, vt vult,
 gaudet priuilegio, deniq; literis publi-
 cis, atq; immunitatibus est illustris: ita,
 vt si aduersus eius partis iura quid fe-
 ceris, libertatem partis secularis læse-
 ris, & Sacramentum violaris. In hac
 parte hæc sunt: vide nunc quæ sunt
 in altera, quæ spiritualis dicitur. Ius spiritus
 alius partis.
 Quæ sanè pars, hanc eandem iure iu-
 rando deuinctam auctoritatem tu-
 am retineat necesse est, qua illius ni-
 tatur salus, sic sacramentum tuum
 iustum

iustum iudicandum est. Quid autem
 in Iure Ecclesiastico tam descriptum
 & comprehensum est, quàm religio?
 quàm Iurisdictio? quàm antiquior in
 repub. nostra locus? Quæ verò liber-
 tas eius ordinis alia fuerit? quàm ne
 sacerdos, ab ipso Deo generi huma-
 no præpositus, vnquam hominibus
 subiectus sit? Iam priuilegia huius or-
 dinis, quæ maiora firmioraq; dici pos-
 sunt? quàm quæ omnibus diuinis &
 humanis legibus, à primo generis hu-
 mani exortu sunt lata atque sancita,
 quorum illa priuilegia summa & sin-
 gularia sunt: Ne quis primam sedem
 iudicet, Ne sacerdos in ius ad regem
 ambulet, Ne causam apud regem di-
 cat, ne militet, ne stipèdia mereat, ne
 tributum pèdat: Petri statere ab om-
 nibus tributis, vt suprà est dictum, so-
 lutus ac liber. Stater enim à stando
 Græcis dictus: in principe Petro re-
 gum stare fecit tributa, id est finè Pō-
 tificialibus attulit tributis: id quod
 etiam

Priuilegia
 Sacerdotū

Stater Pe-
 tri in per-
 petuū libe-
 rauit à tri-
 butis cle-
 rum.

etiam antiquo seculo sanctè obser-
 uatum semper fuit. Nam & Ioseph in
 Ægypto, fame dominante, terram sa-
 cerdotalem vectigalibus regijs libe-
 rauerat: & Moses, præcepto Dei Læ-
 uitas non tantùm à bello, & à tribu-
 to immunes esse iusserat: verum etiã
 vndecim tribus Læuitis volebat esse
 vectigales ex parte decima: adeò vt il-
 la decumana tribus, vndecim tribu-
 bus, nouem partes reliquas cùm fecis-
 set, duabus partibus in agrorum fru-
 ctibus, omnes cæteras tribus supera-
 bat. Vt ergo Ecclesiasticã pars pro eo,
 ac iurasti vndiq; perfectã, nihil abs te
 requirat, ius suum teneat oportet:
 sit libera, priuilegia habeat, sit apud
 te immunis, vt ad hũc modum, qua-
 si libratis ponderibus, Polonia ordi-
 nibus, tanquã radicibus suis, nixa, se-
 de in sua semper hæreat, immobilisq;
 maneat. At audaciã hæreticorum
 spectã, qui Ius Ecclesiasticum in se-
 cularẽ partem traijiunt: Insticiũ

Hæretici
 Ius spiritũ
 alium vñ
 iant:

§ Indi-

STANISLAI ORICHOVII

indici, iurisdictionem Pontificialem
 intermitteri: deniq;, sub tuum ius atq;
 potestatem subiungi Ecclesiasticum
 ordinem abs te postulant: itemq;, sa-
 cra, religiones, atq; ceremonias non
 ab Ecclesiastica, sed à seculari parte
 administrari volunt: ministros Eccle-
 siarum, non à Pontificibus, sed ab in-
 fima plebe creari ius esse dicunt: sa-
 cerdotes legitimos regno pellunt, &
 in eorum locū fugitios substituunt,
 Ecclesias diripiunt. Postremò omni-
 bus, priuilegijs, literis, atq; immuni-
 tatibus contra tuum sacramentum
 Ecclesiasticam partem nudant. quod
 quid aliud est? quàm vt alieno iure p̄
 grauata, onerataq; secularis pars, in
 hac inæquabili varietate iuris, depres-
 sa, oppressaq; intereat. Nam cum tua
 regia maiestas, in Polonia non con-
 stet aliter, nisi illa duabus hisce regni
 æqualiter nitatur partibus, vtram-
 cunque partem tibi quis subtraxe-
 rit, sedem celsitas tua regia non habe-
 bit:

Regia Ma-
 iestas niti-
 tur iuramē-
 to.

bit : sed vtracunque pars regni partem alteram vicerit, tamen tecum vna perituri sumus. Quid enim aliud est hoc iusiurandum, quod sanctissimum pulcherrimumque mox à coronatione regno tuo dedisti, nisi petra quædam solida, supra quam ædificata est Polonia? quam si hæretici, ita vt sperant, & optât, perrumpunt, vide ne in nos quoque Polonos satis fitid, quod de Saulo rege à Samuele dicit. Quòd si p̄seueraueritis in ma-

Qua malitia perit Polonia.

Qua malitia perit Polonia. Quia malitia, quàm versuta, & fallax nocēdi ratio, per quam insidiæ tēduntur iuri alieno? quæ in republica iusto Dei iudicio & regni & regis interitu vindicatur. ac profectò, si recta nobiscum reputamus via, hæc malitia, quæ nuper in Polonia exorta, spolijs Ecclesiasticis secularem ornat partē: ad eū interitū tendit, quem nobis Samuel sacerdos minitatur, quæ vt nos iam ducat

ad occasum, videmus. Quæ enim est illa obsecro ratio. Metropolitanus in Polonia ne sit id, quod est, & quod semper fuit. Tum, Episcopus, sacerdos, clerus, ne habeatur apud nos vltus: sed Lyfmaninus, ac Stancar cum Blandratis, Statoris, Scebresinisque fugitiuis in parte seculari eius cleri fungantur munus. Iam illa dementia quanta tandem est? Mortuo Polono rege, ne renunciandi noui regis, Comitibus Metropolitanus edicat: sed vnus aliquis de plebe vltimus id ius habeat, vt non idem, qui regij honoris deferendi, comitiorum quoque deligendi regis habeat potestatem. id scilicet Deus vult? aut id iusiurandum abs te datum postulat? Quid ego nunc illam labem, & ignominiam regni conquerar? solenne Conciliorum œcumenicorum, ad Petricouenses conuentus transferri? & intermissis comitalibus consultationibus, Synodales quæstiones Petricouia

Poloni p.
posteri.

uiæ in conuentu agitari? Ex hac tam præpostera, tamque peruersa ratione comitorum, quis expectauerit ullos fructus huic regno salutare, & non potius acerbos & pestilentes? Alia enim est ratio Conciliorum, alia Comitiorum. In Concilijs quæstiones disceptantur diuinæ legis, in Comitijs ad summam regni cõsulitur: quæ auctore Aristotele in partes quinque distribuitur. Aut enim de pace, & de bello Comitijs deliberatur: aut de rebus exportandis, & importandis: aut de vectigalibus regni augendis, minuendisue: aut de legibus ferendis, antiquandisque: aut de præsidijs regni firmandis, tollendisque. Hæc est materia conuentibus agendis subiecta, quam tractet, & de qua deliberet cum suis regnicolis Rex. At cum à nobis hæc, quæ nostra sunt Comitijs repudiantur, fit ut neque illa quæ Consiliorum sunt assequamur. Verat enim Deus sator, ordinisque cu-

Comitia
& concilia
differunt.

Contra
ordinem
nil recti fit

stos, aduersus ordinem rerum à se institutū rectè aliquid fieri. qui id mandat nobis, in qua vocatione quis vocatus est, in eadem permaneat. Ad militiam vocatus es, Pontificiam laudem ne appetas. pontifex es, regum decus ne requiras, sed in statione à Deo tibi assignata permanes: neque inde iniussu imperatoris, id est Dei, decedas. Quæ ratio, atque hominum vocatiō, quoniam turbatur passim, vides vt regna pereant, & vt nihil iam certi, neque explorati hominum vita retineat: vtque nulla regnorum sit fides, nulla etiam regum stabilis sit in regnis benevolentia: nec propter aliam causam, nisi quia vel sublatis, vel turbatis sunt regnorum ordines, diuinitus ad salutem hominum directi. Quapropter idem in regnis euenit, quod in nostris corporibus euenire solet. quandiu enim proportione æqua quatuor qualitatum nostra cōstant cor-

po-

pora, tamdiu integra & sana sunt.

At ubi qualitas aliqua in corpore extra modum prodit, mox æstu, febriq; nostrum iactatur corpus. Sic quamdiu ordines regni in statu sunt suo, integrum atq; saluum est regnum. At si aut ordo, ordine commutatur: aut altero opprimatur ordine, nihil est quod ibi præter motum, atq; interitum rerum communium expectes.

Quod cum viderent diuini illi reges, maiores tui, edictis atq; interdictis hæresim, id aut est opinionis malitiam, quæ vult videri se esse Catholicam fidem, sed ab ea distat plurimum, ad Poloniã vetabant accedere, quæ eò spectat, atque eminent tota, vt ordine in ciuitate turbato, vitam hominũ perturbet, euertatq;.

Antiqui Polonorum reges, cur obstabant hæresibus.

Horum summorum regum maiorũ tuorum, vt memor esse velis, non mihi cohortandus, sed magis collaudandus esse videris, quod vestigijs patris, aui, proaui ingressus, decori illo-

S. Regis Augusti laus.

rum nulla in re vnquam defueris: nō
 in re bellica, in qua quantus sis impe-
 rator, repressa tuis armis Scythia, ac
 Moscuoitica seruitute liberata Ly-
 uonia testatur: pace verò, quis maio-
 rum tuorum illas singulares, & præ-
 stantissimas virtutes, continentiam,
 grauitatem, fidem, iustitiam, atq; libe-
 ralitatem in te requirat? quæ libera-
 litas non tanta tamq; incredibilis in
 te Polono rege est, vt cùm cæteri re-
 ges vulgò, quòd nimiū accipiant, ac-
 cusentur: tu quòd nimium das, à no-
 bis accusaris. ita reges alij pecuniarū
 captarum rei, apud suos fiunt: tu pe-
 cuniarum distributarum in tuos cri-
 men subis. At hæc Iagellana in te na-
 tura liberalissima, munificētissimaq;,
 cùm tantopere munificētia auari-
 tiæ crimen obterat, ac sese omnibus
 beneficijs in omne genus bonitatis
 & beneficentiæ effundat, quæ virtu-
 tis eximiæ laus ab illa abesse potest?
 num iustitia in homines? num pietas

in Deum? num erga te metipsum sanctitas? quæ cum Dei pio contineatur cultu, si munificus es de alieno, quid non facies de tuo? Nam diuitiæ, honores, copiæ, caduca sunt fortunæ, & temporum munera: quorum munerum non tam facultas vnquam, & copiæ expetuntur, quàm in vtendo ratio, & in carendo patientia laudantur. At in summa potestate tenere rerum omnium modum, in opibus humilem esse, in delicijs castum, in seueritate comem: deniq; in rerum oim affluentia, sobrium, iustum atq; piũ, id quoniam tuum est totum, si rectè dispenses, maius decus maioremque laudem habebis, quàm de effuso ærario, elargitoq; fisco regio nũc habes. Et quoniam huius tuæ eximię atque regiæ laudis, sancta religio fidei Christianæ summa est, ad eã tuendã quantum cõniti animo potes, quantum labore cõtendere, tantum fac efficias: vt quasi lumẽ aliquod eluceat, in tuo

regno pietas, atq; sanctitas tua. quæ
 vnâ cum regno à maioribus tuis per
 manus tradita est tibi. Qui si q̄s mor-
 tuis inest sensus, ad te supplices ma-
 nus tendunt: tibi Poloniam, commu-
 nem nostram patriam, ex illustri cæ-
 lorum loco ostentant, te orant atque
 obsecrant, vt Sarmatiam more insti-
 tutoque illorum pro tua fide, contra
 hæreses defendas: & ne illud flagitiũ
 regni tui admittas, vt Polonia te rege
 fornicata, cum dijs alienis esse videa-
 tur: quæ, vt suprâ est demõstratum, à
 Miescone Monarcha, sexingetos am-
 plius annos, castè, piè, religioseq; ve-
 rum Deum colès, in tuas manus inte-
 gra peruenit. Hic ergo officium tuũ
 regium extet in exterminandis hære-
 sibus oportet, quæ per cuniculos dor-
 mitantib; nobis obrepserunt ad nos,
 vt successori (vtinam verò ex te nato)
 talem Poloniã tradas, qualem à ma-
 ioribus accepisti: imò sanctiorem e-
 tiam, si id dictu fas est.

Sed

Sed id tamen postulat nomen tuum, ab augendo ductum: quod tibi puero Calendis Augusti, Anno ab hinc XLI. impositum fuit parentum omnine. Qua in re non tantum tu posteritati seruias, verum etiam apud Deum seuerum Iudicem tibi prospicies, apud quem in illo horreo, districtoque iudicio dicetur illud tibi: Redde rationem villicationis tuæ Regiæ, cum quidem abs te fuerit quaesitum, vbi pietas? vbi Polonorum prisca fides? Deinde, quid Stancar in Polonia egerit? cur fidem catholicam vitiauerit? cur Lyfmanini, Blandratae, Statorij, & caeterum Arrianum vulgus grassatum, te rege in Polonia fuerit? cur Ecclesiae direpta? cur prophanata templa? cur altaria euersa? cur sacramenta contaminata? cur mysteria violata? cur Iura, leges, libertates, & immunitates Pontificiales sceleri datae? cur distractus senatus? cur diuisus populus? cur te rege, non eadem

S. Augusti
nomen.

Horrendum
iudicium dei
manet re-
ges.

STANISLAI ORICHOVII

in Polonia fuerit fides plebis atq; re-
 gis? Postremò illud quoque ab ipso
 Deo in eodem iudicio requiret abs-
 te: Vbi est Auguste fides mea Polo-
 nis tradita, à Romano Petro p̄ Adal-
 bertum Boëmum propagata, & per
 Stanislaum Polonum cuncta in Le-
 chia prædicata: deniq; per Roxolaniã
 atq; Scythiam ab Apostolis, Prophe-
 tis, Euangelistis, Pastoribus item, at-
 que Doctoribus Polonicis tot secu-
 lis culta, doctaq;. Vbi ea est? cur eua-
 nuit? cur ab hostibus meis Arrianis
 atq; Nestorianis sub te rege extincta
 atq; deleta fuit? cur in Iure meo tuen-
 do gladius cessauit tuus? cur in vagi-
 na, tempore belli impij, mansit con-
 ditus? cur altare meum pro eo ac iu-
 rasti, non defendit? cur nomē meum
 blasphemari passus fuit? cur aīas meo-
 rum sub tartara mitti permisit? Vbi
 est iusiurādum tuum? vbi vnctio? vbi
 gladius? vbi Corona, Sceptrum, thro-
 nusq; tuus regius? O acerbam mihi

Au-

Auguste rex memoriam harum rerū
 omnium, tristesq; atque acerbas ra-
 tiones tuas? nam hæc ad te scribens,
 in memoriam redeo illius Poloniæ,
 in qua Deū coluerunt, & in qua mor-
 tui sunt veteres Poloni, maiores no-
 stri, qui in Polonia erant tanquā vir-
 vnus, in quibus etiam vna, erat fides
 mentium, & vna voluntas actionum:
 qui si nunc reuiuiscerēt, & hæc Chi-
 mæras Arrianas, Nestorianasq; viue-
 re in Polonia viderent, quæ illorum
 fuit pietas, hæc opinor ad nos genus
 suum dicerent.

Polonorum
 consensus
 in fide.

Hæccine est Polonia? aut hoc na-
 tale solum nostrū est, in quo tot in-
 sunt vestigia moris alienis quocunq;
 enim oculi inciderint, veterem repu-
 blicæ disciplinam requirunt. Quæ e-
 nim hæc est licentia? quod nouarum
 rerum studium à nostris institutis a-
 lienum? quorum non gloria bellica
 magis, quàm fide catholica nomē in
 hac quōdam terra floruit. Nos enim
 Illyrij

Polonorum
 veterū ad
 posteros
 oratio.

Polonorum
origo.

Illyrij quondam, cum natale solum
nos non caperet, ex Macedonia, at-
que Dalmatia, Cecho atque Lecho
ducibus profecti, in has septentrio-
nis oras, ad Vandalum flumen, per
Pannonias penetrauimus Philippo
atque Alexandro, Macedonum re-
gibus, cum domi militiaeque strenu-
am prius nauassemus operam. Sed
angustia patrij soli coacti, patriam e-
gressi, Cechum minorem natu fratrem
in Boemia, quae erant Bauarorum ab
origine sedes, collocauimus. Ipsi Le-
chum, maiorem natu fratrem, ducem
secuti, in haec Sarmatiae vacua ad Vã-
dalum, id est ad Istulam flumen ve-
nimus, desertaque loca, ac littus Van-
dali relictum incoluimus, multis an-
te Christum natum tempestatibus.
Nã in haec loca nos peruenimus, Ale-
xandro magno iam Asiam tenente. Nec
Dalmatae, neque Macedones patrio
nomine, sed Vandali, à flumine ad
quem primo aduentu confedimus:
dein-

Vandalus.

Vandali.

deinde Polachi, à Lecho, à quo in hæc Sarmatiæ ad Vandalum vacuum introducti sumus, dicti fuimus: inde Vandalia ab amne Vandalo: & Polachia, à Lacho: deinde Polonia leniter inflexa voce, hæc regio, non à Pole, id est à planicie appellata fuit. Intuleramus autem nobiscum ex Illyria in has oras, non solùm Macedonicum, illud gloriosum gētis robur, sed etiam Græcorum, in Illyrico cultos Deos: Lædam videlicet, & eius filios Ioue satos, vt tum credebamus stulti, Castorem, atque Pollucem fratres Helenæ, scientes pugnæ. Ad hæc, Cererem, quam Pogodam: atq; eius filiam Proserpinam, quam Poguisdâ de nomine patrio appellabamus: tum Martem pugnandi: Mercurium verò, furandi deos ab eisdem Græcis, è quorum stirpe orti sumus, vt etiam ipse indicat sermo, corruptus licèt, accepimus. Hi fuerunt antiquitus dij nostri, verbo quidem plures,

Polonie
nomen vñ
de dictum

Dij Polono-
rum.

Sermo po-
lonorū
Græcus-

res, re autem vera vnus. Et idē Deus
 erat noster, quem postea ad verum
 Deum conuersi, & ab Ecclesia catho-
 lica edocti, Diabolum fuisse compe-
 rimus: in cuius superbissimo domi-
 natu positi, iugum acerbissimū pertu-
 limus seruitutis: Athei, qui eramus il-
 lo in tempore, sine Christo, alienati à
 conuersatione Israël: & hospites te-
 stamentorum, promissionis spem nō
 habentes, & sine Deo in hoc mūdo:
 quidnam esset peccatum, quid mors,
 quid vita æterna, ne suspicati quidē
 vnquam sumus: tamq; horribili cæ-
 citate à Tyranno Diabolo excæcati
 fuimus, vt ne Christo quidem iā na-
 to illum solem iustitiæ aspiceremus
 exortum, qui iam dudum ætatē gen-
 tibus nobis vicinis illuxerat. Soli nos
 ad Vandalum flumen Vandali ac Po-
 loni siti, cum reliquis, qui septētrio-
 nes spectant, tetra errorum cooperti
 caligine, sub Domino Diabolo triste
 agitabamus æuum. Sed post tot de-

Poloni
 Athei.

mum secula, Anno Christi Dei no-
 stri, 1465. nostri quoque misertus
 Deus, Miescone Monarcha, tetigit
 corda nostra, errorumq; admonuit,
 ac foeditatem Sathanæ intolerabile
 nobis aperte ostendit: peccatum quã
 vim haberet, docuit: viam ad salutẽ
 seruitute fugientibus ostendit: idq;
 non ex operibus iustitiæ, quæ fecim⁹
 nos: quid enim boni quis agat in cru-
 deli diaboli dominatu? in ira Dei? &
 in rerum omnium desperatione posi-
 tus, atq; in ipsius materni vteri custo-
 dia in Diaboli familiam dicatus? mi-
 sericordia ergo sua ipse Deus saluos
 nos fecit, offerendo nobis vltro, ac p-
 suadendo animis nostris fidem illam
 in Christum, sine qua nemo placet
 Deo. quæ illa est? Christum verum
 Deum, & verum hominem, pacifica-
 torem hominis, cum Deo mortuum
 esse propter peccata nostra: & resur-
 rexisse propter iustificationem no-
 stram: cur autem, tot iam labentibus

Poloniã
 quo tem-
 pore fidẽ
 recepit.

Gratis idẽ
 iustificamur

Fides in
 Christum
 quæ.

T annis,

annis, nos Deo fuerimus visi idonei, quibus penè in regnorum genere vltimis, fides hæc ad extremum illucesceret, certum nescimus. id vnum scimus, iustitiam Dei in causa fuisse, cur tãdiu careremus hac tam salutari fide: misericordia autem eiusdem Dei credimus vicissim esse factum, quòd ex filijs iræ, filij gratiæ: & ex mancipijs Diaboli, Miescone Monarcha liberti facti sumus Christi. Quam ad rem non vlla fatali vi coacti, sed libera voluntate, ac sponte nostra, liberum arbitrium secuti, persuaderi nobis ab intimo Dei sermone passifumus libertatem, seruitute: vitam, morte: denique Deum, diabolo longè meliorem, antiquioremque esse: imò seruitus, mors, Sathan, mala vltima, malorum esse omnium: vt ex contraria parte libertas, vita, Deus, summa bona essent bonorum omnium, ita propter se expetenda, vt illa mala, propter se sunt reijcienda.

Quòd

Liberum
Arbitrium

Quòd ergo fidem Deus eam, quæ in Christum est, nobis obtulerit, in animosq; nostros ingesserit, id non meriti nostri, vti iam diximus, sed gratiæ eius fuit. Nihil nos dedimus illi, vt hanc ab illo acciperemus fidẽ. quis em̃ dedit illi, & retribueĩ ei? aut quorum tãdem bonorum nostrorum indigens ille est? cæterum cum ad Dei vocantis voces nõ obsurdesceremus, nec ea, quæ monebamur aure surda præteriremus, adiuuante eodem nos Deo credidimus: libertatem, vitam, spem atque salutem nostram Christum esse. Et quoniam hæc fides, quam aborigenes nostri Græci, non à cogendo, sed à persuadendo ap-
 pellant *πίσις*, sedem, ac domicilium vi-
 tæ in eorum animis non potest po-
 nere: qui Adæ, primi parentis, culpa depraui natiuo eius subiecti sunt peccato: iccirco admonitu piorum virorum quorundã, Miescone illo ipso Monarcha, cum audiuissemus esse

Polonia
 baptiza-
 tur.

STANISLAI ORICHOVIÆ

ciuitatem quandam Dei, cuius Antistes esset Romanus Petrus, penes quæ auctoritas esset summa, ex seruitute Diaboli, in libertatem Christi, homines vindicandi, ab hoc ipso, istius ciuitatis Antistite, Miescone Monarcha, opem aduersus Diaboli vim implo-
 rauimus. Itaque Ioannes XIII. Vicarius, Iesu Christi, Simonis autem Petri successor, exoratus à Monarcha, Senatu, ac populo, doctissimos viros Italos, videlicet, Villibalmum, Prochorium, Iordanum, Gotfridum, Lucidum, Angelotum, Octauianum, Iulinum, ad nos Vandalos, ac Lechitas doctum misit: qui & Miesconē Monarcham, & genus nostrum, illi subiectum, sacri baptismatis vndis ab originali culpa abluerent: & ex ciuitate Diaboli ablutos ac mundatos, in ciuitatem Dei transferrent: in Christiq; Ecclesiam dicarent. quod etiam est factum: Nam illi viri sanctissimi, Vandalia, siue tu malis Poloniam dici, ingref-

Polonorum
 Apolloli
 primi.

ingressi, prædicabant nobis Christū:
 & gratiam eius, qua nos in commu-
 nionem suorum Deus conuocau-
 rat celebrabant; homines turmatim
 ad flumina confluentes baptizabant,
 idola ex Vandalia exterminabāt: mo-
 numenta Ledę, Castoris, atque Pol-
 lucis insignia, humo obruebant. Mer-
 curiales statuas è triuijs, viatoribus i-
 ter demonstrantes, tollebant, & pro
 his Christi cruci affixi collocabant.
 Deinde, templa falsorum Deorum,
 vero Deo adscribebant: eaq; sancto-
 rum cum Christo triumphantium no-
 minib; insignia esse volebāt, vt Gnes-
 nę, quę gentis nostrę caput erat,
 Metropolim virginis matris nomi-
 ne habebāt insignem, vt alteram Me-
 tropolim Cracouię, quam Vences-
 lai martyri dicabant: vt Vratislauię,
 Ioanni Christi & Baptistę, & præ-
 cursori summo: vt Posnanię, Petro,
 & Paulo principibus Apostolorum:
 vt in Płocko, Sigismundo regi, &

Ex Polonia
 Idola
 exterminā-
 tur.

In Polonia
 Ecclesię
 fundantur

martyri : vt Vladislauia, maria Iesu
 Christi matri, templa consecrabant.
 longum est enumerare, vt ab illis Ita
 lis, à Romano Petro in Poloniã mis-
 sis è terra nostra tam pruatim, quam
 publicè eiectus fuerit Sathan, idola
 sublata, ac falsorum Deorum cultus
 vrbibus, atq; agris nostris fuerat ex-
 terminatus. Atqui ne princeps ille
 mundi huius, in primis que quondam
 noster Sathan, semel è terra nostra
 pulsus, reuerti in Poloniam, atque ad
 nos aspirare vnquam posset: illos ip-
 sos Italos, à quibus baptizati sumus,
 in præsidijs contra Sathanam circum
 Vandali fines collocaueramus: Vil-
 libalmum Metropolitanum, Gnes-
 na, septentrionem versus: Procho-
 rium, Cracouia, ad meridiem: Ior-
 danum, Posnania: Gotfridum, V-
 ratislauia, occasum versus. Lucidum
 verò, Vladislauia. Angelotum, in
 Plocko, ad orientem Diabolo oppo-
 suimus: cui adiuximus Octavianum
 in

in Culmia: Iulinum, in Camienia:
 Iacinctum, in Lubucia. quos omnes
 Ægidius Cardinalis, Episcopus Thuf- Episcopi
consecran-
tur.
 culanus, Ioannis XIII. iussu cōsecra-
 uerat: & illos, in hac vigilia, atque cu-
 stodia gentis nostræ, in ciuitate Chri-
 nouitiæ, ex auctoritate consecratos,
 collocauerat. Qui sanè summi & ex- Fides abs-
que operi-
us mor-
tua.
 cellentissimi viri, ab vrbe Roma pfe-
 cti, illam ipsam diuinitus datã, & obla-
 tam nobis fidem, absq; operibus bo-
 nis emori facilè posse, nos docebant.
 neq; fidem absq; bonis operibus, ne-
 que opera absq; fide quicq̃ valere a-
 pud nos prædicabant. neq; enim so-
 litariam fidem, bonis operibus cas-
 sam, Deo placere: neq; opera sine fi-
 de, ad salutem aliquid momenti ha-
 bere nobis suadebant: discrimen etiã Discrimen
operum.
 operum nobis tradebãt. opera enim
 illa, quæ antecedunt fidem, quamuis
 ad speciem bona, sancta que sint, si o-
 stentatione, venditione que fiunt,
 peccata esse: si verò simpliciter, & cã-
 didè

didè fiant, sine fide tamen, mortua esse: qualia fuerunt in Cornelio illo Romano, cuius orationes, & ieiunia, atq; eleemosynæ nulla connixa fide, ascendebant tamen ad Deū. Sed quæ patrocínio carebant apud Deum fidei, nihil proderant oranti, ieiunāti, atque eleemosynas danti Cornelio. Quapropter iussus erat Petrum ab Ioppe accersere, à quo disceret fidē illam, sine qua placere Deo nemo potest. Itaq; docebant præfules illi nos, quamuis opera ante fidē inter se differrent, tamē in eo paria essent, quæ ex illis iustificetur nemo ante Deū. Cōtrā verò illa opera quæ ex fide, ut flāma ex igne, relucet, vehemēter Deo placere, iustitiæq; nostræ ante Deum partem maximam esse, illi iidem doctores nostri docebant: idq; iustissimis de causis. opera enim hæc, quæ ut diximus, tanquam è fonte, erumpunt ex fide, instinctu Spiritus sancti fiūt, habent promissiones adiunctas, habent

Ex operib.
solis nemo
iustus a-
pud Deū.

Quæ ope-
ra iustifi-
cant.

bent liberum arbitrium nostrū, ope-
 ranti hæc in nobis Christo, assentiēs:
 habent difficultatem promerendi, ha-
 bent dignitatem Christi interueniē-
 tis pro nobis: habent obsequium no-
 strum fideliter obtemperās, Christo:
 habent charitatem, quæ nobilitat il-
 lud in nobis Christi opus. Atqui hæc
 ipsa opera sunt nostra, & non nostra.
 Nostra, quia sine nobis nō fiunt: Nō
 sunt nostra, quia sine Deo non sunt.
 Cū igitur opus verè bonū ex agen-
 te Deo, & ex libero nostro arbitrio
 consentiente, in idq; operam dante
 existat, quomodo suum munus, atq;
 suum opus quod operatus est in no-
 bis, non coronabit, non etiam ample-
 xabitur Deus: aut quomodo eiusmodi
 opus non valebit nobis ad salutē,
 quod ipsa manus Dei in nobis fouet
 & exosculatur: vt ergo illa opera ante
 fidem, & sine fide sunt pannus mulie-
 ris menstruatae ante Deum, ita hæc,
 quæ nascūtur è fide, sunt puræ stolæ,

Deus suū
 opus in no-
 bis coro-
 nat.

Fides for-
mata.

Doctrina
apostolo-
rum.

Traditio-
nes.

quas sancti Dei homines in sangui-
ne agni lauerunt. Hanc talem fidem
per charitatem operantem, baptiza-
tores illi nostri primi, formatam fidē,
hoc est, charitate instructam, appella-
bāt: ad quam vt paratiores essemus,
proponēbant nobis traditiones san-
ctorum Apostolorū, qui ab vrbe Hie-
rosolyma, ad diuulgandum Euange-
lium à summo sacerdote Christo to-
to orbe terrarum dimissi, hanc talem
fidem prædicabant: quorum institu-
ta, mores, disciplinamque per manus
traditam, diligēter nobis explicabāt:
tum etiam traditiones scriptas, ab eis-
dem traditas, nobis exhibebant, ac
auribus nostris inculcabant. vt le-
gem Mosis, quæ vim peccati, ac vindi-
ctam Dei hominibus ostendat: vt p-
phetas, qui eius peccati solutionē de-
monstrant: vt Euangelium, quod re-
demptorē eius peccati iam aduenisse
nūciat: vt Apostolorū scripta, quibus
Euangelium declaratur. Atque hæc oīa
non

non ex singulari, propriaq; sententia
doctores illi explanabant nobis, sed
ex sensu ipsius Ecclesiæ communi:
quam Ecclesiã, quatuor mûdi plagis
extêto digito nobis demõstrabãt: in
qua multitudo hominũ cuiusq; gene
ris, esset maxima, in qua laterent pau
ci illi, quos Deus ipse sibi tantum
notos esse voluit. In qua sanè Eccle
sia, vt olim, ita nunc essent quoque
Apostoli, Prophetæ, Euangelistæ, pa
stores atq; doctores, in opus ministe
rij, ad cõsummationem sanctorũ, ab
ipso summo sacerdote Ecclesiæ Iesu
Christo dati. Insuper proferebãt san
ctorum patrum primùm Cõcilia, in
quibus ex auctoritate repressæ sunt
hæreses, quas in Ecclesiam vndique
immittebat Sathan, vt ex animis ho
minũ euelleret Christũ, atq; benefi
cia CHRISTI, tam ex auribus,
quàm ex oculis hominum exterminaret,
sempiternaq; obliuioẽ obrue
ret: Deinde patrum decreta, & quasi
com-

Intellectus
scriptura
rum.

Ecclesia
maxima.

Ministri ec
clesiæ.

Cõcilia cõ
tra hæreses
facta.

Doctores
Ecclesiæ.

communia cōsulta, in quibus fuerūt
illa præcipua Ecclesię lumina, Augu-
stinus, Hieronymus, Ambrosius, Gre-
gorius, mitto alios Latinos, ab istis
profectos. Ex Gręcorum autem par-
te, tanq̃ ex Spiritu sancti eadem scho-
la, vnde & Latinos producebant A-
thanasium, Cyrillum, Chrysoptomũ,
atq; Gregorium theologum. nã alios
enumerare longum est: qui sanè Grę-
ci, & Latini vt sanctissimi, ita doctissi-
mi viri nō singularem aliquam suam
doctrinam, sed illam cōmunem, atq;
vniuersalẽ, qua spiritus Domini per
Apostolos, gentium patres, repleuit
orbem terrarum: literarũ monumen-
tis, posteritatis memorię reliquerūt:
vt doctorum illorum consensus, non
sit aliud, quàm lex certa Christianæ
vitæ, qua standum, viuendumque est
oĩbus his, salui qui volunt fieri. atque
hec doctorũ nostrorum ratio doctri-
næ fuit. Et quoniã fides fit per audi-
tum, auditus per verbum, vt illi pri-
mi

Doctorũ
consensus
Ex vitæ.

mi doctores nostri verbum nobis tra-
 diderint, diximus: vt autem fidem in
 nobis excoluerint, dicendum est. vt
 enim fides constet, duobus ad eam rē
 opus esse, illi ipsi nobis suadebāt: ver-
 bo, quo in nobis inseratur fides: sa-
 cramento, quo hæc eadem in nobis
 alatur, foueaturq̄: Itaq; septē sacra-
 menta, quibus sanctificaretur homo
 interior noster, diuinitus instituta es-
 se dicebant. vt sacramentum Baptis-
 mi, quo vetus homo noster crucifigi-
 tur, & consepelitur cum Christo, cū
 omnibus actibus, & concupiscentijs
 suis: vt Confirmatio, qua homo no-
 uus, ex aqua & Spiritu recreatus, cō-
 firmatur in nobis ad pugnam: vt Pœ-
 nitentia, qua primū horremus pec-
 catum: deinde, apud legitimū sacer-
 dotem, tanquam apud iudicem, cōfi-
 temur peccatum. Postremò, satisfac-
 tione castigamus ipsum peccatum.
 Peccati enim hæc lex, & conditio est,
 vt castigetur ac vindicetur, aut ab ip-
 so

Sacramēta
 Ecclesiæ.

1

2

3

fo

fo peccante, aut à Deo vindicante.
 4 Iam, homini peccatis defesso, quid tã
 necessarium est, quàm vt is reficiatur
 5 carne illa, quæ dat vitam mundo? Tũ
 matrimonium, principiũ generis hu-
 mani, & quasi seminarium cælestis
 regni, fide, prole, sacramento nobis,
 6 ab illis viris commédabatur. Et quo-
 niam absque peccato in hoc caduco
 non viuitur corpore, cùm hinc mi-
 graremus, sacro vngebamur oleo,
 quò peccatis leuati, paratiores esse-
 mus ad emigrandum. Et quia hæc,
 7 quæ adhuc diximus, dispensatore e-
 gent iusto, ideo illi ipsi viri Itali, sacer-
 dotium ad sacramenta aggregabant,
 quod ordinis nomine appellabant:
 nam ordo est continuatio, seriesq; mi-
 nisterij Ecclesiastici, in quo alius ex
 alio, & omnes inter se apti, & colli-
 gati sunt ministri ad ædificationem
 corporis Christi, quæ est Ecclesia
 Dei viui, columna, & firmamentum
 veritatis. Nec hic ordo aliter constat,
 nisi

Ordo
quid?

nisi à Christo summo sacerdote, per Romanum Petrum deriuetur ad vltimum clerum. In hoc sacramento docebant illi nos hæc tria reciproca esse, videlicet, legem, sacerdotem, & sacrificium: vt lex non fit sine sacerdote: neq; sacerdos sine sacrificio. Nam & naturalis illa lex, sacerdotes habebat: Abelum, Noah, Abrahamum, Isaac, atque Iacob. & lex Mosis suum habebat cum Leuitis Aronta: & lex noua, Christum habet sacerdotem summum: qui ipsum se quotidie in Missa, quod Hebræis nomen mortis est, offert pro Ecclesia sua, per Romanum Petrum, & per eius Petri socios, sub panis atque vini specie. Hæc ergo sunt sacramenta, per quæ gratis à Deo dantur nobis bona omnia. Comprehendi autem septenario numero hæc, iccirco edocti eramus, quòd eo numero, vt peculiari suo gauderet spiritus Dei. Nam, & septem Sigillis lex obsignata fuerat Mosis: & septem tubis

Ordinis ac
cidentia.

Missa.

Septenari^{us}
numerus.

tubis in Apocalypsi angeli cantant: & septem panibus satiantur turbe: & septem lucernis inflāmatis apud Zachariam tabernaculū illustratur. Deniq;, Naaman Syrus, septies in Iordane lotus, ex vndis purum liquidumque se recepit. Per hæc igitur septem sacramēta, illa gratis data fides, in nobis viuebat, vigebatque. Ad quam augendam, vegetandamque, cum ea quæ diximus, tradebant nobis doctores illi, tum etiam rebus externis infirmitatem nostram adiuuabant. Primò enim annum in mysteriorum temporibus describebant. Nam mensem Decembrem, cōmemorabilem habebant natali die Christi, Dei nostri: sic Ianuarium, Circumcisione: Februariū, Purificatione: Sacrum ver passione, Resurrectioneque: Maium, Ascensione: Iunium Paracletō: Triade itē, ac Christi corpore celebratissimos volebant esse menses. quos inde subsequebatur Iulius, visitata Elizabetha: quem po-

nē

Mysterio-
rū tépora.

nē sequebat̄ Augustus, p̄clarus assum-
pta Dei matre in cælū Mēsis: tū Sep-
tēber Natalem diem referebat nobis
eiusdem virginis, vnius in Christo,
multorum Deorum matris. Postre-
mò, Calendæ Nouembres, diuorū
cælestium ferijs, sub capite Christo,
celeberrimę fiebant virorum, & mu-
lierum conuentu. Hi erant anniuer-
sarij apud nos festi dies, quo in me-
moriā nos redibamus, beneficiorū
erga nos Christi. Insuper ipsius anni
circulum, ijdem illi, diebus festis san-
ctorum Dei hominum, cum Christo
iam triumphantium, quasi notis, atq;
punctis quibusdam distinguebāt: nō
vt homines coleremus pro dijs, sed
vt statis diebus memoriā illorum
repereremus, quorum similes nos es-
se vellemus. Sed quid opus est ver-
bis? septimanam ipsam quotidianam,
atque assiduam, ad pietatis studium
exaggerandum, alternis diebus stru-
ctam, dabant nobis in manus: nam

Sanctorū
ferijs.

Septimanę
Mysteriū.

feriam secundam ieiunabamus, quod eo die Christus Hierosolymam, vili vectus asello, aduenerat, pro nobis moriturus: hunc diem quarta feria insecta, nos docebat ieiuna, hac die à Iuda proditore, Christum pro nobis Iudæis esse venditum. Ipsa verò sexta feria, cinerem, tanquam panem manducabamus, & poculum nostrum cum fletu miscebamus, recordati nobiscum, illo die, cruci affixum, ac felle potatum fuisse Christum. Sed hic tamen ad vesperam demorabatur fletus: nam ad matutinum, hoc est, ad dominicum diem, subsequabatur læticia ingens, ex resurrectione Christi concepta: qua die ieiunare fas non erat, neque opus rusticum facere: sed totus is dies dicebatur pietati, ac liberiore vitæ, ob quam etiã eius diei summam & incredibilem celebritatem, patria voce hic dies appellabatur, Nedela: quoniam in ea opus, rusticum mechanicumue, fieri ius non erat. Iam illa religio-

Dominica
dies festi
Polonis.

Niedziela.

Imaginē
& earum
vſus.

gionis Chriſtianæ inſignia, in tem-
plis, locisq̄ue publicis, apud nos pal-
ſim viſebantur, ſtabat fixus templo in
medio Chriſtus paſſus, vt eo viſendo
referremus oculos, & animum, ad il-
lum verum Chriſtum, natum, circū-
ciſum, oblatū, mortuū, ac rediuiuū,
domitorē Sathanæ: quem doctores
illi noſtri, non tantū dictis, atque
ſcriptis, ſed etiam templorum imagi-
nibus, atq; figuris exprimebāt. Quas
rerum ſpecies, atq; figuras viri illi ꝑ
codicibus nobis volebant eſſe, vt qđ
literatis codex ſiue liber, id idiotis
imago rerum eſſet: vt ita in ratione
pietatis literatus, ante idiotam nul-
las haberet partes priores. Sed tamē,
non ſolū hiſce externis rebus pie-
tas noſtra qualis eſſet, declarabatur:
verū etiā hæc eadē erūpebat, & effun-
debat ſeſe in miniſtros Dei. nā quāti
apud nos eſſet dominus, id in eius ſer-
uis apparebat: quos cęſibus, atq; ꝑmi-
ſis volebam⁹ eſſe in hac terra nobiſcū

Eccleſiaſtici
doctes.

opulentissimos, beatissimosq;. Quapropter, fundos, villas, vicus, atque vrbes, sacerdotibus, seruis Christi, attribuimus, non vt eleemosynas, quas auferre postea liceret à populo, sed vt fundos, quibus viuerent, & ad vsus vitæ degendæ necessarios, Ecclesiarum ministri suo arbitratu vterentur. Aspiciete Gneznam, Metropolitim vestram, contuemini Cracouiam, itemque VVladislauiam, atque Płockam, & cæteras Episcopales sedes in Polonia, conspiciete: quæ gens, quæ natio Episcopalibus sedibus florentior? aut opulentior intra Oceanum est? atqui, ad tam maximas pecunias, non per fraudes, neque per fallacias sacerdotes in Polonia venerunt, sed summa voluntate nostra, de communi patrimonio, pro sacerdotum rata parte, hæ pecuniæ ad sacerdotes peruenierunt. Docebamur enim, & Christum dominum suos habuisse loculos, nec quæstoré illi domesticum defuisse:

Episcopus
 in Polonia
 aditissimus.

isse: quibus loculis patrimonium Ec-
 clesiasticum designari, eramus edo-
 cti. Itaque cum proportione æqua, ^{Polonorum}
 huius istius terræ partem sibi vendi- ^{cōcordia.}
 caret rex, partē sacerdos, partē plebs,
 vt de communi diuidendo partem
 suam quisque ratam, certamq; habe-
 ret: tutissimam vitam omnes vixim⁹,
 atq; in optima Repub. eum vitæ cur-
 sum tenuimus, vt domi beatè. i. cū vir-
 tute, cū mutua charitate, viueremus:
 & foris, gloriosi essemus: in omnes ^{Polonica}
 partes semper victores: nulli vnquā ^{bella,}
 gēti, nisi laceffiti bellum fecimus: at-
 que illum gladium regium, quem v-
 nā cum corona, sceproq; à Benedi-
 cto VII. Pontifice Max. acceperam⁹,
 non ad inferēdum, sed ad propulsan-
 dum bellum, nobis datum fuisse, ab
 illis doctoribus nostris docebamur.
 Quapropter, Boleslaus Chabri, pri-
 mus Rex noster, à Roxolanis laceffi- ^{Poloniae &}
 tus bello, regnum suum ad Boristhe- ^{nes.}
nem promouit. Idem postea multis

detrimētis à Germanis affectus, Albi
 flumine Poloniã terminauit : Deïde
 Prussiæ, atq; Liuoniæ latrocinijs coa
 ctus, Athlantico mari regnum suum
 definiuit . Neque verò Vngaria paca
 ta illi prius fuit, quàm Carpathi mon
 tis, illas infanas moles, irruētibus Vn
 garis, obieciſſet. Nec aliter alijs quo
 que regibus in hac terra viximus: re
 gnumq; hoc nostrum Poloniæ, post
 Christiana regna , Septentrionem
 versus, vltimum ideò collocatum ef
 ſe duximus, vt pro fide Christi, & pro
 Petri ſede, contra Scythiam, Mosco
 uiam, Valachiam, atque Turciam p
 pugnaret genus nostrum. Nec vlla
 circumcirca Poloniæ extat ora, neq;
 regio, quę aduerſus Schyſmaticas, at
 q; Scythicas gentes, nostro non ſit re
 ſperſa ſanguine. Ibamus in aperta pe
 ricula pro Christi fide, & pro Petri ſe
 de, vnde interdum ſciebamus, nos nō
 eſſe redituros. Ad Varnam Vngariæ,
 dum cum Amurathe Turca conſli
 gimus,

Polonia
 ſola pro
 pugnat
 pro Petri
 ſede aſi
 duè.

Polonor.
 clades ad
 Varnam.

gimus, regem VVadislaū amissimus:
 è quo bello, ex Polonorum XL mil-
 libus, tres tantummodò nostrum su-
 perstites in Poloniam nunciij fuerūt,
 tantæ cladis. Iam, sanguis Poloni-
 cus, rex Ludouicus, num, non ad
 Mohatium occasu suo, Turcico in p-
 lio, legiones nostras obtriuuit? quas
 ab Sigismūdo patruo, rege nostro ac-
 ceperat. Quid Bucouina strages, &
 in Socalio accepta calamitas, parū-
 ne testantur, quam præstantes fueri-
 mus pietate & armis? quam pietatē
 tantopere nos coluimus, vt in sacri-
 ficio, dum Euangelium legeretur, di-
 strictos gladios tenuerimus: nec pri-
 ūs in Vaginam Allos dimiseramus,
 quàm Euangelium à sacerdote de-
 situm esset legi. Qua sanè ceremo-
 nia solenni demonstrabamus, nos
 pro fide Christi emori esse paratos:
 quod cū aliàs sæpe, tū vel maximo
 illo die testatum nos fecimus, quo
 parua manu, & exiguis copijs, hoc

Ludouic.
 ad Moha-
 tiū perit.

Bucouina
 strages.

Rit' Polo.
 in audi-
 endo Euan-
 gelio.

Ioan. Tarnouio,
Iouuski.

ipſo Ioanne Tarnouio, Cracouienſi
Caſtellano, ſummo imperatore, q̄ ve-
ſtras hæreſes deteſtatus, ex veſtra, nō
iam vita, ſed morte, huc ad nos con-
ceſſit: Valachiam, magnis copijs Ro-
xolaniæ minitantem ad Obertinum,
repreſſimus, fregimus, ac ſub noſtrū
iugum miſimus. Deinde, hoc eodem
duce, Moſcouiam, Starodubo expu-
gnato, multis incommodis, detrimē-
tisq̄; affectam, pacem petere à Polo-
no rege impulimus. Quod vt Vala-
chi, ex Roxolania, ſic Moſci ex Lithu-
ania, Romanum nomen, Petriq̄; ſe-
dem expugnare, delereq̄; conabātur.
Neq̄; verò in alienigenas hoſtes Dei,
acerbiores nos fuimus, quàm in do-
meſticos, atque noſtros, ſi quis cōtra
eam fidem feciſſet, quam Miſcōne
Monarcha, ab vrbe Roma accepera-
mus. Quamobrem cū Hufiana hæ-
reſi arderet vicina, & conſanguinea
nobis Boëmia, & cū ſtirps Miſcō-
nis Monarchæ, in Cazimiro magno
deſe-

Polonia
hæreſibus
infeſta.

defecisset, VVladislaum Iagellonem, ^{Iagello}
 clarissimum bello ducem, ex Lithua- ^{Rex ex Li-}
 nia acciueramus: cui non prius Polo- ^{thuania}
 niam tradideramus, quam is iuratus ^{accerfitur,}
 rex polliceretur nobis, se armatū ob-
 uiam hæresibus Boëmicis nobiscum
 vnà iturum. Ac fuerunt quidem & a-
 liæ graues causæ, VVladislai in Polo-
 niam accersendi. nam & Prussia reno-
 uabat pristina bella: & Germania, vi-
 ribus Romani imperij, hanc eandem
 ereptum nobis veniebat. Sed tamen
 hæc leuiora præ heresi videbantur ef-
 se nobis incommoda. Nam arma, ar- ^{Hereses dif-}
 mis facilè refellunt: hæreses verò ubi ^{ficilè extir-}
 semel influxerint, & radices egerint, ^{pantur.}
 sine conuersione rerum cōmunium,
 vix, aut ne vix quidem extirpantur.
 Causa igitur Iagellonis accersendi,
 Boëmica hæresis fuit, aduersus quam
 præstantissimus rex ille, vt munitam
 Poloniam habuerit, nō armis solū,
 verumetiam legibus, sunt in manibꝰ
leges in hæreticos ab illo rege pmul-
 gata.

gata. Extant etiam edicta, vnde id li-
quet. Cuius excellentem pietatem,
studiumque religionis tuendæ, qua
fide, & quanta conspiratione coniu-
rationeque fuerimus obsecuti, confœ-
deratio nostra docet, quæ in statutis
regni, ita ad verbû extat præscripta.

Confœde-
ratio.

CONFOEDERATIO PRINCI-
PVM TAM SPIRITVALIVM, QVAM SE-
cularium, Baronum, Procerum, Mi-
litum, & Nobilium, &c. Regni Polo-
niæ, contra regnicolas inobedien-
tes iuri, & contumaces, &
hæreticos eorumque
fautores.

NOS principes, Spirituales, & Se-
culares, Barones, & Comites,
Proceres, Milites, Nobiles, ciuita-
tes totaque communitas regni Polo-
niæ: singulariter singuli & vniuersa-
liter vniuersi eodem animo, eadem
volun-

volūtate, sciētia, consensu, & ratiha-
bitione, omnes vnanimiter, significa-
mus, tenore præsentium: quibus ex-
pedit vniuersis, præsentibus & futu-
ris, notitiam præsentium habituris.
Quomodo consideratis nonnullis
disordinationibus, quæ in ipso re-
gno Poloniae suboriri inceperant:
visis literis prædecessorum nostro-
rum: Posnaniae, Petricouiae, & in
Gedlna factis, circa easdem literas &
earum articulos (sub quacunq; for-
ma verborum extant confecti) re-
manere volumus, vsquequaque, &
spondemus, & præcipuè circa hunc
articulum. Quod quicumque exi-
stens indigena regni Poloniae, ha-
bens in ipso regno Poloniae bona,
vellet aliquas inobedientias, contra
Ius terrestre, commune, aut etiam
guerras nobis & eidem regno Polo-
niae damnosas alicui mouere sine li-
cētia domini nostri Regis gratissimi,
& consilij sui, & in Iure terrestri com-
muni

muni nolet contentari: aut etiam hęreticales errores facere, vel promouere vellet: contra talem seu tales, cuiuscunque status, gradus, cōditionis, & præeminentię fuerint: siue spirituales siue seculares, & in eorum destructionem consurgere volumus & promittimus, sub fide & honore nostris, absque dolo & fraude, nec ipsis auxilio, cōsilio vel fauore patrocinari volumus, sub fide & honore nostris: etiam si sanguine, affinitate, & quacunque propinquitate forent nobis, aut alicui nostrum cōiuncti, nec pro eis loqui volumus aliquod verbum: sed eos, & eorum talem quemlibet punire volumus, & promittimus. Iura tamē nostra ducalia & terrestria in nullo per hoc violādo, nec ab eisdem recedentes. Harum quibus sigilla nostra cum subscriptione nominatim nominū nostrorū in pendulis Sigillorum sunt appensa testimonio literarum. Scriptum & datum

In noua ciuitate Korczyn, feria sexta
ipſo die ſancti Marci Apoſtoli & Eu-
angeliftæ generali tunc Parlamento
celebrato. Anno Domini 1438.

Hoc foedus feceramus inter nos,
ſanguine ictum noſtro: contra homi-
nes audaciſſimos: qui ſibiſiſis præſi-
dentes, ius, atque fas omne peruer-
tunt: dum imperare legibus malunt:
quàm illis parère. Et quoniam extra
hoc foedus noſtrum, in deteriorem
plrtem conuerti hîc apud vos in Po-
lonia videmus oîa: ô Polona gens,
noſtrum genus inclytum: respon-
deatis nobis, ſi vobis idonei vide-
mur. Primùm de nomine ipſo, vn-
denam hoc traxiſtis nomen? vt non
Chriſtiani, quemadmodum nos: ſed
Euāgelici, vt Chriſtianorum nemo,
appellari vos malueritis. quî, aut vn-
de nomen id inueniſtis? Deinde, ſi
Euangelicum nomen complacitum
eſt vobis: cur Euangelium à nobis
traditum, deſeruſtis? & in aliud Eu-
ange-

Euangeli-
corum no-
mē nouū.

Hæretici
in Polonia
cōmutant
Euangeliū
vet' nouo

STANISLAI ORICHOVII
angelium, inauditum nobis, patribus
que nostris, translatus estis? nam Chri-
stum ab æterno sacerdotē apud De-
um Patrem fuisse: Diuinitatem in
Mediatore Christo, frustra esse: fidē
solam iustificare: opera fidelium pan-
num menstruatae mulieris esse: ad be-
ne agendū vi homines cogi: non au-
tem sponte duci: Ecclesiā absq; sacri-
ficio esse: cœnā absq; corpore & san-
guine Christi. Hæc, & alia intra hos
quatuor & decē annos, à Sigismundi
regis morte, noua & capitalia fieri,
alienum est à nostro Euāgelio: quod
antiquitus prædicatū in Polonia no-
bis fuerat. Atque huius rei vel in pri-
mis testes sunt hi duo sanctissimi, &
doctissimi Episcopi: quos coram adef-
se videtis: videlicet, hic Adelbertus,
Metropolitanus Gnezneñ: & Sta-
nislaus, Episcopus Cracouiēsis: quo-
rum yterque, pro hoc ipso Euange-
lio nobis prædicato, cæsus ab impijs
est. hi em̄ ex Euāgelio vetere nos do-
cebant

cebant eam fidē, quam à persuaden-
 do Gręci vocarunt *πίσις*, id est persua-
 sionem: quæ nixa metu, ad illam cha-
 ritate[m] pertineret, quę edificat: cū[m]
 tamen vestrum Euangelium doceat
 vos scientiā, quæ inflat. Dicitis enim
 vobis certum, exploratumq[ue], esse: vos
 esse in gratia Dei. Ergo vestrum Eu-
 angelium scit: nostrum autem cre-
 dit: nos esse in gratia Dei. vestrum
 Euangelium dicit scio: nostrum au-
 tem dicit, Credo remissionem pec-
 catorum, & uitam æternam. Vestrū
 Euangeliū est sine spe, scientia enim
 spem excludit: nostrum autem totū
 spe nititur, & præsentem Dei gratiam
 hominibus ostentans, ac pollicens:
 admonebat nos peccati, habebatque
 illo nos sollicitos semper: Qui se pu-
 tat stare, caueat ne cadat. & breuiter,
 nostrum Euangelium anxios, suspē-
 sos, perturbatos, laboriosos ex pecca-
 torū cōsciētia nos faciebat: vestrū Eu-
 angeliū securum, solutū, & à cura libe-
 ratum

Scientia
 spem ex-
 cludit.

ratum est. Non est igitur Euangelium
 hoc, quo nunc nitimini vos, illud quod
 ab initio in Polonia Euangelizatum
 fuerat nobis. Cui Euangelio vestro
 nulla debentur Euangelia: id est, læ-
 ti nunciij premia. Est enim iners, igna-
 uum, & somniculosum Euangelium
 hoc vestrum: caret exercitationibus
 virtutum: non orat, non ieiunat, non
 elemosynas dat: non castigat, neque
 in seruitutem corpus suum redigit:
 sed somni, vini, stupri plenum est.
 Quod si quis illud interpellet, & è
 somno excitet: mox concitatur ad ri-
 xam: ac bellicum cantans, pastores
 inuadit, oves dispergit, templa diri-
 pit, altaria euertit, Prophetas occi-
 dit, omnem beneficiorum Christi me-
 moriam obliterat. Denique, illam sa-
 lutarem notam, qua percussus est grex
 Christi, è templis, è triuijs, à fronti-
 bus denique uestris tollit, extinguit,
 delet. Non enim frons vestra signo
 crucis teritur: non crux in templis lu-
 cet:

Euangelium
 heretico-
 tu quale.

Signum cru-
 cis deletur

cet: non à prætereuntibus in triuijs,
 illo solenni salutatur: Adoramus te,
 Christe, & benedicimus tibi: quia p
 crucem tuam redemisti mundum. Ita
 signum illud filij hominis, quod su-
 premam mundi diem præcedet: &
 quod apparebit in cælo: & super qd̄,
 olim plangent omnes Tribus terræ:
 agris, & vrbibus vestris nunc extermi-
 natur, Euāgelij vestri p̄scripto. Quod
 Euāgelium ex Germania huc ad vos
 in Poloniam importatum, eò impie-
 tatis adegit vos, vt nos procreatores
 vestros ideo deuoneatis, ac despon-
 deatis orco, quòd præscripto Euan-
 gelij, ab vrbe Roma nobis prædicati,
 vestro Euangelio Germanico vix-
 rimus aduersi. Nam in orationibus, Poloniæ
veteris piē-
tas.
 in iciunijs, in elemosynis, seruietes
 Deo nocte & die, non discedebamus
 à templo: sed mediâ nocte, etiam an-
 telucanis temporibus, surgebamus
 ad confitendum nomini domini. Ho-
 ra item Prima, Tertia, Sexta, Nona,
 X Vel=

Vespertina, atq; Sera, meditationem
 mortis Christi, quasi gradibus qui-
 busdam, dum penetramus in cælum:
 habebamus diuisam. A sacrificio om-
 nia nostra priuata, & publica opera
 inchoabamus. Sine crucis signo, ne-
 que domi, neque foris, neque pace,
 neque bello, neque priuatim, neque
 publicè agebamus, neque transige-
 mus quicquam. Sic ergo vita erat: sic
 lux nostra hominibus lucebat barba-
 ris, vt Roxolanis: qui nostri æmula-
 tione commoti, è Constantinopoli
 fidem catholicam sibi accersendâ pu-
 tauerunt: vt Prutenis, qui nostra pie-
 tate capti, ciuitate Dei sunt donati:
 vt Lithuanis, qui fidi emulatores no-
 stri, & imagines nobilitatis, & religio-
 nes pietatis à nobis acceperunt: Et ta-
 mē adhuc vobis à primo saturo nostro
 natis, idololatræ visi sumus: quorum
 tanta extant in omni genere pietatis
 documenta? Hęcine est pietas? hec-
 cine Euangelica vox? ô parentū ve-
 strorum

Imitatio-
 n. Polo-
 n. & barba-
 r. fidem ac-
 cipiunt.

strorum desertores filij. Pater, & ma- Hæretici blasphemus in parietes
 ter mea pro perfidis damnati: aui, &
 proaui nostri hinc ad Sathanam pro-
 fecti. vixerunt enim absque Euange-
 lio. Heu pietas, heu prisca fides, & in-
 uicta bello dextera. quò vobis, abie-
 rūt p̄cepta illa, q̄ in hac terra, quòdā
 stare solebāt? Honora patrem, & ma-
 trem tuam, vt sis longæuus super ter-
 ram. Et illud: Qui maledixerit patri,
 & matri suæ, morte moriatur. Deni-
 que illud: Interroga patres tuos, & di-
 cent tibi, maiores tuos, & annuncia-
 bunt tibi. Vos verò, non tantùm non
 interrogatis nos, vt ex lege annuncie-
 mus vobis bona, quæ ipsi antiquitus
 ab alijs patribus tradita per manus ac-
 ceperamus: sed tanquam sceleratos,
 ac sacrilegos æternis nos etiam deuo-
 uetis supplicijs? nec solos? sed genus
 Christianũ vniuersum: atq; ad eò, ip-
 sam sanctam Dei Ecclesiam Catholi- Veteres P̄o-
lomi fide
constantis
sini.
 cam. A cuius consensu semel renati,
 nunq̄ recessimus: sed in eius gremio,

STANISLAI ORICHOVII

ut viximus, ita em̄ sepulti sumus. Par
 autem erat, non nos, à vobis: sed vos
 filios, à nobis patribus vestris iudica-
 ri. Quanto enim propius abfuimus
 ab illo primo Euangelij fatu: tanto
 exploratiora de Euāgelio habuimus
 omnia: quàm habeatis vos, qui intra
 hos xiiij annos, in Polonia nunc de-
 mum de Euangelio garrere coepistis,
 quicquid in buccam venit. Et quo-
 niam hæc impia fraus, non est in Euā-
 gelio, vobis per nos tradito, cuius p̄-
 cipua est pietas in parentes, ex alio E-
 uāgelio hæc impia vos deriuastis om-
 nia, quod ex Germania in Poloniam
 ad vos hæreticorum primus intulit
 Stancari: in quo sunt omnia sceleri p̄-
 p̄iora, quàm religioni. Quod fanè E-
 uangelium Stancari, non est sacramē-
 tū illud, quod manifestum est in car-
 ne: iustificatū est in spiritu: quod ap-
 paruit angelis, prædicatum est gēti-
 bus: creditum est in mundo: assump-
 tum est in gloria. Sed est hoc Stan-
 cari

Quo tem-
 pore hære-
 sis in Polo-
 nia venit.

Euangelij
 Stancari
 quale.

cari Euangelium laqueus ille para-
 tus vestris pedibus, quo vos Sathan
 captat, ac de ciuitate Dei vos illo in
 ciuitatem Diaboli transportat. Nam
 vitio deprauatæ voluntatis, cùm de-
 generassetis à grauitate nostra: ì hũc
 laqueum vltro collum inseritis, vt ob
 torta gula, Sathanas sub tartara faci-
 lius det vos precipites. qui hoc ipso E-
 uangelio Stancari nunc propinat vo-
 bis dulcia, vt ingerat amara: ostentat
 vobis violas, porrigit spinas: pollice-
 tur panem, dat vobis scorpionem: ꝑ
 mituit vitam, inculcat vobis mortẽ.
 Et, si conferendum exemplum est,
 vt Euangelium nostrum, quod ab
 initio in Polonia annuntiatum fue-
 rat nobis, vni fonti, in quatuor para-
 dyssi flumina erumpenti, assimilatur:
 ita Euangelium hoc Stancari, ex Ger-

Euãgeliũ
 Germani-
 cum.

mania ad vos importatum, ex vno
 patre Diabolo erumpens, quatuor
 fluminibus, ab inferis manantibus,
 simile est. Vni enim, Acheronti si-

mile illud est: cruentat enim ob seces-
 sionem, & lacerat vos conscientia.
 Alteri Cocyto: contétione enim ple-
 ni estis. Tertio Stygi: torquet enim
 vos inuidia. Phlegethonti quarto: ar-
 detis enim libidine, quæ vos ad om-
 ne facinus impellit. Et nisi resipisci-
 tis, & nisi nos, patres vestros respici-
 tis, Euangelium hoc Germanicum,
 Stancaro duce, referet vos ad priscã
 illam nostram Macedonicam, atque
 Illyricam vitã: vt pro Christo, Mars:
 pro Maria virgine, Læda, Iunonis
 pellex: Pogoda item, atque Poguif-
 da, sint vobis in Poloniam ab inte-
 gro recipiendi. Tum etiam Mercuria-
 les illæ statuæ, omnibus triuijs erunt
 vobis reponendæ: quandoquidem
 Christi, cruci suffixi simulacrum com-
 parare in triuio viatori fas apud vos
 non est. Etenim, si pudori Christia-
 num nomen nostrum vobis est: sit
 sanè honori, barbarum illud nomen:
 quo inter Macedonas, atque Dal-
 matas,

matas, sub dño Diabolo, olim fuimus illustres. Et si Ecclesiam catholicam non vultis habere matrem: sit mater vestra Cęthra, id est, Macedonia: ut ita, cüm nostris vestigijs in has cęlestes sedes penetrare vos pudet, hæreticorum vestigijs, ut Lutheri, ut Caluini, ut Bullingeri, ut Vergerij, ut Brentij, ut Stancari, ut Lysmani, ut Blandratæ, ut Statorij Galli, penetretis in Acherontia templa, alta orci, pallida leti, obnubila, obsita tenebris loca: vbi huius Germanici Euangelij, ac Stancarani dogmatis, cū impijs sempiternas sustineatis pœnas, vestra voluntate susceptas: ut iure, ac meritò, cüm ex Euangelio Euangelizato nobis, haurire non vultis vitam: ex Stancari Euangelio hauriatis mortem: quod non est aliud, quàm Chimæra quædam, ex Græcorum poëtarum fabulis exorta. quę vulgò in Polonia Obluda patrio nomine, dicebatur. est enim hoc

Euangeliū
hæretico-
rum chi-
mæra est.

siue Stācaranum, siue Germanicum
 Euangelium: phantasma quoddam
 eiusmodi: quale delirantium est som-
 nium. Vt enim homines deliri, som-
 nio beatos, atq; reges se esse arbitran-
 tur, cū reuera miseri sint atq; inglo-
 rij: sic vos Germanico Euāgelio, Stā-
 caronoq; capti, in bonis vos esse arbi-
 tramini, cū sitis omnibus rebus mi-
 ferrimi. Sed si iam à nobis patribusq;
 vestris alieni esse vultis, & si etiam pa-
 trium animum, pietatemq; , auctore
 Stācaro, excutitis: agite, vt lubet: vos
 sentietis posterius. Sed tamen reddi-
 te nobis, quæ nostra sunt, & quæ tra-
 dita à nobis adhuc possidetis, vt bap-
 tismum: vt nouam & veterem legē:
 vt Cōcilia, decreta, patres, & cæterū
 Ecclesiasticum instrumentum. Hæc
 enim ad Stancari Euangeliū nō per-
 tinent: aliena ab illo sunt, nostriq;ue
 sunt Euangelij propria. Et quoniam
 Petrus Romanus, sacerdos ille sum-
 mus, cum omni vi, potestateq; sua

Hæresis o-
 mnia diui-
 na & hu-
 mana per-
 dit.

à vobis pellitur, ne regius quidē honos, magnis nostris laboribus, cruentisq; prælijs, pro fide atq; sede Petri susceptis, penes vos maneat. corruat cū sacerdote pariter in Polonia thronus ipse regius: infringatur Sceptrū: laceretur corona: cōteratur gladius: Postremò, concidat regalis apex atq; vertex, vt ita spreta atque ex Polonia pulsa à vobis Pontificalis potestas: regalem quoq; potestatem, tanquam administrā atq; famulam suam, hinc secum abducat, Polonia hac vestra, illis execrationibꝫ Mosaicis obnoxia, derelicta: quæ in desertores Ecclesiæ catholicæ illæ sunt execrationes acerbissimæ.

DEUTERONOMII

XXVIII. CAP.

QVòd si audire nolueris vocē Domini Dei tui, vt custodias, & facias omnia mandata eius: & ceremonias, quas ego præcipio tibi hodie, ve-

X 5 nient

nient super te omnes maledictiones istæ, & apprehendent te. Maledictus eris in ciuitate, maledictus in agro. Maledictum horreum tuum, & maledictæ reliquæ tuæ, & maledictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, armēta bouum tuorum, & greges ouium tuarum. Maledictus eris ingrediens, & maledictus egrediens. Mittet Dominus super te famem & esuriem, & increpationē in omnia opera tua, quæ tu facies: donec conterat te, & perdat velociter, propter adinuationes tuas pessimas, in quibus reliquisti me. Adiungat tibi Dominus pestilentiam, donec consumat te de terra, ad quam ingredieris possidendam: Percutiat te Dominus egestate, febre, & frigore, ardore, & estu, & aëre corrupto ac rubigine, & persequatur donec pereas. Sit cælum, quod supra te est, æneum: & terra quam calcas, ferrea. Det Dominus imbrem terræ tuæ puluerem, & de cælo descendat super te cinis, donec

donec conteraris. Tradat te dominus corruentem ante hostes tuos: & per vnā uiam egrediaris contra eos, & per septem fugias, & dispergaris per omnia regna terræ, sitque cadauer tuum in escam cunctis uolatilibus cæli, & bestijs terræ: & non sit qui abigat. Percutiat te dominus hulcere Ægypti, & partem corporis, per quam stercore egeruntur. Scabie quoque, & prurigine, ita ut curari nequeas. Percutiat te dominus dementia et cæcitate, ac furore mentis, & palpes in meridie sicut palpare solet cæcus in tenebris, & non dirigas uias tuas. Omni que tempore calumniam sustineas, & opprimaris uolentia, nec habes qui liberet te. Vxorem accipias, & alius dormiat cum ea. Domum ædifices, & non habites in ea. Plantes vineam, & non vindemias eam. Bos tuus immoletur coram te, & non comedas ex eo. Asinus tuus rapiat in cōspectu tuo, & nō reddat tibi. oues tuę
dentur

dentur inimicis tuis, & non sit qui te adiuuet. Filij tui, & filia tuæ tradantur alteri populo, videntibus oculis tuis, & deficientibus ad conspectum eorum tota die, & nō sit fortitudo in manu tua. Fructus terræ tuæ, & omnes labores tuos comedat populus quem ignoras, & sis semper calumniā sustinēs, & oppressus cunctis diebus, obstupens ad terrorem eorum quæ videbunt oculi tui. Percutiat te dominus hulcere pessimo in genibꝰ, & in suris: sanariq; non possis, à planta pedis vsque ad verticem tuum. Ducetq; te dominus & regem, quem cōstitues super te in gentem, quā ignoras tu & patres tui: & seruiēs ibi dijs alienis, ligno & lapidi. Et eris in stuporem, in prouerbum ac fabulā omnibus populis, ad quos te introduxerit dominus. Sementem multam iacies in terram, & modicum congregabis: quia locustæ deuorabunt omnia. Vineam plantabis & fodies, & vinum

num nō bibes, nec colliges ex ea quā-
piam, quoniam vastabitur vermibus.
Oliuas habebis in omnibus terminis
tuis, & non vngeris oleo: quia deflu-
ent, & deperibunt. Filios generabis,
& filias, & non frueris eis: quoniā du-
centur in captiuitatem. Omnes arbo-
res tuas, & fruges terræ tuæ, rubigo
consumet. Aduena, qui tecum versa-
tur in terra, ascendet super te, eritq;
sublimior: tu autem descēdes, & eris
inferior. Ipse fœnerabit tibi: & tu nō
fœnerabis ei. Ipse erit in caput, & tu
eris in caudam. & veniēt super te om-
nes maledictiones istæ, & persequen-
tes apprehendēt te, donec intereas:
quia non audisti vocem domini Dei
tui, nec seruasti mādata eius, & cere-
monias, quas præcepit tibi. Et erunt
in te signa atque prodigia, & in semi-
ne tuo vsq; in sempiternum: eò quod
nō seruieris domino Deo tuo in gau-
dio, cordisq; lætitia, propter rerum
omnium abundantiam. Seruies ini-
mico

mico tuo, quem immittet tibi dominus, in fame & siti, & nuditate, & omni penuria: & ponet iugum ferreum super ceruicem tuam, donec te conterat. Adducet dominus super te gentem de longinquo, & de extremis terræ finibus, in similitudinem aquilæ volantis cum impetu: cuius linguam intelligere non possis: gentem procacissimam, quæ non deferat seni, nec misereatur paruuli: & deuoret fructum iumentorum tuorum, ac fruges terræ tuæ: donec intereas, & non relinquat tibi triticum, vinum, & oleum, armenta bouum & greges ouium: donec te disperdat, & conterat in cunctis vrbibus tuis, & destruantur muri tui firmi, atque sublimes, in quibus habebas fiduciam in omni terra tua. Obsideberis intra portas tuas in omni terra tua, quam dabit tibi dominus Deus tuus: & comedes fructum vteri tui, & carnes filiorū tuorū & filiarū tuarū, quas dede
rit

rit tibi dominus Deus tuus, in angustia, & vastitate, qua opprimet te hostis tuus. Homo delicatus in te, & luxuriosus valde, inuidebit fratri suo, & uxori, quæ cubat in sinu suo, ne det eis de carnibus filiorum suorum, quas comedet: eò quòd nihil aliud habeat, in obsidione, & penuria, qua vastauerint te inimici tui intra omnes portas tuas. Tenera mulier, & delicata, quæ super terrâ ingredi non valebat, nec pedis vestigiû figere, propter molliciem, & teneritudinem nimiam, inuidebit viro suo: qui cubat in sinu eius, super filij, & filia carnibus, & illuie secundinarum: quæ egrediuntur de medio feminum eius: & super liberis qui eadem hora nati sunt. comedent enim eos clam, propter rerum omnium penuriam, in obsidione, & vastitate, qua opprimet te inimicus tuus intra portas tuas. Nisi custodieris, & feceris oia verba legis huius, quæ scripta sût in hoc volumine, &

timue-

timueris nomen eius gloriosum & terribile, hoc est dominum Deū tuū, augebit dominus plagas tuas, & plagas seminis tui, plagas magnas, & p̄seuerantes, infirmitates pessimas, & perpetuas, & conuertet in te omnes afflictiones Ægypti, quas timuisti, & adhærebunt tibi. Insuper & vniuersos languores & plagas, quæ nō sunt scripta in volumine legis huius, inducet dominus super te, donec te conterant, & remanebitis pauci numero, qui prius eratis sicut astra cæli, p̄ multitudine: quoniam non audistis vocē domini Dei vestri, sicut ante lætatus est dominus super vos bene vobis faciens, vosque multiplicans: sic lætabitur disperdens vos, atque subuertēs: vt auferamini de terra, ad quā ingredimini possidendā. Disperget te dominus in omnes populos à summitate terræ, vsq; ad terminos eius, & seruiēs ibi dijs alienis, quos & tu ignoras: & patres tui lignis & lapidibus.

In gentibus quoque illis non quies-
ces, neque erit requies vestigio pedis
tui. dabit enim tibi dominus ibi, cor
pavidum, & deficientes oculos, & ani-
mā consumptā mœrore, & erit vita
tua, quasi pēdens ante te. timebis, nō
cte & die: & non credes vitę tuę: ma-
ne dices, quis mihi det vesperum? &
vespere, quis mihi det mane? propter
cordis tui formidinem, qua terrebe-
ris, & propter ea, quæ videbis tuis o-
culis reducet te dominus classibus in
Ægyptum, per viā, de qua dixi tibi,
ut eam amplius ne videres, ibi
venderis inimicis tuis in
seruos, & ancillas,
& non erit qui
emat.

Y HA

STANISLAV ORICHOVII
HABES SIGISMUNDI
AUGUSTE REX INCLYTE, à fideli subdi-
to, Stancari sectam, hoc est, Regum,
& regnorum pestem: nouo licet, ve-
ro tamen argumento tibi exhibitam.
Nulla hîc est venditatio ingenij, Au-
guste Rex, nulla doctrinæ ostentatio:
sed pura fides, atque charitas ardens
illa, quæ prophetat, futura præmon-
strat, salutaria nunciat. Quæ quidem
valere apud te debet, non verborum
nostrorum: sed rerum ipsarum pon-
dere: quarum illa sit apud te summa.
In rerum natura hæc tria esse inter se
nexa, & iugata. Altare, Sacerdotem
atq; Regem, hoc modo, atq; ordine,
vt saluis reb; regni, sacerdos semper
seruiat altari. Rex autem, semper mi-
nistret sacerdoti. Quòd si hæc in tuo
regno contrà, ac dico fiunt, regnum
tuum dispereat necesse est. Nam, qui
Rex, hæreticorum suasu, cum sacerdo-
te pugnat de loco, ac primas ante il-
lum petit, id vtique agit, vt sacerdote
amo-

amoto, altari ipse seruiat: & vt postea
 ne in secundis quidem, neq; in tertijs
 consistat: sed tam ipse Rex, quā om-
 nes regni ipsius opes corruant. Deus
 autem omnipotens, qui gloriosum
 genus tuum Iagellanum, ad conser-
 uandam Sarmatiā, & vniuersam Sep-
 tentrionis vicinitatē delegit, dirigat
 vias tuas, in omni consilio, opereque
 tuo regio: teq; ad imitandū cunctis
 regibus terræ proponat rebus gestis,
 magnificū, religionibus, gloriosum,
 pietate, illustrem: sanctitate autem,
 imitabilem regem. vt tuo conspectu,
 reges stupeāt: imitatione tui, discāt:
 exemplo autem de te sumpto, regifi-
 cē viuant. Quod quidem prestare di-
 gnetur nobis subiectis tibi, Rex
 ille regum, Christus: Cu-
 ius regnum, & im-
 perium sine fi-
 ne perma-
 net.

A M E N.

Y 2

RE.

RERVM MEMORABILIVM IN HOC LIBRO INDEX.

A	
Abiatharis exemplum falso profert Stancarus. fol. 67	53
Abiatharis exemplū docet, quod sit mūnus regiū	142
Academia Cracouien: quibus disciplinis potissimū floret.	32
Agrestium tumultus in Germania.	77. 118
Apostolorum doctrina	149
Ariana hæresis negat Deū	16
Aries Danielis metuendus cornu Polono regi	120
Archiepiscopus Gneznenſis in Polonia libertatis cultos.	59
Archiepiscopus exauthorat, excommunicat, & iudicat regem.	55. 56. 58
Archiepiscopi Gneznenſis summa auctoritas.	57
Archiepiscopi & Episcopi in Polonia cur viluerint.	60
Archiepiscopi & Episcopi Poloniae moderni.	60. 61
Archiepiscopo sublato tollitur etiam rex.	45. & liber-
tas regni.	53
Augusti nomen unde	142
B	
Boëmica hæresis à Simone Mago orta.	130
Vt Boemia olim, ita Polonia peribit sectis.	77
Bucouina strages.	156
Canonum à Stancaro editorum summa.	24
Canonum Stancari medulla.	43
Cardinaliū nomen unde	73
Catholica fides in Græcia primū floruit.	82
Causa libri scripti.	4
Cazimiri regis Poloniae pietas.	131
Charitatē qui habet omnia habet.	7
Chimærae descriptio	2. 85
Christus ubiq; est.	20
Christus rex coronatus.	46
Ciuitatum amplitudinē duo faciunt.	111
Comitia & Concilia differunt.	138
	Con-

I N D E X.

Concilium arbori simile. 39	D
Concilium Tridentinum. 11. 123	Descriptio ab Augusto Cæsa- refacta explicatur. 111
Concilium prouinciale Po- Ionicum. 123	Diaboli regnū ex hæresibus constat. 86
Concilium nationale perni- ciosum. 124	Dialectica Stancari qualis. 35. 36
Concilia Oecumenica Stan- car pbat, quomodo? 38. 39	Dij Polonorum olim. 144 Doctores ecclesiæ. 150
Concilia contra hæreses fa- cta. 150	Doctorū consensus lex vitæ, ibid.
Conciliorū summa fides. 39	Dominica dies Polonis Ne- dela dicta, cur? 153
In cōcilijs auctoritas omnis penes Episcopos est. 135	B
Confœderatio omnium or- dinum Polonię contra re- gnicolas inobedientes & hæreticos, &c. 157	Ecclesia & Papatus idem. 116 In Ecclesia vera omnes vnū dicunt. 9
Constātini Magni erga Epi- scopos reuerentia. 66	Ecclesiæ de Mediatore sen- tentia. 19
Coronatio regis Pol. ad Ar- chiepiscopū Gnesneñ per- tinet. 45. 52	Ecclesiarum Polonicarū do- tes. 154
Coronatio regis quomodo peragitur. 89 & deinceps.	Ecclesiarum bona in Polo- nia multis in locis direpta. 30
In coronationis iuramento duo regibus proponun- tur. 50	Electiōum sublatarum cul- pa penes reges. 59
Corpus Christi communica- tur cum rege. 108	Episcopus regem repellit ab arario. 58
Crucis signum heretici hor- rent. 160	Episcopi nunquam regibus subiecti. 65
	Episcopi primi in Polonia. 146

I N D E X.

Episcoporum in Polonia au-	Gymnasia edificare opus re-
toritas magna. 30	gium est, 32
Episcopatus in Pol. ditissi-	Gymnasium Cracouiense à
mi. 154	Vladislao Jagellone cõ-
Euāgelium hæreticorū qua-	ditum. 32
le. 160. 164	H
Euāgelium Stācari quale. 162	Hæreses viperis similes. 80
Euāgelistæ Stācari, quī. 16	Hæreses è fabulis ortæ. 82
Euāgelicorum nomen no-	Hæresis definitio. 129
uum. 159	Hæresis est fabula. 82
Exemplum horribile con-	Hæresis pœna peccati. 83
temptus sacerdotū. 71	Hæresis finis, fallere. 89
F	Hæresis pestis & labefactatio
Fides Romana. 109	regnorum, 103
Fides Petri perennis in vrbe	Hæresis dira lues. 103. ener-
sola, 113	uat Politiam 127. crimen
Fides in Christum quę. 145	maiestatis læsæ. Ibidem.
Fides absque operibus mor-	Semper speciē pietatis præ-
tua. 148	se fert. 83
Fides formata. 149	Hæresis è scriptura malè in-
Fidei Romanę cõstantia vn-	tellecta. 86
de. 113	Hæresis omnia Diuina & hu-
Fucus Stācari. 34	mana perdit. 164
G	Hæresis quo tempore in Po-
Galea insignis. 101	loniam venit. 162
Germanię Boemię & Anglię	Hæretici hoīs definitio. 40
calamitas. 78. 103	Hæretici ad periuriū reges
Gladius hæreticorum perni-	hortantur, 92
ciosus. 27. 100	Hæretici iure tollendi. 95
Græcia Fabulosa. 81	Here. assidui in Petrum ho-
Græciæ interitus, 117	stes. 114
	Hæretici blasphemii in pa-
	rent.

I N D E X.

Heretici ius spiritualium violant.	137	peritia rei militaris clarifimus &c.	156
Heretici in Polonia commutat Euangelium vetus nouo.	159	Iustitia quid?	105
Hereticorum licentia perit regna.	27	Iustificamur gratis.	145
Hereticorum spiritus qualis.	40	L	
Hereticorum mos in citandis scripturis.	39. 67	Lapis angularis in Pol. qui.	135.
Hereticorum intentio.	75. 86	Ludouicus rex Vngariae ad Mohatium perit.	126. 156
Hereticorum proscriptio.	128	Luminaribus duobus duae potestates similes.	98
Hereticorum progenies infamis. ibi.		Liberum arbitrium.	145
I		Lutherana haeresis de coena extincta.	80
Iagellana gens religiosissima.	125	Lutherana haeresis auctor omnis calamitatis.	77
Iagello Apostolus.	ibid.	Lutheranorum libri per Sigismundum regem Pol. proscripturuntur.	132
Iagellani Confessores.	126	M	
Iesus nomen Dei nomen est.	20	Magistratus negligentia perniciosa.	25
Imagines & earum usus.	154	Missa cum titulo commutatur.	13
Imago Stancarane sectae.	78	Missa quid?	152
In Idololatriae locum succedit haeresis.	86	Metropolitanus vice Christi est.	91
Iniustitiae proprium.	42	Mysteriorum tempora.	152
Interdictum de iuuendis Boemis.	128	N	
Iudaei haeretici.	86	Nobiles exequat regi Stancar.	28
Iudicium Dei horrendum manet reges.	142	Nouus orbis.	112
Ius secularis & spiritualis partis quod?	135. 136	Y 4	Occi-
Ioannes Comes in Tarnov			

I N D E X.

O		Petri summa potestas nulli subiecta.	69
Occidēs cōuellitur sectis.	117	Petri stater in perpetuum liberauit clerum à tributis.	136
Officiū boni regis, nota.	132	Pinczouiesis familiæ laus.	23
Orator qualis esse debeat.	41	Pinczouientes cōuincuntur Arianismi.	23
Ordo quid?	151	Pius Iij. Pont. max. Concilium Tridenti indixit.	11
Ordinis accidentia.	152	Pœna in hæreticos: in Impressores librorū & bibliopolas.	82
Contra ordinem nil recti fit.	139	Plato pellit poetas ciuitate sua.	133
Operum discrimen.	148	Poloni veteres in fide constantissimi.	162
Quæ opera iustificant.	ibid.	Poloni præpõsteri.	138
Opus suum Deus in nobis coronat.	149	Polonia quo tempore fidem accepit.	145
Orichouij natio.	9	Polonia firmissima in catholica fide.	134
Orichouij de Mediatore sententia.	18	Polonia hæresibus infesta.	156
Osculum sacerdotis.	50	Polonia sola propugnat pro Petri sede assidue.	155
Oscula pedum pont. max. quid signent.	51	Polonia quomodo pacanda.	122
P		Polonia qua malitia perit.	138
Papa vnde dictus.	10.72	In Polonia regalis potestas per hereticos euanescit.	76
Papatus salutaris res.	12		
Papatus sanctissimum nomen.	115		
Papatus à Concilijs cohonestatus.	39		
Papæ auctoritas.	40		
In Papatu solo lux.	14		
Papistarum nomen.	115		
Cū Papatu ecclesia perit.	116		
Petrus cur osculum pedū recusauit.	51		
Petrus liber à tributis.	70		

I N D E X.

In Polonia solus Rex gladiū portat. 28	Potestas spiritualis princeps. ibid.
Poloniæ nomen vnde. 144	De sublimioribus potestati- bus quaestio. 96
Poloniæ Rex, regum exem- plum. 88	R
Poloniæ veteris pietas. 161	Religio sola retinet in offi- cio homines. 132
Poloniæ imitatione barbari fidem accipiunt. 161	Religionibus præesse opus pontificium. 42
Poloniæ periculū ex sectis. 77	Res non verba spectanda. 34
Polonorum origo 143	Rex Christus est 93
Polonorum sermo Græcus, 144	Rex Christi typū gerit. ibid.
Polonorum Apostoli primi. 146	Rex in Polonia absq; Archi- episcopo non est. 52
Polonorum consensus in fi- de. 143. concordia, bella, fines. 155	Rex supplex sacerdoti. 89
Clades ad Varnam 155	Rex perit à sacerdote segre- gatus. 107
ad Bucouinam. 156	Rex manus sacerdotis est. 107
Polonorum reges cur obsta- bant hæresibus. 140	Rex custos altaris 99. ad Christum pertinet. ibid.
Polonorum ritus in audien- do Euangelio olim 156	Rex Polo. nititur iuramento 137
Polonorum veterum ad po- steros oratio. 143	Regia maiestas ex Polonia per Stæcarum tollitur. 74
Pontificalis auctoritas ma- gna. 63	Regis auctoritas apud Polo- nos magna. 28
Pōtifex Romanus imperium abrogauit Græcis. 71	Regis coronatio ad Archie- piscopū Gneznensem per- tinet. 45
Pontifices è Polonia per Stæ- carum tolluntur. 29. 38	Regis creatio qualis 96
Inter potestates ordo qui 95	Regi notanda tria 106
	Reges quare coronentur. 46

INDEX.

Reges christiani differunt à Paganorum regibus.	47	Sacerdotum Præiilegia.	136
Reges Episcoporum ministri.	63	Cum sacerdote stat & eadit rex.	118
Reges absq; sacerdote nihil fiunt.	71	In sacerdotibus cõmunis violatur libertas.	31
Reges creantur ad fugandas hæreses.	86 87	Sacramenta Ecclesie	151
Regalis celsitatis finis.	90. 109	Sanctorum ferie	153
Regium officium.	104	Sbigneus Episcopus Cracouien regē repellit ab agrario.	58
Regum instituendorum cautela	97	Scientia inflat.	160
Roma oraculum orbis.	112	Scientia spem excludit.	ibid.
Romæ urbis præfens amplitudo.	110	Scripturarũ intellectus vnde.	150
Romano Imperio omnes christiani reges comprehenduntur.	109	Sectarum finis, euertere regna.	120
Romanorũ Imperium Euangelio destinatum.	112	Sectarum auctores regno pellendi.	121
S		Sectæ Stancari & aliarum discrimen.	2
Sacerdos cum rege comparatur.	107	Sedes David,	106
Sacerdos quantum præstat regi.	98	Septenarius numerus.	152
Sacerdos omnibus rebus superior.	99	Septimanæ mysterium.	153
Sacerdotis creatio qualis.	96	Sigismundus primus, Rex Poloniae religiosissimus.	126
Sacerdotes semper præstantiores regibus.	65. 70	Sigismundus Gedanenses propter violatam religionem gladio percussit.	131
Sacerdotes veri à Petri sede.	63	Sigismundus Imperatur à Ziska regno Boem. pulsus	77. 130

INDEX.

Sigismundi edictum in hereticos.	132	gis. 71. Antabaptista, funestus 79. honorem regum conuellit. 101. per sacerdotes regē petit. 102. Ordinationi Dei resistit 100. cœnas aliorum damnat, suam extollit 79. psittacus in scriptura.	66
Sigismundi Augusti regis iuramentum..	133	Stancari hæresis nocentissima, fugienda.	103
Sigismundi Augusti regis laus.	140	Stancari vxor.	6
Stanislai Episcopi sancti mors.	59	Stancari cœna. 13. 79. furor 30. paralogismus.	35
Stancar ecclesię hostis, 7. Cōtumeliosus in Orichouiū Asinus 8. Patria pulsus 1. 2. 9. ex ecclesia 12. 14. hostis Papatus.	11	Stancari Sophismata contra Sacramentum altaris, 37. fucus.	34
Hæreticis inuisus 15. calumniator, 18. Arianus, 15. Nestorianus.	17	Stancarenæ sectæ imago.	78
Stancar Cracouiæ docet. 22. capitur, 23. Pinczouio pellitur 25. Dubecium profugit 26. legislator Maiestatis reus.	26. 53	T	
Stancar scholam in Polonia condit 32. cæcus in dialecticis.	36	Theologia vera quæ.	34
Orator qualis 41. tyrannidem in Poloniam inducit 44. primus in Poloniam intulit Arianismū.	22	Theologia Stancari qualis.	33
		Traditiones.	149
		Tyrannidis origo.	49
		Tyrannos nunquam experta Polonia.	45
		Tyrānorum dominatus qualis	42
		V	
Stancar Archiepiscopum opugnatur cur? 64. abutitur mansuetudine Poloni re-		Vaudali à Vandalò flumine.	143
		Venceslai Regis Boem. igna-	

INDEX.

onia regnum Boemiae ha-	tum contra haereticos.	
reticorum incendio con-	127	
flagrauit.	77	
Vladislaus Iagello cur ad	Vladislaus rex Poloniae &	
regnum Poloniae vocatus.	Vngariae, Martyr.	126
2357	Vnctio regis & Pontificum	
Vladislaus Iagello verus	diuersa.	50
rex.	Z	
131	Ziska regnum Boemiae diri-	
Vladislaus Iagellonis decre-	puit, affixit, &c.	77

FINIS INDICIS.

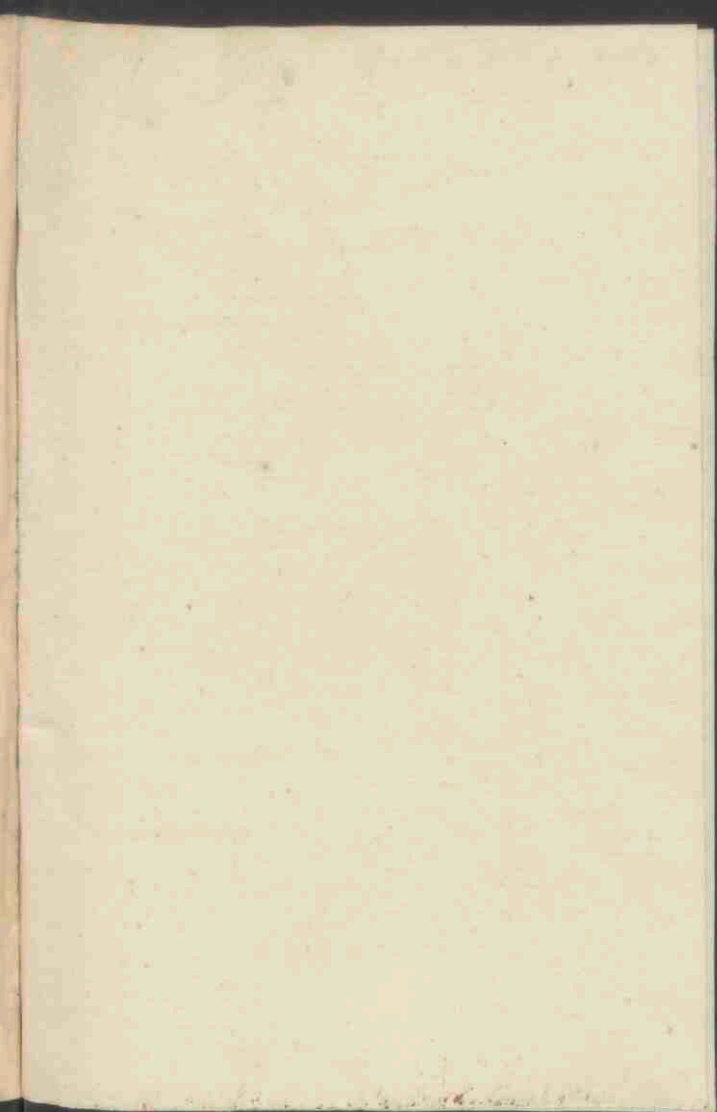
Typis Godefridi Cervicorni.

AD LECTOREM:

MATTHIAS PLO-
CENSIS.

SIte dogma iuuat uerum, si mente quieta
Esse cupis, uerses hæc pia scripta manu.
Detegit auctor enim fraudes, quas Stancarus ore
Clamose spargens, scindit ouile dei.
Castigatq; etiam magnorum Orichouius acri
Annosæ Regum sæpe dolore moras.
Esse sacerdotis per dignum munus honore
Affirmat summo: Christus ut ipse docet.
Hic uerò spretus nunc est honor, attamen æquus
Tutari hunc uita, quisq; paratus erit.
Qualis hic est præsens auctor, q dogmata sternit
Hereseos: illum uincere nemo potest.
Stancare terga dabis, quondam ut Catilina mali-
Eloquio uictus qui Ciceronis erat. (gnus,
Eloquio, pietate uiri, sic uinceris huius,
Qui modò te contra fortia tela iacit.
Est igitur nobis Orichouius iste sequendus,
Instituens scriptis pectora nostra pijs.

ocv 68106769

